

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี



สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี



สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี

ISBN 978-616-395-931-7

จัดพิมพ์โดย สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๑

จำนวนพิมพ์ ๒๘,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๕๖๑-๔๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๗๙-๕๑๐๑
นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ. ๑๒๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดสามารถนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจัดทำคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยขึ้น จำนวน ๒ เล่ม คือ คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี และคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ฉบับนี้ เป็นคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สู่การปฏิบัติ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยได้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น บริบทความต้องการของสถานศึกษา และบรรลุตามจุดหมายที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน นักวิชาการศึกษา รวมทั้งหน่วยงานกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตลอดจนภาคเอกชน ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง ทำให้เอกสารคู่มือฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังว่าคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัยความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นคนดี มีวินัย สำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในอนาคตต่อไป



(นายบุญรักษ์ ยอดเพชร)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
ความนำ	
ตอนที่ ๑	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐
บทที่ ๑	แนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๔
บทที่ ๒	สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ๑๒
ตอนที่ ๒	การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สู่การปฏิบัติ
บทที่ ๓	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ๔๒
บทที่ ๔	การจัดประสบการณ์ ๖๑
บทที่ ๕	การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ๘๒
บทที่ ๖	การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ๑๐๔
บทที่ ๗	การประเมินพัฒนาการ ๑๑๔
ตอนที่ ๓	การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย
บทที่ ๘	แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ๑๓๙
บทที่ ๙	การให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม ๑๕๖
บทที่ ๑๐	การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เด็กอายุ ๓ - ๖ ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ๑๖๕
บทที่ ๑๑	การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ๑๗๒
บรรณานุกรม	๑๘๑
ภาคผนวก	๑๘๓
คณะผู้จัดทำ	๒๐๘

ความนำ

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ฉบับนี้ จัดทำขึ้นสำหรับผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ในสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเด็ก สามารถนำปรัชญาการศึกษาปฐมวัย และหลักการของหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติ บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรที่ต้องการให้เด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ได้พัฒนาทุกด้านอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

เด็กอายุ ๓ - ๖ ปี เป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรัก ความเอาใจใส่และการดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้สำรวจ เล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือกลง ตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้ที่รับผิดชอบจึงมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ให้เด็ก ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กสังเกต สำรวจ สร้างสรรค์ และยิ่งเด็กมีความกระตือรือร้นยิ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ผู้รับผิดชอบจึงต้องส่งเสริมสนับสนุน ให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่เด็กวัยนี้เป็นพิเศษ เพราะจะเป็นพื้นฐานที่ช่วยเตรียมพร้อมให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนและในชีวิตของเด็กต่อไป การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่ง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก และถือเป็นหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ฉบับนี้

เอกสารคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบด้วย แนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี

ตอนที่ ๒ การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และการประเมินพัฒนาการ

ตอนที่ ๓ การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เด็กอายุ ๓ - ๖ ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาในระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

ตอนที่ ๑

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

พุทธศักราช ๒๕๖๐

การจัดการศึกษาปฐมวัยตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัยและวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวม และสมดุลครบทุกด้าน ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย นอกจากนี้ยังต้องสอดคล้องกับการทำงานของสมอง การเสริมสร้างทักษะการคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยการสร้างวินัยเชิงบวก รวมทั้งการให้การศึกษาที่มีคุณภาพด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการและเกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายของหลักสูตร ด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริงที่สะท้อนถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ที่แท้จริงของเด็ก ซึ่งครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชน ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพชีวิตไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรม และความเป็นไทยกับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

บทที่ ๑

แนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จัดทำขึ้นโดยยึดปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการ บนพื้นฐานแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยสากล และความเป็นไทย ครอบคลุมการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็ก ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้แก่เด็ก และมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ด้วยความร่วมมือของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครอบครัว ชุมชน สังคม และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย สู่การสร้างคนไทยที่มีศักยภาพในอนาคต เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พัฒนาขึ้นมาโดยอาศัยแนวคิด ดังนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ พัฒนาการของเด็กจะมีลำดับขั้นตอนในลักษณะเดียวกันตามวัยของเด็ก แต่อัตราการเจริญเติบโต และระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่างๆ ของเด็กแต่ละคน อาจแตกต่างกันได้ โดยในขั้นตอนแรกๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการขั้นต่อไป พัฒนาการประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการแต่ละด้านมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน รวมทั้งส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้ และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กในแต่ละด้าน อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกาย อธิบายว่า การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก มีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน ทฤษฎีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ระบุว่า การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรักและความอบอุ่นเป็นพื้นฐานสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กมีความไว้วางใจในผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เคารพผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย และทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญา อธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะและความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ รวมทั้งค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับ

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็กสามารถอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริม ฝึกระวัง และช่วยแก้ไขปัญหาให้เด็กได้พัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

๒. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ

การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เป็นการคำนึงถึงความสมดุลและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้าน ในการดูแลพัฒนา และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กต้องไม่เน้นที่ด้านใดด้านหนึ่ง จนละเลยด้านอื่นๆ ซึ่งในแต่ละด้านของพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีองค์ประกอบต่างๆ ที่ต้องการการส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโต และมีพัฒนาการสมวัยอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเป็นแนวทางที่สำคัญในการตัดสินใจที่จะปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรู้ความเข้าใจ ที่ประกอบด้วย **ความเหมาะสมกับวัยหรืออายุของเด็ก** ว่าพัฒนาการในช่วงวัยนั้นๆ ของเด็กเป็นอย่างไร ต้องการการส่งเสริมอย่างไร การมีความรู้ทางพัฒนาการตามช่วงวัย จะทำให้สามารถทำนายพัฒนาการในลำดับต่อไปได้ และสามารถวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม สำหรับ**ความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน** เป็นการคำนึงถึงเด็กเป็นรายบุคคลที่มีความชอบ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดที่แตกต่างกัน โดยให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เพื่อการปฏิบัติต่อเด็กที่คำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ และ**ความเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่** เป็นการคำนึงถึงบริบทที่แวดล้อมเด็ก เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นอย่างมีความหมายและมีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ครอบครัว และชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ ซึ่งความรู้ความเข้าใจดังกล่าว สามารถใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย การสร้างกลุ่มการเรียนรู้ร่วมกัน การประเมินพัฒนาการ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกับผู้ปกครองและชุมชน โดยยึดหลักการตัดสินใจในการปฏิบัติบนฐานความรู้ จากแนวคิดทฤษฎีและองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๓. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง สมองของเด็กเป็นสมองที่สร้างสรรค์และมีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับอารมณ์ สมองเป็นอวัยวะที่สำคัญมากที่สุด และมีการพัฒนาตั้งแต่วัยทารกในครรภ์มารดา โดยในช่วงนี้เซลล์สมองจะมีการพัฒนาเชื่อมต่อและทำหน้าที่ในการควบคุมการทำงานพื้นฐานของร่างกาย สำหรับในช่วงแรกเกิดถึงอายุ ๓ ปี จะเป็นช่วงที่เซลล์สมองเจริญเติบโตและขยายเครือข่ายใยสมองอย่างรวดเร็ว โดยปัจจัยในการพัฒนาของสมอง ประกอบด้วย พันธุกรรม โภชนาการ และสิ่งแวดล้อม สมองจะมีพัฒนาการที่สำคัญในการควบคุมและมีผลต่อการเรียนรู้ ความคิด จินตนาการ ความฉลาด และพัฒนาการทุกด้าน การพัฒนาของสมองทำให้เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วกว่าวัยใด สำหรับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง (Brain - based Learning) เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง โครงสร้างและการทำงานของสมองที่มีการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตามช่วงวัย และมีความยืดหยุ่นทำให้การพัฒนาสมองเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต การเชื่อมโยงต่อกันของเซลล์สมองที่เป็นเครือข่ายซับซ้อนและหนาแน่นจะเกิดขึ้นก่อนอายุ ๕ ปี ซึ่งเมื่อเซลล์สมองและจุดเชื่อมต่อเหล่านี้ได้รับการกระตุ้นมากขึ้นเท่าใด ยิ่งทำให้สมองมีความสามารถในการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและจดจำได้มากขึ้น แต่หากไม่ได้รับการกระตุ้นจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับอย่างหลากหลายจะไม่เกิดการเชื่อมต่อ โดยการกระตุ้นจุดเชื่อมต่อเหล่านั้นเกิดจากการที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำ ปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางสมอง เป็นการเรียนรู้จากของจริงไปหาสัญลักษณ์ จากง่ายไปหายาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม โดยคำนึงถึงความสามารถตามวัยและพัฒนาการอย่างไรก็ตาม เมื่อสมองเจริญเติบโตในช่วงวัยต่างๆ และเริ่มมีความสามารถในการทำหน้าที่ในช่วงเวลาที่ต่างกัน

จะเห็นว่าการเรียนรู้และทักษะบางอย่างจะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดในช่วงเวลาหนึ่งที่เราเรียกว่า “หน้าต่างโอกาสของการเรียนรู้” ซึ่งเมื่อผ่านช่วงเวลานั้นในแต่ละช่วงวัย ถ้าสมองไม่ได้รับการกระตุ้นหรือได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสม โอกาสที่จะฝึกจากหรือทำไม่ได้เลย ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องจึงเป็นคนที่สำคัญที่จะต้องคอยสังเกต และใช้โอกาสนี้ช่วยเด็กเพื่อก้าวไปสู่ความสามารถเฉพาะด้านในแต่ละช่วงวัย

สำหรับช่วงปฐมวัยเป็นช่วงโอกาสที่สำคัญในการพัฒนาทักษะสมอง หรือ EF (Executive Function) ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดของสมองส่วนหน้า ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก และการกระทำ โดยสมองส่วนนี้กำลังพัฒนามากที่สุด เป็นช่วงของการพัฒนาความสามารถในการคิด การจัดระเบียบตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการยับยั้งชั่งใจ การคิดไตร่ตรอง การควบคุมอารมณ์ การยืดหยุ่นทางความคิด การใส่ใจจดจ่อ การวางแผน การตั้งเป้าหมาย ความมุ่งมั่น การจดจำ การเรียกใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับความสำคัญของเรื่องต่างๆ และการลงมือทำอย่างเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ ทักษะสมอง (EF) จึงเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนในชีวิตประจำวันของเด็กผ่านประสบการณ์ต่างๆ หลากหลายที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ลงมือทำ เพื่อให้เกิดความพร้อม และมีทักษะที่สำคัญต่อชีวิตในอนาคต

นอกจากนี้ สมองยังเป็นอวัยวะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ จากการปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่และผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์รอบตัว สมองมีตำแหน่งรับรู้ต่างๆ กัน ได้แก่ ส่วนรับภาพ ส่วนรับเสียง ส่วนรับสัมผัสและรับรู้ การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย สมองส่วนต่างๆ เหล่านี้พัฒนาขึ้นมาได้ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับกระตุ้นของสิ่งแวดล้อมภายนอกโดยสมองเด็กมีความจำผ่านการฟัง ต้องการรับรู้ข้อมูลเสียงพร้อมเห็นภาพ เริ่มรู้จักเสียงที่เหมือนและแตกต่าง และสามารถเรียนรู้จังหวะของคำได้จากการฟังซ้ำๆ สมองของเด็กที่เข้าใจเกี่ยวกับภาพเสียง และสัมผัสแบบต่างๆ มีความสำคัญมาก เพราะข้อมูลจากภาพ เสียง และสัมผัสเหล่านี้จะก่อรูปขึ้นเป็นเรื่องราวที่จะรับรู้และเข้าใจซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ ได้ในที่สุด สมองส่วนหน้านั้นมีหน้าที่คิด ตัดสินใจ เชื่อมโยง การรับรู้ไปสู่การกระทำที่เป็นลำดับขั้นตอน สมองเด็กที่สามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมของภาษาที่เรียนรู้เหมาะสมจึงจะเรียนรู้ได้ดี

๔. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นเป็นกิจกรรมการแสดงออกของเด็กอย่างอิสระตามความต้องการ และจินตนาการสร้างสรรค์ของตนเอง เป็นการสะท้อนพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในชีวิตประจำวัน จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ บุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเล่นทำให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายและส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก **การเล่นของเด็กปฐมวัยจัดเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม** ซึ่งการเล่นอย่างมีความหมายเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ขณะที่เด็กเล่นจะเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันด้วย จากการเล่นเด็กจะมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์และแสดงออกถึงตนเอง ได้เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสสำรวจ ทดลอง คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อม บุคคลรอบตัว และส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ก้าวหน้าไปตามวัยอย่างมีคุณภาพ

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง และการถ่ายทอดจากผู้ที่มีประสบการณ์และมีความรู้มากกว่า ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิด และความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาภาษา ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ รอบตัว ทักษะพื้นฐานที่สำคัญและ ความสามารถในด้านต่างๆ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง บุคคล สิ่งต่างๆ และสถานการณ์รอบตัว การเรียนรู้ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเป็นกิจกรรม ที่เปิดโอกาสให้เด็กเลือกตามความสนใจ ลงมือกระทำผ่านสื่อ อุปกรณ์ และของเล่นที่ตอบสนองการเรียนรู้ และมีความยืดหยุ่น การเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการลงมือปฏิบัติ ลองผิด ลองถูก การได้สัมผัสกระทำ และการกระทำซ้ำๆ เด็กจะมีความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น เกิดการค้นพบและการแก้ปัญหา ความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น ผู้ใหญ่ควรเป็นผู้สนับสนุนวิธีการการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างความท้าทายและส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่อิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้และเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ของเด็กแต่ละคน

๕. แนวคิดเกี่ยวกับการคำนึงถึงสิทธิเด็ก การสร้างคุณค่า และสุขภาวะให้แก่เด็กปฐมวัยทุกคน เด็กปฐมวัยควรได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกคน โดยมีสิทธิในการอยู่รอด สิทธิได้รับการคุ้มครอง สิทธิในด้านพัฒนาการ และสิทธิการมีส่วนร่วมตามที่กฎหมายระบุไว้ เด็กแต่ละคนมีคุณค่าในตนเอง และควรสร้างคุณค่าและคุณภาพชีวิตให้เกิดขึ้นกับเด็กจากการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งการส่งเสริมด้านสุขภาวะทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการได้รับโภชนาการที่ดี การดูแลสุขภาพอนามัย การมีอากาศที่ปลอดโปร่ง เล่น การปกป้องคุ้มครองจากการเจ็บป่วย และบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ตลอดจนการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขอนามัย อนึ่ง สำหรับเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ควรได้รับการดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาอย่างเหมาะสมเช่นกัน

๖. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนา เด็กบนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา หรือการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อ ธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนอย่างเป็นองค์รวม การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยหมายรวมถึง การดูแลเอาใจใส่เด็กด้วยความรัก ความอบอุ่น ความเอื้ออาทร การดูแลสุขภาพ โภชนาการและความปลอดภัย และการอบรมกล่อมเกลาให้เด็กมีจิตใจดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และมีทักษะชีวิต การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก และการปฏิบัติตนของผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็ก ที่มุ่งตอบสนอง ความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก โดยมุ่งให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี อารมณ์แจ่มใส มีความประพฤติดี มีวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลดีต่อพัฒนาการ ของเด็ก คือ การที่ผู้ใหญ่ที่แวดล้อมเด็กให้ความรัก ความอบอุ่น การยอมรับความคิดเห็นของเด็ก การใช้เหตุผล ในการอบรมเลี้ยงดู ผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ใช้การสร้างวินัยเชิงบวกในการอบรมปมนิสัย ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีเป้าหมายชีวิต มีวินัยในตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น สามารถจัดการกับความเครียดและปัญหาต่างๆ ได้ การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ครอบครัวและสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องปฏิบัติ อย่างสอดคล้องต่อเนื่องกัน

สำหรับการให้การศึกษาเด็กในช่วงปฐมวัยนั้น ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยการจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่หลากหลายผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย ให้เด็กเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ จากการลงมือปฏิบัติ และค้นพบด้วยตนเอง มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและการวางแผนในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญและพัฒนาเด็กแต่ละคนอย่างเต็มศักยภาพ

๗. **แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ** เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่เรียนรู้ผ่านการเล่นและการทำกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย เป็นหน้าที่ของผู้สอนต้องวางแผนโดยบูรณาการทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ภาษาดนตรี และการเคลื่อนไหว คุณธรรม จริยธรรม สุขภาพอนามัย และศาสตร์อื่นๆ *โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชา* แต่จะมีการผสมผสานความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของแต่ละศาสตร์ในการจัดประสบการณ์ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่นๆ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติเหมาะสมตามวัยของเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการผ่านสาระการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และสาระที่ควรเรียนรู้ ได้แก่ ตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก โดยออกแบบการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่ทำให้เกิดความหลากหลาย ภายใต้สาระการเรียนรู้ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงกับการพัฒนามาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก และความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของหลักสูตร โดยมีรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ ประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กจะจัดขึ้นโดยคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กที่เรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ การสำรวจ การทดลอง การสร้างชิ้นงานที่สร้างสรรค์ และการเห็นแบบอย่างที่ดี การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายจะช่วยตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งเสริมความชอบ ความสนใจ และความถนัด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างรอบด้าน พัฒนาทักษะชีวิต และทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า **หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ** ดังนั้น ผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๘. **แนวคิดเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้** ผู้สอนสามารถนำสื่อ เทคโนโลยี และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาสนับสนุนและเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ โดยสื่อเป็นตัวกลางและเครื่องมือเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นสามารถเป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ของเล่น ตลอดจนเทคนิควิธีการ ที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรม เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง การใช้สื่อการเรียนรู้

ต้องปลอดภัยต่อตัวเด็กและเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ ความชอบ และความต้องการของเด็กที่หลากหลาย ควรมีสื่อที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อนวัฒนธรรม สื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น และสื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้าน ทั้งนี้ สื่อต้องเอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และส่งเสริมการลงมือปฏิบัติจริงของเด็ก โดยการจัดสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเริ่มต้นจากสื่อของจริง ของจำลอง (๓ มิติ) ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง (๒ มิติ) และสัญลักษณ์จากรูปธรรมไปสู่นามธรรมตามลำดับ

สำหรับเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อการตอบสนองความต้องการและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน **เทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ของเล่นเด็ก และวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน** การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต้องเป็นการเลือกใช้อย่างมีจุดมุ่งหมาย **เครื่องมือประเภทดิจิทัลและอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี** สำหรับเด็กอายุตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไป ควรใช้กับเด็กอย่างมีจุดมุ่งหมาย และใช้เป็นสื่อปฏิสัมพันธ์ จำกัดเวลาในการใช้ และมีข้อตกลงในการใช้อย่างเหมาะสมกับวัย โดยใช้เป็นทางเลือกไม่บังคับใช้ และ**ไม่ใช่**เทคโนโลยีเพื่อเสริมสื่อหลัก

ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ และทางจิตภาพ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ผู้สอนและเด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สภาพแวดล้อมที่ดีควรสะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด เด็กมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเอง และพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

๙. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสอดคล้องสัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมประจำวัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก สำหรับการส่งเสริมความก้าวหน้า และช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อพบเด็กล่าช้าหรือมีปัญหาที่เกิดจากพัฒนาการและการเรียนรู้ **ไม่ใช่การตัดสินผลการศึกษาและไม่ใช้แบบทดสอบในการประเมิน** เป็นการประเมินตามสภาพจริงที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินที่หลากหลายอย่างมีจุดมุ่งหมาย เหมาะสมกับศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาการตามวัยของเด็ก ตลอดจนรูปแบบการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับ และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กที่มีการเก็บข้อมูลอย่างรอบด้าน โดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์ กิจกรรมตามสภาพจริงหรือคล้ายจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่างๆ จากการปฏิบัติกิจกรรมหรือการสร้างงานที่เป็นผลผลิตเพื่อเป็นการสะท้อนภาพที่แท้จริง มีการนำเสนอหลักฐานในการประเมินที่น่าเชื่อถือในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อสื่อสารผลการประเมินให้แก่ครอบครัว รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรมชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

๑๐. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

และชุมชน การพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด และครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะเป็นส่วนสำคัญที่อบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก จึงไม่เพียงแต่แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเท่านั้น แต่ยังต้องมีการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชนที่มีรูปแบบต่างๆ เพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน เช่น โปรแกรมการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองในการดูแลและพัฒนาเด็ก โปรแกรมการช่วยเหลือครอบครัวและเด็กในด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการ การเยี่ยมบ้านเด็ก การสร้างช่วงรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับอนุบาลกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ หรือเข้าสู่สถานศึกษา การสื่อสารกับผู้ปกครองในช่องทางต่างๆ ที่เหมาะสม การขออาสาสมัครผู้ปกครองที่มีความสามารถหลากหลาย มีเวลา หรือต้องการช่วยเหลือสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่างๆ การสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านที่เชื่อมต่อกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การสร้างความร่วมมือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การให้บริการและสนับสนุนตลอดจนการเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก โดยการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความไว้วางใจ ความเคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ

๑๑. แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นไทย และความหลากหลาย

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมเด็กสู่นาคต อย่างไรก็ตาม เด็กเมื่อเกิดมาจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติแบบดั้งเดิมตามประเพณี มรดก และการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ ค่านิยม และความเชื่อของบุคคลในครอบครัวและชุมชนของแต่ละที่ด้วย โดยบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมรอบตัวเด็กมีอิทธิพลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นมีความสุข เป็นการเตรียมเด็กไปสู่สังคมในอนาคตกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความเป็นไทยที่มีมรดกทางวัฒนธรรมทั้งในด้านภาษา มารยาท คุณธรรมจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีทั้งดงาม และที่สำคัญคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน การใช้ความรู้ควบคู่คุณธรรม โดยในการจัดการศึกษาต้องมีการคำนึงถึงทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐฐานะ เพศ วัย ความต้องการพิเศษที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสามารถพัฒนาให้เด็กมีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในแนวคิดและความหลากหลายเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรอบด้าน โดยสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอัตลักษณ์ มีการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการจัดกิจกรรมที่สร้างความเชื่อมโยงกับสังคม วัฒนธรรม ความเป็นไทย และความหลากหลาย

จากแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์ และพัฒนาต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ซึ่งสมองหากได้รับการกระตุ้นจะมีความสามารถในการเรียนรู้ และจดจำได้มากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ที่ยืดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีความหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้เด็กและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นไทยและความหลากหลาย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และจากพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตราต่างๆ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงกำหนดสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ขึ้น ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดต่อไป

บทที่ ๒

สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดสาระสำคัญไว้ให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยยึดเป็นแนวทางเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่หน่วยงานของตนรับผิดชอบ โดยต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนในเรื่องของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ การจัดเวลาเรียน และสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยที่สะท้อนให้เห็นความเชื่อพื้นฐานในการพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่อายุแรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์ โดยเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม การคำนึงถึงความสมดุลและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านในการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ที่ผู้สอนต้องยอมรับความแตกต่างของเด็ก ปฏิบัติต่อเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสม โดยผู้สอนให้ความรัก ความเอื้ออาทร มีความเข้าใจในการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนี้

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดวิสัยทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นความคาดหวังที่เป็นจริงได้ในอนาคต ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพผ่านประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีทักษะชีวิต ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย และทุกฝ่ายทั้งครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนร่วมมือกันพัฒนาเด็ก ดังนี้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชน และทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

หลักการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ ๓ - ๖ ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู ควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคน ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีของสังคม และสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิทธิเด็ก โดยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ดังนี้

หลักการ

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
๓. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
๕. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษา กับพ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัยแล้ว โดยจุดหมายอยู่บนพื้นฐานพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่นำไปสู่การกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

จุดหมาย

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
๒. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
๓. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน ๑๒ มาตรฐาน ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย ๒ มาตรฐาน พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ๓ มาตรฐาน พัฒนาการด้านสังคม ๓ มาตรฐาน และพัฒนาการด้านสติปัญญา ๔ มาตรฐาน กำหนดตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีการกำหนดสภาพที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่จำเป็นสำหรับเด็กทุกคน บนพื้นฐานพัฒนาการหรือความสามารถในแต่ละระดับอายุ คือ อายุ ๓ - ๔ ปี อายุ ๔ - ๕ ปี และอายุ ๕ - ๖ ปี อีกทั้งนำไปใช้ในการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการเด็ก นอกจากสภาพที่พึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัย ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพหรือช่วยเหลือเด็กได้ทันทั่วถึง ในกรณีสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กไม่เป็นไปตามวัย ผู้สอนจำเป็นต้องหาจุดบกพร่องและรีบแก้ไขโดยจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาเด็ก ถ้าเด็กมีสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าวัย ผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการ เต็มตามศักยภาพ สภาพที่พึงประสงค์เกิดขึ้นตามวัยมากขึ้นแตกต่างกันไปในเด็กแต่ละบุคคล ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ สภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ

รายละเอียดของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ มีดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย
๑.๒ มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี	๑.๒.๑ ยอมรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๒.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง	๑.๒.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลายชนิดและดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง
	๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง
	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา
	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา
๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	๑.๓.๑ เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๓.๑ เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง	๑.๓.๑ เล่น ทำกิจกรรม และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๒.๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์ และทรงตัวได้	๒.๑.๑ เดินตามแนวที่กำหนดได้	๒.๑.๑ เดินต่อเท้าไปข้างหน้าเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน	๒.๑.๑ เดินต่อเท้าถอยหลังเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน
	๒.๑.๒ กระโดดสองขาขึ้นลงอยู่กับที่ได้	๒.๑.๒ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้โดยไม่เสียการทรงตัว	๒.๑.๒ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว
	๒.๑.๓ วิ่งแล้วหยุดได้	๒.๑.๓ วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้	๒.๑.๓ วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่ว
	๒.๑.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือและลำตัวช่วย	๒.๑.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือทั้ง ๒ ข้าง	๒.๑.๔ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้
๒.๒ ใช้มือ - ตา ประสานสัมพันธ์กัน	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษขาดจากกันได้โดยใช้มือเดียว	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้
	๒.๒.๒ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้	๒.๒.๒ เขียนรูปร่างสี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน	๒.๒.๒ เขียนรูปร่างสามเหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน
	๒.๒.๓ ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑ เซนติเมตร ได้	๒.๒.๓ ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๕ เซนติเมตร ได้	๒.๒.๓ ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๒๕ เซนติเมตร ได้

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออก	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
	๓.๒.๒ แสดงความพอใจในผลงานตนเอง	๓.๒.๒ แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง	๓.๒.๒ แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๔.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ
	๔.๑.๒ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี	๔.๑.๒ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี	๔.๑.๒ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี
	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และ ดนตรี	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และ ดนตรี	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และ ดนตรี

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๕.๑ ซื่อสัตย์สุจริต	๕.๑.๑ บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเองและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น	๕.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอย เมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่น เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอย เมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่น ด้วยตนเอง
๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือ แบ่งปัน	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง
	๕.๒.๒ แบ่งปันผู้อื่นได้ เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๒.๒ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๒.๒ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์
๕.๔ มีความรับผิดชอบ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ช่วยเหลือ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๖.๑ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	๖.๑.๑ แต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ	๖.๑.๑ แต่งตัวด้วยตนเอง	๖.๑.๑ แต่งตัวด้วยตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว
	๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเอง	๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเอง	๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี
	๖.๑.๓ ใช้ห้องน้ำห้องส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือ	๖.๑.๓ ใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	๖.๑.๓ ใช้และทำความสะอาดหลังใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง
๖.๒ มีวินัยในตนเอง	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ด้วยตนเอง	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง
	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง
๖.๓ ประหยัดและพอเพียง	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๗.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๗.๑.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง
	๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่	๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่	๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่
๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทย และรักความเป็นไทย	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ด้วยตนเอง	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ
	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง
	๗.๒.๓ หยุดยืนเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	๗.๒.๓ ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	๗.๒.๓ ยืนตรงและร่วมร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	๘.๒.๑ เล่นร่วมกับเพื่อน	๘.๒.๑ เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	๘.๒.๑ เล่นหรือทำงานร่วมมือกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย
	๘.๒.๒ ยิ้มหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๘.๒.๒ ยิ้ม ทักทาย หรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง	๘.๒.๒ ยิ้ม ทักทาย และพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์
๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	๘.๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๘.๓.๑ มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๘.๓.๑ มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง
	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ด้วยตนเอง	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์
	๘.๓.๓ ยอมรับการประนีประนอมแก้ไขปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๘.๓.๓ ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๘.๓.๓ ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและพูดโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
	๙.๑.๒ เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ	๙.๑.๒ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง	๙.๑.๒ เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
๙.๒ อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้	๙.๒.๑ อ่านภาพและพูดข้อความด้วยภาษาของตน	๙.๒.๑ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมทั้งชี้หรือกวาดตามองข้อความตามบรรทัด	๙.๒.๑ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ ด้วยการชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ
	๙.๒.๒ เขียนขีดเขียนอย่างมีทิศทาง	๙.๒.๒ เขียนคล้ายตัวอักษร	๙.๒.๒ เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด	๑๐.๑.๑ บอกลักษณะของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	๑๐.๑.๑ บอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	๑๐.๑.๑ บอกลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส
	๑๐.๑.๒ จับคู่หรือเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะหรือหน้าที่การใช้งานเพียงลักษณะเดียว	๑๐.๑.๒ จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบเพียงลักษณะเดียว	๑๐.๑.๒ จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบ ๒ ลักษณะขึ้นไป
	๑๐.๑.๓ คัดแยกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน	๑๐.๑.๓ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้อย่างน้อย ๑ ลักษณะเป็นเกณฑ์	๑๐.๑.๓ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่ ๒ ลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์
	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๓ ลำดับ	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๔ ลำดับ	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของและเหตุการณ์อย่างน้อย ๕ ลำดับ

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๑๐.๒ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล	๑๐.๒.๑ ระบุผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑๐.๒.๑ ระบุสาเหตุหรือผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑๐.๒.๑ อธิบาย เชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำด้วยตนเอง
	๑๐.๒.๒ คาดเดาหรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น	๑๐.๒.๒ คาดเดาหรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล	๑๐.๒.๒ คาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล
๑๐.๓ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	๑๐.๓.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ	๑๐.๓.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	๑๐.๓.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
	๑๐.๓.๒ แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	๑๐.๓.๒ ระบุปัญหาและแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	๑๐.๓.๒ ระบุปัญหา สร้างทางเลือก และเลือกวิธีแก้ปัญหา

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๑๑.๑ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงและแปลกใหม่จากเดิม หรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลาย หรือแปลกใหม่	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลาย และแปลกใหม่

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓ - ๔ ปี	อายุ ๔ - ๕ ปี	อายุ ๕ - ๖ ปี
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	๑๒.๑.๑ สนใจฟังหรืออ่านหนังสือด้วยตนเอง	๑๒.๑.๑ สนใจซักถามเกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือที่พบเห็น	๑๒.๑.๑ สนใจหยิบหนังสือมาอ่านและเขียนสื่อความคิดด้วยตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการของตนเอง	๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายด้วยตนเอง
	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า “ใคร” “อะไร” ในการค้นหาคำตอบ	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี กำหนดกรอบการจัดเวลาเรียนในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กเป็นเวลา ๑ - ๓ ปีการศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน ต่อ ๑ ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้งสองส่วนมีความสำคัญในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยผู้สอนอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย รวมทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มีรายละเอียดดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญ จะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไร เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างไร และทุกประสบการณ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ช่วยผู้สอนในการสังเกต สนับสนุน และวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็ก ประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก ตัวอย่างเช่น เด็กเข้าใจความหมายของการเปรียบเทียบและจำแนกผ่านประสบการณ์สำคัญ การจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง ผู้สอนจึงวางแผนจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสนับถือรูปทรงต่างๆ อย่างอิสระ มีการเปรียบเทียบขนาดของบล็อกรูปทรงเดียวกัน และจำแนกรูปทรงของบล็อกเป็นกลุ่ม เด็กจะเรียนรู้

ผ่านประสบการณ์สำคัญในการจำแนก เปรียบเทียบซ้ำแล้วซ้ำอีก มีการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ ผู้ใหญ่ และเด็กอื่น ๆ นอกจากนี้ ผู้สอนที่เข้าใจและเห็นความสำคัญจะยึดประสบการณ์สำคัญเป็นเสมือนเครื่องมือสำหรับการสังเกตพัฒนาการเด็ก แปลการกระทำของเด็ก ช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสื่อและช่วยวางแผนกิจกรรมในแต่ละวัน ประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี จะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน คือ

๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทในการทำกิจกรรมประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆ และสนับสนุนให้เด็กรู้จักดูแลสุขภาพและสุขอนามัย สุขนิสัย การรักษาความปลอดภัย และการตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง ดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านร่างกาย)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่	
(๑) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่	ตบมือ ผงกศีรษะ เคลื่อนไหวไหล่ เอว มือและแขน มือและนิ้วมือ เคาะเท้า เท้าและปลายเท้าอยู่กับที่
(๒) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่	คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด สไลด์ ควบม้า ก้าวกระโดด เคลื่อนที่ไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้างซ้าย ข้างขวา หมุนตัว
(๓) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์	เคลื่อนไหวร่างกายพร้อมเชือก ผ้าแพร รีบบิ้น วัสดุอื่นๆ ที่เหมาะสมตามจินตนาการ เพลงบรรเลง คำบรรยายของผู้สอน
(๔) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ	เล่นเกมกลางแจ้ง เช่น ลิงชิงบอล ขว้างลูกบอล ถูทราย โยนลูกบอลหรือวัสดุอื่นลงตะกร้า เตะบอล
(๕) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ	เล่นอิสระ เล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นปีนป่าย โหน มุด ลอดเครื่องเล่น ปั่นจักรยานสามล้อ
๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก	
(๑) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างสิ่งต่างๆ จากแท่งไม้ บล็อก	ต่อเลโก้ นี้อตปึกหมุด กระดานตะปู บล็อกไม้หรือพลาสติก
(๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี	เขียนภาพด้วยสีเทียน สีไม้ สีจากวัสดุธรรมชาติ เล่นกับสีน้ำ เช่น เป่าสี ทับสี พับสี หยดสี ละเลงสี กลิ้งสี
(๓) การปั้น	ปั้นดินเหนียว ดินน้ำมัน ปั้นแป้งโดว์
(๔) การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยเศษวัสดุ	สร้างชิ้นงานจากวัสดุธรรมชาติหรือวัสดุที่เหลือใช้
(๕) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ	ใช้กรรไกรปลายมนตัดกระดาษหรือตัดไปไม้ ร้อยดอกไม้ และวัสดุต่างๆ ฉีก ตัด ปะกระดาษหรือวัสดุธรรมชาติ

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านร่างกาย)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว	
(๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนามัยที่ดี ในกิจวัตรประจำวัน	ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ทำความสะอาดหลังจากเข้าห้องน้ำห้องส้วม รับประทานอาหารกลางวันครบห้าหมูนอนกลางวัน ออกกำลังกาย ดูแลรักษาความสะอาดของใช้ส่วนตัว
๑.๑.๔ การรักษาความปลอดภัย	
(๑) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน	เล่นเครื่องเล่นที่ถูกต้อง ล้างมือทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดการเล่น ระวังรักษาและดูแลตนเองขณะเจ็บป่วย เช่น ปิดปากไอ ในขณะที่เป็นหวัด ไม่ขี้ตาดำขณะตาแดง
(๒) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกัน และรักษาความปลอดภัย	ฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกัน และรักษาความปลอดภัย เช่น การข้ามถนน การรับของ จากคนแปลกหน้า ของมีคม สัตว์มีพิษ และอันตรายจาก สารพิษ
(๓) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย	เล่นเครื่องเล่นสนามตามข้อตกลงอย่างถูกต้อง เช่น ปีนป่าย โหน ลอด มุด คลาน ด้วยความระมัดระวัง รอคอย ไม่แย่งกันในการเล่น
(๔) การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ	เล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตามกฎจราจร เช่น การข้ามถนน การซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ การคาดเข็มขัดนิรภัย และการปฏิบัติตนเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น ไฟไหม้ แผ่นดินไหว พายุ ฯลฯ และสรุปผลที่เกิดจากการเล่นบทบาทสมมติ
๑.๑.๕ การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง	
(๑) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่	เคลื่อนไหวร่างกายไปในทิศทางต่างๆ เช่น ซ้าย ขวา หน้า หลัง ทัวบริเวณที่กำหนดในระดับสูง กลาง และต่ำ มีการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย เช่น มุด ลอด คลาน กลิ้ง กระโดด
(๒) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง	การเดิน วิ่ง กระโดดหลบหลีกหรือข้ามสิ่งกีดขวางต่างๆ เช่น ล้อรถยนต์ ถังน้ำมัน ที่กั้นจราจร ห่วงฮูลาฮูป สิ่งของ บล็อกไม้

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านอารมณ์ จิตใจ)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๒.๑ สุนทรียภาพ ดนตรี	
(๑) การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี	ทำท่าทางเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่างๆ เช่น โยกตัว สายสะโพก ตบมือ ย่ำเท้าตามจังหวะและเสียงเพลง เช่น เพลงบรรเลง เพลงตามสมัยนิยม เพลงที่สนใจ เพลงตามหน่วยการจัดประสบการณ์ เพลงประจำโรงเรียน และเพลงพื้นบ้าน
(๒) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ	เล่นเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ หรือวัสดุอื่นๆ ประกอบจังหวะ เช่น เคาะ เขย่า ตี
(๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี	แสดงท่าทางเคลื่อนไหวประกอบเสียงเพลง เสียงดนตรี หรือจังหวะช้าและเร็ว
(๔) การเล่นบทบาทสมมติ	เล่นและแสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครตามหน่วยการจัดประสบการณ์หรือนิทาน
(๕) การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ	ทำกิจกรรมศิลปะ เช่น วาดภาพระบายสี ปั้น ร้อย ฉีก ตัด ปะ พับ เล่นกับสีน้ำ ประดิษฐ์เศษวัสดุ
(๖) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม	สร้างงานศิลปะตามความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ เช่น วาดภาพระบายสี ปั้น ร้อย ฉีก ตัด ปะ พับ เล่นกับสีน้ำ ประดิษฐ์เศษวัสดุ การทำสวนถาด และแสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะ
๑.๒.๒ การเล่น	
(๑) การเล่นอิสระ	เล่นอิสระ การเล่นที่ใช้จินตนาการ เล่นสมมติ การเล่นของเล่นในห้องเรียน บริเวณสนามกลางแจ้ง
(๒) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่	เล่นเสรี เล่นอิสระในมุมเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ เล่นร่วมกับเพื่อน เล่นแบบร่วมมือ และเล่นแบบสร้างสรรค์
(๓) การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ	เล่นตามมุมเล่นในห้องเรียน เล่นสมมติ
(๔) การเล่นนอกห้องเรียน	เล่นกลางแจ้ง เช่น เล่นเครื่องเล่นสนามรูปแบบต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย การละเล่นพื้นบ้าน

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านอารมณ์ จิตใจ)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม	
(๑) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ	ทำกิจกรรมทางศาสนาที่วัด มัสยิด โบสถ์ ปฏิบัติตนตามคำสอนของศาสนาที่นับถือ
(๒) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม	ฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา มีน้ำใจช่วยเหลือ แบ่งปัน เห็นอกเห็นใจ ความรับผิดชอบ ประหยัดพอเพียง และความมีวินัย
(๓) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม	ร่วมสนทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าว เรื่องราว เหตุการณ์ นิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ตามบริบทของชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์	
(๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	บอกเล่า ทำท่าทาง ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ปรับเปลี่ยนความคิดหรือการกระทำเมื่อมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหา พูดแสดงความรู้สึกหลังการทำกิจกรรมศิลปะ แสดงสีหน้า ท่าทาง บทบาทตามตัวละคร
(๒) การเล่นบทบาทสมมติ	เล่น และ แสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครตามหน่วยการจัดประสบการณ์หรือนิทาน
(๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี	แสดงท่าทาง เคลื่อนไหวประกอบเสียงเพลง เสียงดนตรีหรือจังหวะช้าและเร็ว
(๔) การร้องเพลง	ร้องเพลงประกอบหน่วยการจัดประสบการณ์หรือเพลงที่สนใจอย่างสนุกสนาน
(๕) การทำงานศิลปะ	ทำกิจกรรมศิลปะ เช่น วาดภาพระบายสี ปั้น ร้อย ฉีก ตัด ปะ พับ เล่นกับสีน้ำ ประดิษฐ์เศษวัสดุ
๑.๒.๕ การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ	
(๑) การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง	เล่น/ทำงานอย่างอิสระตามความถนัด ความสนใจและความสามารถของตนเอง เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมการเคลื่อนไหว กิจกรรมในกิจวัตรประจำวัน (โดยเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมเอง บอกได้ว่าตนเองเป็นอย่างไร ทำอะไรได้บ้าง บอกความเหมือน ความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น และบอกความคิดของตนเองได้ว่า “อยากเป็นอะไรเมื่อหนูโตขึ้น”)
๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	
(๑) การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ และการช่วยเหลือปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ	แสดงความยินดีกับเพื่อนเมื่อเพื่อนมีความสุข เช่น วันเกิด และแสดงความเห็นใจเพื่อนหรือผู้อื่น เช่น ช่วยเหลือ ปลอบโยนเมื่อเพื่อนร้องไห้หรือบาดเจ็บ

๑.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่นเกม การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสังคม)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	
(๑) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	ทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เช่น แต่งตัว ล้างมือ รับประทานอาหาร เข้าห้องส้วม
(๒) การปฏิบัติตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	นำวัสดุเหลือใช้มาสร้างชิ้นงาน ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียง เช่น ยาสีฟัน น้ำ วัสดุทำงานศิลปะ
๑.๓.๒ การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
(๑) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน	- รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น ดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียน รดน้ำต้นไม้ เก็บขยะ - นำวัสดุท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้มาสร้างชิ้นงาน - ใช้น้ำ สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัด คุ่มค่า เช่น ดินสอ สี กระดาษสี
(๒) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า	นำวัสดุเหลือใช้มาสร้างชิ้นงาน ใช้สิ่งของอย่างประหยัด เช่น ดินสอ สี กาว กระดาษสี
(๓) การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำ หรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่	ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ จากวัสดุเหลือใช้ เช่น ขวดน้ำพลาสติก กล้อง เศษผ้า แกนกระดาษ กระดาษสี ไม้ไอศกรีม
(๔) การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้	ปลูกต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ผักสวนครัว ดูแลรดน้ำ พรวนดิน เช่น เพาะถั่วงอก ปลูกผักบุ้ง ต้นหอม
(๕) การเลี้ยงสัตว์	เลี้ยงและดูแลให้อาหารสัตว์ เช่น ปลา ไก่ นก
(๖) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน	สนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ ผลกระทบที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ฝนตก น้ำท่วม ฝนแล้ง ลมพายุ
๑.๓.๓ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย	
(๑) การเล่นเกมทบทวนการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย	- เล่นบทบาทสมมติเกี่ยวกับการไหว้ การทักทาย และ - การปฏิบัติตนในวันสำคัญของไทยและวันสำคัญของท้องถิ่น
(๒) การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย	ทำกิจกรรมในวันสำคัญและประเพณีในท้องถิ่นของตน
(๓) การประกอบอาหารไทย	ทำอาหารง่ายๆ ตามหน่วยการจัดประสบการณ์อาหารในท้องถิ่นหรืออาหารประจำภาคของตนเอง
(๔) การศึกษานอกสถานที่	วางแผนสำรวจ ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ บันทึกข้อมูล และนำเสนอข้อมูล

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสังคม)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๕) การละเล่นพื้นบ้านของไทย	การละเล่นไทย เช่น มอญซ่อนผ้า งูกินหาง รีรีข้าวสาร โพงพาง
๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม	
(๑) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน	มีส่วนร่วมในการกำหนดและจัดทำข้อตกลงของห้องเรียน
(๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน	ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนที่ร่วมกันกำหนด เช่น การเก็บของเล่นของใช้เข้าที่ การเข้าแถวรับของ
(๓) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ	เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่
(๔) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน	ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของห้องเรียน เช่น จัดของเล่นของใช้เข้าที่ เทชยะ รดน้ำต้นไม้
(๕) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ	ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญในสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลองตามความเหมาะสมและบริบทของแต่ละสถานศึกษา
๑.๓.๕ การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ	
(๑) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	สนทนาแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในนิทาน เรื่องราว และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
(๒) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น	เล่นและทำงานร่วมกันเป็นคู่ กลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่
(๓) การทำศิลปะแบบร่วมมือ	ทำงานศิลปะร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน เช่น ปั้นดินน้ำมัน วาดภาพ ฉีก ตัด ปะ งานประดิษฐ์
๑.๓.๖ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	
(๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา	ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและนำเสนอความคิด และตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ
(๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง	มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสันติวิธีในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง
๑.๓.๗ การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	
(๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน	เล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเพื่อน เช่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นตามมุมเล่น/มุมประสบการณ์ต่างๆ กิจกรรมเล่นน้ำ เล่นทราย และยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนที่ต่างไปจากตน

๑.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ภาษา พัฒนาการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา การมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๔.๑ การใช้ภาษา	
(๑) การฟังเสียงต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม	ฟังเสียงต่างๆ รอบตัวและบอกเสียงที่ได้ยิน เช่น เสียงหายใจ ลมพัด นกร้อง รยยนต์ คนเดิน สัตว์ร้อง
(๒) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ	ฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ เช่น การเล่นเกม การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย รวมทั้งข้อตกลงในห้องเรียน
(๓) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง หรือเรื่องราวต่างๆ	ฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองง่ายๆ หรือเรื่องราวต่างๆ
(๔) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ	พูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความต้องการในสิ่งต่างๆ ใช้คำถาม ใคร อะไร ทำไม อย่างไร ในสิ่งที่ต้องการทราบ
(๕) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง	พูดเล่าข่าว เล่าประสบการณ์ หรือเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง หรือเหตุการณ์ประจำวัน เช่น ครอบครัวของฉัน
(๖) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	พูดบอกลักษณะสิ่งของที่สังเกต เล่าข่าว เล่าประสบการณ์ เช่น กิจกรรมที่ทำในวันหยุด กิจกรรมที่ได้ทำด้วยตนเอง หรือทำร่วมกับเพื่อนและครู หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับหรือตามช่วงเวลา
(๗) การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่นและการกระทำต่างๆ	เล่าสิ่งที่กำลังเล่น กำลังทำ พูดให้กำลังใจ ปลอดภัย คำแนะนำเพื่อนในการเล่นและการทำงาน อธิบายวิธีเล่นให้เพื่อนฟัง
(๘) การรอจังหวะที่เหมาะสมในการพูด	ตอบคำถามและมีมารยาทในการพูด เช่น ยกมือก่อนพูด ไม่พูดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด
(๙) การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร	เรียงคำพูดในสิ่งที่คิดเพื่ออธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่น พูดเล่าเรื่องจากภาพหรือเหตุการณ์ที่พบเห็น
(๑๐) การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท/รูปแบบ	อ่านภาพ นิทาน อ่านป้ายและสัญลักษณ์ที่เด็กสนใจ อ่านนิทานให้เพื่อนฟัง
(๑๑) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ	<ul style="list-style-type: none"> - อ่านนิทานหรือหนังสือภาพที่สนใจอย่างอิสระตามลำพัง ในมุมหนังสือ - อ่านร่วมกัน โดยครูแนะนำส่วนต่างๆ ของหนังสือ ตั้งแต่ปกหน้าจนถึงปกหลัง แล้วเป็นผู้นำการอ่านโดยชี้คำในหนังสือจากซ้ายไปขวา เด็กชี้และอ่านตามครูพร้อมกัน - อ่านโดยมีผู้ชี้แนะ โดยครูเป็นผู้นำการอ่านกับเด็กกลุ่มย่อย ๓ - ๕ คน

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๑๒) การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง	ดูตัวอย่างครูชี้คำและกวาดสายตาจากการอ่านหนังสือ นิทาน ป้าย บัตรข้อความ แถบประโยค หรือแผ่นภูมิเพลง
(๑๓) การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ	ดูตัวอย่างการกวาดสายตาอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ จากซ้ายไปขวา บรรทัดบนลงบรรทัดล่าง
(๑๔) การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาตามบรรทัด จากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง	ดูตัวอย่างการกวาดสายตาและชี้คำอ่านข้อความ หนังสือนิทาน แผ่นภูมิเพลง จากซ้ายไปขวา บรรทัดบนลงบรรทัดล่าง
(๑๕) การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย	ชี้หรือบอกตัวอักษรบางตัวที่คุ้นเคยในชื่อตนเอง นิทาน เพลง คำคล้องจอง ป้ายข้อความ สังเกตบัตรชื่อ นามสกุล ตัวเองกับเพื่อนว่ามีอักษรตัวไหนเหมือนกัน
(๑๖) การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำ ผ่านการอ่าน หรือเขียนของผู้ใหญ่	<ul style="list-style-type: none"> - มองและชี้ตัวอักษรในคำ ข้อความ ประโยค นิทาน แผ่นภูมิเพลง ปริศนาคำทาย หรือประโยคที่ครูเขียน - สังเกตทิศทางการเขียนตัวพยัญชนะหรือคำที่คุ้นเคย ของครู - สังเกตการเขียนบนทรายหรือการเขียนในอากาศของครู - ขุดดินน้ำมันเป็นตัวพยัญชนะที่คุ้นเคย เช่น พยัญชนะ ต้นชื่อของตนเอง
(๑๗) การคาดเดาคำ วลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆ กัน จากนิทาน เพลง คำคล้องจอง	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นเดาคำบางคำที่คุ้นเคยในหนังสือนิทาน เพลง คำคล้องจอง - เล่นเดาตัวพยัญชนะที่หายไปจากคำที่คุ้นเคย - เล่นเปลี่ยนคำบางคำในประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆ
(๑๘) การเล่นเกมทางภาษา	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นเกมทางภาษาต่างๆ เช่น หาภาพกับสัญลักษณ์ จับคู่คำกับภาพ - หาตัวอักษรหรือคำบางคำจากนิทาน - ต่อเติมตัวอักษรลงในบัตรคำ บิงโกภาษา ลอตโต พยัญชนะกับคำ วาดภาพและแต่งเรื่องราวที่มีโครงเรื่องเดียวกับนิทาน
(๑๙) การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกตตัวอย่างการเขียนของครูในโอกาสต่างๆ เช่น เขียนข้อตกลงชั้นเรียน เขียนประกาศวันสำคัญ เขียนวันที่ เดือน ปี - เขียนคำบรรยายได้ผลงานศิลปะของเด็ก - เขียนบันทึกคำพูดของเด็ก - สังเกตตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ เช่น ป้ายชื่อครู ป้ายชื่อตนเอง ปฏิทินในชีวิตประจำวัน

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๒๐) การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ	<ul style="list-style-type: none"> - เขียนร่วมกับครูในกิจกรรมการเล่นตามมุม เช่น เมฆอาหาร ป้ายฉลาก ขวดยาคุณหมอ - เลียนแบบการเขียนของครู โดยลอกตัวอักษรหรือสัญลักษณ์จากบัตรคำลงในสมุดนิทานที่ร่วมกันแต่ง - ร่วมกับครูวาดภาพและเขียนคำอธิบายภาพ - เขียนตามโอกาส เช่น บัตรอวยพรวันเกิดให้เพื่อน
(๒๑) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเอง/คำคุ้นเคย	เขียนชื่อตนเอง เขียนคำที่คุ้นเคย เขียนสัญลักษณ์จากการอ่านนิทาน เรื่องราว เนื้อเพลง ป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ ร่วมกันเขียนคำแต่งป้ายนิเทศ เขียนชื่อติดชั้นวางของส่วนตัว
(๒๒) การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ	เขียนคำง่ายๆ ประกอบภาพตามความสนใจ เขียนชื่อตนเอง เขียนบัตรอวยพรโอกาสต่างๆ เขียนภาพนิทานหรือเรื่องนิทานอย่างอิสระตามความสนใจหรือความต้องการของเด็กไม่ใช้กำหนดโดยครู การคิดสะกดคำและเขียนอิสระของเด็กจึงมีการเขียนแบบลองผิดลองถูกของตัวเอง ซึ่งครูต้องไม่ตำหนิ/ลงโทษเมื่อเด็กเขียนผิด
๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา	
(๑) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกตและบอกลักษณะหรือส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ เช่น ร่างกายของตนเอง สัตว์ พืช สิ่งของเครื่องใช้ ดิน น้ำ ท้องฟ้า บริเวณต่างๆ - สังเกตและบอกการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกายมนุษย์ สัตว์ พืช เมื่อเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงของลมฟ้าอากาศ การเปลี่ยนแปลงของวัตถุและสิ่งของเครื่องใช้ - สังเกตและบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ เช่น การนำสิ่งต่างๆ มาใช้ประโยชน์ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำบางอย่างกับผลที่เกิดขึ้น เช่น ถ้ารับประทานอาหารแล้วไม่แปรงฟันฟันจะผุ ถ้าใส่น้ำตาลลงไป ในน้ำแล้วน้ำตาลจะละลาย ถ้าปล่อยสิ่งของจากที่สูงแล้วสิ่งของจะตกลงมา
(๒) การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน	สังเกตสิ่งของ หรือสำรวจสถานที่ต่างๆ หรือเล่นปั้นป้าย เครื่องเล่นสนาม ลอดอุโมงค์ และบอกหรือวาดภาพเกี่ยวกับลักษณะ พื้นที่ ระยะ ตำแหน่งของสิ่งของ สถานที่ หรือเครื่องเล่นจากมุมมองต่างๆ

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๓) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่างๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจสิ่งต่างๆ ที่อยู่บริเวณหนึ่ง เช่น สิ่งของที่อยู่บนโต๊ะ สิ่งที่อยู่ในห้อง และบอกหรือวาดภาพแสดงตำแหน่ง ทิศทาง หรือระยะทางของสิ่งนั้นๆ - สำรวจสถานที่ต่างๆ ถ่ายภาพ วาดภาพ หรือเขียนแผนผังสถานที่นั้นๆ แล้วนำรูปภาพมาอธิบายตำแหน่ง ทิศทาง หรือระยะทางของสถานที่ - เล่นเกมเกี่ยวกับมิติสัมพันธ์ เช่น วางสิ่งของในตำแหน่งที่กำหนด บอกชื่อสิ่งของที่อยู่ในตำแหน่งที่กำหนด บอกตำแหน่ง ทิศทาง หรือระยะทางของสิ่งของที่กำหนด ใช้ร่างกายเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งหรือไปตามทิศทางที่กำหนด
(๔) การเล่นกับสื่อต่างๆ ที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยม มุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกรวย	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นสำรวจ จำแนกและบอกลักษณะสิ่งของรอบตัวที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายทรงกลม ทรงกระบอก ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก และทรงกรวย - เล่นสำรวจบอกสิ่งของรอบตัวที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายภาพวงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และวงรี - เล่นเกมจำแนกภาพหรือสิ่งของที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายวงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และวงรี - ปั้นดินน้ำมันเป็นทรงกลม ทรงกระบอก ทรงสี่เหลี่ยม ทรงกรวย และตัดตามแนวนอน แนวตั้ง แนวเฉียง นำส่วนหน้าตัดไปพิมพ์ภาพ - วาดภาพ พับ ตัด ต่อเติมภาพจากรูปวงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และวงรี
(๕) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง	<p>คัดแยก จำแนก จัดกลุ่มสิ่งต่างๆ ตามลักษณะ รูปร่าง รูปทรง หรือตามเกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนด เช่น สัตว์ ผลไม้ ใบไม้ ดอกไม้ ดิน หิน ของเล่น สิ่งของเครื่องใช้รอบตัว</p>
(๖) การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ และการแยกชิ้นส่วน	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นต่อหรือประกอบชิ้นส่วนของของเล่นชิ้นเล็กให้เป็นชิ้นใหญ่ที่สมบูรณ์ตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือตามจินตนาการ เช่น จิ๊กซอว์ไม้หมุด จิ๊กซอว์รูปภาพ ภาพตัดต่อ ตัวต่อ บล็อก และแยกชิ้นส่วนของเล่นเก็บเข้าที่ - ประดิษฐ์ชิ้นงานจากวัสดุต่างๆ ที่เป็นชิ้นเล็กให้เป็นชิ้นใหญ่ เช่น ร้อยลูกปัด ร้อยดอกไม้ ร้อยวัสดุต่างๆ สร้างภาพจากวัสดุจากธรรมชาติหรือเศษวัสดุรอบตัว

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๗) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจหาแบบรูปจากสิ่งต่างๆ เช่น ลวดลายบนเสื้อผ้า หรือสิ่งของเครื่องใช้ ลวดลายของกระเบื้องปูพื้นหรือผนังห้องในเรื่องสี ลวดลาย ขนาด รูปร่าง รูปทรง และแบบรูปจากท่าทาง เสียง - วางแบบรูปให้เหมือนต้นแบบ หรือต่อเติมจากที่กำหนด หรือสร้างแบบรูปใหม่ขึ้นเอง โดยการเล่นเกมใช้ของจริง เช่น วางบล็อก ไม้ไอศกรีม ไม้แป๊ก หอยฝาขวด หรือวัสดุอื่นๆ ให้เป็นแบบรูป และโดยการสร้างชิ้นงานหรือวิธีการภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด เช่น ร้อยลูกปัด ร้อยดอกไม้ ทำโมบาย ทำท่าทาง สร้างเสียง
(๘) การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน	<ul style="list-style-type: none"> - ร้องเพลงหรือท่องคำคล้องจองที่เกี่ยวกับชื่อเรียกจำนวน - นับปากเปล่าในกิจวัตรประจำวัน เช่น นับขณะที่รอการเข้าแถวหรือนั่งที่ให้เรียบร้อย นับเพื่อใช้เวลากับการเก็บของเข้าที่ นับเพื่อเตรียมตัวออกจากจุดเริ่มต้น ขณะเล่นเกม นับสิ่งต่างๆ เช่น นับเพื่อนในกลุ่ม นับขนมในจาน นับของเล่น นับสิ่งของเครื่องใช้ - หยิบหรือแสดงสิ่งต่างๆ ตามจำนวนที่กำหนด เช่น หยิบจาน แก้วน้ำ ผลไม้ ดินสอ ดินน้ำมัน ของเล่น
(๙) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - เปรียบเทียบจำนวนของสิ่งต่างๆ เช่น จำนวนเด็กชายกับเด็กหญิง จำนวนขนมกับจำนวนเด็ก จำนวนเด็กกับจำนวนเก้าอี้ หรือจำนวนแก้วกับจำนวนแปรงสีฟัน โดยใช้การจับคู่กันและสังเกตว่าเท่ากันหรือไม่เท่ากัน มากกว่าหรือน้อยกว่า - เรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ เช่น จำแนกชนิดของบล็อกแล้วนำมาเรียงลำดับจำนวน โดยการจับคู่หนึ่งต่อหนึ่งและวางบล็อกแต่ละชนิดเรียงเป็นแถวเพื่อเรียงลำดับ สำรวจและเก็บดอกไม้หรือใบไม้ชนิดต่างๆ มาเรียงลำดับจำนวน
(๑๐) การรวมและการแยกสิ่งต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - นำสิ่งต่างๆ สองกลุ่มมารวมเข้าด้วยกัน แล้วบอกจำนวนที่เกิดจากการรวมของสิ่งนั้น เช่น รวมคนสองกลุ่มเข้าด้วยกันแล้วนับและบอกจำนวนทั้งหมด นำบล็อกสองกองมารวมกันแล้วนับและบอกจำนวนทั้งหมด - แยกกลุ่มย่อยของสิ่งต่างๆ ออกจากกลุ่มใหญ่ แล้วบอกจำนวนที่เหลือในกลุ่มใหญ่ เช่น แยกคนจำนวนหนึ่งออกจากกลุ่มใหญ่แล้วนับและบอกจำนวนคนที่เหลือในกลุ่มใหญ่ แบ่งขนมให้เพื่อนแล้วนับและบอกจำนวนที่เหลือในจาน หยิบสี่เทียนจำนวนหนึ่งออกจากกล่องแล้วนับจำนวนสี่เทียนที่เหลือในกล่อง

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๑๑) การบอกและแสดงอันดับของสิ่งต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - บอกอันดับที่ของตนเองหรือเพื่อนที่ยืนอยู่ในแถว - ชี้ หยิบ หรือวางสิ่งของตามอันดับที่กำหนด - สนทนาและบอกเกี่ยวกับอันดับที่ในชีวิตประจำวันหรือในกิจกรรม เช่น เป็นลูกคนที่เท่าไรของครอบครัว <p>ใครมาถึงโรงเรียนอันดับที่หนึ่ง อันดับที่สอง อันดับสาม บอกอันดับที่การเลือกมมเล่น เช่น หนูเลือกเล่นมมบล็อก เป็นกิจกรรมที่หนึ่งหรือสอง</p>
(๑๒) การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือ และหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นในมมบ้านหรือเล่นบทบาทสมมติร้านขายของ ชั่งน้ำหนักสิ่งต่างๆ เช่น ผลไม้ ขนม โดยใช้ตาชั่งสองแขนอย่างง่ายและใช้วัสดุที่มีรูปร่างขนาดและน้ำหนักเท่ากันเป็นหน่วยในการชั่งน้ำหนัก เช่น ไม้บล็อก ลูกแก้ว เหรียญ - เล่นตวงทรายหรือน้ำ โดยใช้ภาชนะต่างๆ เช่น ช้อน แก้ว ขวด และบอกปริมาตรของทรายหรือน้ำที่ตวงตามจำนวนของภาชนะที่ใช้เป็นหน่วยในการตวง - วัดความยาวหรือความสูงของสิ่งต่างๆ โดยเลือกใช้สิ่งที่มีขนาดเท่ากันนำมาต่อกัน เช่น บล็อก ลวดเสียบกระดาษ หลอด ไม้ไอศกรีม หรือส่วนของร่างกาย เช่น ส่วนสูง แล้วบอกความยาวหรือความสูงตามจำนวนของสิ่งของที่นำมาใช้เป็นหน่วยในการวัด
(๑๓) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับสิ่งต่างๆ ตามลักษณะ ความยาว ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร	<ul style="list-style-type: none"> - จับคู่สิ่งต่างๆ ตามลักษณะที่สัมพันธ์กันหรือตามที่กำหนด เช่น จับคู่สิ่งของที่เป็นของจริงที่ใช้ร่วมกัน เช่น ช้อนกับส้อม จับคู่สิ่งๆ ที่เหมือนกัน เช่น ของเล่นที่มีลักษณะเหมือนกัน จับคู่สิ่งที่แตกต่างกัน เช่น บล็อกที่แตกต่างกัน เด็กผู้หญิงกับเด็กผู้ชาย จับคู่ภาพกับเงา จับคู่สัญลักษณ์ตัวเลขกับสิ่งของที่มีจำนวนตรงกับตัวเลขนั้น - เปรียบเทียบและบอกความเหมือนและความแตกต่างของลักษณะของสิ่งของสองสิ่ง เช่น สี รูปร่าง ผิวสัมผัส ส่วนประกอบของผลไม้ ดอกไม้ ต้นไม้ ใบไม้ สัตว์ วัตถุ หรือสิ่งของเครื่องใช้ - เปรียบเทียบความยาวหรือความสูงของสิ่งของสองสิ่งที่มีความยาวหรือความสูงแตกต่างกันชัดเจน - เปรียบเทียบสิ่งของสองชิ้นที่มีน้ำหนักแตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น ลูกฟุตบอลกับลูกเทนนิส ขวดที่ใส่น้ำเต็มขวดกับขวดเปล่า โดยลองยกด้วยมือแล้วบอกว่าสิ่งของชิ้นใดหนักกว่าหรือเบากว่า - สังเกตและเปรียบเทียบปริมาตรของสิ่งของ เช่น ทราย น้ำ แป้ง ที่อยู่ใ้ในภาชนะที่มีรูปร่างเหมือนกัน ขนาดเท่ากัน สองใบว่าสิ่งของในภาชนะใบไหนมีปริมาตรมากกว่าหรือน้อยกว่า โดยดูจากความสูงของสิ่งของในภาชนะ - เรียงลำดับความยาวหรือความสูง น้ำหนัก หรือปริมาตรของสิ่งของแต่ละชนิดตั้งแต่ ๓ สิ่งขึ้นไป เช่น เรียงลำดับความสูงของเด็ก ๓ คน เรียงลำดับน้ำหนักของผลไม้ ๓ ชนิด เรียงลำดับปริมาตรของน้ำที่อยู่ในภาชนะ ๓ ใบ

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๑๔) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา	เชื่อมโยงช่วงเวลากับการกระทำและเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ทบทวนกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมประจำวันตามลำดับเวลา เล่นเกมเรียงลำดับเหตุการณ์ตามช่วงเวลา เช่น กลางวัน กลางคืน ก่อน หลัง เช้า บ่าย เย็น เมื่อวานนี้ วันนี้ พรุ่งนี้
(๑๕) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกตเงินเหรียญและธนบัตรชนิดต่างๆ เล่นเกมจำแนกชนิดของเงิน เล่นเกมขายของ จัดกิจกรรมตลาดนัดให้เด็กฝึกการใช้เงินซื้อและทอนเงิน - สนทนาร่วมกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันจากเหตุการณ์จริง เรื่องเล่าหรือนิทาน โดยใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์ในเหตุการณ์ต่างๆ เช่น จำนวนเท่าไร เท่ากัน ไม่เท่ากัน มากกว่า น้อยกว่า มากที่สุด น้อยที่สุด คนที่ อันดับที่หรือลำดับที่ รวมกัน ทั้งหมด มากขึ้น หรือเพิ่มขึ้นหรือเยอะขึ้น แบ่งกันหรือแยกกัน น้อยลง หรือลดลง เหลือ สั้น ยาว สูง เตี้ย ต่ำ หนัก เบา หนักกว่า เบากว่า หนักที่สุด เบาที่สุด กลางวัน กลางคืน ก่อน หลัง เช้า บ่าย เย็น เมื่อวานนี้ วันนี้ พรุ่งนี้ ที่ไหน ข้างไหน ข้างบน ข้างล่าง ข้างหน้า ข้างหลัง ระหว่าง ข้างซ้าย ข้างขวา ใกล้ ไกล ทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยม มุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกรวย วงกลม รูปสี่เหลี่ยม รูปสามเหลี่ยม
(๑๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ	<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน และสนทนาเกี่ยวกับสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น กินอาหารแล้วไม่แปรงฟัน จะทำให้ฟันผุ ถ้าตากฝนอาจจะทำให้เป็นหวัด การทิ้งขยะไม่ถูกที่จะทำให้บริเวณนั้นสกปรก - สังเกต สำรวจ หรือทดลองอย่างง่ายเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว แล้วอธิบายสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น ลองใส่น้ำตาลลงไปใต้น้ำ สังเกตแล้วบอกได้ว่าน้ำตาลสามารถละลายในน้ำได้ ฟังและเปรียบเทียบเสียงของสิ่งต่างๆ แล้วบอกได้ว่าสิ่งของที่แตกต่างกันทำให้เกิดเสียงต่างกัน ทอดไข่แล้วสังเกตการเปลี่ยนแปลงแล้วบอกได้ว่าความร้อนทำให้ไข่สุกรับประทานได้ เล่นโยนหรือเตะลูกบอล โดยออกแรงแตกต่างกันแล้วบอกได้ว่าถ้าออกแรงมาก ลูกบอลจะไปไกล
(๑๗) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล	<ul style="list-style-type: none"> - สนทนาระหว่างฟังนิทานหรือเรื่องเล่าเพื่อคาดเดาเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นพร้อมบอกเหตุผล ก่อนที่จะฟังเนื้อเรื่องต่อไป - คาดคะเนหรือตั้งสมมติฐานก่อนทดลอง เช่น คาดคะเนว่าวัตถุใดจะจมน้ำหรือลอยน้ำ คาดคะเนว่าสัตว์ที่สนใจน่าจะกินอาหารชนิดใด คาดคะเนว่าถ้าออกแรงในการผลักรถของเล่นด้วยแรงที่ต่างกันจะทำให้รถของเล่นมีการเคลื่อนที่เป็นอย่างไร

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๑๘) การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล	<ul style="list-style-type: none"> - บอกสิ่งที่สังเกตพบหรืออธิบายข้อค้นพบจากการสังเกตสำรวจ หรือทำการทดลองอย่างง่ายเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น สนทนาและสรุปเกี่ยวกับส่วนประกอบของไข่ที่ได้จากการสังเกตไข่ของจริง สนทนาและอธิบายเกี่ยวกับรสชาติและส่วนประกอบของอาหารที่ได้จากการสังเกตและชิมอาหารของจริง - สังเกตอากาศแต่ละวัน สนทนาและสรุปเกี่ยวกับสภาพอากาศในแต่ละวัน สำรวจต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน สนทนาและสรุปชนิดของต้นไม้ที่พบในบริเวณโรงเรียน - สำรวจแบบรูปของสิ่งต่างๆ รอบตัว สนทนาและบอกลักษณะของแบบรูปที่พบ จัดกลุ่มสิ่งของแล้ว สนทนาเกี่ยวกับการจัดกลุ่มสิ่งของว่าจัดเป็นกลุ่มได้อย่างไรบ้าง โดยใช้อะไรเป็นเกณฑ์
(๑๙) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - ตัดสินใจและเลือกวิธีแก้ปัญหาในระหว่างเล่น หรือในชีวิตประจำวัน หรือทำกิจกรรม เช่น เล่นเกมการศึกษาต่างๆ แก้ปัญหาในการเล่นกับเพื่อน แก้ปัญหาในการแบ่งของเล่นให้เพียงพอกับจำนวนของเพื่อนในกลุ่ม แก้ปัญหาในการจัดวางหรือเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบ ร่วมกับครูและเพื่อนวางแผนและลงมือแก้ปัญหาเกี่ยวกับการกำจัดหรือลดปริมาณขยะหรือเศษวัสดุเหลือใช้ การประดิษฐ์สิ่งของหรือทำชิ้นงานให้ได้ตามเงื่อนไข
๑.๔.๓ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	
(๑) การรับรู้และแสดงความคิด ความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน	<ul style="list-style-type: none"> - สังเกต สัมผัส ทดลอง เล่นอิสระกับสื่อ วัสดุ และของเล่น บอกหรือเล่าเรื่องถ่ายทอดความคิดความรู้สึกที่ได้จากการสังเกต สัมผัส ทดลอง หรือเล่นอิสระกับสิ่งต่างๆ เหล่านั้น เช่น ต่อบล็อกเป็นรูปต่างๆ ประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ - บอกหรือเล่าเรื่องถ่ายทอดความคิดความรู้สึกที่ได้จากการต่อบล็อกหรือประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ ทำกิจกรรมศิลปะในลักษณะต่างๆ บอกหรือเล่าเรื่องถ่ายทอดความคิดความรู้สึกจากชิ้นงาน
(๒) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทางการเคลื่อนไหว และศิลปะ	<p>เล่าเรื่องต่อกันคนละประโยคอย่างสัมพันธ์กัน วาดภาพและเล่าเรื่องต่อเนื่อง และปริศนาคำทาย แสดงท่าทางการเคลื่อนไหวอย่างอิสระประกอบการเล่านิทาน การเล่าเรื่อง การร้องเพลง รวมทั้งเพลงบรรเลง เคลื่อนไหวประกอบสื่อหรือวัสดุอื่นที่เหมาะสม ต่อบล็อกเป็นรูปต่างๆ ประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ อย่างอิสระที่แสดงถึงความแปลกใหม่</p>
(๓) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่าง รูปทรงจากวัสดุที่หลากหลาย	<p>ระบายสีสร้างภาพ ฉีก ตัด ปะ ประดิษฐ์ หรือปั้น โดยใช้รูปร่าง รูปทรงต่างๆ จากวัสดุที่แตกต่างกัน ทั้งวัสดุท้องถิ่น วัสดุธรรมชาติ และวัสดุเหลือใช้</p>

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้	
(๑) การสำรวจสิ่งต่างๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว	สำรวจ สังเกต และบันทึกสิ่งต่างๆ ที่พบทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เช่น สำรวจสิ่งของเครื่องใช้ในห้องสำรวจของเล่นในมุมประสบการณ์ สำรวจหนังสือในมุมหนังสือ สำรวจเครื่องเล่นในสนาม สำรวจขนมและอาหารที่ขายในโรงเรียน สำรวจสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตในโรงเรียน สำรวจยานพาหนะ ไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่างๆ เช่น สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ตลาด พิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ
(๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามจากนิทานที่ฟังหรือเรื่องที่สนใจ เช่น ขอบตัวละครใดมากที่สุด ฉาก ลำดับเหตุการณ์ ปัญหา และวิธีแก้ไข - ตั้งคำถามจากสิ่งที่พบจากการสังเกต การสำรวจ หรือ การทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว การไปทัศนศึกษา การทำอาหาร การเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืช การทดลองอย่างง่าย การสนทนากับวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้ประกอบการ
(๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ระบุหรือเลือกคำถามที่สามารถหาคำตอบได้ ร่วมกับครูและเพื่อนในการวางแผนและลงมือสำรวจตรวจสอบ เก็บรวบรวม และบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ลงความเห็นจากข้อมูลเพื่ออธิบายสิ่งที่พบ และนำเสนอสื่อสารสิ่งที่พบเพื่อตอบคำถามที่ตั้งเอาไว้
(๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย	<ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสหรือใช้เครื่องมืออย่างง่าย เช่น แวนขยายเครื่องชั่งสองแขนอย่างง่าย อุปกรณ์ในการวัดความยาวหรือตวง สำรวจ จำแนก เปรียบเทียบ ทำการทดลองอย่างง่าย สืบค้นข้อมูล สอบถามผู้รู้ และบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น วาดภาพ ทำสัญลักษณ์ ถ่ายภาพ นำตัวอย่างของจริงมาติดลงในกระดาษ - นำเสนอข้อมูลด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น พูดบอกเล่าหรืออธิบายประกอบภาพวาดหรือภาพถ่ายที่บันทึกไว้ แสดงบทบาทสมมติ เช่น บทบาทสมมติแสดงท่าทางเลียนแบบพฤติกรรมของสัตว์ที่ไปสังเกตพบ ทำแบบจำลอง เช่น แบบจำลองของสัตว์หรือพืชที่สังเกตพบ ร่วมกับครูและเพื่อนในการทำแผนผัง ผังความคิด แผนภูมิอย่างง่าย เช่น แผนภูมิรูปภาพแสดงชนิดและจำนวนของยานพาหนะที่สำรวจได้ในบริเวณโรงเรียน

๒. สารที่ควรเรียนรู้ สารในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อไม่มีรายละเอียด ทั้งนี้ เพื่อประสงค์จะให้ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ผู้สอนสามารถนำสารที่ควรเรียนรู้อบรมณาการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ **มิได้ประสงค์ให้เด็กท่องจำเนื้อหา** แต่ต้องการให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสาระการเรียนรู้นั้นๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็กเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ สารที่ควรเรียนรู้อาจใช้เป็นแนวทางช่วยผู้สอนกำหนดรายละเอียดและความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก สารที่ควรเรียนรู้ประกอบด้วย เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เช่น

๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วควรเกิดแนวคิด เช่น

- ❖ ฉันมีชื่อตั้งแต่เกิด ฉันมีเสียง รูปร่างหน้าตาไม่เหมือนใคร ฉันภูมิใจที่เป็นตัวฉันเอง เป็นคนไทยที่ดี มีมารยาท มีวินัย รู้จักแบ่งปัน ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น แต่งตัว แปรงฟัน รับประทานอาหาร ฯลฯ
- ❖ ฉันมีอวัยวะต่างๆ เช่น ตา หู จมูก ปาก ขา มือ ผม นิ้วมือ นิ้วเท้า ฯลฯ และฉันรู้จักวิธีรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย มีสุขภาพดี
- ❖ ฉันใช้ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ช่วยในการรับรู้สิ่งต่างๆ จึงควรดูแลรักษาให้ปลอดภัย
- ❖ ฉันต้องการอากาศ น้ำ และอาหารเพื่อการดำรงชีวิต ฉันจึงต้องรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกาย และพักผ่อนให้เพียงพอ เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงเจริญเติบโต
- ❖ ฉันตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองว่า ฉันสามารถเคลื่อนไหวโดยควบคุมร่างกายไปในทิศทางระดับ และพื้นที่ต่างๆ ร่างกายของฉันอาจมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อฉันรู้สึกไม่สบาย
- ❖ ฉันเรียนรู้ข้อตกลงต่างๆ รู้จักระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เมื่อทำงาน เล่นคนเดียว และเล่นกับผู้อื่น
- ❖ ฉันอาจรู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ เหนื่อย หรืออื่นๆ แต่ฉันเรียนรู้ที่จะแสดงความรู้สึกในทางที่ดีและเหมาะสม เมื่อฉันแสดงความคิดเห็นหรือทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเอง แสดงว่าฉันมีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดของฉันเป็นสิ่งสำคัญ แต่คนอื่นก็มีความคิดที่ดีเหมือนฉันเช่นกัน

๒.๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วควรเกิดแนวคิด เช่น

- ❖ ทุกคนในครอบครัวของฉันเป็นบุคคลสำคัญ ต้องการที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า และ ยารักษาโรค รวมทั้งต้องการความรัก ความเอื้ออาทร ช่วยดูแลซึ่งกันและกัน ช่วยกันทำงานและปฏิบัติตาม ข้อตกลงภายในครอบครัว ฉันต้องเคารพ เชื่อฟังพ่อแม่และผู้ใหญ่ในครอบครัว ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ครอบครัวของฉันมีวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเกิดของบุคคลในครอบครัว วันทำบุญบ้าน ฉันภูมิใจในครอบครัวของฉัน
- ❖ สถานศึกษาของฉันมีชื่อ เป็นสถานที่ที่เด็กๆ มาทำกิจกรรมร่วมกัน และทำให้ได้เรียนรู้ สิ่งต่างๆ มากมาย สถานศึกษาของฉันมีคนอยู่ร่วมกันหลายคน ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ช่วยกันรักษาความสะอาดและทรัพย์สินของสถานศึกษา ครูรักฉันและเอาใจใส่ดูแลเด็กทุกคน เวลาทำกิจกรรม ฉันและเพื่อนจะช่วยกันคิด ช่วยกันทำ รับฟังความคิดเห็น และรับรู้ความรู้สึกซึ่งกันและกัน
- ❖ ท้องถิ่นของฉันมีสถานที่ บุคคล แหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่สำคัญ คนในท้องถิ่น ที่ฉันอาศัยอยู่มีอาชีพที่หลากหลาย เช่น ครู แพทย์ ทหาร ตำรวจ ชาวนา ชาวสวน พ่อค้า แม่ค้า ท้องถิ่นของฉัน มีวันสำคัญของตนเองซึ่งจะมีการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกันไป
- ❖ ฉันเป็นคนไทย ฉันภูมิใจในความเป็นไทยที่มีวันสำคัญของชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ มีภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติและท้องถิ่นหลายอย่าง ฉันและเพื่อน นับถือศาสนาหรือมีความเชื่อที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ ศาสนาทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดี

๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขที่ดี เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วควรเกิดแนวคิด เช่น

- ❖ ธรรมชาติรอบตัวฉันมีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิตต้องการอากาศ แสงแดด น้ำ และอาหารเพื่อเจริญเติบโต สิ่งมีชีวิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับลักษณะลมฟ้าอากาศในแต่ละวันหรือฤดู และยังคงพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สำหรับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น น้ำ หิน ดิน ททราย มีรูปร่าง รูปทรง ลักษณะ สีต่างๆ และมีประโยชน์
- ❖ ลักษณะลมฟ้าอากาศรอบตัวแต่ละวันอาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้ บางครั้ง ฉันคาดคะเนลักษณะลมฟ้าอากาศได้จากสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น เมฆ ท้องฟ้า ลม ในเวลากลางวันเป็นช่วงเวลา ที่ดวงอาทิตย์ขึ้นจนดวงอาทิตย์ตก คนส่วนใหญ่จะตื่นและทำงาน ส่วนฉันไปโรงเรียนหรือเล่น เวลากลางคืน เป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ตกจนดวงอาทิตย์ขึ้น ฉันและคนส่วนใหญ่จะนอนพักผ่อนตอนกลางคืน กลางวัน และกลางคืนมีลักษณะแตกต่างกัน เช่น ท้องฟ้าในเวลากลางวันเป็นสีฟ้า ในเวลากลางคืนเป็นสีดำ กลางวัน มีแสงสว่าง แต่กลางคืนมืด อากาศเวลากลางวันร้อนกว่าเวลากลางคืน
- ❖ เมื่อฉันออกแรงกระทำต่อสิ่งของด้วยวิธีต่างๆ เช่น ผลัก ดึง บีบ ทบ ตี เป่า เขย่า ตีต สิ่งของจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่าง การเคลื่อนที่ และเกิดเสียงแบบต่างๆ
- ❖ แสงและไฟฟ้าได้มาจากแหล่งพลังงาน เช่น ดวงอาทิตย์ ลม น้ำ เชื้อเพลิง แสงช่วยให้เรามองเห็น เมื่อมีสิ่งต่างๆ ไปบังแสงจะเกิดเงา ไฟฟ้าทำให้สิ่งของเครื่องใช้บางอย่างทำงานได้ ช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน การนำพลังงานมาใช้ทำให้แหล่งพลังงานบางอย่างมีปริมาณลดลง เราจึงต้องใช้พลังงานอย่างประหยัด

- ❖ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวฉัน เช่น สัตว์ พืช น้ำ ดิน หิน ทราย สภาพของลมฟ้าอากาศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตต้องได้รับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นรอบๆ ตัวฉัน เช่น สิ่งของเครื่องใช้ บ้านอยู่อาศัย ถนนหนทาง สวนสาธารณะ สถานที่ต่างๆ เป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทุกคนรวมทั้งฉันช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรักษาสาธารณสุขสมบัติโดยไม่ทำลายและบำรุงรักษาให้ดีขึ้นได้

๒.๔ สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้ว เด็กควรเกิดแนวคิด เช่น

- ❖ ฉันใช้ภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อการสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ฉันติดต่อ สื่อสารกับบุคคลต่างๆ ได้หลายวิธี เช่น โดยการไปมาหาสู่ โทรศัพท์ จดหมาย หรือเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อ สื่อสารต่างๆ และฉันทราบข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆ รอบตัวด้วยการสนทนา ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ และอ่านหนังสือ หนังสือเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกไปยังผู้อ่าน ถ้าฉันชอบอ่านหนังสือ ฉันก็จะมีความรู้ความคิดมากขึ้น ฉันสามารถรวบรวมข้อมูลง่ายๆ นำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ โดยนำเสนอด้วยรูปภาพ สัญลักษณ์ แผนผัง ผังความคิด แผนภูมิ

- ❖ สิ่งต่างๆ รอบตัวฉันส่วนใหญ่มีสี ยกเว้นกระจกใส พลาสติกใส สีมีอยู่ทุกหนทุกแห่งที่ฉันสามารถเห็นตามดอกไม้ เสื้อผ้า อาหาร รถยนต์ และอื่นๆ สีที่ฉันเห็นมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น แดง เหลือง น้ำเงิน สีแต่ละสีทำให้เกิดความรู้สึกต่างกัน สีบางสีสามารถใช้เป็นสัญญาณหรือสัญลักษณ์สื่อสารกันได้

- ❖ สิ่งต่างๆ รอบตัวฉันมีชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก และส่วนประกอบต่างๆ กัน สามารถจำแนกประเภทตามชนิด ขนาด สี พื้นผิว วัสดุ รูปร่าง รูปทรง หรือประโยชน์ในการใช้งาน

- ❖ ฉันสามารถสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การเจริญเติบโตของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช การเปลี่ยนแปลงของสภาพลมฟ้าอากาศ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ จากการทดลองอย่างง่าย หรือการประกอบอาหาร และฉันสามารถเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การนำสิ่งต่างๆ มาใช้ประโยชน์ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำบางอย่างกับผลที่เกิดขึ้น เช่น ถ้ารับประทานอาหารแล้วไม่แปรงฟันฟันจะผุ ถ้าใส่น้ำตาลลงไปใต้น้ำแล้วน้ำตาลจะละลาย ถ้าปล่อยสิ่งของจากที่สูงแล้วสิ่งของจะตกลงมา

- ❖ การนับสิ่งต่างๆ ทำให้ฉันรู้จำนวนสิ่งของ และจำนวนนับนั้นเพิ่มหรือลดได้ ฉันรู้ว่าสิ่งของแต่ละชิ้นนับได้เพียงครั้งเดียว ไม่นับซ้ำ และเสียงสุดท้ายที่นับเป็นตัวบอกปริมาณ

- ❖ ฉันเปรียบเทียบและเรียงลำดับสิ่งของต่างๆ ตามลักษณะ รูปร่าง รูปทรง จำนวน ขนาด น้ำหนัก ปริมาตร สิ่ง que ช่วยฉันในการสังเกต เช่น แวนขยาย สิ่ง que ช่วยในการชั่ง ตวง วัด มีหลายอย่าง เช่น เครื่องชั่งสองแขนอย่างง่าย ถ้วย ช้อน เข็กร วัสดุสิ่งของอื่นๆ ที่ฉันอาจใช้การคาดคะเนหรือกะประมาณ

- ❖ ฉันใช้คำที่เกี่ยวกับเวลาในชีวิตประจำวัน เช่น กลางวัน กลางคืน ก่อน หลัง เข้า บ่าย เย็น เมื่อวานนี้ วันนี้ พรุ่งนี้

- ❖ ฉันทใช้เงินเหรียญและธนบัตรในการซื้อขนมและอาหาร ตัวเลขที่อยู่บนเหรียญและธนบัตรจะบอกค่าของเงิน
- ❖ ฉันทใช้ตัวเลขในชีวิตประจำวัน เช่น วันที่ ชั้นเรียน อายุ บ้านเลขที่ นาฬิกา หรือเบอร์โทรศัพท์ และใช้ตัวเลขในการบอกปริมาณของสิ่งต่างๆ และแสดงอันดับที่
- ❖ สิ่งของเครื่องใช้มีหลายชนิดและหลายประเภท เช่น เครื่องใช้ในการทำสวนเพาะปลูก การก่อสร้าง เครื่องใช้ภายในบ้าน เราใช้สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน ขณะเดียวกันก็ต้องระมัดระวังในการใช้งาน เพราะอาจเกิดอันตรายและความเสียหายได้ถ้าใช้ผิดวิธีหรือใช้ผิดประเภท เมื่อใช้แล้วควรทำความสะอาดและเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย เราควรใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและรักษาสิ่งแวดลอม
- ❖ ฉันทเดินทางจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งได้ด้วยการเดินหรือใช้ยานพาหนะ พาหนะบางอย่างที่ฉันทเห็นเคลื่อนที่ได้โดยการใช้เครื่องยนต์ ลม ไฟฟ้า หรือคนเป็นผู้ทำให้เคลื่อนที่ คนเราเดินทางหรือขนส่งได้ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ พาหนะที่ใช้เดินทาง เช่น รถยนต์ รถเมล์ รถไฟ เครื่องบิน เรือ ผู้ขับขี่จะต้องได้รับใบอนุญาตขับขี่ และทำตามกฎจราจรเพื่อความปลอดภัยของทุกคน และฉันทต้องเดินบนทางเท้า ข้ามถนนตรงทางม้าลาย สะพานลอย หรือตรงที่มีสัญญาณไฟ เพื่อความปลอดภัยและต้องระมัดระวังเวลาข้าม

ตอนที่ ๒

การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สู่การปฏิบัติ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี หลักการที่สำคัญคือ เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามลำดับขั้นของพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพและเต็มศักยภาพ ดังนั้น สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งจึงต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ภายใต้บริบทและสภาพความต้องการของชุมชน โดยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีความเหมาะสม เป็นไปได้ นำไปสู่การปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ในห้องเรียนอย่างมีคุณภาพ

บทที่ ๓

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่ง ต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนา บรรลุตามมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยสถานศึกษาหรือ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถออกแบบการจัดประสบการณ์ได้หลากหลาย ตามแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาปฐมวัย โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องตามหลักการในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งมีแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพแสดงขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย



ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. สร้างความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันจัดทำและบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

๒. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพตัวเด็ก ครอบครัว ความต้องการ ปัญหา จุดเด่น จุดด้อย ตลอดจนนโยบาย จุดเน้น วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จัดประชุมหรือศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน ฯลฯ

๓. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางการจัดทำ ดังนี้

๓.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย คณะบุคคล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๓.๑.๑ คณะกรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานปฐมวัย ผู้ทรงคุณวุฒิ หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม

๓.๑.๒ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานปฐมวัย ครูผู้สอนปฐมวัย ตัวแทนครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม

๓.๒ คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น ตลอดจนนโยบาย จุดเน้น วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๓.๓ ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ตามองค์ประกอบดังนี้

๓.๓.๑ ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

๓.๓.๒ วิสัยทัศน์ ภารกิจ หรือพันธกิจ เป้าหมาย

๓.๓.๓ จุดหมาย

๓.๓.๔ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๓.๓.๕ การจัดเวลาเรียน

๓.๓.๖ สาระการเรียนรู้รายปี

- ๓.๓.๗ การจัดประสบการณ์
- ๓.๓.๘ การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้
- ๓.๓.๙ การประเมินพัฒนาการ
- ๓.๓.๑๐ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- ๓.๓.๑๑ การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
- ๓.๓.๑๒ ภาคผนวก

๔. ประเมินตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เมื่อสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเรียบร้อยแล้ว ควรกำหนดให้มีการประเมินตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยก่อนนำไปใช้ โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ใช้หลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ตรวจสอบองค์ประกอบของหลักสูตรว่าครบถ้วน ชัดเจน สอดคล้อง และมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด สนองความต้องการของสถานศึกษาโดยแท้จริงหรือไม่ ความเป็นไปได้ ทันเวลาในการนำไปใช้หรือไม่ มีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อตรวจสอบว่าสามารถนำไปใช้ได้ดี หรือควรปรับปรุงแก้ไขเรื่องใด โดยวิธีสนทนากลุ่มหรือใช้เครื่องมือในการตรวจสอบ เพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีความเหมาะสมและมีคุณภาพ

๕. ขออนุมัติการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัด

๖. ประกาศใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้สอนปฐมวัย ผู้ปกครอง ชุมชน วิทยากรและดำเนินการตามบทบาทของตนต่อไป

๗. นำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ โดยบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ในการวางแผนและออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริม นิเทศ ติดตาม และประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การจัดทำองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

๑. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา เป็นการอธิบายแนวคิด ทฤษฎี และความเชื่อในการพัฒนาเด็กปฐมวัย สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องกำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องยึดเป็นอุดมการณ์หรือเป็นหลักในการจัดการศึกษาปฐมวัย

การกำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ควรเริ่มจากการพิจารณาร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องว่า สถานศึกษามีความเชื่อว่าการศึกษารูปแบบใด ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนปฐมวัย ครอบครัวยุคใหม่ เห็นความสำคัญร่วมกันในการจัดการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างไร ครูผู้สอนมีบทบาทอย่างไรในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อจะนำไปสู่การกำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

ตัวอย่าง

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

โรงเรียน..... จัดการพัฒนาเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนให้เต็มศักยภาพ ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ด้วยความรัก ความเข้าใจของทุกคน และพัฒนาเด็กโดยองค์รวมเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตที่ดี

๒. วิสัยทัศน์ ภารกิจหรือพันธกิจ เป้าหมาย

๒.๑ วิสัยทัศน์ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นการแสดงเจตนารมณ์ อุดมการณ์ อนาคตที่พึงประสงค์ ที่อยู่บนพื้นฐานความจริง และแสดง**อัตลักษณ์ เอกลักษณ์**ของสถานศึกษา เพื่อสร้างศรัทธาและจุดประกายความคิดให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็ก ทั้งนี้ การกำหนดวิสัยทัศน์ ควรเป็นการกำหนดเจตนารมณ์ร่วมกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า เด็กจะได้รับการพัฒนาคุณลักษณะสำคัญใดเป็นพิเศษ ที่สะท้อนให้เห็นตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เช่น คนดี สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยหมายถึงคนดีลักษณะใด มีวินัยลักษณะใด เพื่อนำไปสู่การเขียน ภารกิจหรือพันธกิจ และเป้าหมายที่ชัดเจน และใครมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ วิสัยทัศน์ที่ดีต้องมีความชัดเจน เหมาะสม และมีระยะเวลาที่แน่นอนจะเกิดขึ้นภายในปีการศึกษาใด

ตัวอย่าง

วิสัยทัศน์

ภายในปี.....โรงเรียน.....มุ่งพัฒนาเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเหมาะสมกับวัย เน้นให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเหมาะสมกับวัยและบริบทของตน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการรอบด้านอย่างสมดุล เต็มศักยภาพ มีเจตคติที่ดี ต่อท้องถิ่น สนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างมีความสุข

๒.๒ ภารกิจหรือพันธกิจ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องกำหนดภาระงานที่สำคัญ ทั้งนี้ การกำหนดภารกิจหรือพันธกิจของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องคำนึงถึงวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่าจะต้องทำอะไร จึงจะทำให้วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้เป็นจริงตามกำหนดเวลานั้นๆ หรือวิธีดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ในระยะเวลาที่แน่นอน การกำหนดภารกิจหรือพันธกิจของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรคำนึงถึงการมุ่งพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ในขณะเดียวกันผู้สอนต้องมีคุณภาพ ทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมพัฒนาเด็กในทิศทางเดียวกัน

ตัวอย่าง

ภารกิจหรือพันธกิจ

- พัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล และเต็มศักยภาพ มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น สนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างมีความสุข
- พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น และการลงมือปฏิบัติที่หลากหลาย สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก
- น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม กับวัยและบริบทของสถานศึกษา
- นำสื่อ เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนาเด็กปฐมวัย
- ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒.๓ เป้าหมาย เป็นการกำหนดความคาดหวังที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามพันธกิจ สามารถกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพของเด็กปฐมวัย ผู้สอน และบุคลากร การจัดทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตัวอย่าง

เป้าหมาย

- เด็กปฐมวัยทุกคนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล และเต็มศักยภาพ มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น สนใจใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างมีความสุข
- ครูและบุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น และการลงมือปฏิบัติที่หลากหลาย สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก
- ครูและบุคลากรทุกคนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมกับวัยและบริบทของสถานศึกษา
- สถานศึกษามีสภาพแวดล้อม สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก
- มีเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีความต่อเนื่องในทิศทางเดียวกับสถานศึกษา

๓. จุดหมาย

เป็นการกำหนดความคาดหวังที่จะเกิดกับเด็กหลังจากจบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยแล้ว โดยนำจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มากำหนดเป็นจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

๔. มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนำมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทุกมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทุกตัวบ่งชี้ และทุกสภาพที่พึงประสงค์ มากำหนดเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และสามารถเพิ่มเติมตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาตามความเหมาะสมได้

๕. การจัดเวลาเรียน

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องกำหนดกรอบโครงสร้างเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ๑ - ๓ ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วันต่อปีการศึกษา อาจแบ่งเป็น ๒ ภาคเรียน หรือ ๓ ภาคเรียน ใน ๑ ปีการศึกษา และแต่ละวันต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๖. สาระการเรียนรู้รายปี

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี โดยยึดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ **ให้ครบทั้ง ๑๒ มาตรฐาน** ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และครอบคลุมทุกช่วงอายุหรือช่วงชั้นปีที่จัดการศึกษา **และอาจเพิ่มเติมสาระที่ควรเรียนรู้ได้ตามอัตลักษณ์ หรือเอกลักษณ์ของสถานศึกษา** ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถออกแบบวิธีการนำเสนอการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีในรูปแบบตารางที่หลากหลาย โดยอาจนำชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์/โครงการ มาระบุเชื่อมต่อให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ได้ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของทุกองค์ประกอบ วิธีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีมีแนวทางดังนี้

คำอธิบายการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี

พัฒนาการ	มาตรฐาน คุณลักษณะที่พึง ประสงค์	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
				ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
ระบุพัฒนาการว่า เป็นด้านร่างกาย หรือด้านอารมณ์ จิตใจ หรือด้านสังคม หรือด้านสติปัญญา	ระบุมตรฐาน คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับ พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม หรือ ด้านสติปัญญา โดยนำ มาจากหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐	ระบุตัวบ่งชี้ที่เป็น ตัวชี้วัดตามมาตรฐาน คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ โดยนำ มาจากหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทั้งนี้ สถานศึกษา สามารถกำหนด ตัวบ่งชี้เพิ่มเติมได้ ตามอัตลักษณ์ หรือเอกลักษณ์ของ สถานศึกษา	ระบุสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นพฤติกรรม หรือความสามารถ ที่คาดหวังในแต่ละ ช่วงวัย โดยนำ มาจากหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทั้งนี้ สถานศึกษา สามารถกำหนด สภาพที่พึงประสงค์ เพิ่มเติมได้ตาม อัตลักษณ์หรือ เอกลักษณ์ของ สถานศึกษา	กำหนดประสบการณ์ สำคัญที่คาดว่าจะ เป็นแนวทางการจัด กิจกรรมให้เด็ก เกิดพฤติกรรมหรือ มีความสามารถตาม มาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ที่สถานศึกษากำหนด โดยเลือกจาก ประสบการณ์สำคัญ ที่ระบุไว้ในหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐	กำหนดสาระที่ควร เรียนรู้ ซึ่งเป็น สื่อกลางในการจัด ประสบการณ์ ให้เด็กมีพฤติกรรม และความสามารถตาม มาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ โดยนำมาจากสาระ ที่ควรเรียนรู้ทั้ง ๔ เรื่อง ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ สถานศึกษา สามารถเพิ่มเติม สาระที่ควรเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความต้องการ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยต้องคำนึงถึง ความเหมาะสม ตามวัยของเด็ก

ข้อสังเกต เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดจุดหมายไว้แล้ว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องทำตาม แต่สามารถเพิ่มตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์จากที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดได้

ตัวอย่างการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์			ตัวอย่างสาระการเรียนรู้รายปี	
	ชั้นอนุบาล ๑ (๓ - ๔ ปี)	ชั้นอนุบาล ๒ (๔ - ๕ ปี)	ชั้นอนุบาล ๓ (๕ - ๖ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑.๑ น้ำหนัก และส่วนสูง ตามเกณฑ์ของ กรมอนามัย	๑.๑.๑ น้ำหนัก และส่วนสูง ตามเกณฑ์ของ กรมอนามัย	๑.๑.๑ น้ำหนัก และส่วนสูง ตามเกณฑ์ของ กรมอนามัย	๑.๑.๑ น้ำหนัก และส่วนสูง ตามเกณฑ์ของ กรมอนามัย	การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดี ในกิจวัตรประจำวัน	อาหารที่ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต
๑.๒ มีสุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี	๑.๒.๑ ยอมรับประทานอาหาร ที่มีประโยชน์ และมีสุขอนามัยที่ดี มีประโยชน์ และมีผู้ใช้แนะนำ	๑.๒.๑ รับประทานอาหาร ที่มีประโยชน์ และมีสุขอนามัยที่ดี ด้วยตนเอง	๑.๒.๑ รับประทานอาหาร ที่มีประโยชน์ และได้หลายชนิด และดื่ม น้ำสะอาด ได้ด้วยตนเอง	๑. การประกอบอาหารไทย ๒. การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดี ในกิจวัตรประจำวัน	๑. อาหารที่มีประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ ๒. อาหารหลัก ๕ หมู่ ๓. การมีเจตคติที่ดีต่อการรับประทานอาหาร ที่มีประโยชน์ ๔. มารยาทในการรับประทานอาหาร

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์			ตัวอย่างสถานการณ์เรียนรู้รายปี	
	ชั้นอนุบาล ๑ (๓ - ๔ ปี)	ชั้นอนุบาล ๒ (๔ - ๕ ปี)	ชั้นอนุบาล ๓ (๕ - ๖ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑.๒ มีสุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี (ต่อ)	๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง	๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง	๑. การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน ๒. การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ๓. การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน ๔. การฟังนิทาน เรื่องราวเกี่ยวกับสุขนิสัยที่ดี	๑. อวัยวะต่างๆ ของร่างกาย และการรักษาความปลอดภัย ๒. วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขอนามัยที่ดี
	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	ประโยชน์ของการนอนหลับพักผ่อน
	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑. การเล่นอิสระ ๒. การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง ๓. การเล่นเกมเล่นอย่างปลอดภัย ๔. การเล่นเกมพื้นบ้านไทย ๕. การเล่นเกมห้องเรียน ๖. การเล่นเกมเล่นสนาม	ประโยชน์ของการออกกำลังกาย

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์			ตัวอย่างสาระการเรียนรู้รายปี	สาระที่ควรเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล ๑ (๓ - ๔ ปี)	ชั้นอนุบาล ๒ (๔ - ๕ ปี)	ชั้นอนุบาล ๓ (๕ - ๖ ปี)		
๑.๓ รักสุขภาพ ปลอดภัยของตนเอง และผู้อื่น	๑.๓.๑ เล่นและ ทำกิจกรรม อย่างปลอดภัย เมื่อมีผู้อื่น	๑.๓.๑ เล่นและ ทำกิจกรรม อย่างปลอดภัย ด้วยตนเอง	๑.๓.๑ เล่น ทำกิจกรรม และปฏิบัติต่อผู้อื่น อย่างปลอดภัย	<p>ตัวอย่างสาระการเรียนรู้รายปี</p> <p>ประสบการณ์สำคัญ</p> <p>๑. การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจกรรมประจำวัน</p> <p>๒. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย</p> <p>๓. การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ</p> <p>๔. การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง</p> <p>๕. การเล่นเกมเล่นอย่างปลอดภัย</p> <p>๖. การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น</p>	<p>สาระที่ควรเรียนรู้</p> <p>๑. การรักสุขภาพ ปลอดภัยของตนเอง และ การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัยในชีวิตประจำวัน</p> <p>๒. การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อเจ็บป่วย</p> <p>๓. การระวังภัยจากคนแปลกหน้าและอุบัติเหตุต่างๆ</p>

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ
มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์			ตัวอย่างสาระการเรียนรู้รายปี	
	ชั้นอนุบาล ๑ (๓ - ๔ ปี)	ชั้นอนุบาล ๒ (๔ - ๕ ปี)	ชั้นอนุบาล ๓ (๕ - ๖ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๕.๑ ซื่อสัตย์สุจริต	๕.๑.๑ บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเอง และสิ่งใดเป็นของผู้อื่น	๕.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของผู้อื่น เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของตัวเอง	๑. การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ๒. การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม ๓. การเล่นบทบาทสมมติ ๔. การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ๕. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน	๑. คุณธรรม จริยธรรม - ความซื่อสัตย์สุจริต - ความเกรงใจ ๒. การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น
๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง	๑. การฟังนิทานเกี่ยวกับความเมตตา กรุณา ๒. การเล่นบทบาทสมมติ ๓. การเลี้ยงสัตว์	คุณธรรม จริยธรรม - ความเมตตา กรุณา
	๕.๒.๒ แบ่งปันผู้อื่นได้ เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๒.๒ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้ เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๒.๒ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้ด้วยตนเอง	๑. การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ๒. การเล่นบทบาทสมมติ ๓. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน	คุณธรรม จริยธรรม - ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือแบ่งปัน

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์			ตัวอย่างสถานการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
	ขั้นอนุบาล ๑ (๓ - ๔ ปี)	ขั้นอนุบาล ๒ (๔ - ๕ ปี)	ขั้นอนุบาล ๓ (๕ - ๖ ปี)		
๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้อารมณ์ความรู้สึกผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้อารมณ์ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้อารมณ์ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์	๑. การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ๒. การเล่นบทบาทสมมติ	คุณธรรม จริยธรรม - ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
๕.๔ มีความรับผิดชอบ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ช่วยเหลือ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง	๑. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ๒. การดูแลห้องเรียนร่วมกัน ๓. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ๔. การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน	คุณธรรม จริยธรรม - ความรับผิดชอบ - ความอดทน มุ่งมั่น

พัฒนาการด้านสังคม
มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์			ตัวอย่างสาระการเรียนรู้รายปี	สาระที่ควรเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล ๑ (๓ - ๔ ปี)	ชั้นอนุบาล ๒ (๔ - ๕ ปี)	ชั้นอนุบาล ๓ (๕ - ๖ ปี)		
๗.๑ ดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๗.๑.๑ มีส่วนร่วม ดูแลรักษาธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๗.๑.๑ มีส่วนร่วม ดูแลรักษาธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๗.๑.๑ ดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ด้วยตนเอง	<p>ประสบการณ์สำคัญ</p> <p>๑. การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน</p> <p>๒. การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน</p> <p>๓. การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้</p> <p>๔. การอธิบาย เชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ในเหตุการณ์หรือการกระทำ</p> <p>๕. การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการ แก้ปัญหา</p>	<p>๑. สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการดูแลรักษา</p> <p>๒. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. การรักษาสถาบันสมบัติในห้องเรียน</p>
	๗.๑.๒ ทั้งขยะ ได้ถูกที่	๗.๑.๒ ทั้งขยะ ได้ถูกที่	๗.๑.๒ ทั้งขยะ ได้ถูกที่	<p>๑. การคัดแยก การจัดกลุ่มและจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง</p> <p>๒. การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า</p> <p>๓. การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ ที่ขี้แล้วมาใช้ซ้ำ หรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่</p> <p>๔. การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่าง รูปทรงจาก วัสดุที่หลากหลาย</p> <p>๕. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน</p>	<p>๑. ขยะและการคัดแยกขยะ</p> <p>๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม</p>

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์			ตัวอย่างสาระการเรียนรู้รายปี	
	ขั้นอนุบาล ๑ (๓ - ๔ ปี)	ขั้นอนุบาล ๒ (๔ - ๕ ปี)	ขั้นอนุบาล ๓ (๕ - ๖ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ด้วยตนเอง	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ	๑. การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเทศไทย ๒. การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย	การปฏิบัติตนตามมารยาทและวัฒนธรรมไทย - การแสดงความเคารพ - การพูดสุภาพ - การกล่าวคำขอขอบคุณและขอโทษ
	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง	๑. การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเทศไทย ๒. การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย ๓. การพูดสะท้อนความรู้สึกรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	การปฏิบัติตนตามมารยาทและวัฒนธรรมไทย - การพูดสุภาพ - การกล่าวคำขอบคุณและขอโทษ
	๗.๒.๓ หยุดยีนเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	๗.๒.๓ ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	๗.๒.๓ ยืนตรงและร่วมร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	๑. การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเทศไทย ๒. การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย ๓. การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ	๑. วันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ๒. สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย ๓. การแสดงความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

พัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์			ตัวอย่างสาระการเรียนรู้รายปี	
	ชั้นอนุบาล ๑ (๓ - ๔ ปี)	ชั้นอนุบาล ๒ (๔ - ๕ ปี)	ชั้นอนุบาล ๓ (๕ - ๖ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑๑.๑ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมี การดัดแปลง และแลกเปลี่ยนจากเดิม หรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมี การดัดแปลง แลกเปลี่ยนจากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	๑. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านศิลปะ ๒. การเขียนและการเล่นกับสี ๓. การปั้น ๔. การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยเศษวัสดุ ๕. การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่เสแฉมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ ๖. การทอจับ การใช้กรรไกร การฉีก ตัด ปะ และ การร้อยวัสดุ ๗. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านงานศิลปะ ๘. การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่าง รูปทรง จากวัสดุที่หลากหลาย	การใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานศิลปะอย่างปลอดภัย เช่น กรรไกร
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายหรือแลกเปลี่ยนใหม่	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแลกเปลี่ยนใหม่	๑. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ๒. การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ๓. การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ ๔. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ ๕. การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทางระดับ และพื้นที่ ๖. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ๗. การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดง ปฏิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี	๑. การเคลื่อนไหวร่างกายในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ต่างๆ ๒. การแสดงท่าทางต่างๆ ตามความคิดของตนเอง

๗. การจัดประสบการณ์

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องอธิบายแนวทางหรือรูปแบบการจัดประสบการณ์หรือนวัตกรรม และการจัดกิจกรรมประจำวันที่สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกำหนด โดยคำนึงถึงปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ ภารกิจหรือพันธกิจ เป้าหมาย รวมทั้งอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีรูปแบบ แนวทางและวิธีการที่หลากหลาย เมื่อสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกำหนดแนวทางหรือรูปแบบการจัดประสบการณ์ใด ควรอธิบายขั้นตอนหรือวิธีการที่เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา พัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก กรณีที่สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเลือกใช้นวัตกรรมตามความต้องการของสถานศึกษา ควรระบุหลักการและแนวทางในการจัดประสบการณ์ตามนวัตกรรมเพิ่มเติม ทั้งนี้ นวัตกรรมที่เลือกมาใช้ควรสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

ในกรณีที่สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยใช้การจัดประสบการณ์แบบหน่วยการจัดประสบการณ์ เมื่อกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีแล้ว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องนำสาระการเรียนรู้รายปีที่วิเคราะห์ไว้พร้อมกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละพัฒนาการ มาจัดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์ โดยศึกษารายละเอียดการจัดทำแผนการจัดการจัดประสบการณ์ (บทที่ ๕ หน้า ๘๒)

นอกจากนี้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรกำหนดขอบข่ายการจัดกิจกรรมประจำวัน และตารางกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้สอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมประจำวันที่ระบุไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๘. การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องระบุแนวทางการในการจัดสภาพแวดล้อม โดยควรคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศที่ครอบคลุมด้านกายภาพ ซึ่งได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมอย่างไร ที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดกับเด็ก โดยสามารถเขียนเป็นแผนผังสภาพแวดล้อมและคำอธิบายประกอบให้ชัดเจน ส่วนด้านจิตภาพ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการกำหนดแนวทางอย่างไร ที่ทำให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องสร้างบรรยากาศเพื่อให้เด็กเรียนรู้ด้วยความสุข มีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง ได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก

ทั้งนี้ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้พัฒนาตามจุดหมาย และครอบคลุมมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเน้นสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่คำนึงถึงวัย พัฒนาการ และความแตกต่างของเด็ก รวมทั้งบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ควรระบุถึงแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา สถานที่สำคัญในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งอธิบายแนวทางการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนได้ถือเป็นหลักปฏิบัติในสถานศึกษา

๙. การประเมินพัฒนาการ

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดทำแนวปฏิบัติและเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการประเมินพัฒนาการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรเขียนแนวทางการดำเนินการประเมินพัฒนาการให้มีรายละเอียดชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ ประกอบด้วย

- ๙.๑ หลักการประเมินพัฒนาการเด็ก
- ๙.๒ ขอบเขตของการประเมินพัฒนาการ มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้
 - ๙.๒.๑ พัฒนาการด้านต่างๆ
 - ๙.๒.๒ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์
 - ๙.๒.๓ วิธีการและเครื่องมือการประเมินพัฒนาการ
 - ๙.๒.๔ เกณฑ์การประเมินพัฒนาการและระดับคุณภาพ
 - ๙.๒.๕ การสรุปผลการประเมินพัฒนาการ
 - ๙.๒.๖ การรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

๑๐. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

- ๑๐.๑ กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนปฐมวัย ผู้ดูแลเด็กหรือพี่เลี้ยงเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่น
- ๑๐.๒ เตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ โดยพิจารณาถึงการพัฒนาบุคลากรปฐมวัย การจัดเตรียมงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น อาคารสถานที่ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอและมีความปลอดภัย
- ๑๐.๓ ส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เช่น การจัดเตรียมเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและแนวทางการจัดประสบการณ์ รวมถึงข้อมูลสารสนเทศอื่นๆ ที่จำเป็น เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้านได้เหมาะสมกับวัย และมีประสิทธิภาพ
- ๑๐.๔ นิเทศติดตามการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และนำผลมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ
- ๑๐.๕ ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำข้อมูลจากการรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑๑. การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องนำเสนอรายละเอียดในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยกำหนดบทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง วิธีการและการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญ และให้การช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อให้เด็กปฐมวัยปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เช่น ผู้สอนระดับปฐมวัยมีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ อย่างไร และผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้วางแผนเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่ขึ้นมาจากระดับปฐมวัยอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างไร ผู้ปกครองส่งเสริมช่วยเหลือบุตรหลานอย่างไร เพราะการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็ก หากเด็กสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ เด็กจะสามารถเรียนรู้และมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า ถ้าหากเด็กไม่สามารถปรับตัวได้ อาจกลายเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ของเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้ เนื่องจากรูปแบบและลักษณะในการจัดการเรียนรู้ของทั้งสองระดับชั้น มีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือที่เหมาะสมจากผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑๒. ภาคผนวก

สถานศึกษาสามารถนำเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มาไว้ในภาคผนวกตามความเหมาะสม เช่น ประกาศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ฯลฯ

บทที่ ๔

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่นด้วยการลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดประสบการณ์จะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และควรยืดหยุ่นให้มีสาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจและสาระที่ควรเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด การกำหนดกิจกรรมให้เด็กในแต่ละวันไม่จัดเป็นรายวิชา และอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน สำหรับการนำแนวคิดจากนวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจแนวคิดนวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งแต่ละนวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้วนวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม นอกจากนี้ ผู้สอนต้องศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการจัดประสบการณ์ แนวทางการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

๑. หลักการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ ดังนี้

- ๑.๑ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง
- ๑.๒ เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- ๑.๓ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก
- ๑.๔ จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง
- ๑.๕ ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

๒. แนวทางการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้

๒.๑ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๒ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๒.๓ จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

๒.๔ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้คิดริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๒.๕ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ

๒.๖ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

๒.๗ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการมีวินัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๘ จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

๒.๙ จัดทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑๐ จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน มีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี สามารถนำมาจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้สอนทราบว่า ในแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร และที่สำคัญ ผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการ ทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดกิจกรรมประจำวัน ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน และรูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดกิจกรรมประจำวันจะต้องคำนึงถึงอายุและความสนใจของเด็กในแต่ละช่วงวัย ดังนี้

๓.๑.๑ กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่สามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

เด็กวัย ๓ - ๔ ปี มีความสนใจประมาณ ๘ - ๑๒ นาที

เด็กวัย ๔ - ๕ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๒ - ๑๕ นาที

เด็กวัย ๕ - ๖ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๕ - ๒๐ นาที

๓.๑.๒ กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่อง นานเกินกว่า ๒๐ นาที

๓.๑.๓ กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้การเลือก การตัดสินใจ การคิดแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ใช้เวลาประมาณ ๔๐ - ๖๐ นาที เช่น กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

๓.๑.๔ กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม กิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกาย ควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรม ให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ การประสานสัมพันธ์ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นปีนป่ายอย่างอิสระ และเคลื่อนไหวร่างกาย ตามจังหวะดนตรี

๓.๒.๒ การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ - นิ้วมือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาได้อย่างคล่องแคล่ว โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย การหยิบจับสิ่งของและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ซ้อน ส้อม สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

๓.๒.๓ การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็ก มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาท และปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔ การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่าง เหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจกรรมประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติ กิจกรรมประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๓.๒.๕ การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา การคิด รวบรวม และความคิดเชิงเหตุผลทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ สืบเสาะหาความรู้ สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก

ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรม เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่

๓.๒.๖ การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรม ทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออก ในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒.๗ การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

๓.๓ รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดตารางกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงาน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน จึงขอเสนอแนะสัดส่วนเวลาในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน ดังนี้

รายการการพัฒนา	อายุ ๓ - ๔ ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)	อายุ ๔ - ๕ ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)	อายุ ๕ - ๖ ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)
๑. การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน (รวมทั้งการช่วยตนเองในการแต่งกาย การรับประทานอาหาร สุขอนามัย และการนอนพักผ่อน)	๓	๒ ๑/๒	๒ ๑/๔
๒. การเล่นเสรี	๑	๑	๑
๓. การคิดและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	๑	๑	๑
๔. กิจกรรมด้านสังคม (การทำงานร่วมกับผู้อื่น)	๑/๒	๓/๔	๑
๕. กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่	๓/๔	๓/๔	๓/๔
๖. กิจกรรมที่มีการวางแผนโดยผู้สอน	๓/๔	๑	๑
เวลาโดยประมาณ	๗	๗	๗

หมายเหตุ

๑. การจัดสัดส่วนของเวลาในแต่ละวันที่เสนอไว้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผู้สอนและสภาพการณ์ โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมประจำวันประกอบ

๒. รายการการพัฒนาที่นำเสนอให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เนื่องจากการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาขั้นแรกที่ทำให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ซึ่งเด็กอายุ ๓ ปี ต้องใช้เวลาในการทำกิจวัตรประจำวันมาก และเมื่อเด็กอายุมากขึ้น สัดส่วนเวลาที่ทำกิจวัตรประจำวันจะน้อยลงตามลำดับเนื่องจากเด็กช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น

๓. การจัดกิจกรรมการเล่นเสรี เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ในแต่ละวัน เด็กทุกวัยควรมีโอกาสเล่นเสรี ๑ ชั่วโมง : วัน

๔. การคิดและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล มีความสามารถในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

๕. กิจกรรมด้านสังคม เป็นกิจกรรมที่เด็กได้พัฒนาลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่เด็กที่อายุน้อยยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น การให้เวลาในช่วงวัย ๓ - ๔ ปี จึงให้เวลาน้อยในการทำกิจกรรมกลุ่มและจะเพิ่มเวลาเมื่อเด็กอายุมากขึ้น เพราะเด็กต้องการเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่นมากขึ้น

๖. การจัดกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง มีการทรงตัวที่ดี มีการยืดหยุ่นและความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ ตามจังหวะการเคลื่อนไหวและการประสานสัมพันธ์กัน

๗. กิจกรรมที่มีการวางแผนโดยผู้สอน (ให้คิดรวบยอดโดยผู้สอน) จะช่วยให้เด็กเกิดทักษะหรือความคิดรวบยอดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น ผู้สอนต้องการให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับน้ำ ผู้สอนต้องวางแผนกิจกรรมล่วงหน้า เวลาที่ใช้ในแต่ละวันที่กำหนดไว้ ๓/๔ ชั่วโมง (๔๕ นาที) ในเด็กอายุ ๓ ปี มิได้หมายความว่าให้ผู้สอนสอนต่อเนื่อง ๔๕ นาที ใน ๑ กิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด ผู้สอนต้องพิจารณาว่าตามพัฒนาการเด็กมีช่วงความสนใจสั้น จะต้องจัดแบ่งเวลาเป็นหลายช่วง เด็กอาจถูกสอนความคิดรวบยอดเรื่องน้ำในกิจกรรมอื่นๆ

การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน ผู้สอนสามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมของบริบทแต่ละสถานศึกษา และแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยของนวัตกรรมการนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน อาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน ดังตัวอย่างตารางกิจกรรมประจำวันต่อไปนี้

ตัวอย่างตารางกิจกรรมประจำวัน

ตัวอย่างแบบที่ ๑	ตัวอย่างแบบที่ ๒
๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น. รับประทานอาหารเช้า	๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น. รับประทานอาหารเช้า
๐๘.๓๐ - ๐๘.๔๕ น. เคารพธงชาติ สวดมนต์	๐๘.๓๐ - ๐๘.๐๐ น. เคารพธงชาติ สวดมนต์
๐๘.๔๕ - ๐๙.๐๐ น. ตรวจสอบสุขภาพ ไปห้องน้ำ	๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น. กิจกรรมดนตรีและจังหวะ/ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
๐๙.๐๐ - ๐๙.๒๐ น. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	๐๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และ กิจกรรมการเล่นตามมุม
๐๙.๒๐ - ๑๐.๒๐ น. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และ กิจกรรมการเล่นตามมุม	๑๐.๓๐ - ๑๐.๔๐ น. พักรับประทานอาหารว่าง
๑๐.๒๐ - ๑๐.๓๐ น. พักรับประทานอาหารว่าง	๑๐.๔๐ - ๑๑.๒๐ น. กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง
๑๐.๓๐ - ๑๐.๔๕ น. กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรม ในวงกลม	๑๑.๒๐ - ๑๑.๓๐ น. พักรับประทานอาหารว่าง
๑๐.๔๕ - ๑๑.๓๐ น. กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง	๑๑.๓๐ - ๑๑.๕๐ น. กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรม ในวงกลม
๑๑.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน	๑๑.๕๐ - ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๒.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. นอนพักผ่อน	๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. นอนพักผ่อน
๑๔.๐๐ - ๑๔.๒๐ น. เก็บที่นอน ล้างหน้า	๑๕.๐๐ - ๑๕.๑๐ น. เก็บที่นอน ล้างหน้า
๑๔.๒๐ - ๑๔.๓๐ น. พักรับประทานอาหารว่าง	๑๕.๑๐ - ๑๕.๓๐ น. พักรับประทานอาหารว่าง
๑๔.๓๐ - ๑๔.๕๐ น. เกมการศึกษา	๑๕.๓๐ - ๑๕.๕๐ น. เกมการศึกษา เล่านิทาน
๑๔.๕๐ - ๑๕.๐๐ น. เตรียมตัวกลับบ้าน	๑๕.๕๐ - ๑๖.๐๐ น. เตรียมตัวกลับบ้าน

หมายเหตุ

หากมีเหตุการณ์อื่นใดที่เด็กสนใจเกิดขึ้น ผู้สอนควรนำมาจัดประสบการณ์ได้ทันที หรือกิจกรรมวันสำคัญของท้องถิ่น กิจกรรมศึกษานอกสถานที่ก็อาจจัดกิจกรรมประจำวันในช่วงเวลานั้น แล้วพาเด็กไปศึกษานอกสถานที่ได้

๑. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย อย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็กกรึงกรึง รำมะนา กลอง กรับ ฯลฯ มาประกอบการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกาย กำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย ยังไม่ประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์

จุดประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีในการเคลื่อนไหว
๒. เพื่อฝึกทักษะภาษา ฝึกฟังคำสั่ง และข้อตกลง
๓. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและสุนทรียภาพในการเคลื่อนไหว
๔. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือในกลุ่ม
๕. เพื่อให้โอกาสเด็กได้แสดงออก และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
๖. เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียด
๗. เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ สนุกสนาน รื่นเริงจากการเคลื่อนไหว และจังหวะแบบต่างๆ

ขอบข่าย/เนื้อหา/กิจกรรม

๑. **กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน** เป็นกิจกรรมที่ต้องฝึกทุกครั้งก่อนที่จะเริ่มฝึกกิจกรรมอื่นๆ ต่อไป ลักษณะการจัดกิจกรรมมีจุดเน้นในเรื่องจังหวะและการเคลื่อนไหวหรือท่าทางอย่างอิสระ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็ก มี ๒ ประเภท คือ **การเคลื่อนไหวอยู่กับที่** เช่น ตบมือ ผงกศีรษะ ขยิบตา ชันเข้า เคาะเท้า เคลื่อนไหวมือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้า **การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่** เช่น คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควมม้า ก้าวกระโดด เขย่ง ก้าวซิด

โดยกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานอาจดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ ให้เด็กทราบถึงข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดสัญญาณและจังหวะ โดยผู้สอนต้องทำความเข้าใจกับเด็กก่อนว่า สัญญาณนั้นหมายถึงอะไร เช่น

(๑) ให้จังหวะ ๑ ครั้ง สม่่าเสมอ แสดงว่า ให้เด็กเดินหรือเคลื่อนไหวไปเรื่อยๆ ตามจังหวะ

(๒) ให้จังหวะ ๒ ครั้งติดกัน แสดงว่า ให้เด็กหยุดการเคลื่อนไหว โดยเด็กจะต้องหยุดนิ่ง

จริงๆ หากกำลังอยู่ในท่าใด ก็ต้องหยุดนิ่งในท่านั้น จะเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนท่าไม่ได้

(๓) ให้จังหวะเร็ว แสดงว่า ให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว หรือเคลื่อนที่เร็วขึ้น เช่น การฝึก

การเป็นผู้นำหรือผู้ตามจะหมายถึงการเปลี่ยนตำแหน่ง

๑.๒ ให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างอิสระตามความคิดหรือจินตนาการของตนเอง โดยใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้มากที่สุด และขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานในการเคลื่อนไหว ซึ่งได้แก่ การใช้ร่างกายตนเอง การใช้พื้นที่บริเวณ การเคลื่อนไหวอย่างมีอิสระ มีระดับและทิศทาง

๒. กิจกรรมการเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับเนื้อหา เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยเน้นการทบทวนเรื่องที่ได้รับรู้จากกิจกรรมอื่น และนำมาสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้หรือเรื่องอื่นๆ ที่เด็กสนใจ ได้แก่

๒.๑ การเคลื่อนไหวเลียนแบบ เป็นการเคลื่อนไหวเลียนแบบสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การเลียนแบบท่าทางสัตว์ การเลียนแบบท่าทางคน การเลียนแบบเครื่องดนตรีกลไกและเครื่องเล่น และการเลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ

๒.๒ การเคลื่อนไหวตามบทเพลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือทำท่าทางประกอบเพลง เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน เพลงสวัสดี

๒.๓ การทำท่าทางกายบริหารประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง เป็นการท่าทางการบริหารกายบริหารตามจังหวะและทำนองเพลงหรือคำคล้องจอง เช่น เพลงกำมือแบมือ เพลงออกกำลังกาย รับแสงตะวัน คำคล้องจองฝนตกพราพรา

๒.๔ การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเอง หรืออาจชี้นำด้วยการป้อนคำถามเคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหวาย แฉกผ้า ริบบิ้น ถูทราย

๒.๕ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายหรือเรื่องราว เป็นการเคลื่อนไหวหรือแสดงท่าทางตามจินตนาการจากเรื่องราว หรือคำบรรยายที่ผู้สอนเล่า

๒.๖ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามคำสั่ง เป็นการเคลื่อนไหวหรือทำท่าทางตามคำสั่งของครู เช่น การจัดกลุ่มตามจำนวน การทำท่าทางตามคำสั่ง

๒.๗ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามข้อตกลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือทำท่าทางตามข้อตกลงที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม

๒.๘ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม เป็นการเคลื่อนไหวหรือทำท่าทางจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง แล้วให้เพื่อนปฏิบัติตามกิจกรรม

จากรูปแบบการเคลื่อนไหวข้างต้น ลักษณะการเคลื่อนไหวของเด็กอาจมีลักษณะต่างๆ เช่น ช้า เร็ว นุ่มนวล ท่าทางขึงขัง ร่าเริง มีความสุข หรือเศร้าโศกเสียใจ และมีทิศทางการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน เช่น การเคลื่อนไหวไปข้างหน้าและข้างหลัง ไปข้างซ้ายและขวา เคลื่อนตัวขึ้นและลง หรือเคลื่อนไหวรอบทิศทาง โดยให้มีระดับของการเคลื่อนไหวสูง กลาง และต่ำ ในบริเวณพื้นที่ที่เด็กต้องการเคลื่อนไหว

สื่อกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

๑. เครื่องเคาะจังหวะ เช่น ฉิ่ง เหล็กสามเหลี่ยม กรับ รำมะนา กลอง
๒. อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น หนังสือพิมพ์ ริบบิ้น แฉกผ้า ห่วงหวาย ห่วงพลาสติก

ถูทราย

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรเริ่มกิจกรรมจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ และมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยากมากนัก เช่น 让孩子ได้เคลื่อนไหวกระจายอยู่ภายในห้อง และให้เคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก

๒. ควรให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระ และเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ผู้สอนไม่ควรชี้แนะ

๓. ควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีเคลื่อนไหว ทั้งที่ต้องเคลื่อนที่และไม่ต้องเคลื่อนที่ เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่ม ตามลำดับ และกลุ่มไม่ควรเกิน ๕ - ๖ คน

๔. ควรใช้วัสดุที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น ของเล่น กระดาษหนังสือพิมพ์ เศษผ้า เชือก ท่อนไม้ ประกอบการเคลื่อนไหวและการให้จังหวะ

๕. ควรกำหนดจังหวะสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่างๆ เช่นการเปลี่ยนท่าหรือหยุด ให้เด็กทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้ง

๖. ควรสร้างบรรยากาศอย่างอิสระ ให้เด็กรู้สึกอบอุ่น เพลิดเพลิน และรู้สึกสบาย สนุกสนาน

๗. ควรจัดให้มีรูปแบบของการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น

๘. กรณีเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีบังคับ ควรใช้เวลาและโน้มน้าวให้เด็กสนใจ เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

๙. ควรจัดให้มีเกมการเล่นที่ไม่เน้นการแข่งขัน เพื่อกระตุ้นเร้าความสนใจของเด็กมากขึ้น

๑๐. การจัดกิจกรรมควรจัดตามกำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน และควรจัดให้เป็นที่น่าสนใจ เกิดความสนุกสนาน

๑๑. ให้เล่นเป็นเรื่องราว โดยการเล่าให้เด็กฟัง เด็กเกิดจินตนาการและเคลื่อนไหวไปตามเรื่องนั้นๆ

๑๒. หลังจากเด็กได้ทำกิจกรรมแล้ว ต้องให้เด็กได้พักผ่อน โดยอาจเปิดเพลงจังหวะช้าๆ เบาๆ ที่สร้างความรู้สึกให้เด็กอยากพักผ่อน

๒. กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทักษะการฟัง การพูด การสังเกต การคิดแก้ปัญหา การใช้เหตุผล และปฏิบัติการทดลอง โดยการฝึกปฏิบัติร่วมกัน และการทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนรู้มากกว่าเนื้อหา เมื่อเกิดการเรียนรู้ตามกระบวนการจะทำให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาด้วยตนเอง

จุดประสงค์

๑. เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิดพื้นฐาน การมีสมาธิในการทำงานยืดระยะความสนใจ
๒. เพื่อฝึกการใช้ภาษาในการฟัง การพูด และการถ่ายทอดเรื่องราว
๓. เพื่อฝึกมารยาทในการฟัง การพูด
๔. เพื่อฝึกความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามข้อตกลง
๕. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ผ่านการสังเกต มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งแวดล้อมรอบตัว
๖. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ
๗. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ วิธีแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง
๘. เพื่อฝึกการกล้าแสดงออก ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และยอมรับฟังความคิดเห็น

ของผู้อื่น

ขอบข่าย/เนื้อหา/กิจกรรม

นำเนื้อหาและรายการประสบการณ์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมาบูรณาการการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน โดยยึดขั้นตอนการเรียนรู้ประสบการณ์ที่อยู่ใกล้ตัวเด็กไปยังสิ่งที่อยู่ไกลตัวเด็กมาเป็นแกน ในการจัดหน่วยการจัดประสบการณ์

แนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม (ควรใช้เวลา ๑๕ - ๒๐ นาที) ถ้านานเกินไป หรือกิจกรรมไม่น่าสนใจ เด็กเบื่อทำให้ไม่อยู่นิ่ง ในการดำเนินกิจกรรมจะมีวิธีดำเนินกิจกรรม ๓ ขั้นตอน คือ

๑. **ขั้นนำ** เข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมและกระตุ้นให้เด็กสนใจที่จะร่วมกิจกรรมต่อไป กิจกรรมที่ใช้อาจเป็นการร้องเพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย ทำใบ้ ฯลฯ ซึ่งจะใช้ระยะเวลาสั้นๆ

๒. **ขั้นสอน** เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้รับความรู้และประสบการณ์ด้วยกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น

๒.๑ **การสนทนาหรือการอภิปราย** เป็นการพูดคุยซักถามระหว่างเด็กกับผู้สอน หรือเด็กกับเด็ก เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ด้านการพูดและการฟัง โดยการกำหนดประเด็นในการสนทนาหรืออภิปราย เด็กจะได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้สอนเปิดโอกาสให้เด็กซักถาม โดยใช้คำถามกระตุ้นหรือเล่าประสบการณ์ที่แปลกใหม่ นำเสนอปัญหาที่ท้าทายความคิด การยกตัวอย่าง การใช้สื่อประกอบการสนทนาหรือการอภิปราย ควรใช้สื่อของจริง ของจำลอง รูปภาพ หรือสถานการณ์จำลอง

๒.๒ **การเล่านิทานหรือการอ่านนิทาน** เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนเล่าหรืออ่านเรื่องราวจากนิทาน โดยการใช้น้ำเสียงประกอบการเล่าแตกต่างตามบุคลิกของตัวละคร ซึ่งผู้สอนควรเลือกสาระของนิทานให้เหมาะสมกับวัย สื่อที่ใช้อาจเป็นหนังสือนิทาน หนังสือภาพ แผ่นภาพ หุ่นมือ หุ่นนิ้วมือ หรือการแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง โดยผู้สอนใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ เช่น ในนิทานเรื่องนี้ มีตัวละครอะไรบ้าง เหตุการณ์ในนิทานเรื่องนี้เกิดที่ไหน เวลาใด หรือลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนิทาน นิทานเรื่องนี้มีปัญหาอะไรบ้าง และเด็กๆ ชอบเหตุการณ์ใดในนิทานเรื่องนี้มากที่สุด

๒.๓ **การสาธิต** เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้นๆ และเด็กได้อภิปรายและร่วมกันสรุปการเรียนรู้ การสาธิตในบางครั้งอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับผู้สอน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เช่น การเพาะเมล็ดพืช การประกอบอาหาร การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

๒.๔ **การทดลอง/ปฏิบัติการ** เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติ ทดลอง การคิดแก้ปัญหา มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะคณิตศาสตร์ ทักษะภาษา ส่งเสริมให้เด็กเกิดข้อสงสัย สืบค้นคำตอบด้วยตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างง่าย สรุปผลการทดลอง อภิปรายผลการทดลอง และสรุปการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ เช่น การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฝึกการสังเกตการไหลของน้ำ

๒.๕ การประกอบอาหาร เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการทดลอง โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทดสอบและปฏิบัติการด้วยตนเอง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของผัก เนื้อสัตว์ ผลไม้ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ต้ม นึ่ง ผัด ทอด หรือการรับประทานสด เด็กจะได้รับประสบการณ์จากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของอาหาร การรับรู้รสชาติและกลิ่นของอาหารด้วยการใช้ประสาทสัมผัส และการทำงานร่วมกัน เช่น การทำอาหารจากไข่

๒.๖ การเพาะปลูก เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้การบูรณาการ จะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์โดยทำความเข้าใจความต้องการของสิ่งมีชีวิตในโลก และช่วยให้เด็กเข้าใจความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว โดยการสังเกต เปรียบเทียบ และการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นพบและเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒.๗ การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่让孩子ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงนอกห้องเรียน จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ห้องสมุด สวนสมุนไพร วัด ไปรษณีย์ พิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก โดยผู้สอนและเด็กร่วมกันวางแผนศึกษาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ การเดินทาง และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้จากการไปศึกษานอกสถานที่

๒.๘ การเล่นบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมให้เด็กสมมติตนเองเป็นตัวละคร และแสดงบทบาทต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทาน เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่างๆ โดยใช้ความรู้สึกของเด็กในการแสดง เพื่อให้เด็กเข้าใจเรื่องราว ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ควรใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติ เช่น หุ่นสวมศีรษะที่คาดศีรษะรูปคนและสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

๒.๙ การร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา จังหวะ และการแสดงท่าทางให้สัมพันธ์กับเนื้อหาของเพลงหรือคำคล้องจอง ผู้สอนควรเลือกเพลงหรือคำคล้องจองให้เหมาะกับวัยของเด็ก

๒.๑๐ การเล่นเกม เป็นกิจกรรมที่นำเกมการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม เกมที่นำมาเล่นไม่ควรเน้นการแข่งขัน

๒.๑๑ การแสดงละคร เป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการลำดับเรื่องราว การเรียงลำดับเหตุการณ์หรือเรื่องราวจากนิทาน การใช้ภาษาในการสื่อสารของตัวละคร เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และทำความเข้าใจบุคลิกลักษณะของตัวละครที่เด็กสวมบทบาท สื่อที่ใช้ เช่น ชุดการแสดงที่สอดคล้องกับบทบาทที่ได้รับ บทสนทนาที่เด็กใช้ฝึกสนทนาประกอบการแสดง

๒.๑๒ การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนด เพื่อให้เด็กได้ฝึกการแก้ปัญหา เช่น น้ำท่วม โรคระบาด พบคนแปลกหน้า

สื่อกิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม

๑. สื่อของจริงที่อยู่ใกล้ตัว และสื่อจากธรรมชาติหรือวัสดุท้องถิ่น เช่น ต้นไม้ ใบไม้ เปลือกหอย เสื้อผ้า
๒. สื่อที่จำลองขึ้น เช่น ต้นไม้ ตุ๊กตาสัตว์
๓. สื่อประเภทภาพ เช่น ภาพพลิก ภาพโปสเตอร์ หนังสือภาพ
๔. สื่อเทคโนโลยี เช่น เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง โทรศัพท์ แม่เหล็ก แวนขยาย เครื่องชั่ง กล้องถ่ายรูปดิจิทัล
๕. สื่อแหล่งเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น แปลงเกษตร สวนผัก สวนสมุนไพร ร้านค้า สวนสัตว์ แหล่งประกอบการในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

๑. การจัดกิจกรรมควรยึดหลักการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า และมีโอกาสค้นพบด้วยตนเองให้มากที่สุด
๒. ผู้สอนควรยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายของเด็ก และให้โอกาสเด็กได้ฝึกคิดแสดงความคิดเห็น ฝึกตั้งคำถาม
๓. อาจเชิญวิทยากร เช่น พ่อแม่ ตำรวจ หมอ ฯลฯ มาให้ความรู้แทนผู้สอน เพื่อช่วยให้เด็กสนใจและสนุกสนานยิ่งขึ้น
๔. ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมหรือหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ผู้สอนควรใช้คำถามปลายเปิดที่ชวนให้เด็กคิด หลีกเลี่ยงการใช้คำถามที่มีคำตอบ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือมีคำตอบให้เด็กเลือก และผู้สอนควรใช้เวลาเด็กคิดคำตอบ
๕. ช่วงระยะเวลาที่จัดกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงความสนใจของเด็กและความเหมาะสมของกิจกรรมนั้นๆ เช่น กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ การประกอบอาหาร การเพาะปลูก อาจใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้
๓. **ขั้นสรุปบทเรียน** เป็นการสรุปสิ่งต่างๆ ที่เรียนไปทั้งหมดให้เด็กได้เข้าใจดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้สอนอาจใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เกม ฯลฯ ในการสรุปเรื่องราว

๓. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ การรับรู้เกี่ยวกับความงาม และส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ตามความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การปั้น การพิมพ์ภาพ การพับ ตัด ฉีก ปะ ฯลฯ

จุดประสงค์

๑. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมือและตาให้ประสานสัมพันธ์กัน
๒. เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ชื่นชมในสิ่งที่สวยงาม
๓. เพื่อส่งเสริมการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๔. เพื่อส่งเสริมการแสดงออกและมีความมั่นใจในตนเอง
๕. เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคม
๖. เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา อธิบายผลงานของตนได้
๗. เพื่อฝึกทักษะการสังเกต การคิดและการแก้ปัญหา
๘. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ

ขอบข่าย/เนื้อหา/กิจกรรม

๑. การวาดภาพและระบายสี เช่น การวาดภาพด้วยสีเทียน สีไม้ สีน้ำ
๒. การเล่นกับสีน้ำ เช่น การเป่าสี การหยดสี การพับสี การเทสี การละเลงสีด้วยนิ้วมือ
๓. การพิมพ์ภาพ เช่น การพิมพ์ภาพด้วยฟีด การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่างๆ

๔. การปั้น เช่น การปั้นดินเหนียว การปั้นแป้งปั้น การปั้นดินน้ำมัน การปั้นแป้งขนมปัง
๕. การพับ ฉีก ตัด ปะ เช่น การพับใบตอง การฉีกกระดาษเส้น การตัดภาพต่างๆ การปะติดวัสดุ
๖. การประดิษฐ์ เช่น ประดิษฐ์เศษวัสดุ
๗. การร้อย เช่น การร้อยลูกปัด การร้อยหลอดกาแฟ การร้อยหลอดด้าย
๘. การสาน เช่น การสานกระดาษ การสานใบตอง การสานใบมะพร้าว

แนวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

๑. เตรียมจัดโต๊ะและอุปกรณ์ให้พร้อมและเพียงพอก่อนทำกิจกรรม อย่างน้อย ๒ กิจกรรม โดยจัดไว้หลายๆ กิจกรรม และอย่างน้อย ๓ - ๕ กิจกรรม เพื่อให้เด็กมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมที่สนใจ
๒. ควรสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม เพื่อฝึกให้เด็กมีวินัยในการอยู่ร่วมกัน
๓. การเปลี่ยนและหมุนเวียนทำกิจกรรม ต้องสร้างข้อตกลงกับเด็กให้ชัดเจน เช่น หากกิจกรรมใดมีเพื่อนครบจำนวนที่กำหนดแล้ว ให้คอยจนกว่าจะมีที่ว่าง หรือให้ทำกิจกรรมอื่นก่อน
๔. กิจกรรมใดเป็นกิจกรรมใหม่ หรือการใช้วัสดุอุปกรณ์ใหม่ ครูจะต้องอธิบายวิธีการทำ วิธีการใช้ วิธีการทำความสะอาด และการเก็บของเข้าที่
๕. เมื่อทำงานเสร็จหรือหมดเวลา ควรเตือนให้เด็กเก็บวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เข้าที่ และช่วยกันดูแลห้องให้สะอาด

สื่อกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

๑. การวาดภาพและระบายสี
 - ๑.๑ สีเทียนแท่งใหญ่ สีไม้ สีชอล์ก สีน้ำ
 - ๑.๒ พู่กันขนาดใหญ่ (ประมาณเบอร์ ๑๒)
 - ๑.๓ กระดาษ
 - ๑.๔ เสื้อคลุม หรือผ้ากันเปื้อน
๒. การเล่นกับสีน้ำ
 - ๒.๑ การเป่าสี มีกระดาษ หลอดกาแฟ สีน้ำ
 - ๒.๒ การหยดสี มีกระดาษ หลอดกาแฟ สีน้ำ พู่กัน
 - ๒.๓ การพับสี มีกระดาษ สีน้ำ พู่กัน
 - ๒.๔ การเทสี มีกระดาษ สีน้ำ
 - ๒.๕ การละเลงสีด้วยนิ้วมือ มีกระดาษ สีน้ำ แป้งเปียก
๓. การพิมพ์ภาพ
 - ๓.๑ แม่พิมพ์ต่างๆ จากของจริง เช่น นิ้วมือ ใบไม้ ก้านกล้วย
 - ๓.๒ แม่พิมพ์จากวัสดุอื่นๆ เช่น เชือก เส้นด้าย ทรายยาง
 - ๓.๓ กระดาษ ผ้าเช็ดมือ สีโปสเตอร์ หรือสีน้ำ หรือสีฝุ่น
๔. การปั้น เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งโดว์ แผ่นรองปั้น แม่พิมพ์รูปต่างๆ ไม้ขนาดแบ่ง
๕. การพับ ฉีก ตัด ปะ เช่น กระดาษ หรือวัสดุอื่นๆ ที่จะใช้พับ ฉีก ตัด ปะ กรรไกรขนาดเล็กปลายมน กาวน้ำหรือแป้งเปียก ผ้าเช็ดมือ

๖. การประดิษฐ์ เช่น เศษวัสดุต่างๆ มีกล่องกระดาษ แกนกระดาษ เศษผ้า เศษไหม กาว กรรไกร สี ฝ้ายเช็ดมือ

๗. การร้อย เช่น ลูกปัด หลอดกาแฟ หลอดด้าย

๘. การสาน เช่น กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรสร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมให้มีความสดชื่น แจ่มใส แต่ควรมีระเบียบวินัย
๒. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ควรพยายามหาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรก
๓. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบ พร้อมทั้งสาธิตให้ดูจนเข้าใจ เช่น การใช้พู่กันหรือกาว จะต้องปาดพู่กันหรือกาวนั้นกับขอบภาชนะที่ใส่ เพื่อไม่ให้กาวหรือสีไหลเลอะเทอะ

๔. ควรให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ประเภทใดประมาณหนึ่งร่วมกันในกลุ่มย่อย เพื่อฝึกการวางแผนและการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

๕. ควรแสดงความสนใจและชื่นชมผลงานของเด็กทุกคน และนำผลงานของเด็กทุกคน หมุนเวียนจัดแสดงที่ป้ายนิเทศ

๖. หากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมเดียวทุกครั้ง ควรชักชวนให้เด็กเปลี่ยนทำกิจกรรมอื่นบ้าง เพราะกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แต่ละประเภทพัฒนาเด็กแต่ละด้านแตกต่างกัน และเมื่อเด็กทำตามคำแนะนำได้ ควรให้แรงเสริมทางบวกทุกครั้ง

๗. เมื่อเด็กทำงานเสร็จ ควรให้เล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ทำหรือภาพที่วาด โดยครูหรือผู้สอนบันทึกเรื่องราวที่เด็กเล่า และวันที่ทำ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าและระดับพัฒนาการของเด็ก โดยเขียนด้วยตัวบรรจง และให้เด็กเห็นสีลายมือในการเขียนที่ถูกต้อง และมีโอกาสคุ้นเคยกับตัวหนังสือ

๘. เก็บผลงานชิ้นที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลสังเกตพัฒนาการของเด็ก และเมื่อถึงวันสุดสัปดาห์หรือสองสัปดาห์หรือสิ้นเดือน ผู้สอนควรฝากผลงานกระดาษไปให้พ่อแม่ ผู้ปกครองดูบ้าง เพื่อทราบพัฒนาการของเด็ก

๔. กิจกรรมการเล่นตามมุม

กิจกรรมการเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นกับสื่อและเครื่องเล่นอย่างอิสระ ตามมุมเล่น/มุมประสบการณ์ ซึ่งพื้นที่หรือมุมต่างๆ เหล่านี้ เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย อนึ่ง การเล่นตามมุมอาจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่ครูจัดเสริมขึ้น เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประเภทต่างๆ

จุดประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้รู้จักปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีวินัยเชิงบวก รู้จักการรอคอย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ และให้อภัย

๒. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา คือ การฟัง การพูด

๓. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู และสิ่งแวดล้อม

๔. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสำรวจ การสังเกต และการทดลอง

๕. เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับวัย
๖. เพื่อส่งเสริมให้เด็กฝึกคิด วางแผน และตัดสินใจในการทำกิจกรรม
๗. เพื่อส่งเสริมให้มีทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
๘. เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

ขอบข่าย/เนื้อหา/กิจกรรม

๑. การจัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ อาจจัดได้หลายลักษณะ เช่น จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมเล่นในช่วงเวลาเดียวกันอย่างอิสระ
๒. มุมบทบาทสมมติ จัดเพื่อให้เด็กได้เล่นในสิ่งที่ชอบ เช่น เล่นเกี่ยวกับบทบาทของแต่ละอาชีพ หรือแต่ละหน้าที่ที่เด็กๆ เลียนแบบบทบาท
๓. มุมบล็อก เป็นมุมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับมิติสัมพันธ์ผ่านการสร้าง
๔. มุมหนังสือ เป็นมุมที่เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา จากการฟัง การพูด การอ่าน การเล่าเรื่อง หรือการยืม - คืนหนังสือ
๕. มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษา เป็นมุมที่เด็กได้เรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว ผ่านการเล่น ทดลองอย่างง่าย ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยการสังเกต เปรียบเทียบ จัดจำแนก จัดหมวดหมู่
๖. มุมเครื่องเล่นสัมผัส เป็นมุมที่เด็กจะได้ฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การสร้างสรรค์ เช่น การร้อย การสาน การต่อเข้า การถอดออก

แนวการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม

๑. แนะนำมุมเล่นใหม่ เสนอแนะวิธีใช้ การเล่นของเล่นบางชนิด
๒. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเล่น
๓. ครูเปิดโอกาสให้เด็กคิด วางแผน ตัดสินใจเลือกเล่นอย่างอิสระ เลือกทำกิจกรรมที่จัดขึ้นตาม ความสนใจของเด็กแต่ละคน
๔. ขณะเด็กเล่น/ทำงาน ครูอาจชี้แนะ หรือมีส่วนร่วมในการเล่นกับเด็กได้
๕. เด็กต้องการความช่วยเหลือและคอยสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็ก พร้อมทั้งจดบันทึก พฤติกรรมที่น่าสนใจ
๖. เตือนให้เด็กทราบล่วงหน้าก่อนหมดเวลาเล่น ประมาณ ๓ - ๕ นาที
๗. ให้เด็กเก็บของเล่นเข้าที่ให้เรียบร้อยทุกครั้งเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม

สื่อกิจกรรมการเล่นตามมุม

๑. มุมบทบาทสมมติ อาจจัดเป็นมุมเล่นต่างๆ เช่น
 - ๑.๑ มุมบ้าน
 - ๑) ของเล่นเครื่องครัว เครื่องใช้ในบ้าน เช่น เต้า ถะ ตะกร้า เขียง มีดพลาสติก หม้อ จาน ช้อน ถ้วย ชาม กะละมัง
 - ๒) เครื่องเล่นตุ๊กตา เช่น เสื้อผ้าตุ๊กตา เขียง เปลเด็ก ตุ๊กตา

๓) เครื่องแต่งบ้านจำลอง เช่น ชุดรับแขก โต๊ะเครื่องแป้ง หมอนอิง หวี ตลับแป้ง กระจกขนาดเห็นเต็มตัว

๔) เครื่องแต่งกายบุคคลอาชีพต่างๆ ที่ใช้แล้ว เช่น ชุดเครื่องแบบทหาร ตำรวจ ชุดเสื้อผ้าผู้ใหญ่ชายและหญิง รองเท้า กระเป๋าถือที่ไม่ใช้แล้ว

๕) โทรศัพท์ เตารีดจำลอง ที่รีดผ้าจำลอง

๖) ภาพถ่ายและรายการอาหาร

๑.๒ มุมหมอ

๑) เครื่องเล่นจำลองแบบเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์การรักษผู้ป่วย เช่น หูฟัง เสือคลุมหมอ

๒) อุปกรณ์สำหรับเลียนแบบการบันทึกข้อมูลผู้ป่วย เช่น กระดาษ ดินสอ ฯลฯ

๓) เครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง

๑.๓ มุมร้านค้า

๑) กล้องและขวดผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ใช้แล้ว

๒) ผลไม้ ผักจำลอง

๓) อุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น เครื่องคิดเลข ลูกคิด ธนบัตรจำลอง ฯลฯ

๔) ป้ายชื่อร้าน

๕) ป้ายชื่อผลไม้ ผักจำลอง

๒. มุมบล็อก

๒.๑ ไม้บล็อกหรือแท่งไม้ที่มีขนาดและรูปทรงต่างๆ กัน เช่น บล็อกตัน บล็อกโต๊ะ จำนวน ตั้งแต่ ๕๐ ชิ้นขึ้นไป

๒.๒ ของเล่นจำลอง เช่น รถยนต์ เครื่องบิน รถไฟ คน สัตว์ ต้นไม้

๒.๓ ภาพถ่ายต่างๆ

๒.๔ ที่จัดเก็บไม้บล็อกหรือแท่งไม้ อาจเป็นชั้นลังไม้หรือพลาสติก แยกตามรูปทรง ขนาด

๓. มุมหนังสือ

๓.๑ หนังสือภาพนิทาน หนังสือภาพที่มีคำและประโยคสั้นๆ พร้อมภาพ

๓.๒ ชั้นหรือที่วางหนังสือ

๓.๓ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศการอ่าน เช่น เสื่อ พรม หมอน

๓.๔ สมุดเซ็นยืมหนังสือกลับบ้าน

๓.๕ อุปกรณ์สำหรับการเขียน

๓.๖ อุปกรณ์เสริม เช่น เครื่องเสียง แผ่นนิทานพร้อมหนังสือนิทาน หูฟัง

๔. มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษา

๔.๑ วัสดุต่างๆ จากธรรมชาติ เช่น เมล็ดพืชต่างๆ เปลือกหอย ดิน หิน แร่ ฯลฯ

๔.๒ เครื่องมือเครื่องใช้ในการสำรวจ สังเกต ทดลอง เช่น แวนขยาย แม่เหล็ก เข็มทิศ เครื่องชั่ง

ข้อเสนอแนะ

๑. ขณะเด็กเล่น ผู้สอนต้องสังเกตความสนใจในการเล่นของเด็ก หากพบว่ามุ่มใด เด็กส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเล่น ควรเปลี่ยนหรือจัดสื่อในมุมเล่นใหม่ เช่น มุมบ้าน อาจตัดแปลงหรือเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนเป็นมุมร้านค้า มุมเสริมสวย มุมหมอ ฯลฯ

๒. หากมุ่มใดมีจำนวนเด็กในมุมมากเกินไป ควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดแก้ปัญหา สร้างข้อตกลงร่วมกัน หรือชักชวนเลือกเล่นมุมใหม่

๓. หากเด็กเลือกมุ่มเล่นมุ่มเดียวเป็นระยะเวลาานาน ควรชักชวนให้เด็กเลือกมุ่มอื่นๆ ด้วย เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ด้วย

๔. การจัดสื่อหรือเครื่องเล่นในแต่ละมุม ควรมีการทำความสะอาด และสับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมเป็นระยะ โดยคำนึงถึงลำดับขั้นการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น เก็บหนังสือนิทานบางเล่มที่เด็กหมดความสนใจ และแนะนำหนังสือนิทานใหม่มาวางแทน

๕. กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้ออกไปนอกห้องเรียนไปสู่สนามเด็กเล่น ทั้งที่บริเวณกลางแจ้งและในร่ม เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย ออกกำลัง และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก

จุดประสงค์

๑. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ให้สามารถเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว และกล้ามเนื้อเล็กในการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ

๒. เพื่อส่งเสริมให้มีร่างกายแข็งแรง สุขภาพดี

๓. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด

๔. เพื่อส่งเสริมการปรับตัวในการเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น

๕. เพื่อเรียนรู้การระมัดระวังรักษาความปลอดภัยทั้งของตนเองและผู้อื่น

๖. เพื่อฝึกการคิดตัดสินใจและแก้ปัญหา

๗. เพื่อส่งเสริมให้มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมรอบตัว

๘. เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนก ฯลฯ

ขอบข่าย/เนื้อหา/กิจกรรม

๑. เครื่องเล่นสนาม

เครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่เด็กอาจปีนป่าย หมุน โยก ซึ่งทำออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น

๑. เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย เช่น ตาข่ายสำหรับปีน ต้นไม้แห้งวางนอน

๒. เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้านั่งโยก ไม้กระดก

๓. เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้าหมุน พวงมาลัยรถสำหรับหมุนเล่น
๔. ราวโหนขนาดเล็กสำหรับเด็ก
๕. ต้นไม้สำหรับเดินทรงตัว หรือไม้กระดานแผ่นเดียว
๖. เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลากจูง

๒. บ่อทราย

ทรายเป็นสิ่งที่เด็กๆ ชอบเล่น ทั้งทรายแห้ง ทรายเปียก นำมาก่อเป็นรูปต่างๆ ได้ และสามารถนำวัสดุอื่นมาประกอบการเล่นตกแต่งได้ เช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ เปลือกหอย ฟิมพ์ขนม ที่ตักทราย

ปกติบ่อทรายจะอยู่กลางแจ้ง โดยอาจจัดให้อยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้หรือสร้างหลังคา ทำขอบกั้นเพื่อมิให้ทรายกระจัดกระจาย บางโอกาสอาจพรมน้ำให้ชื้นเพื่อเด็กจะได้ก่อเล่น นอกจากนี้ ควรมีวิธีการปิดกั้นมิให้สัตว์เลื้อยลงไปทำความสกปรกในบ่อทรายได้

๓. ที่เล่นน้ำ

เด็กทั่วไปชอบเล่นน้ำมาก การเล่นน้ำนอกจากสร้างความพอใจและคลายความเครียดให้เด็กแล้ว ยังทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น เรียนรู้ทักษะการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบปริมาตร อุปกรณ์ที่ใส่น้ำอาจเป็นถึงที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ หรืออ่างน้ำวางบนขาตั้งที่มั่นคง ความสูงพอที่เด็กจะยืนได้พอดี และควรมีผ้าพลาสติกกันเสียด้านเปียกให้เด็กใช้คลุมระหว่างเล่น

๔. บ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง

เป็นบ้านจำลองสำหรับเด็กเล่น จำลองแบบจากบ้านจริงๆ อาจทำด้วยเศษวัสดุประเภทผ้าใบ กระสอบป่าน ของจริงที่ไม่ใช้แล้ว เช่น หม้อ เต้า ชาม อ่าง เตา รีด เครื่องครัว ตุ๊กตาสมมติเป็นบุคคลในครอบครัว เสื้อผ้าผู้ใหญ่ที่ไม่ใช้แล้วสำหรับผลัดเปลี่ยน มีการตกแต่งบริเวณใกล้เคียงให้เหมือนบ้านจริงๆ บางครั้งอาจจัดเป็นร้านขายของ สถานที่ทำการต่างๆ เพื่อให้เด็กเล่นสมมติตามจินตนาการของเด็กเอง

๕. มุมช่างไม้

เด็กต้องการออกแรงเคาะ ตอก กิจกรรมการเล่นในมุมช่างไม้จะช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ช่วยฝึกการใช้มือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา นอกจากนี้ยังฝึกให้รักงานและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

๖. เกมการละเล่น

กิจกรรมการเล่นเกมการละเล่นที่จัดให้เด็กเล่น เช่น เกมการละเล่นของไทย เกมการละเล่นของท้องถิ่น เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร แมงู โพงพาง ฯลฯ การละเล่นเหล่านี้ต้องใช้บริเวณที่กว้าง การเล่นอาจเล่นเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ได้ ก่อนเล่นครูอธิบายกติกาและสาธิตให้เด็กเข้าใจ **ไม่ควรนำเกมการละเล่นที่มีกติกายุ่งยากและเน้นการแข่งขันแพ้ชนะมาจัดกิจกรรมให้กับเด็กวัยนี้** เพราะเด็กจะเกิดความเครียดและสร้างความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง

แนวการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

๑. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลง
๒. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเล่นให้พร้อม การติดตั้งเครื่องเล่น ควรติดตั้งบนพื้นสนามหญ้า เพื่อว่าจะได้ปลอดภัย และควรติดตั้งให้ห่างกันพอสมควร เมื่อเกิดการพลัดตกหกล้มจะได้ไม่พาดถูกคนอื่น หรือเครื่องเล่นอื่น

๓. สาธิตการเล่นเครื่องเล่นสนามบางชนิด
๔. ให้เด็กเลือกเล่นอิสระตามความสนใจและใช้เวลาเล่นนานพอควร
๕. ครูควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย (ไม่ควรจัดกิจกรรมพลศึกษา) เช่น การเล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบ้านตุ๊กตา เล่นในมุมช่างไม้ เล่นบล็อกกลวง เครื่องเล่นสนาม เกมการละเล่น เล่นอุปกรณ์กีฬาสำหรับเด็ก เล่นเครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เล่นของเล่นพื้นบ้าน (เดินกะลา ฯลฯ)
๖. ขณะเด็กเล่นครูต้องคอยดูแลความปลอดภัยและสังเกตพฤติกรรมการเล่น การอยู่ร่วมกันกับเพื่อนของเด็ก
๗. เมื่อหมดเวลาควรให้เด็กเก็บของใช้หรือของเล่นให้เรียบร้อย
๘. ให้เด็กทำความสะอาดร่างกายและดูแลเครื่องแต่งกายให้เรียบร้อยหลังเล่น

สื่อกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

๑. เครื่องเล่นสนาม เช่น เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน
๒. ที่เล่นทราย มีทรายละเอียด เครื่องเล่นทราย เครื่องตวง
๓. ที่เล่นน้ำ มีภาชนะใส่น้ำ หรืออ่างน้ำวางบนขาตั้งที่มั่นคง ความสูงที่เด็กจะยืนได้พอดี เสื้อคลุม อุปกรณ์เล่นน้ำ เช่น ถ้วยตวง ขวดต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

๑. หมั่นตรวจตราเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ประกอบให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและใช้งานได้ดีอยู่เสมอ
๒. ให้โอกาสเด็กเลือกเล่นกลางแจ้งอย่างอิสระทุกวัน อย่างน้อยวันละ ๓๐ นาที
๓. ขณะเด็กเล่นกลางแจ้ง ครูต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อระมัดระวังความปลอดภัยในการเล่น หากพบว่าเด็กแสดงอาการเหนื่อย อ่อนล้า ควรให้เด็กหยุดพัก
๔. ไม่ควรนำกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กระดับประถมศึกษามาใช้สอนกับเด็กระดับปฐมวัย เพราะยังไม่เหมาะสมกับวัย
๕. หลังจากเลิกกิจกรรมกลางแจ้ง ควรให้เด็กได้พักผ่อนหรือนั่งพัก ไม่ควรให้เด็กรับประทานอาหารกลางวันหรือดื่มนมทันที เพราะอาจทำให้เด็กอาเจียน เกิดอาการจุกแน่นได้

๖. เกมการศึกษา

เกมการศึกษา (Didactic Games) เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เป็นพื้นฐานการศึกษา รู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้

จุดประสงค์

๑. เพื่อฝึกทักษะการสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ
๒. เพื่อฝึกการแยกประเภท การจัดหมวดหมู่
๓. เพื่อส่งเสริมการคิดหาเหตุผล และตัดสินใจในการแก้ปัญหา
๔. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ หรือทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนรู้

๕. เพื่อส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
๖. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ขอบข่าย/เนื้อหา/กิจกรรม

๑. การจับคู่ สามารถแบ่งได้หลายชนิด คือ เกมจับคู่ที่เหมือนกันหรือสิ่งเดียวกัน เช่น จับคู่ภาพที่เหมือนกันทุกประการ จับคู่ภาพกับเงาของสิ่งเดียวกัน จับคู่ภาพกับโครงร่างของสิ่งเดียวกัน จับคู่ภาพที่ซ่อนอยู่ในภาพหลัก เกมจับคู่ภาพที่เป็นประเภทเดียวกัน เกมจับคู่ภาพสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน เกมจับคู่ภาพสัมพันธ์แบบตรงกันข้าม เกมจับคู่ภาพส่วนเติมกับภาพแยกส่วน เกมจับคู่ภาพชิ้นส่วนที่หายไป เกมจับคู่ภาพที่ซ่อนกัน เกมจับคู่ภาพที่สมมาตรกัน เกมจับคู่แบบอุปมาอุปไมย เกมจับคู่แบบอนุกรม
๒. การต่อภาพให้สมบูรณ์ หรือภาพตัดต่อเพื่อให้เด็กฝึกสังเกตรายละเอียดของภาพที่เหมือนกันหรือต่างกัน เกี่ยวกับสี รูปร่าง ขนาด ลวดลาย
๓. การวางภาพต่อปลาย (โดมิโน) เช่น โดมิโนภาพเหมือน โดมิโนภาพสัมพันธ์ โดมิโนผสม
๔. การเรียงลำดับ เช่น เรียงลำดับเหตุการณ์ต่อเนื่องในกิจวัตรประจำวัน วงจรชีวิตสัตว์ เกมเรียงลำดับตามขนาด ความยาว ปริมาณ ปริมาตร จำนวน
๕. การจัดหมวดหมู่ เช่น จัดหมวดหมู่ตามสี รูปร่าง ขนาด ปริมาณ จำนวน ประเภท จัดหมวดหมู่กับสัญลักษณ์ จัดหมวดหมู่ภาพซ่อน
๖. การศึกษารายละเอียดของภาพ (ลอตโต้)
๗. การจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)
๘. การพื้นฐานการบวก
๙. การหาความสัมพันธ์ตามลำดับที่กำหนด

แนวการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

๑. การสอนเกมการศึกษาชุดใหม่ ควรสอนจากเกมง่ายๆ จำนวนน้อยชิ้น วิธีการเล่นไม่ยุ่งยากก่อน
๒. สาธิต/อธิบายวิธีเล่นเกมอย่างเป็นขั้นตอนตามประเภทของเกม
๓. ให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล
๔. ขณะที่เด็กเล่นเกม ครูเป็นเพียงผู้แนะนำ
๕. เมื่อเด็กเล่นเกมแต่ละชุดเสร็จเรียบร้อย ควรให้เด็กตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเอง หรือร่วมกันตรวจกับเพื่อน หรือครูเป็นผู้ช่วยตรวจ
๖. ให้เด็กนำเกมที่เล่นแล้วเก็บใส่กล่อง เข้าที่ให้เรียบร้อยทุกครั้งก่อนเล่นเกมชุดอื่น
๗. ก่อนหมดเวลา ๗ - ๑๐ นาที ผู้สอนเตือนให้เด็กเก็บของเข้าที่ ซึ่งนอกจากจะบอกเป็นคำพูดธรรมดาแล้วอาจร้องเพลงที่มีความหมายเตือนให้เก็บของเข้าที่

สื่อกิจกรรมเกมการศึกษา

๑. เกมจับคู่

เพื่อให้เด็กได้ฝึกสังเกตสิ่งๆที่เหมือนกันหรือต่างกัน ซึ่งอาจเป็นการเปรียบเทียบภาพต่างๆ แล้วจัดเป็นคู่ๆ ตามจุดมุ่งหมายของเกมแต่ละชุด

- ๑.๑ จับคู่ที่เหมือนกันหรือจับคู่สิ่งๆของเดียวกัน

- ๑.๒ จับคู่ภาพสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน
- ๑.๓ จับคู่ภาพชิ้นส่วนที่หายไป
- ๑.๔ จับคู่ภาพที่สมมาตรกัน
- ๑.๕ จับคู่ภาพที่สัมพันธ์กันแบบอุปมาอุปไมย
- ๑.๖ จับคู่ภาพแบบอนุกรม
- ๒. เกมภาพตัดต่อ**
 - ๒.๑ ภาพตัดต่อที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ผลไม้ ผัก
 - ๒.๒ ภาพตัดต่อแบบมิติสัมพันธ์
- ๓. เกมวางภาพต่อปลาย (โดมิโน)**
 - ๓.๑ โดมิโนภาพเหมือน
 - ๓.๒ โดมิโนภาพสัมพันธ์
- ๔. เกมเรียงลำดับ**
 - ๔.๑ เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง
 - ๔.๒ เรียงลำดับขนาด
- ๕. เกมจัดหมวดหมู่**
 - ๕.๑ ภาพสิ่งต่างๆ ที่นำมาจัดเป็นพวงๆ
 - ๕.๒ ภาพเกี่ยวกับประเภทของใช้ในชีวิตประจำวัน
 - ๕.๓ ภาพจัดหมวดหมู่ตามรูปร่าง สี ขนาด รูปทรงเรขาคณิต
- ๖. เกมศึกษารายละเอียดของภาพ (ลอตโต)**
- ๗. เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)**
- ๘. เกมพื้นฐานการบวก**

ข้อเสนอแนะ

๑. การจัดประสบการณ์เกมการศึกษาในระยะแรก ควรเริ่มสอนโดยใช้ของจริง เช่น การจับคู่
กระป๋องแ่งที่เหมือนกัน หรือการเรียงลำดับกระป๋องแ่งตามลำดับสูง - ต่ำ
๒. การเล่นเกมในแต่ละวัน อาจจัดให้เล่นทั้งเกมชุดใหม่และเกมชุดเก่า
๓. ครูอาจให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเกมกับครูที่ละกลุ่ม หรือสอนทั้งชั้นตามความเหมาะสม
๔. ครูอาจให้เด็กที่เล่นได้แล้ว มาช่วยแนะนำกติกาการเล่นในบางโอกาสได้
๕. การเล่นเกมการศึกษา นอกจากใช้เวลาในช่วงกิจกรรมเกมการศึกษาตามตารางกิจกรรม
ประจำวันแล้ว อาจให้เด็กเลือกเล่นอิสระในช่วงเวลากิจกรรมการเล่นตามมุมได้
๖. การเก็บเกมที่เล่นแล้ว อาจเก็บใส่กล่องเล็กๆ หรือใส่ถุงพลาสติก หรือใช้ยางรัดแยก
แต่ละเกม แล้วจัดใส่กล่องใหญ่รวมไว้เป็นชุด

บทที่ ๕

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

แผนการจัดประสบการณ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เด็กปฐมวัยเกิดแนวคิด ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะ ค่านิยม และความเข้าใจอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมดุล สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ผู้สอนทุกคนจึงจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. **ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา** ผู้สอนควรศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียดจนเกิดความเข้าใจว่าจะต้องพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้ การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยช่วยให้ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย นอกจากนี้ ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ข้อมูลพัฒนาการเด็ก เป็นต้น

๒. **ออกแบบการจัดประสบการณ์** ผู้สอนควรออกแบบการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ในกรณีที่สถานศึกษากำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบหน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ และกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ โดยนำมาจากการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

๒.๑ **กำหนดหัวเรื่องหรือชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์** ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์ โดยพิจารณาจากสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งระบุไว้ในการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย หัวเรื่องที่กำหนดควรมีลักษณะเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็ก สอดคล้องกับสภาพและบริบทในการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก หรือสามารถผนวกคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปได้อย่างผสมกลมกลืน การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ ๓ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ ผู้สอนเป็นผู้กำหนด ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ โดยพิจารณาจากสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและความสนใจของเด็ก

วิธีที่ ๒ ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด ผู้สอนจะกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น แล้วนำเรื่องที่สนใจมากำหนดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์

วิธีที่ ๓ เด็กเป็นผู้กำหนด ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวเรื่องได้ตามความสนใจของเด็ก

ผู้สอนสามารถนำหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้มาจัดทำเป็นกำหนดการจัดประสบการณ์ประจำปีการศึกษา โดยคำนึงถึงฤดูกาล แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศกาล ประเพณี และวันสำคัญต่างๆ เพื่อเป็นการเตรียมว่าจะจัดประสบการณ์หัวเรื่องใดในช่วงเวลาใด ให้ครบตามเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ ผู้สอนควรจัดเตรียมให้มีช่วงเวลาสำหรับจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก และตระหนักว่าสามารถเปลี่ยนแปลงหรือยืดหยุ่นกำหนดการจัดประสบการณ์ได้ตามความสนใจของเด็ก

๒.๒ กำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ให้สัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบ โดยนำมาจากการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับหัวเรื่องหรือชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งกำหนดเวลาเรียนของแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ ๑ - ๒ สัปดาห์ ตามความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ ตัวอย่างการกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ สำหรับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๑ - ๓ หน่วยละ ๑ สัปดาห์ แสดงไว้ในตัวอย่างที่ (๑.๑) (๒.๑) และ (๓.๑)

๒.๒.๑ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของหน่วยการจัดประสบการณ์ที่คาดว่าจะการจัดประสบการณ์ในหน่วยนั้นๆ จะนำพาเด็กไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ตามวัย การกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์จะต้องครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน แต่ไม่จำเป็นต้องครบทุกมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้สอนสามารถนำมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์จากการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ในส่วนที่สัมพันธ์กับสาระที่ควรเรียนรู้ที่เลือกมาจัดในหน่วยการจัดประสบการณ์

๒.๒.๒ จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับเด็กเมื่อทำกิจกรรมในหน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยพิจารณาจากสภาพที่พึงประสงค์แล้วปรับเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สามารถกำหนดให้สัมพันธ์กับสาระที่ควรเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์หรือปรับให้สอดคล้องกับความสามารถในขณะนั้นของเด็ก โดยเชื่อว่าความสามารถดังกล่าวเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความสามารถตามสภาพที่พึงประสงค์ต่อไปหรือกำหนดตามสภาพที่พึงประสงค์ก็ได้ โดยพิจารณาจากความสามารถของเด็กที่ผู้สอนรับผิดชอบเป็นหลัก จุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์จะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน โดยจำนวน

จุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์อาจแตกต่างกันได้ แต่ควรกำหนดจำนวนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ไม่มากเกินไป เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

๒.๒.๓ สารการเรียนรู้ กำหนดรายละเอียดของสารการเรียนรู้ให้เข้ากับหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ การกำหนดสารการเรียนรู้ต้องประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสารที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

(๑) ประสบการณ์สำคัญ กำหนดประสบการณ์สำคัญที่จะใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมอย่างเหมาะสมกับหน่วยการจัดประสบการณ์ที่กำหนด เพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคัดเลือกประสบการณ์สำคัญจากหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในส่วนที่สัมพันธ์กับสารที่ควรเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในการวิเคราะห์สารการเรียนรู้รายปี โดยพิจารณาให้ประสบการณ์สำคัญของแต่ละหน่วยจัดประสบการณ์ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถพิจารณาปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมประสบการณ์สำคัญได้ตามความเหมาะสมเมื่อเวลาเขียนแผนการจัดประสบการณ์และประสบการณ์สำคัญที่กำหนดจะต้องปรากฏในการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ

(๒) สารที่ควรเรียนรู้ กำหนดรายละเอียดของสารที่ควรเรียนรู้ โดยการคัดเลือกสารที่ควรเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับหัวเรื่องของหน่วยการจัดประสบการณ์จากหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมากำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมทั้งในลักษณะที่เป็นแนวคิด เนื้อหา ทักษะ หรือเจตคติ ให้สัมพันธ์กับชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงสิ่งที่ได้รู้แล้ว สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และสิ่งที่เด็กควรรู้ พิจารณาให้มีระดับความยากง่ายของสารที่ควรเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ทั้งนี้ เมื่อกำหนดสารที่ควรเรียนรู้ครบทุกหน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ควรมีสารที่ควรเรียนรู้ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

๓. เขียนแผนการจัดประสบการณ์

๓.๑ เขียนแผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ ออกแบบและกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ครบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ ครอบคลุมกิจกรรมประจำวันที่ระบุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตลอดทั้งสัปดาห์ที่ไว้ล่วงหน้า การเขียนแผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ต้องคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ รวมถึงสารการเรียนรู้ทั้งประสบการณ์สำคัญและสารที่ควรเรียนรู้ตามหน่วยการจัดประสบการณ์ที่ได้ออกแบบไว้ การกำหนดกิจกรรมต้องพิจารณาถึงความสมดุลของพัฒนาการทุกด้านเป็นอันดับแรก จัดให้มีความหลากหลายของกิจกรรม มีความสอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ ตามคู่มือฉบับนี้ใช้กิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมทั้ง ๔ ด้าน เป็นกิจกรรมประจำวัน จึงได้เขียนแผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ ซึ่งแสดงกิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม ดังตัวอย่างที่ (๑.๒) (๒.๒) และ (๓.๒)

๓.๒ เขียนแผนการจัดประสบการณ์รายวัน ระบุรายละเอียดที่ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์สำคัญและสารที่ควรเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และการประเมินผล กำหนดวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์เป็นขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ

โดยคำนึงถึงวัย พัฒนาการ ช่วงความสนใจของเด็ก และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการ สิ่งที่คุณสอนควรคำนึงถึง ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย คือ การออกแบบกิจกรรมตามหลักการจัดประสบการณ์ และแนวทางการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย **ไม่ใช่**รูปแบบการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เช่น การเขียนแบบตาราง แบบกิ่งตาราง หรือแบบความเรียง **ผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ที่นำไปใช้ได้จริง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก** เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือฉบับนี้นำเสนอตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์รายวันไว้ระดับชั้นละ ๑ วัน ดังตัวอย่างที่ (๑.๓) (๒.๓) และ (๓.๓)

เมื่อเขียนแผนการจัดประสบการณ์แล้ว ผู้สอนควรนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัด ประสบการณ์จริง ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับทั้งการเขียนแผนการจัดประสบการณ์และการจัดประสบการณ์ จริงสำหรับเด็ก **ไม่ควรละเลยการเขียนแผนการจัดประสบการณ์** เพราะแผนการจัดประสบการณ์ที่ดีย่อมนำไปสู่ การสอนที่ดี และควรให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์ ทั้งที่มีการออกแบบไว้ล่วงหน้าและเกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ รวมถึงประสบการณ์ที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูในกิจวัตรประจำวันด้วย

๔. บันทึกหลังการจัดประสบการณ์ หลังจากจัดประสบการณ์แล้ว ผู้สอนควรบันทึกหลังการจัด ประสบการณ์ ทั้งการบันทึกผลการจัดประสบการณ์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัด ประสบการณ์ รวมทั้งไตร่ตรองคิดทบทวนเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ของตนเอง ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถบันทึกได้ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ คู่มือฉบับนี้ได้แสดง ตัวอย่างแบบบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ ดังตัวอย่างที่ (๑.๔) (๒.๔) และ (๓.๔) ซึ่งเป็นการบันทึกพฤติกรรม ของเด็กตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะของการตรวจสอบรายการ และบันทึกเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ ทั้งในเรื่องความยากง่ายของกิจกรรมที่กำหนด ความเหมาะสมของสื่อ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม และ ข้อมูลอื่นๆ ที่ผู้สอนคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไปในลักษณะของ การเขียนบรรยาย ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนหรือออกแบบแบบบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้อง กับการปฏิบัติงานของตนเองได้ตามความเหมาะสม

ตัวอย่างที่ ๑

(๑.๑) หน่วยการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๑ หน่วย “ฝน”

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้/สภาพที่พึงประสงค์	จุดประสงค์การเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระการเรียนรู้
มฐ.๑ ตบข.๑.๓ ๑.๓.๑ เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัย เมื่อมีผู้ชี้แนะ มฐ.๒ ตบข.๒.๑ ตบข.๒.๒ ๒.๑.๔ รับประทานโดยใช้มือและลำตัวช่วย ๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษจากกันได้ โดยใช้มือเดียว	๑. ปฏิบัติตนอย่างปลอดภัยขณะฝนตก เมื่อมีผู้ชี้แนะ ๒. รับประทานโดยใช้มือและลำตัวช่วย ๓. ใช้กรรไกรตัดกระดาษจากกันได้	ด้านร่างกาย ๑. การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ ๒. การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ ๓. การเขียนภาพและการเล่นกับสี ๔. การปั้น ๕. การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ ๖. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับ การป้องกันและรักษาความปลอดภัย ๗. การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย ๘. การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ ด้านอารมณ์ จิตใจ ๑. การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดง ปฏิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี ๒. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ๓. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ๔. การเล่นอิสระ ๕. การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ ๖. การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถ ของตนเอง	สาระที่ควรเรียนรู้ ๑. ปรากฏการณ์ธรรมชาติ - ฝนตก พัดแลบ พัดร้อง พัดผ่า - รู้จักน้ำ ๒. การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อฝนตก - หลบฝน - ใช้อุปกรณ์กันฝน ๓. การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อเจ็บป่วย - พักผ่อน ทำร่างกายให้อบอุ่น ต้มน้ำ ให้เพียงพอ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันอาการแพ้เชื้อ ๔. เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับการเกิดฝน - ต้มไม่เจริญงอกงาม - คนและสัตว์มีน้ำกินน้ำใช้ - น้ำท่วม/ดินเลน
มฐ.๓ ตบข.๓.๒ ๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออก ๓.๒.๒ แสดงความพอใจในผลงานของตนเอง	๔. กล้าพูดกล้าแสดงออก ๕. แสดงความพอใจในผลงานของตนเอง		

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้/สภาพที่พึงประสงค์	จุดประสงค์การเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระการเรียนรู้ สาระที่ควรเรียนรู้
<p>มฐ.๔ ตบข.๔.๑ ๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/ เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี</p> <p>มฐ.๔ ตบข.๔.๓ ๔.๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ</p> <p>มฐ.๕ ตบข.๕.๑ ๕.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและพูดโต้ตอบเกี่ยวกับ เรื่องที่ฟัง</p> <p>มฐ.๑๐ ตบข.๑๐.๑ ตบข.๑๐.๒ ๑๐.๑.๑ บอกลักษณะของสิ่งต่างๆ จาก การสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส</p> <p>๑๐.๒.๑ ระบุผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือ การกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ</p> <p>มฐ.๑๑ ตบข.๑๑.๑ ๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกลองตนเอง</p> <p>มฐ.๑๒ ตบข.๑๒.๒ ๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการที่มีผู้ชี้แนะ</p>	<p>๖. ร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง และดนตรีอย่างมีความสุข</p> <p>๗. ปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับการป้องกัน การแพร่เชื้อเมื่อเจ็บป่วยได้</p> <p>๘. ฟังและพูดโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่าได้</p> <p>๙. บอกลักษณะของหมวก เสื้อกันฝน และร่ม จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสได้</p> <p>๑๐. ระบุผลที่เกิดขึ้นจากการที่ฝนตกได้</p> <p>๑๑. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกลองตนเองได้</p> <p>๑๒. ค้นหาคำตอบเกี่ยวกับรูปร่างหน้าจาก การทดลองได้</p>	<p>ด้านสังคม ๑. การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของที่ใช้แล้ว มาใช้ซ้ำ</p> <p>๒. การสนทนากับเพื่อนและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. การเล่นเกมที่บ้านของไทย</p> <p>๔. การดูแลห้องเรียนร่วมกัน</p> <p>๕. การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น</p> <p>๖. การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน</p> <p>ด้านสติปัญญา ๑. การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง หรือเรื่องราวต่างๆ</p> <p>๒. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ</p> <p>๓. การอธิบายที่เหมาะสมในการพูด</p> <p>๔. การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ</p> <p>การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม</p> <p>๕. การคาดเดาหรือคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้น อย่างมีเหตุผล</p> <p>๖. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ</p> <p>๗. การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของ ข้อสงสัยต่างๆ</p>	

(๑.๒) แผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ สัปดาห์ที่..... หน่วย “ฝน” ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๑

วันที่	กิจกรรม					
	เคลื่อนไหวและจังหวะ	เสริมประสบการณ์	ศิลปะสร้างสรรค์	การเล่นตามมุม	การเล่นกลางแจ้ง	เกมการศึกษา
๑	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - เคลื่อนไหวร่างกายตามเพลงฝนตก	เรื่อง ปรากฏการณ์ธรรมชาติ - ร้องเพลงฟ้าแลบ - สนทนากับเด็กเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมเรื่องฝนตก - เด็กดูวิดีโอที่ฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - หยดสีบนกระดาษเปียก - ปั้นแป้งโดว์	- เล่นตามมุมประสบการณ์ - มุมเล่นต่างๆ - แนะนำหนังสือเกี่ยวกับฝนและน้ำที่มุมหนังสือ	- เล่นเครื่องเล่นสนาม	- เกมจับคู่ภาพเหมือนฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า
๒	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - เคลื่อนไหวตามคำบรรยาย (สมมติตนเองเป็นเมล็ดพืชที่ค่อยๆ เติบโต)	เรื่อง เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับการเกิดฝน - เด็กดูภาพเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อฝนตกและฝนแล้งจากเรื่องที่ครูเล่า - สนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อฝนตกมากเกินไป ประกอบภาพ	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - เป่าพองสบู่สร้างภาพ - พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ	- เล่นตามมุมประสบการณ์ /มุมเล่นต่างๆ	- เกมวิ่งอ้อมหลัก - เล่นเครื่องเล่นสนาม	- เกมเรียงลำดับการเติบโตของต้นไม้ ๓ ลำดับ
๓	- อบอุ่นร่างกาย - การบริหารประกอบเพลง - ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ	เรื่อง การปฏิบัติตนเมื่อฝนตก - เด็กสังเกตอุปกรณ์ที่ใช้กันฝน - สนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อฝนตก - เด็กเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนเมื่อฝนตก	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - ละเลงสีด้วยนิ้วมือ - ร้อยหลอด	- เล่นตามมุมประสบการณ์ /มุมเล่นต่างๆ	- โยนและรับลูกบอล - เล่นเครื่องเล่นสนาม	- เกมจับคู่ภาพอุปกรณ์กันฝนกับเงา
๔	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - การเคลื่อนไหวผู้นำผู้ตาม โดยผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ ครั้งละ ๑ คน	เรื่อง การปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วย - อ่านนิทาน เรื่อง หนูฝนยังเป็นหวัด ให้เด็กฟัง - สนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วย - เด็กทดลองปฏิบัติเรื่องอาการปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วยเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - กลิ้งสี - ปั้นดินเหนียว	- เล่นตามมุมประสบการณ์ /มุมเล่นต่างๆ - แนะนำอุปกรณ์เล่นสมมติที่มุมหมอ	- เล่นน้ำ เล่นทราย - เล่นเครื่องเล่นสนาม	- เกมจับคู่ภาพเหมือนร่องเท้าบูท
๕	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - เคลื่อนไหวประกอบการใช้ ริบบิ้นผ้าสีสายรุ้ง	เรื่อง ปรากฏการณ์ธรรมชาติ - สนทนาเกี่ยวกับรุ้งกินนจากภาพ - ทดลองการเกิดรุ้งกินน้ำ - ท่องคำคล้องจองรุ้งกินน้ำ	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - วาดภาพอิสระด้วยสีน้ำ - ตัดแถบกระดาษสี นำมาติด สร้างภาพตามความสนใจ	- เล่นตามมุมประสบการณ์ /มุมเล่นต่างๆ	- ริ้วข้าวสาร - เล่นเครื่องเล่นสนาม	- เกมภาพตัดต่อรุ้งกินน้ำ (๔ ชิ้น)

(๑.๓) แผนการจัดประสบการณ์รายวัน สัปดาห์ที่.....วันที่.....หน่วย “ฝน” ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๑

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรรเรียนรู้			
<p>กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลงและดนตรีอย่างมีความสุข</p>	<p>การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี</p>	-	<p>๑. กิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐาน ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายไปทั่วบริเวณอย่างอิสระตามจังหวะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุด ให้หยุดเคลื่อนไหวในที่นั้น</p> <p>๒. เด็กเคลื่อนไหวโดยทำท่าทางประกอบเพลงฝนตก โดยให้แต่ละคนคิดท่าทางอย่างอิสระ และทำตามความเหมาะสม</p> <p>๓. เด็กผ่อนคลายกล้ามเนื้อ</p>	<p>๑. เครื่องเคาะจังหวะ ๒. เพลงฝนตก</p>	<p>สังเกตพฤติกรรมการทำท่าทางประกอบเพลงและดนตรี</p>
<p>กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ฟังและพูดโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง และฟ้าผ่าได้</p>	<p>๑. การฟังเพลง ๒. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของเหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ๓. การร้องจังหวะที่เหมาะสมในการพูด</p>	<p>ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง และฟ้าผ่า</p>	<p>ขั้นนำ ๑. ร้องเพลงฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ครูหยุดเป็นตอนๆ เพื่อสนทนากับเด็ก และอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>๒. เด็กผลัดเปลี่ยนกันเล่าประสบการณ์เรื่องฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ครูหยุดเป็นตอนๆ เพื่อสนทนากับเด็ก และอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>๓. เด็กดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ครูหยุดเป็นตอนๆ เพื่อสนทนากับเด็ก และอธิบายเพิ่มเติม</p> <p>๔. เด็กคิดและทำท่าทางประกอบเหตุการณ์ฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า</p> <p>ขั้นสรุป ๕. เด็กทำท่าทางที่เพื่อนแสดงว่าเป็นปรากฏการณ์ฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง หรือฟ้าผ่า</p>	<p>๑. เพลงฟ้าแลบ ฟ้าร้องเกี่ยวกับฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ๒. วิดีทัศน์เกี่ยวกับฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า</p>	<p>สังเกตพฤติกรรมการฟังและพูดโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า</p>

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และกิจกรรมการลงนามตามมุม ๑. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกของตนเองได้ ๒. กล่าวพูดกล้าแสดงออก ๓. แสดงความพอใจในผลงานของตนเอง	๑. การเขียนภาพและการเล่นกับสี ๒. การปั้น ๓. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ๔. การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ ๕. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของเหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	-	๑. ครูท่องคำคล้องจองฝนตกพาร่า ๒. ครูแนะนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ๒.๑ วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน ๒.๒ หยตีสับกระดาษเปียก ๒.๓ ปั้นแป้งโดว์ ๓. ครูแนะนำหนังสือเกี่ยวกับฝนและน้ำที่มุมหนังสือ ๔. เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์ ๒ กิจกรรม ตามความสนใจ เมื่อทำผลงานเสร็จ ให้นำมาให้ครูเขียนบรรยายภาพหรือผลงาน ๕. เด็กเลือกเล่นตามมุมประสบการณ์ เมื่อหมดเวลาครูให้สัญญาณเด็กช่วยกันเก็บของ ๖. เด็ก ๔ - ๕ คน นำผลงานออกมานำเสนอ ให้เพื่อนถามคำถามหรือแสดงความความคิดเห็น	๑. คำคล้องจองฝนตกพาร่า ๒. กระดาษ ๓. สีเทียน ๔. สีน้ำ ๕. หลอดหยด ๖. แป้งโดว์ ๗. มุมเล่นหรือมุมประสบการณ์	๑. สังเกตพฤติกรรมการลงนาม ๒. สังเกตพฤติกรรมการกล่าวพูด กล้าแสดงออกในการเล่าเรื่องเพื่อนำเสนอผลงาน ๓. สังเกตพฤติกรรมการแสดงความพอใจในผลงานของตนเอง
กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง ปฏิบัติตนอย่างปลอดภัยขณะฝนตกเมื่อมีผู้ชี้แนะ	การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย	- ข้อตกลงในการเล่นเครื่องเล่น - ปลอดภัยในการเล่น	๑. เด็กอบอุ่นร่างกายด้วยการสละบัดมี้อ เท้ายอดตัว ยืดตัว ๒. ครูทบทวนข้อตกลงในการเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างปลอดภัย ๓. เด็กเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ โดยครูคอยดูแลความปลอดภัยของเด็ก ๔. ครูให้สัญญาณหยุดเล่น และพาเด็กไปทำความสะอาดร่างกาย ๑. ครูแนะนำเกมจับคู่ภาพเหมือนฝนตก พ้าแลบ พ้าร้อง พ้าผ่า ๒. แบ่งเด็กเป็น ๔ กลุ่ม ให้เด็ก ๑ กลุ่ม รับเกมที่ครูแนะนำไปเล่นกลุ่มอื่นๆ เล่นเกมการศึกษาชุดเดิม ๓. เด็กเก็บเกมการศึกษา	เครื่องเล่นสนาม	สังเกตพฤติกรรมการเล่นอย่างปลอดภัย
กิจกรรมเกมการศึกษา จับคู่ภาพเหมือนได้	การสังเกตลักษณะของสิ่งต่างๆ	- การสังเกตเปรียบเทียบความเหมือน ความต่าง	๑. ครูแนะนำเกมจับคู่ภาพเหมือนฝนตก พ้าแลบ พ้าร้อง พ้าผ่า ๒. แบ่งเด็กเป็น ๔ กลุ่ม ให้เด็ก ๑ กลุ่ม รับเกมที่ครูแนะนำไปเล่นกลุ่มอื่นๆ เล่นเกมการศึกษาชุดเดิม ๓. เด็กเก็บเกมการศึกษา	๑. เกมจับคู่ภาพเหมือนฝนตก พ้าแลบ พ้าร้อง พ้าผ่า ๒. เกมชุดเดิมที่เคยเล่น	สังเกตการเล่นเกมการศึกษา

(๑.๔) แบบบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ สัปดาห์ที่..... หน่วย “ฝน” ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ เมื่อพบพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือทำเครื่องหมาย — เมื่อไม่พบพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้

เลขที่	ชื่อ สกุล	จุดประสงค์การเรียนรู้											หมายเหตุ			
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑				
๑	เด็กชาย.....															
๒	เด็กชาย.....															
๓	เด็กชาย.....															
.....															
.....															
.....															
๑๘	เด็กหญิง.....															
๑๙	เด็กหญิง.....															
๒๐	เด็กหญิง.....															

บันทึกผลการจัดกิจกรรม (อาทิ ความยากง่ายของกิจกรรมที่กำหนด ความเหมาะสมของสื่อ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม การตอบสนองของเด็กต่อกิจกรรม ลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก)

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐



ตัวอย่างที่ ๒

(๒.๑) หน่วยการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๒ หน่วย “ฝน”

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้/สภาพที่พึงประสงค์	จุดประสงค์การเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระการเรียนรู้
มฐ.๑ ตบช.๑.๓ ๑.๓.๑ เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง มฐ.๒ ตบช.๒.๑ ตบช.๒.๒ ๒.๑.๔ รับผิดชอบต่อใช้มีดทั้ง ๒ ข้าง ๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้	ด้านร่างกาย ๑. การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ ๒. การเขียนภาพและการเล่นกับสี ๓. การปั้น ๔. การหยิบบีบ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ ๕. การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ ๖. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย ๗. การเล่นเกมอย่างปลอดภัย ๘. การเล่นเกมทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ ด้านอารมณ์ จิตใจ ๑. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ๒. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ๓. การเล่นอิสระ ๔. การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ ๕. การเล่นนอกห้องเรียน ๖. การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง	ประสบการณ์สำคัญ ๑. การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ ๒. การเขียนภาพและการเล่นกับสี ๓. การปั้น ๔. การหยิบบีบ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ ๕. การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ ๖. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย ๗. การเล่นเกมอย่างปลอดภัย ๘. การเล่นเกมทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ ด้านอารมณ์ จิตใจ ๑. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ๒. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ๓. การเล่นอิสระ ๔. การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ ๕. การเล่นนอกห้องเรียน ๖. การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง	สาระการเรียนรู้ ๑. ปรากฏการณ์ธรรมชาติ - สมบัติของน้ำ ๒. การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อฝนตก - หลบฝน และไม่ไปในที่โล่งแจ้ง - ใช้อุปกรณ์กันฝน ๓. การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อเจ็บป่วย - พักผ่อน ทำร่างกายให้อบอุ่น ตัมน้ำให้เพียงพอ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันอาการแพ้หรือ - การบอกอาการเมื่อเจ็บป่วย ๔. เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับการเกิดฝน - เกิดแหล่งน้ำ - คนและสัตว์มีน้ำกินน้ำใช้ - พิษผลทางการเกษตรเชิงอุตสาหกรรม - โครงการตามพระราชดำริฯ โครงการฝายชะลอน้ำ
มฐ.๓ ตบช.๓.๒ ๓.๒.๑ ถ้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์ ๓.๒.๒ แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง	ด้านร่างกาย ๑. การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ ๒. การเขียนภาพและการเล่นกับสี ๓. การปั้น ๔. การหยิบบีบ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ ๕. การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ ๖. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย ๗. การเล่นเกมอย่างปลอดภัย ๘. การเล่นเกมทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ ด้านอารมณ์ จิตใจ ๑. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ๒. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ๓. การเล่นอิสระ ๔. การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ ๕. การเล่นนอกห้องเรียน ๖. การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง	ประสบการณ์สำคัญ ๑. การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ ๒. การเขียนภาพและการเล่นกับสี ๓. การปั้น ๔. การหยิบบีบ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ ๕. การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ ๖. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย ๗. การเล่นเกมอย่างปลอดภัย ๘. การเล่นเกมทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ ด้านอารมณ์ จิตใจ ๑. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ๒. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ๓. การเล่นอิสระ ๔. การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ ๕. การเล่นนอกห้องเรียน ๖. การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง	สาระการเรียนรู้ ๑. ปรากฏการณ์ธรรมชาติ - สมบัติของน้ำ ๒. การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อฝนตก - หลบฝน และไม่ไปในที่โล่งแจ้ง - ใช้อุปกรณ์กันฝน ๓. การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อเจ็บป่วย - พักผ่อน ทำร่างกายให้อบอุ่น ตัมน้ำให้เพียงพอ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันอาการแพ้หรือ - การบอกอาการเมื่อเจ็บป่วย ๔. เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับการเกิดฝน - เกิดแหล่งน้ำ - คนและสัตว์มีน้ำกินน้ำใช้ - พิษผลทางการเกษตรเชิงอุตสาหกรรม - โครงการตามพระราชดำริฯ โครงการฝายชะลอน้ำ

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้/สภาพที่พึงประสงค์	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้ ประสบการณ์สำคัญ	สาระการเรียนรู้ สาระที่ควรรเรียนรู้
<p>มฐ.๔ ตบข.๔.๑ ๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี</p> <p>มฐ.๗ ตบข.๗.๒ ๗.๒.๓ ยินตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี</p> <p>มฐ.๙ ตบข.๙.๑ ๙.๑.๒ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง</p> <p>มฐ.๑๐ ตบข.๑๐.๑ ตบข.๑๐.๒ ๑๐.๑.๑ บอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส</p> <p>๑๐.๒.๑ ระบุสาเหตุหรือผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ</p> <p>๑๐.๒.๒ คาดเดาหรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล</p> <p>มฐ.๑๑ ตบข.๑๑.๑ ๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด</p> <p>ความรู้สึกละเอียด และแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น</p>	<p>๖. ร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลงและดนตรีอย่างมีความสุข</p> <p>๗. รู้เรื่องราวเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์คุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย</p> <p>๘. บอกอาการเมื่อเจ็บป่วยได้</p> <p>๙. บอกรายละเอียดที่สังเกตจากการทดลองหรือการเกิดฝนได้</p> <p>๑๐. ระบุผลที่เกิดขึ้นจากการที่ฝนตกได้</p> <p>๑๑. คาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อน้ำไหลผ่านฝายชะลอน้ำได้</p> <p>๑๒. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด</p> <p>ความรู้สึกละเอียด และแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น</p>	<p>ด้านสังคม</p> <p>๑. การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่เสียมมาใช้ทำ หรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่</p> <p>๒. การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน</p> <p>๓. การละเล่นพื้นบ้านของไทย</p> <p>๔. การดูแลห้องเรียนร่วมกัน</p> <p>๕. การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น</p> <p>๖. การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน</p> <p>ด้านสติปัญญา</p> <p>๑. การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองหรือเรื่องราวต่างๆ</p> <p>๒. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ</p> <p>๓. การอธิบายที่เหมาะสมในกาพูด</p> <p>๔. การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ</p> <p>โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม</p> <p>๕. การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน</p> <p>๖. การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่หน่วยมาตรฐาน</p> <p>๗. การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา</p> <p>๘. การคาดเดาหรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล</p> <p>๙. การแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ผ่านภาษาท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ</p>	<p>ด้านการเรียนรู้</p>

(๒.๒) แผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ สัปดาห์ที่..... หน่วย “ฝน” ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๒

วันที่	กิจกรรม					
	เคลื่อนไหวและจังหวะ	เสริมประสบการณ์	ศิลปะสร้างสรรค์	การเล่นตามมุม	การเล่นกลางแจ้ง	เกมการศึกษา
๑	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - เคลื่อนไหวร่างกายตามเพลงเมฆฝน	เรื่อง สมบัติของน้ำ - เด็กสังเกตน้ำเย็น น้ำร้อน และน้ำธรรมดา - เด็กสังเกตเมื่อน้ำจวนแก้วไปปิดปากแก้วทั้ง ๓ ใบ - สนทนาเรื่องการเกิดฝน	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - วาดภาพอิสระด้วยสีโปสเตอร์ - ปั้นดินน้ำมัน	- เล่นตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ - แนะนำหนังสือเกี่ยวกับฝนและน้ำที่มุมหนังสือ	- เล่นน้ำ เล่นทราย - เล่นเครื่องเล่นสนาม	เกมเรียงลำดับการเติบโตของต้นไม้ ๔ ลำดับ
๒	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - เคลื่อนไหวตามคำบรรยาย (สมมติตนเองเป็นเกษตรกรปลูกผัก)	เรื่อง เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับการเกิดฝน - เด็กเลือกภาพปริศนา (ภาพแหล่งน้ำ คนและสัตว์กินน้ำใช้น้ำ และพืชผลทางการเกษตรเจริญงอกงาม) - เด็กอธิบายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของภาพกับเหตุการณ์ฝนตก	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - ขยำกระดาษสร้างภาพอย่างอิสระ - พิมพ์ภาพด้วยพีชผัก	เล่นตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์	- เกมวิ่งเก็บของ - เล่นเครื่องเล่นสนาม	เกมจับคู่จำนวนพืชผักกับตัวเลข ๑ - ๕
๓	- อบอุ่นร่างกาย - กายบริหารประกอบเพลงออกกกำลังกายรับแสงตะวัน - ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ	เรื่อง การปฏิบัติตนเมื่อฝนตก - ร้องเพลงหลบฝน - สนทนาเกี่ยวกับการหลบฝน การใช้อุปกรณ์กันฝน และอันตรายจากการไปในที่โล่งแจ้งขณะฝนตก ประกอบภาพ - เด็กเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนเมื่อฝนตก	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - เป่าสี - พิมพ์กระดาษเป็นหมวกและตกแต่งอย่างอิสระ	- เล่นตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์	- โยนและรับลูกบอล - เล่นเครื่องเล่นสนาม	เกมจับคู่ภาพหมวกกับภาพโครงร่าง
๔	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - การเคลื่อนไหวผู้ผู้นำผู้ตาม โดยให้เด็กที่เป็นผู้นำเลือกผู้นำคนต่อไป	เรื่อง การปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วย - สนทนากับเด็กเรื่องสิ่งที่แพทย์ซักถามเมื่อเจ็บป่วย - เด็กบอกอาการเมื่อเจ็บป่วย - เด็กเล่นบทบาทสมมติไปพบแพทย์เมื่อเจ็บป่วย	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - ตีดีสี - ปั้นดินกระดาษ	- เล่นตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ - แนะนำอุปกรณ์เล่นสมมติที่มุมหมอ	- เล่นเครื่องเล่นสนาม	เกมจับคู่ภาพเต็มส่วนกับภาพแยกส่วน
๕	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - เคลื่อนไหวและปฏิบัติตามคำสั่ง จัดกลุ่ม ๒ - ๔ คน	เรื่อง เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับการเกิดฝน - เด็กสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อเทน้ำในช่องทางที่สมมติเป็นทางน้ำ - เด็กทดลองสร้างฝายชะลอน้ำ และคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นเมื่อน้ำไหลผ่าน - เล่าเรื่องโครงการตามพระราชดำริฯ “โครงการฝายชะลอน้ำ” ประกอบภาพ	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - วาดภาพอิสระด้วยสีน้ำ - ตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงเพื่อมีมันเป็นรูปต่างๆ อย่างอิสระ ทำโมบายตกแต่งห้องเรียน	- เล่นตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ - พิมพ์มุมฝายชะลอน้ำ	- มอญซ่อนผ้า - เล่นเครื่องเล่นสนาม	เกมจัดหมวดหมู่ภาพตามสื่ออุปกรณ์ฝน

(๒.๓) แผนการจัดประสบการณ์รายวัน สัปดาห์ที่.....วันที่.....วันที.....หน่วย “ฝน” ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๒

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
<p>กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ</p> <p>ร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลงและดนตรีอย่างมีความสุข</p>	<p>การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี</p>	-	<p>๑. กิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐาน ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายไปทั่วบริเวณอย่างอิสระตามจังหวะ เมื่อได้สัญญาณหยุด ให้หยุดเคลื่อนไหวในทันทีทันใด</p> <p>๒. เด็กเคลื่อนไหวโดยทำท่าทางประกอบเพลงแม่ฝน โดยให้แต่ละคนคิดท่าทางอย่างอิสระ และทำซ้ำด้วยความเหมาะสม</p> <p>๓. เด็กผ่อนคลายกล้ามเนื้อ</p>	<p>๑. เครื่องเคาะจังหวะ</p> <p>๒. เพลงแม่ฝน</p> <p>น้ำธรรมดรี</p>	<p>สังเกตพฤติกรรมการเด็กขณะทำท่าทางประกอบเพลงและดนตรี</p>
<p>กิจกรรมเสริมประสบการณ์</p> <p>บอกรายละเอียดที่สังเกตจากการทดลองเรื่อง การเกิดฝนได้</p>	<p>การสังเกตลักษณะส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม</p>	<p>สมบัติของน้ำ</p>	<p>ขั้นน้ำ</p> <p>๑. ร่วมกันร้องเพลงไอน้ำ</p> <p>ขั้นสอน</p> <p>๒. นำแก้วน้ำร้อน น้ำเย็น น้ำธรรมดามาให้เด็กสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งหมด</p> <p>๓. เด็กนำจานแก้วใสไปปิดปากแก้วทั้ง ๓ ใบ และสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น</p> <p>๔. ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น และเชื่อมโยงไปสู่เรื่อง การเกิดฝน</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>๕. เด็กอธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นที่แก้วน้ำร้อน และช่วยเชื่อมโยงไปสู่เรื่อง การเกิดฝน โดยกรวาดแผนภาพประกอบ</p>	<p>๑. เพลงไอน้ำ</p> <p>๒. แก้วน้ำร้อน น้ำเย็น น้ำธรรมดา</p> <p>๓. จานแก้วใส</p> <p>๔. แวนชวย</p> <p>๕. กระดาษปรีฟ</p> <p>๖. ปากกาลี</p>	<p>สังเกตการบอกรายละเอียดจากการทดลองเรื่อง การเกิดฝน</p>

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามมุม ๑. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการตัดแปงและแปะโลกใหม่จากเดิม หรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น ๒. กล่าวพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ๓. แสดงความพอใจในผลงานของตนเอง	๑. การเขียนภาพ และการเล่นกับสี ๒. การปั้น ๓. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ๔. การเล่นตามมุมประสบการณ์/ มุมเล่นต่างๆ ๕. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	-	๑. ร่วมกันร้องเพลงพาด้าน ๒. แนะนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ๒.๑. วาดภาพอิสระด้วยสีเขียน ๒.๒. วาดภาพอิสระด้วยสีโปสเตอร์ ๒.๓. ปั้นดินน้ำมัน ๓. แนะนำหนังสือเกี่ยวกับฝนและน้ำที่มุมหนังสือ ๔. เด็กเลือกทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ๒ กิจกรรม ตามความสนใจ เมื่อทำผลงานเสร็จ ให้นำมาให้ครูเขียนบรรยายภาพหรือผลงาน ๕. เด็กเลือกเล่นตามมุมประสบการณ์ เมื่อหมดเวลาครูให้สัญญาณ เด็กช่วยกันเก็บของ ๖. เด็ก ๔-๕ คน นำผลงานออกมานำเสนอ ให้เพื่อนถามคำถามหรือ แสดงความคิดเห็น	๑. เพลงพาด้าน ๒. กระดาษ ๓. สีเขียน ๔. สีโปสเตอร์ ๕. พู่กัน ๖. ดินน้ำมัน ๗. มุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ในห้องเรียน	๑. สังเกตพฤติกรรมการเล่น ทำงานศิลปะ ๒. สังเกตพฤติกรรมการกล่าวพูดกล้าแสดงออก ในการเล่าเรื่องเพื่อนำเสนอ ผลงาน ๓. สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของตนเอง
กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง	๑. การเล่นนอกห้องเรียน ๒. การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย ๓. การซัง ตวง วัด สิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน	ข้อตกลงในการเล่นน้ำ เล่นทราย เล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นเครื่องเล่นสนาม	๑. ทบทวนข้อตกลงในการเล่นน้ำ เล่นทรายอย่างปลอดภัย ๒. เด็กเลือกเล่นน้ำ เล่นทรายตามความสนใจ หรือเล่นเครื่องเล่นสนาม โดยครูคอยดูแลความปลอดภัยของเด็ก ๓. ให้สัญญาณหยุดเล่น เด็กช่วยกันเก็บอุปกรณ์การเล่นทราย และพาเด็กไปทำความสะอาดร่างกาย	๑. ภาชนะใส่น้ำ ๒. กระบะทราย ๓. อุปกรณ์ประกอบการเล่นน้ำ เล่นทราย ๔. เครื่องเล่นสนาม	สังเกตพฤติกรรมการเล่นอย่างปลอดภัย
กิจกรรมเกมการศึกษา เรียงลำดับภาพ การเจริญเติบโตของต้นไม้ได้	การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา	การเรียงลำดับเหตุการณ์	๑. แนะนำเกมเรียงลำดับการเจริญเติบโตของต้นไม้ ๔ ลำดับ ๒. แบ่งเด็กเป็น ๔ กลุ่ม ให้เด็ก ๑ กลุ่ม รับเกมที่แนะนำไปเล่นกลุ่มอื่นๆ เล่นเกมการศึกษาชุดเดิม ๓. เด็กเก็บเกมการศึกษา	๑. เกมเรียงลำดับการเจริญเติบโตของต้นไม้ ๔ ลำดับ ๒. เกมชุดเดิมที่เคยเล่น	สังเกตการเล่น เกมการศึกษา

(๒.๔) แบบบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ สัปดาห์ที่..... หน่วย “ฝน” ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ เมื่อพบพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือทำเครื่องหมาย — เมื่อไม่พบพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้

เลขที่	ชื่อ สกล	จุดประสงค์การเรียนรู้											หมายเหตุ			
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑				
๑	เด็กชาย.....															
๒	เด็กชาย.....															
๓	เด็กชาย.....															
.....															
.....															
.....															
๒๔	เด็กหญิง.....															
๒๕	เด็กหญิง.....															
๒๖	เด็กหญิง.....															

บันทึกผลการจัดกิจกรรม (อาทิ ความยากง่ายของกิจกรรมที่กำหนด ความเหมาะสมของสื่อ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม การตอบสนองของเด็กต่อกิจกรรม ลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก)

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก



ตัวอย่างที่ ๓

(๓.๑) หน่วยการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๓ หน่วย “ฝน”

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้/สภาพที่พึงประสงค์	จุดประสงค์การเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระการเรียนรู้
<p>มฐ.๑ ตบข.๑.๓ ๑.๓.๑ เล่น ทักษะการเคลื่อนไหว และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย</p> <p>มฐ.๒ ตบข.๒.๑ ตบข.๒.๒ ๒.๑.๓ รังสรรค์สิ่งประดิษฐ์ได้อย่างคล่องแคล่ว ๒.๑.๔ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ ๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้</p> <p>มฐ.๓ ตบข.๓.๒ ๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ ๓.๒.๒ แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น</p>	<p>๑. ปฏิบัติตนอย่างปลอดภัยเมื่อฝนตกได้</p> <p>๒. หลบหลีกสิ่งกีดขวางได้</p> <p>๓. รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้</p> <p>๔. ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้</p> <p>๕. กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม</p> <p>๖. แสดงความพอใจในผลงานของตนเองและผู้อื่น</p>	<p>ด้านร่างกาย</p> <p>๑. การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์</p> <p>๒. การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ</p> <p>๓. การเขียนภาพและการเล่นกับสี</p> <p>๔. การปั้น</p> <p>๕. การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ</p> <p>๖. การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทางระดับ และพื้นที่</p> <p>๗. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับ การป้องกันและรักษาความปลอดภัย</p> <p>๘. การเล่นเกมอย่างปลอดภัย</p> <p>๙. การเล่นเกมที่ผสมผสานกิจกรรมต่างๆ</p> <p>ด้านอารมณ์จิตใจ</p> <p>๑. การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดง ปฏิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี</p> <p>๒. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี</p> <p>๓. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ</p> <p>๔. การเล่นเกม</p> <p>๕. การเล่นเกมประสมการเล่นต่างๆ</p> <p>๖. การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง</p>	<p>สาระที่ควรเรียนรู้</p> <p>๑. ปรากฏการณ์ธรรมชาติ</p> <p>- วัฏจักรของน้ำ</p> <p>๒. การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อฝนตก</p> <p>- หลบฝน และไม่ไปในที่โล่งแจ้ง</p> <p>- ใช้อุปกรณ์กันฝน และการแก้ปัญหา</p> <p>เมื่อไม่มีอุปกรณ์กันฝน</p> <p>๓. โรคที่พบบ่อยในฤดูฝน และการป้องกัน</p> <p>๔. เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับการเกิดฝน</p> <p>- โครงการตามพระราชดำริฯ โครงการแก้มลิง</p> <p>- โครงการตามพระราชดำริฯ โครงการฝนหลวง</p>

มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้/สภาพที่พึงประสงค์	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้ ประสบการณ์สำคัญ	สาระการเรียนรู้
<p>มฐ.๔ ตบข.๔.๑ ๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี</p> <p>มฐ.๗ ตบข.๗.๒ ๗.๒.๓ ยินตรงและร่วมร้องเพลงชาติไทย และเพลงสรรเสริญพระบารมี</p> <p>มฐ.๘ ตบข.๘.๒ ๘.๒.๑ เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย</p> <p>มฐ.๑๐ ตบข.๑๐.๑ ตบข.๑๐.๒ ตบข.๑๐.๓ ๑๐.๑.๑ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่ ๒ ลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์ ๑๐.๒.๑ อธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำด้วยตนเอง ๑๐.๓.๒ ระบุปัญหา สร้างทางเลือก และเลือกวิธีแก้ปัญหา</p>	<p>๗. ร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง และดนตรีอย่างมีความสุข</p> <p>๘. รู้เรื่องราวเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย</p> <p>๙. ทำงานร่วมกับเพื่อนในการประดิษฐ์เครื่องจับผิดเพลงได้</p> <p>๑๐. จัดกลุ่มภาพ เพื่อแสดงผลรวมจำนวน ๕ - ๙</p> <p>๑๑. อธิบาย เชื่อมโยงเหตุและผลที่เกิดขึ้นตามวัฏจักรของน้ำได้</p> <p>๑๒. ระบุปัญหา สร้างทางเลือก และเลือกวิธีแก้ปัญหาเมื่อไม่มีอุปกรณ์กันฝนได้</p> <p>๑๓. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลง แปลกใหม่จากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น</p> <p>๑๔. ค้นหาตอบเกี่ยวกับโรคใช้เลือดออกและการป้องกันได้</p> <p>๑๕. ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” หรือ “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ</p>	<p>ด้านสังคม</p> <p>๑. การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่รีไซเคิลมาใช้ทำ หรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่</p> <p>๒. การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน</p> <p>๓. การเล่นเกมพื้นบ้านของไทย</p> <p>๔. การดูแลห้องเรียนร่วมกัน</p> <p>๕. การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น</p> <p>๖. การทำศิลปะแบบร่วมมือ</p> <p>๗. การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน</p> <p>ด้านสติปัญญา</p> <p>๑. การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง พหุร้อยกรอง หรือเรื่องราวต่างๆ</p> <p>๒. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ</p> <p>๓. การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม</p> <p>๔. การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน</p> <p>๕. การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ในเหตุการณ์หรือการกระทำ</p> <p>๖. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ</p> <p>๗. การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ</p>	<p>สาระการเรียนรู้</p> <p>สาระที่ควรรเรียนรู้</p>
<p>มฐ.๑๑ ตบข.๑๑.๑ ๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลง แปลกใหม่จากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น</p> <p>มฐ.๑๒ ตบข.๑๒.๒ ๑๒.๒.๑ ค้นหาตอบของข้อสงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายด้วยตนเอง ๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ</p>	<p>๑๓. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลง แปลกใหม่จากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น</p> <p>๑๔. ค้นหาตอบเกี่ยวกับโรคใช้เลือดออกและการป้องกันได้</p> <p>๑๕. ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” หรือ “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ</p>	<p>๑๓. การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพัทธ์ของสิ่งต่างๆ</p> <p>๑๔. การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน</p> <p>๑๕. การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ในเหตุการณ์หรือการกระทำ</p> <p>๑๖. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ</p> <p>๑๗. การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ</p>	

(๓.๒) แผนการจัดประสบการณ์รายสัปดาห์ สัปดาห์ที่..... หน่วย “ฝน” ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๓

กิจกรรม						
วันที่	เคลื่อนไหวและจังหวะ	เสริมประสบการณ์	ศิลปะสร้างสรรค์	การเล่นตามมุม	การเล่นกลางแจ้ง	เกมการศึกษา
๑	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - เพลงบทรอบวง ตามเพลงฉิ่งฉาบ	เรื่อง วัฏจักรของน้ำ - ทดลองตั้งน้ำให้เด็กสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น - เด็กตั้งสมมติฐานและทดสอบสมมติฐานสิ่งที่อาจเกิดขึ้น เมื่อน้ำระเหยจนแห้ง - สนทนาเรื่องวัฏจักรของน้ำโดยใช้ภาพประกอบ	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - จัดสีน้ำสร้างภาพ - ตัดกระดาษทำที่คาดศีรษะ รูปหยดน้ำหรือเมฆ เพื่อใช้ประกอบกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ	- เล่นตามมุมเล่น/ หรือมุมประสบการณ์ - แนะนำหนังสือเกี่ยวกับ ฝนและน้ำที่มุมหนังสือ	- เกมวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง - เล่นเครื่องเล่นสนาม	- เกมพื้นฐานการบวก รูปเมฆ ๕ - ๙
๒	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - ฟังเพลงบทรอบวง และทำท่าทาง ตามจินตนาการประกอบการใช้ แถบผ้า	เรื่อง เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับการเกิดฝน - อภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์น้ำท่วมจากภาพข่าว - นำภาพลงมาให้เด็กดู สนทนาเกี่ยวกับการกินของสิ่ง - เด็กทดลองสร้างแก้วน้ำด้วยดินเหนียว - สรุปเรื่องโครงการแก้วน้ำ	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - เทสีสร้างภาพวันฝนตก - พิมพ์ภาพด้วยแถบกระดาษ ชำระ	เล่นตามมุมเล่น/ หรือมุมประสบการณ์	- เล่นเครื่องเล่นสนาม	- เกมเรียงลำดับการเติบโต ของต้นไม้ ๕ ลำดับ
๓	- อบอุ่นร่างกาย - การบริหารประกอบเพลง ออกกำลังกายรับแสงตะวัน - ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ	เรื่อง การปฏิบัติตนเมื่อฝนตก - ร้องเพลงหลบฝน - สนทนาเกี่ยวกับการหลบฝนและการใช้อุปกรณ์กันฝน - เด็กทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันแก้ปัญหาโดยสมมติว่า ไม่มีอุปกรณ์กันฝน	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน - วาดภาพอิสระด้วยสีโปสเตอร์ - ปั้นขี้ผึ้ง	เล่นตามมุมเล่น/ หรือมุมประสบการณ์	- โยนและรับลูกบอล - เล่นเครื่องเล่นสนาม	- เกมจับคู่ภาพเหมือน คนกางร่ม
๔	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - แบ่งเด็กเป็น ๕ กลุ่ม แต่ละกลุ่ม เคลื่อนไหวตามผู้นำของกลุ่มตน	เรื่อง โรคที่พบบ่อยในฤดูฝน และการป้องกัน - อ่านนิทาน เรื่อง หนูผู้บ่งเป็นไข้เลือดออก ให้เด็กฟัง - เด็กตั้งคำถามเพื่อสัมภาษณ์ครูพยาบาลเกี่ยวกับ โรคที่พบบ่อยในฤดูฝน และการป้องกัน - สำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในโรงเรียน	- วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน ระบายสีน้ำ - ทำการ์ดขอขอบคุณครู พยาบาล - ทำกระดาษเป็นร่ม	- เล่นตามมุมเล่น/ หรือมุมประสบการณ์ - แนะนำอุปกรณ์เล่นสมมติ ที่มุมหมอ	- เล่นน้ำ เล่นทราย - เล่นเครื่องเล่นสนาม	- เกมจัดหมวดหมู่ภาพกับ สัญลักษณ์ ฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง และฟ้าผ่า
๕	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - เคลื่อนไหวตามและปฏิบัติ ตามคำสั่ง จัดกลุ่ม ๕ - ๗ คน	เรื่อง เหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับการเกิดฝน - เล่าเรื่องฝนหลวง ประกอบอุปกรณ์ - สนทนาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ของรัชกาลที่ ๙ - กราบพระบรมฉายาลักษณ์	- ศิลปะแบบร่วมมือประดิษฐ์ เครื่องปั้นดินเผา	- เล่นตามมุมเล่น/ หรือมุมประสบการณ์ - เพิ่มมุมอุปกรณ์ประกอบ การเล่นเรื่องฝนหลวง	- โพงพาง - เล่นเครื่องเล่นสนาม	- เกมโดมิโนจำนวนเครื่องปั้น ดินเผา ๑ - ๑๐

(๓.๓) แผนการจัดประสบการณ์รายวัน สัปดาห์ที่.....วันที่.....หน่วย “ฝน” ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรรเรียนรู้			
<p>กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ</p> <p>ร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง และดนตรีอย่างมีความสุข</p>	<p>การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี</p>	-	<p>๑. กิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐาน ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายไปทั่วบริเวณอย่างอิสระตามจังหวะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุด ให้หยุดเคลื่อนไหวในท่ายืนทันที</p> <p>๒. เด็กเคลื่อนไหวโดยทำท่าทางประกอบเพลงนั้นคือเมฆ โดยให้แต่ละคนคิดท่าทางอย่างอิสระ และทำซ้ำตามความเหมาะสม</p> <p>๓. เด็กเล่นคลายกลัมนั่นเอง</p>	<p>๑. เครื่องเคาะจังหวะ</p> <p>๒. เพลงนั้นคือเมฆ</p>	<p>สังเกตพฤติกรรมการเด็กขณะทำท่าทางประกอบเพลง และดนตรี</p>
<p>กิจกรรมเสริมประสบการณ์</p> <p>อธิบาย เชื่อมโยงเหตุและผลที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตของน้ำได้</p>	<p>๑. การสังเกตลักษณะส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม</p> <p>๒. การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ</p> <p>๓. การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ</p>	<p>วิถีชีวิตของน้ำ</p>	<p>ขั้นนำ</p> <p>๑. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าในอากาศมีน้ำอยู่หรือไม่ ทราบได้อย่างไร</p> <p>๒. แนนำอุปกรณ์การทดลอง สร้างข้อตกลงในการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อต้มน้ำ</p> <p>๓. เด็กอาสาสมัครเทน้ำใส่ภาชนะ แล้วต้มน้ำ เด็กสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และร่วมกันลงความเห็นว่ามีน้ำหายไปไหน</p> <p>๔. เด็กตั้งสมมติฐานว่าถ้าต้มน้ำแล้วน้ำจะจมก้นแก้วน้ำเพื่อทดสอบสมมติฐานจะเกิดอะไรขึ้น และทดลองนำกระจกน้ำที่เอาน้ำเพื่อทดสอบสมมติฐาน</p> <p>๕. เด็กมีส่วนร่วมในการบันทึกผลการทดลองโดยการวาดภาพ ครูถามคำถามและอธิบายเพิ่มเติม เพื่อเชื่อมโยงไปยังแผนภาพวัฏจักรของน้ำขั้นสรุป</p> <p>๖. ร่วมกันอธิบายเชื่อมโยงเหตุและผลที่เกิดขึ้นตามวัฏจักรของน้ำ</p>	<p>๑. น้ำ</p> <p>๒. ภาชนะสำหรับต้มน้ำ</p> <p>๓. กระดาษ</p> <p>๔. กระดาษปื้อฟ</p> <p>๕. สีเทียน</p>	<p>สังเกตการอธิบายเชื่อมโยงเหตุและผลที่เกิดขึ้นตามวัฏจักรของน้ำ</p>



จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และกิจกรรมการลงนามตามมุม ๑. สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีกราดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น ๒. ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้ ๓. กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ๔. แสดงความพอใจในผลงานของตนเองและผู้อื่น	๑. การเขียนภาพ และการเล่นกับสี ๒. การปั้น ๓. การใช้กรรไกร การตัด การปะ ศิลปะต่างๆ ๔. การทำกิจกรรม ๕. การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ ๖. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	-	๑. ร่วมกันร้องเพลงเสียงฝน ๒. แนะนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ๒.๑ วาดภาพอิสระด้วยสีเทียน ๒.๒ ฉีดสีน้ำสร้างภาพ ๒.๓ ตัดกระดาษทำที่คาดศีรษะรูปหยดน้ำหรือเมฆ ๓. แนะนำหนังสือเกี่ยวกับฝนและนกที่มุมหนังสือ ๔. เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์ ๒ กิจกรรม ตามความสนใจ เมื่อทำผลงานเสร็จ ให้นำมาโชว์เพื่อนหรือผลงาน ๕. เด็กเลือกเล่นตามมุมประสบการณ์ เมื่อหมดเวลาครูให้สัญญาณเด็กช่วยกันเก็บของ ๖. เด็ก ๔ - ๕ คน นำผลงานออกมานำเสนอ ให้เพื่อนถามคำถามหรือแสดงความความคิดเห็น	๑. เพลงเสียงฝน ๒. กระดาษ ๓. สีเทียน ๔. สีน้ำใส่กระบอกฉีดน้ำ ๕. แอปกระดาษ ๖. รูปโครงร่างหยดน้ำและเมฆ ๗. กรรไกร ๘. กาว ๙. มุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ในห้องเรียน	๑. สังเกตพฤติกรรมการลงนามทำงานศิลปะ ๒. สังเกตพฤติกรรมการกล้าพูดกล้าแสดงออกในการเล่าเรื่องเพื่อนำเสนอผลงาน ๓. สังเกตพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นของตนเอง
กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง หลบหลีกสิ่งกีดขวางได้	การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่	การข้ามสิ่งกีดขวางด้วยวิธีต่างๆ เช่น เดิน มุด ลอด ฯลฯ	๑. เด็กนำกล่องกระดาษไปวางกระจายให้ทั่วพื้นที่ ๒. อธิบายวิธีการหลบหลีกสิ่งกีดขวาง อาจเดิน มุดลอด กระโดด เดินซิกแซก ฯลฯ อย่างอิสระตามความคิดของเด็ก - เด็กเข้าแถวเป็นแถวตอน ๓ แถว - เด็กคนที่ยืนหัวแถวเคลื่อนที่หลบสิ่งกีดขวางที่วางไว้จากฝั่งที่ยืนไปยังอีกฝั่งหนึ่ง โดยระวังไม่ให้ชนกล่องกระดาษ/อุปกรณ์ที่วาง ๓. เด็กเล่นเกมหลบหลีกสิ่งกีดขวาง ๓ - ๔ รอบ ตามความต้องการหรือเลือกเล่นเครื่องเล่นสนามอิสระ ๔. ให้สัญญาณหยุดเล่น และพาเด็กไปทำความสะอาดร่างกาย	๑. กล่องกระดาษ/อุปกรณ์สำหรับข้ามสิ่งกีดขวาง เช่น กรวยขาว พวงไม้ กล่องขนาดต่างๆ อาจปิดทับหรือกล่องที่เด็กลอดได้ ๒. เครื่องเล่นสนาม	สังเกตการเคลื่อนไหว หลบหลีกสิ่งกีดขวาง
กิจกรรมเกมการศึกษา เด็กจัดกลุ่มภาพ เพื่อแสดงผลรวมจำนวน ๕ - ๙	การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน	- จำนวนของสิ่งต่างๆ และการเพิ่มจำนวน	๑. แนะนำเกมพื้นฐานการบวก ๒. แบ่งเด็กเป็น ๔ กลุ่ม ให้เด็ก ๑ กลุ่ม รับเกมที่แนะนำไปเล่น กลุ่มอื่นๆ เล่นเกมการศึกษาชุดเดิม ๓. เด็กเก็บเกมการศึกษา	๑. เกมพื้นฐานการบวก ๒. เกมชุดเดิมที่เคยเล่น	สังเกตการเล่นเกมการศึกษา

(๓.๔) แบบบันทึกหลังการจัดประสบการณ์ สัปดาห์ที่..... หน่วย “ฝน” ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ เมื่อพบพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือทำเครื่องหมาย — เมื่อไม่พบพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้

เลขที่	ชื่อ สกุล	จุดประสงค์การเรียนรู้												หมายเหตุ			
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒				
๑	เด็กชาย.....																
๒	เด็กชาย.....																
๓	เด็กชาย.....																
.....																
.....																
๒๘	เด็กหญิง.....																
๒๙	เด็กหญิง.....																
๓๐	เด็กหญิง.....																

บันทึกผลการจัดกิจกรรม (อาทิ ความยากง่ายของกิจกรรมที่กำหนด ความเหมาะสมของสื่อ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม การตอบสนองของเด็กต่อกิจกรรม ลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก)

.....

บทที่ ๖

การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีความสำคัญต่อเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว อีกทั้งสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ เป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยาก เปลี่ยนเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของเด็กทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

การจัดสภาพแวดล้อม

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ถ้าหากเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีการสนับสนุน อำนวยความสะดวกจากผู้ใหญ่ ภายใต้อาคารสถานที่ที่มีความสุข ไม่เคร่งเครียดด้วยกฎระเบียบที่เคร่งครัดหรือยากต่อการปฏิบัติ การจัดสภาพแวดล้อม จึงจัดแบ่งเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

เป็นการจัดการสภาพแวดล้อมตามแนวคิดเรื่องการตอบสนองความต้องการพื้นฐานและการเรียนรู้ โดยการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การจัดการจึงมีเป้าหมายให้เด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขอย่างมีพื้นที่ในการตอบสนองการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างคล่องตัว และตอบสนองการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ลักษณะการจัดการจึงเน้นในเรื่องของความสะอาด ความปลอดภัย ความสะดวกที่จะทำให้รู้สึกคล่องตัว สดใส กระฉับกระเฉง ความพร้อมของห้องเรียนในสถานศึกษาที่มีลักษณะกายภาพที่ดี คือ มีการถ่ายเทอากาศที่ดี มีอุณหภูมิที่เหมาะสม มีแสงสว่างพอเพียง มีความสงบที่จะทำกิจกรรมอย่างสบายและมีสมาธิ มีที่ให้เก็บวัสดุของใช้และผลงาน มีที่จัดแสดงเพื่อการสื่อสารข้อมูล แต่ละจุดของพื้นที่จะต้องสะดวกในการเข้า - ออก ผู้สอนสามารถเข้าไปดูแลได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่

สภาพแวดล้อมในห้องเรียน หลักการสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข โดยคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

๑. การจัดวางวัสดุอุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ควรจัดให้เหมาะสม สอดคล้องกับวัยและ พัฒนาการ เพื่อให้เด็กสามารถใช้หรือทำกิจกรรมได้สะดวกด้วยตนเอง หากวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเครื่องเล่นชำรุด ต้องรีบซ่อมแซมโดยเร็ว

๒. วัสดุอุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ควรให้มีขนาดเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

๓. การจัดพื้นที่ในห้องเรียนควรจัดให้เหมาะสม เลือกที่ตั้งครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ และ มุมประสบการณ์ โดยคำนึงถึงทิศทางลม แสงสว่างเพียงพอต่อการทำกิจกรรม ไม่มีแสงแดดส่องรบกวนสายตาเด็ก ขณะปฏิบัติกิจกรรม ทุกจุดของห้องสามารถมองเห็นได้โดยรอบ การจัดวางครุภัณฑ์และอุปกรณ์ สะดวกต่อการ ปฏิบัติกิจกรรม มีการกำหนดขอบเขตของมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ โดยใช้ครุภัณฑ์/ชั้นวางที่ให้เห็นขอบเขต

๔. สภาพแวดล้อมในห้องควรมีความสะอาดและปลอดภัยจากสัตว์ แมลง พืช และสารเคมีที่มีพิษ ครุภัณฑ์ โต๊ะ เก้าอี้ ไม่ควรมีมุมแหลมที่เป็นอันตราย

๕. การแบ่งพื้นที่ในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

๕.๑ พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน เช่น

- ๑) ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นแผ่นป้ายหรือที่แขวนผลงาน
- ๒) ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล
- ๓) ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจจัดทำเป็นช่องครบตามจำนวนเด็ก
- ๔) ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของใช้ส่วนตัวผู้สอน ฯลฯ
- ๕) ป้ายนิเทศตามหน่วยการจัดประสบการณ์หรือสิ่งที่เด็กสนใจ

๕.๒ พื้นที่ปฏิบัติการและการเคลื่อนไหว ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถ จะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ จากกิจกรรมหนึ่งไปยังอีกกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

๕.๓ พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับสภาพ ของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมหนึ่งสื่ออยู่ห่างจากมุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ อยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้มุมศิลปะสร้างสรรค์ ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุม อย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นตามมุมประสบการณ์มักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรี ประมาณวันละ ๑ ชั่วโมง การจัดมุมเล่นต่างๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- ๑) ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย ๓ - ๕ มุม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพื้นที่และขนาดของห้อง
- ๒) ควรมีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุม เช่น จัดของเล่นตามหน่วยการจัด ประสบการณ์และตามความสนใจของเด็ก
- ๓) ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้ว จัดวางอยู่ในมุมเล่นตามมุม เช่น เด็กเรียนรู้ เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสี ผู้สอนอาจจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เด็กได้เล่นทดลอง
- ๔) ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่นตามมุม เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็น เจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น
- ๕) ควรเสริมสร้างวินัยเชิงบวกให้กับเด็ก เช่น สร้างข้อตกลงร่วมกันว่า เมื่อเล่นเสร็จแล้ว จะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย

ตัวอย่างมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ที่ควรจัด มีดังนี้

มุมบล็อก

มุมบล็อก เป็นมุมที่จัดเก็บบล็อกไม้ต้นที่มีขนาดและรูปร่างต่างๆ กัน เด็กสามารถนำมาเล่นต่อประกอบกันเป็นสิ่งต่างๆ ตามจินตนาการหรือความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง นอกจากนี้ควรมีสื่ออื่นๆ เพื่อประกอบการเล่น เช่น ยานพาหนะจำลอง สัตว์จำลอง ฯลฯ

การจัด

มุมบล็อก เป็นมุมที่ควรจัดให้อยู่ห่างจากมุมที่ต้องการความสงบ เช่น มุมหนังสือ ทั้งนี้เพราะเสียงจากการเล่นก่อบล็อกอาจรบกวนสมาธิเด็กที่อยู่ในมุมหนังสือได้ นอกจากนี้ ควรอยู่ห่างจากทางเดินผ่านหรือทางเข้า - ออกของห้อง เพื่อไม่ให้กีดขวางทางเดินหรือเกิดอันตรายจากการเดินสะดุดไม้บล็อก ถ้ากรณีเด็กยังเล่นไม่เสร็จ ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนดพื้นที่ โดยใช้สัญลักษณ์สีหรือเครื่องหมายการจราจรมาทาบไว้เพื่อให้เด็กกลับมาเล่นต่อได้

การจัดเก็บไม้บล็อกเหล่านี้ ควรจัดวางไว้ในระดับที่เด็กสามารถหยิบมาเล่น หรือนำเก็บด้วยตนเองได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และควรฝึกให้เด็กหัดจัดเก็บเป็นหมวดหมู่เพื่อความเป็นระเบียบ และสะดวกต่อการหยิบใช้และเก็บคืน โดยทำภาพสัญลักษณ์รูปร่างของไม้บล็อกติดไว้ที่ช่องจัดเก็บ

มุมหนังสือ

ในห้องเรียนควรมีบริเวณที่เงียบสำหรับให้เด็กได้ดูรูปภาพ อ่านหนังสือนิทาน ฟังนิทาน ผู้สอนควรจัดมุมหนังสือให้เด็กได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ และได้ทำกิจกรรมตามลำพังหรือเป็นกลุ่มเล็กๆ

การจัด

มุมหนังสือ เป็นมุมที่ต้องการความสงบ ควรจัดห่างจากมุมที่มีเสียง เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ ฯลฯ และควรจัดบรรยากาศจูงใจให้เด็กได้เข้าไปใช้เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับหนังสือ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ควรมีจำนวนหนังสือเพียงพอและเหมาะสมกับวัยของเด็ก ควรมีการหมุนเวียนเปลี่ยนหนังสือตามโอกาส และเลือกหนังสือที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กด้วย

มุมบทบาทสมมติ

มุมบทบาทสมมติ เป็นมุมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กมีโอกาสได้นำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้านหรือชุมชนมาเล่นแสดงบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลต่างๆ ตามจินตนาการของตน เช่น เป็นพ่อแม่ในมุมบ้าน เป็นหมอในมุมหมอ เป็นพ่อค้าแม่ค้าในมุมร้านค้า ฯลฯ การเล่นดังกล่าวเป็นการปลูกฝังความสำนึกถึงบทบาททางสังคมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตจริง

การจัด

มุมบทบาทสมมตินี้ ควรอยู่ใกล้มุมบล็อกและอาจจัดให้เป็นสถานที่ต่างๆ นอกเหนือจากการจัดเป็นบ้าน โดยสังเกตการเล่นและความสนใจของเด็กว่ามีการเปลี่ยนแปลงบทบาทการเล่นจากบทบาทเดิมไปสู่รูปแบบการเล่นอื่นหรือไม่ อุปกรณ์ที่นำมาจัดควรเปลี่ยนไปตามความสนใจของเด็กเช่นกัน ดังนั้นมุมบทบาทสมมติอาจจัดเป็นบ้าน ร้านอาหาร ร้านขายของ ร้านเสริมสวย โรงพยาบาล ฯลฯ ในขณะเดียวกันอุปกรณ์ที่นำมาจัดให้เด็ก ต้องไม่เป็นอันตราย มีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ควรหมั่นดูแลและทำความสะอาด

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ เป็นมุมเล่นที่ผู้สอนจัดรวบรวมสิ่งของต่างๆ หรือสิ่งที่มีในธรรมชาติมาให้เด็กได้สำรวจ สังเกต ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจ และแก้ปัญหาให้กับเด็ก

การจัด

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ เป็นมุมที่ต้องการความสงบคล้ายมุมหนังสือ จึงอาจจัดไว้ใกล้กันได้ สิ่งของที่จัดวางต้องคำนึงถึงความน่าสนใจ ความเร้าให้สนใจอยากนำมาศึกษาทดลอง จึงควรอยู่ในระดับที่เด็กหยิบ จับ ดูวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นได้โดยสะดวก ควรมีการปรับเปลี่ยนสิ่งของที่นำมาจัดแสดง อาจจัดให้มีการทดลองอย่างง่ายเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณรอบๆ สถานศึกษา หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดให้มีการระวังรักษาความปลอดภัยภายในสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ประกอบด้วย

๑. **สนามเด็กเล่น** ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทราย หญ้า พื้นสำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อรวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่าย การทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย หรือวางติดกันเกินไปจนเกิดอันตรายเวลาเด็กเล่นหรือเดินผ่าน ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอ และหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

๒. **ที่นั่งเล่นพักผ่อน** จัดที่นั่งไว้ใต้ต้นไม้มีร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อยๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นพื้นที่ให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ ป้ายนิเทศ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง

๓. **บริเวณธรรมชาติ** ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ แปลงปลูกพืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษาไม่มากนัก อาจปลูกพืชในกระบะ หรือกระถาง หรือเศษวัสดุในท้องถิ่น

๔. **ห้องปฏิบัติการและอาคารประกอบต่างๆ** เช่น โรงอาหาร เรือนเพาะชำ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ควรจัดให้มีพื้นที่สำหรับเด็กทำกิจกรรมและเรียนรู้ ที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็ก

๒. การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ

เป็นการจัดการสภาพแวดล้อมตามแนวคิดเรื่องการเรียนรู้อย่างมีความสุข การจัดการสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพจึงเป็นการจัดเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะเกิดความสะดวก ปลอดภัย ราบรื่นจากการทำกิจกรรมในห้องที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม และมีการปฏิบัติต่อกันที่เหมาะสมของผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทั้งเด็กและผู้สอน นอกจากนี้ยังรวมถึงข้อตกลงที่ทุกคนสามารถปฏิบัติร่วมกันได้และเกิดความสุขในการอยู่ร่วมกัน การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพจึงมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสภาพแวดล้อมแห่งความสุข ผู้สอนมีท่าทีที่อบอุ่น ให้ความมั่นใจแก่เด็ก สนับสนุนให้เด็กได้ประสบความสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ มีสถานที่ที่เด็กสามารถมีความเป็นส่วนตัว หรือเมื่อต้องการอยู่ตามลำพัง ต้องการความสงบ

ให้อิสระเด็กในการสื่อสาร เคลื่อนไหว ทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งข้อตกลงต่างๆ สามารถยืดหยุ่นได้เมื่อจำเป็น การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ มีรายละเอียดดังนี้

บุคลิกภาพผู้สอน

บุคลิกภาพผู้สอนช่วยเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในห้องได้เป็นอย่างดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีกิจกรรมรยาทแบบไทย แต่งกายเหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน เต็มใจตอบคำถามของเด็ก พูดกับเด็กด้วยเสียงนุ่มนวลเป็นมิตร และพูดชี้แจงเหตุผลแก่เด็กด้วยน้ำเสียงปกติ

การจัดการชั้นเรียนของผู้สอน

ผู้สอนควรใส่ใจดูแลให้เด็กอยู่ร่วมกันในห้องเรียนอย่างมีความสุข พร้อมทั้งเรียนรู้สิทธิและหน้าที่ของตน มีการสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติตนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับเด็ก และเด็กกับเด็ก การแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีแนวทางปฏิบัติเมื่อเด็กไม่ทำตามข้อตกลง และแก้ไขปัญหาเมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับเด็ก

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับเด็กช่วยเสริมสร้างให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย สร้างความมั่นใจในตนเอง และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้สอนควรสร้างความสัมพันธ์กับเด็กด้วยท่าทาง เช่น ยิ้ม สัมผัส ทักทายและพูดคุยกับเด็ก ดูแลเด็กที่มีปัญหาสุขภาพ ไม่สบาย หรือต้องการกำลังใจ รับฟังเมื่อเด็กพูดด้วย ให้โอกาสเด็กที่ต้องการพูดคุยกับผู้สอน ตอบเมื่อเด็กถาม และยอมรับการช่วยเหลือของเด็ก

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็ก

ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็กในสถานศึกษา จะทำให้เด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเด็กกับเด็ก ผู้สอนควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความรับผิดชอบในการทำงาน ให้เด็กได้ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหา เช่น การจัดของเล่น การดูแลความสะอาด การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับสถานศึกษา

ผู้สอนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับสถานศึกษา ผู้สอนจึงควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองด้วยการจัดทำป้ายนิเทศหรือลานนิทรรศการ ซึ่งมีสาระเกี่ยวกับเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียน จัดทำจดหมายข่าวถึงผู้ปกครองหรือการสื่อสารผ่านสื่อและเทคโนโลยี กระตุ้นให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทางโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ปกครองเยี่ยมชั้นเรียนของเด็ก จัดประชุมพบปะระหว่างผู้ปกครองและผู้สอน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ทำงานอาสาสมัครร่วมกับทางโรงเรียน

๓. การจัดสภาพแวดล้อมด้านสังคม

เป็นการจัดการสภาพแวดล้อมที่เกิดจากแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่เรียนรู้ทางสังคมจากการเล่น การทำกิจกรรม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การจัดการสภาพแวดล้อมด้านสังคมจึงเป็นการจัดการที่让孩子อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สนับสนุนให้ปฏิบัติตนในลักษณะที่สังคมยอมรับและเกิดทักษะทางสังคม มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สนับสนุนให้เกิดการแบ่งปันกัน ทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก พื้นที่ และอุปกรณ์ต่างๆ จัดให้มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เด็กได้แสดงความเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่างๆ เช่น การกำหนดข้อตกลง การแบ่งหน้าที่ การฝึกการมีวินัยในตนเอง

การเรียนรู้ของเด็กที่ได้ปฏิสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมทั้งด้านวัตถุและบุคคล ผู้สอนจะต้องพยายามจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก ให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น กับสิ่งของ และกับกระบวนการต่างๆ รวมถึงให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ต่างๆ และผู้สอนจะต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมประจำวัน ให้เด็กได้พัฒนาทั้งร่างกายและสังคม โดยการเตรียมสื่อ วัสดุที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เกิดกระบวนการคิด ให้เด็กได้เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและกระบวนการต่างๆ อย่างกว้างขวาง การที่เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เด็กจะพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สื่อ

เป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การเรียนรู้ของเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี จำเป็นต้องผ่านการลงมือปฏิบัติจริง หรือเกิดจากการค้นพบด้วยตนเอง เป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือมองเห็น จับต้องได้ ไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมเมื่อเข้าสู่อายุที่สูงขึ้น การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้จึงขึ้นอยู่กับของจริงที่พบเห็น ของเล่นที่เลียนแบบของจริง นิทาน และเพลง ดังนี้

๑. ของเล่น

ของเล่น เป็นสิ่งที่ประกอบการเล่นของเด็ก ของเล่นช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเกิดความมั่นใจในการเล่นของเล่น อาจจัดทำขึ้นเองจากวัสดุ สิ่งของ เศษวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน หรือเป็นการเลือกซื้อของเล่นที่มีขายในท้องตลาด ซึ่งการจัดหาของเล่นให้เด็กต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

๑.๑ ลักษณะของเล่นเด็ก ของเล่นที่เกี่ยวข้องกับการเล่นของเด็ก แบ่งเป็น

๑.๑.๑ ของจริง เป็นของเล่นที่เป็นสิ่งของหรือเครื่องใช้ในชีวิตจริง ของจริงที่เด็กเล่นได้ เช่น ช้อน ถ้วย ชาม หม้อ จานพลาสติก

๑.๑.๒ ของเล่นที่เลียนแบบของจริง เป็นของเล่นที่ทำขึ้นให้มีรูปแบบเหมือนของจริง ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน อาจทำจากวัสดุประเภทไม้ พลาสติก โลหะ หรือกระดาษก็ได้ เช่น ตุ๊กตาสัตว์ขนอ่อนนุ่ม ตุ๊กตาคคน ลูกบอลเด็กเล่น รถเด็กเล่น ของเล่นเครื่องครัว/เครื่องใช้ในบ้าน

๑.๑.๓ ของเล่นสร้างสรรค์ เป็นของเล่นที่ทำขึ้นไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว สามารถประกอบเข้าด้วยกันให้เป็นอะไรก็ได้ตามความต้องการหรือจินตนาการของผู้เล่น เช่น ตัวต่อพลาสติก พลาสติกสร้างสรรค์ บล็อกพลาสติก/ไม้ วัสดุที่ใช้ในการวาดภาพ/การปั้น/การประดิษฐ์

๑.๑.๔ ของเล่นเพื่อการศึกษา เป็นของเล่นที่ทำขึ้น ให้มีรูปแบบช่วยพัฒนาทักษะ การสังเกต ทักษะกล้ามเนื้อมือประสานสัมพันธ์กับตา ทักษะการคิด เช่น ไม้บล็อก เกมภาพตัดต่อ เกมโดมิโน

๑.๑.๕ ของเล่นพื้นบ้าน เป็นของเล่นที่ทำขึ้นจากวัสดุตามธรรมชาติหรือวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย เช่น โมบายปลาตะเพียนใบลาน ตะกร้อใบลาน ตุ๊กตาสัตว์ทำจากฟาง กังหันลมใบตาล ล้อกลิ้งไม้ไผ่ นก/ตุ๊กตาด้านบนใบมะพร้าว กะลารองเท้า ปี่ใบมะพร้าว และปั้นดินเหนียวรูปสัตว์

๑.๒ ประเภทของเล่นเด็ก ของเล่นเด็กมีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้เล่น แบ่งเป็น

๑.๒.๑ *ของเล่นฝึกประสาทสัมผัส* เป็นของเล่นที่ดึงดูดความสนใจของเด็กในการมองเห็น ได้ยิน และสัมผัส เช่น ของเล่นมีผิวสัมผัสเรียบ - ขรุขระ ของเล่นหยิบจับไว้ในมือได้ เสียงเพลง

๑.๒.๒ *ของเล่นฝึกการเคลื่อนไหว* เป็นของเล่นที่เคลื่อนที่ไป - มาได้ กระตุ้นให้เด็กใช้กล้ามเนื้อแขน - ขา เช่น ลูกบอล ของเล่นลากจูงได้ ของเล่นไต่ลาน ของเล่นมีล้อเลื่อน

๑.๒.๓ *ของเล่นฝึกความสัมพันธ์มือและตา* เป็นของเล่นที่ฝึกให้เด็กได้พัฒนาการประสานสัมพันธ์ระหว่างการใช้กล้ามเนื้อและตาอย่างมีจุดหมาย เช่น กระจาดซ่อนตอก กล่องหยอดรูปทรง ของเล่นร้อยลูกปัดเม็ดโต ของเล่นร้อยเชือกตามรู ของเล่นผูกเชือก/รูปชิป/ติดกระดุม

๑.๒.๔ *ของเล่นฝึกภาษา* เป็นของเล่นที่ช่วยในการฟัง การสื่อสารทางด้านการฟัง การพูดเล่าเรื่อง เช่น หนังสือภาพ นิทาน เทป เพลงเด็ก เครื่องดนตรี หุ่นมือ

๑.๒.๕ *ของเล่นฝึกการสังเกต* เป็นของเล่นฝึกทักษะการเปรียบเทียบ การจำแนกหรือจัดกลุ่ม เช่น ของเล่นรูปทรงเรขาคณิต แผ่นภาพจับคู่ บล็อกต่างสีต่างขนาด

๑.๒.๖ *ของเล่นฝึกการคิด* เป็นของเล่นสอนให้เด็กมีสมาธิและรู้จักแก้ปัญหา คิดใช้เหตุผล เช่น ภาพตัดต่อ ตัวต่อ ภาพปริศนา บล็อกไม้

๑.๒.๗ *ของเล่นฝึกความคิดสร้างสรรค์* เป็นของเล่นที่ส่งเสริมให้เด็กสร้างจินตนาการตามความนึกคิด หรือแสดงบทบาทสมมติ เช่น บล็อกไม้ ตัวต่อ ของเล่นเครื่องครัว ของเล่นร้านค้า ของเล่นเครื่องมือแพทย์

๑.๓ การเลือกของเล่นเด็ก หลักเกณฑ์ที่ควรคำนึงถึง มีดังนี้

๑.๓.๑ *ความปลอดภัยในการเล่น* ของเล่นสำหรับเด็กอาจทำด้วยไม้ ผ้า พลาสติก หรือโลหะที่ไม่มีอันตรายเกี่ยวกับผิวสัมผัสที่แหลมคม หรือมีชิ้นส่วนที่หลุดหรือแตกหักง่าย ตลอดจนทำด้วยวัสดุที่ไม่มีพิษมีภัยต่อเด็กในสิ่งที่ทาหรือส่วนผสมในการผลิต มีขนาดเล็กเกินไปจนทำให้เด็กกลืน หรือหยิบใส่รูจมูก หรือเข้าปากได้ รวมทั้งมีน้ำหนักพอเหมาะที่เด็กสามารถหยิบเล่นได้

๑.๓.๒ *ประโยชน์ในการเล่น* ของเล่นที่ดีควรช่วยสร้างความสนใจของเด็กให้อยากดู อยากเห็น มีสีสันสวยงามสะดุดตาเด็ก มีการออกแบบที่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดและจินตนาการที่จะเล่นอย่างริเริ่มสร้างสรรค์หรือแก้ปัญหา ช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหวและการใช้มือได้อย่างคล่องแคล่ว ทั้งยังเสริมสร้างการพัฒนาประสาทมือและตาให้สัมพันธ์กัน

๑.๓.๓ *ประสิทธิภาพในการเล่น* ของเล่นที่เหมาะสมในการเล่นควรมีความง่าย เหมาะกับระดับอายุและความสามารถตามพัฒนาการของเด็ก ของเล่นที่ยากเกินไปจะบั่นทอนความสนใจในการเล่นของเด็ก และทำให้เด็กรู้สึกท้อถอยได้ง่าย ส่วนของเล่นที่ง่ายเกินไปก็ทำให้เด็กเบื่อ ไม่อยากเล่นได้ นอกจากนี้ของเล่นควรทำให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความแข็งแรงทนทาน และปรับเปลี่ยนได้แปลงใช้ประโยชน์ได้หลายโอกาส หลายรูปแบบ หรือเล่นได้หลายคน

๑.๓.๔ *ความปลอดภัยทรัพยากร* ของเล่นที่ดีไม่จำเป็นต้องมีราคาแพงหรือผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่จำเป็นต้องมีตราเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ของบริษัทที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมทั่วไป หากแต่เป็นวัสดุของใช้หรือของเล่นที่สามารถจัดหาได้ง่าย มีราคาพอเหมาะและมีอยู่ในท้องถิ่นนั้น โดยหาซื้อได้ง่ายหรือทำขึ้นเองได้จากภูมิปัญญาพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตารางเกณฑ์พิจารณาการเลือกซื้อของเล่นให้เด็ก

ประเด็นการพิจารณา	ใช่	ไม่ใช่
๑. ของเล่นมีลักษณะปลอดภัยสำหรับเด็กตามวัย สีที่ใช้เป็นสีที่ปลอดภัย ไม่มีชิ้นส่วนแหลมคมหรือแตกหักง่าย ๒. ของเล่นเหมาะกับวัยของเด็ก ไม่ยากหรือง่ายเกินไปที่เด็กจะเล่นได้เอง ๓. ของเล่นดึงดูดความสนใจในการเล่น ทำทลายความสามารถของเด็ก ๔. ของเล่นมีการออกแบบอย่างพิถีพิถัน มองดูเหมาะกับธรรมชาติของเด็ก ๕. ของเล่นสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้หลากหลาย ใช้เล่นได้หลายแบบหลายวิธี ตามความต้องการของผู้เล่น ๖. ของเล่นมีความคงทน ใช้เล่นได้ยาวนาน ไม่บอบสลายง่าย ๗. ของเล่นช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กเรียนรู้หลายๆ ด้านเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ๘. ของเล่นช่วยขยายความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ทำให้เด็กใช้จินตนาการคิดทำสิ่งใหม่ๆ ๙. ของเล่นทำให้เด็กมีสมาธิ ใจจดจ่ออยู่กับการเล่นเป็นเวลานานพอควร ตามช่วงความสนใจของวัย ๑๐. ของเล่นทำความสะอาดได้ง่าย หรือนำกลับมาเล่นใหม่ได้ ๑๑. ของเล่นทำให้เด็กเกิดความรู้สึกดีต่อตนเองและค้นพบความสำเร็จ ๑๒. ของเล่นมีราคาไม่แพงจนเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพของวัสดุและการใช้ประโยชน์		
เกณฑ์การตัดสินใจซื้อของเล่น ถ้าคำตอบ “ใช่” เกิน ๑๐ ข้อ		

๒. นิทาน

นิทาน เป็นสื่อ เครื่องมือ และวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาเด็ก การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง จะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างเด็กกับหนังสือ ถือเป็น การบ่มเพาะนิสัยรักการอ่านหนังสือในเด็กได้อย่างแยบยล

๒.๑ ประโยชน์ของนิทาน นิทานมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กในทุกด้าน ดังนี้

๒.๑.๑ ด้านร่างกาย การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เด็กจะได้บริหารร่างกายตามเรื่องราวของนิทาน ทำให้อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายแข็งแรง

๒.๑.๒ ด้านอารมณ์ จิตใจ การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน มีความสุขที่ได้ฟังเรื่องราว หรือท่องบทกลอนและแสดงท่าทางอย่างอิสระตามความต้องการ เด็กจะมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส

๒.๑.๓ ด้านสังคม สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคมรอบด้าน

๒.๑.๔ ด้านสติปัญญา การอ่านหนังสือจะช่วยให้เด็กสามารถจดจำถ้อยคำ จำประโยค และเรื่องราวในหนังสือได้ รู้จักเลียนแบบคำพูด เข้าใจความหมายของเรื่องที่จะอ่าน รู้จักคิดและรู้จักจินตนาการ

๒.๒ วิธีการเล่านิทานสำหรับเด็ก

เมื่อเลือกนิทานที่มีเรื่องราวเหมาะสมกับวัยของเด็กได้แล้ว วิธีการเล่านิทานเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ ติดตามฟังเนื้อเรื่องจนจบ จำเป็นต้องทำให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะเล่าด้วย ในการเล่านิทานที่นิยมใช้มี ๒ วิธี ดังนี้

๒.๒.๑ การเล่าเรื่องโดยไม่มีอุปกรณ์ เป็นการเล่านิทาน ด้วยการบอกเล่าด้วยน้ำเสียง และลีลาของผู้เล่า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑) การขึ้นต้นเรื่องที่จะเล่า ควรดึงดูดความสนใจเด็ก โดยค่อยๆ เริ่มเล่าด้วยเสียงพูดที่ชัดเจน ลีลาของการเล่าช้าๆ และเริ่มเร็วขึ้นจนเป็นการเล่าด้วยจังหวะปกติ

๒) ระดับเสียงที่ใช้ควรดัง และประโยคที่เล่าควรแบ่งเป็นประโยคสั้นๆ แต่ได้ใจความ การเล่าควรดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรเว้นจังหวะการเล่าให้นานเพราะจะทำให้เด็กเบื่อ อีกทั้งไม่ควรมีคำถามหรือคำพูดอื่นๆ ที่เป็นการขัดจังหวะ ทำให้เด็กหมดสนุก

๓) การใช้น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง ควรแสดงให้สอดคล้องกับลักษณะของตัวละคร ไม่ควรพูดน้อยๆ เรื่อยๆ เพราะทำให้ขาดความตื่นเต้น

๔) การนั่งเล่าเรื่อง ควรจัดหาเก้าอี้ที่นั่งให้เหมาะกับระดับสายตาเด็ก ควรเว้นระยะห่างของการนั่งเผชิญหน้าเด็กพอประมาณที่จะสามารถสบตาเด็กขณะเล่าเรื่องได้ทั่วถึง

๕) การใช้เวลาไม่ควรเกิน ๒๐ นาที โดยสังเกตจากท่าทางการแสดงออกของเด็กซึ่งไม่ได้ให้ความสนใจจดจ่อกับเรื่องที่เล่า

๖) การเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและวิจารณ์เรื่องที่เล่า ควรใช้คำถามสอบถามความคิดของเด็กเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ให้เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็นภายหลังที่เรื่องเล่าจบลง

๒.๒.๒ การเล่าเรื่องโดยมีอุปกรณ์ช่วย อุปกรณ์ที่ใช้ช่วยในการเล่านิทานหรือเรื่องราว มีหลายประเภท ได้แก่

๑) สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ซึ่งสามารถนำมาเล่าเรื่องราวประสบการณ์ให้แก่เด็กได้ อุปกรณ์ที่เป็นสิ่งแวดล้อม เช่น สัตว์ พืช บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ ข้าว และเหตุการณ์ ตลอดจนสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

๒) วัสดุเหลือใช้ สิ่งของที่ไม่เป็นที่ต้องการ แต่ยังมีประโยชน์ เช่น ภาพจากหนังสือ นิตยสาร กิ่งไม้ กล้องกระดาษ สิ่งเหล่านี้อาจนำมาใช้ประกอบการเล่าเรื่องได้

๓) ภาพ ใช้รูปภาพที่มีเรื่องราวเล่าได้ เช่น ภาพที่มีเรื่องราวรวมอยู่ในแผ่นเดียว หรือทำเป็นแผ่นภาพพลิกหลายๆ แผ่น ขนาดใหญ่พอควร และมีเนื้อเรื่องเขียนไว้ด้านหลัง

๔) หุ่นจำลอง ใช้หุ่นที่ทำด้วยผ้าหรือกระดาษ ทำเป็นละครหุ่นมือ หุ่นเชิด หุ่นชัก

๕) สไลด์ประกอบการเล่าเรื่อง ใช้ภาพถ่ายเป็นสไลด์แผ่นฉายที่ละภาพ

๖) หน้ากากทำเป็นรูปตัวละคร ใช้วัสดุทำเป็นหน้ากากรูปตัวละครต่างๆ

๗) เทปนิทานหรือเรื่องราว ใช้การเปิดเทปที่มีเสียงเล่าเรื่องราว

๘) นิ้วมือประกอบการเล่าเรื่อง ใช้นิ้วมือเคลื่อนไหวเป็นตัวละครต่างๆ

๒.๓ การอ่านนิทาน

การสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็กเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้สอน เพราะหนังสือคืออาหารสมองและอาหารใจ หนังสือคือความสุข หนังสือคือเพื่อน หนังสือคือแหล่งเรียนรู้ของเด็กไปตลอดชีวิต การสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็กจึงเป็นการสร้างพื้นฐานสำคัญของชีวิตให้เด็ก เด็กจะรักหนังสือได้จากการที่ผู้สอนอ่านหนังสือที่เด็กชอบให้ฟังซ้ำแล้วซ้ำเล่า เท่าที่เด็กเรียกร้องต้องการ เด็กจะรู้สึกพอใจและมีความสุขมาก ในขณะที่ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟัง และจะเติบโตขึ้นมาเป็นคนรักหนังสือและรักการอ่าน

การอ่านนิทานให้เด็กฟัง คือ การอ่านหนังสือที่ไม่ปล่อยให้เด็กเดินทางไปคนเดียวหรือเป็นผู้รับฟังเพียงอย่างเดียว แต่ผู้สอนต้องมีส่วนร่วมไปกับเด็กด้วย นิทานเป็นสื่อสำหรับผู้สอนในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี เด็กที่เติบโตมาด้วยการหล่อหลอมให้ฟังนิทาน มักจะเป็นเด็กที่ใช้ภาษาได้ดีมากกว่าเด็กในวัยเดียวกันที่ไม่ได้ถูกหล่อหลอมมาด้วยหนังสือหรือนิทาน อีกทั้งเด็กที่มีนิสัยรักการอ่านจะพัฒนาในด้านอื่นๆ ได้อย่างรวดเร็วตามมา เช่น สมอง พฤติกรรม และอารมณ์ที่ดี

แหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญคือ เป็นแหล่งการศึกษาตามความสนใจและความต้องการตามอัธยาศัย ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การสืบเสาะหาความรู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การสร้างเสริมประสบการณ์ด้วยประสบการณ์ตรง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ขอเสนอแหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวอย่างแหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดในชุมชนและธรรมชาติ ดังนี้

แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น อุทยานการศึกษาในวัดและในชุมชน อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติทางทะเล อุทยานแห่งชาติในท้องถิ่นแถบภูเขา หอสมุด หอสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติต่างๆ เป็นต้น

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนอีกประเภทหนึ่ง เป็นสถาบันของชุมชนที่มีอยู่แล้วในวิถีชีวิตและการทำมาหากินในชุมชน เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญในวัด หรือศาสนสถาน ซึ่งเป็นสถานที่ทำบุญตามประเพณี ตลาด ร้านขายของชำ ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนชาวบ้าน ลานนวดข้าว สถานีนอมน้ำ ป่าทุกแห่งล้วนเป็นห้องเรียนธรรมชาติที่เปิดกว้าง สร้างบรรยากาศและจินตนาการการเรียนรู้ของเด็ก

บทที่ ๗

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เป็นความรับผิดชอบของผู้สอนที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมวิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนาหรือสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็ก และสรุปผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าเด็กบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ หรือไม่ เพียงใด ผู้สอนควรวางแผนและพัฒนาการจัดประสบการณ์อย่างไรต่อไป

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยควรยึดหลักการ ดังนี้

๑. วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ การวางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ เป็นภารกิจหนึ่งของผู้สอนโดยเริ่มต้นจาก

๑.๑ นำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติด้วยการออกแบบและจัดทำหน่วยการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์

๑.๒ กำหนดสิ่งที่ประเมิน วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

๑.๓ เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้สอนจะต้องวางแผนและออกแบบว่าในแต่ละวัน แต่ละกิจกรรมจะสังเกตพฤติกรรมใด สังเกตเด็กคนใดบ้าง และนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลต่อไป

๒. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน การประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้านตามหลักการนี้ คือ การประเมินพัฒนาการเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์แต่ละวัยที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนา ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องนั่นเอง

๓. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี จุดมุ่งหมายของการประเมินพัฒนาการเด็ก เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลให้เต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้ ความน่าเชื่อถือของผลการประเมินจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนของเด็กเป็นระยะๆ ตลอดปีการศึกษา มีจำนวนครั้งในการสังเกตพฤติกรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอก่อนจะสรุปหรือให้ระดับคุณภาพของพฤติกรรมตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละวัย

๔. ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย **ไม่ควรใช้แบบทดสอบ** เนื่องจากแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ความสำคัญกับตัวเด็ก ทั้งการพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา การเล่นและการเรียนรู้ของเด็ก ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ดังนั้น การประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ด้วยวิธีการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา

การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็ก จึงเป็นวิธีการประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเด็กวัยนี้ ผู้สอนจึงไม่ควรใช้แบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอในการเขียนตอบเพื่อประเมินพัฒนาการเด็กวัยนี้

๕. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนตามสภาพที่พึงประสงค์ ที่รวบรวมได้จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ผู้สอนต้องนำไปเทียบเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพในแต่ละสภาพที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พร้อมจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศในระดับห้องเรียนว่า เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการใดบ้างเป็นจุดเด่นหรือควรได้รับการส่งเสริม และนำไปใช้ในการพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคลและใช้เป็นข้อมูลสื่อสารกับผู้ปกครองในการเสริมศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคลต่อไป

แนวทางการประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดเป้าหมายคุณภาพของเด็กปฐมวัย โดยยึดพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

๑) **พัฒนาการด้านร่างกาย** เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถของร่างกายในการเคลื่อนไหว สุขภาพอนามัยที่ดี รวมถึงการใช้มือกับตาที่ประสานสัมพันธ์กันในการทำกิจกรรมต่างๆ

การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย การประเมินน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ สุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น การเคลื่อนไหวร่างกายและการทรงตัว และการใช้มือและตาประสานสัมพันธ์กัน

๒) **พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ** เป็นความสามารถในการแสดงอารมณ์และความรู้สึก โดยที่เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ เพื่อเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ ตลอดจนการรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม การมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความสนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ชื่อสัตย์สุจริต มีเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือ แบ่งปัน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบ

๓) **พัฒนาการด้านสังคม** เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ปรับตัวในการเล่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตน ทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้กาลเทศะ สามารถช่วยเหลือตนเอง ในชีวิตประจำวัน เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับเด็กอื่น รู้จักร่วมมือในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน ปฏิบัติตามข้อตกลงในการเล่น รู้จักรอคอยตามลำดับก่อน - หลัง

การประเมินพัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย การประเมินความมีวินัยในตนเอง ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ประหยัดและพอเพียง การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย การยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

๔) **พัฒนาการด้านสติปัญญา** เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสมองที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ สิ่งต่างๆ รอบตัว และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและสิ่งแวดล้อมด้วยการรับรู้ สังเกต จดจำ วิเคราะห์ รู้คิด รู้เหตุผล และแก้ปัญหา ทำให้สามารถปรับตัวและเพิ่มทักษะใหม่ ซึ่งแสดงออกด้วยการใช้ภาษาสื่อความหมาย และการกระทำ เด็กวัยนี้สามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุและสิ่งของที่อยู่รอบตัวได้ สามารถจำสิ่งต่างๆ

ที่ได้กระทำซ้ำกันบ่อยๆ ได้ดี เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้นแต่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ แก้ปัญหาการลองผิดลองถูกจากการรับรู้มากกว่าการใช้เหตุผล ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวพัฒนาอย่างรวดเร็วตามอายุที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของพัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยนี้เป็นระยะพัฒนาภาษาอย่างรวดเร็ว โดยมีโอกาสใช้ภาษาจากการทำกิจกรรมต่างๆ ในรูปของการสนทนา ตอบคำถาม เล่าเรื่อง นิทาน และการทำกิจกรรมต่างๆ

การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ การทำงานศิลปะ การแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้

สำหรับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใช้เป็นจุดหมายในการพัฒนาและการประเมินเด็กให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน ๑๒ ข้อ ดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

๓. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

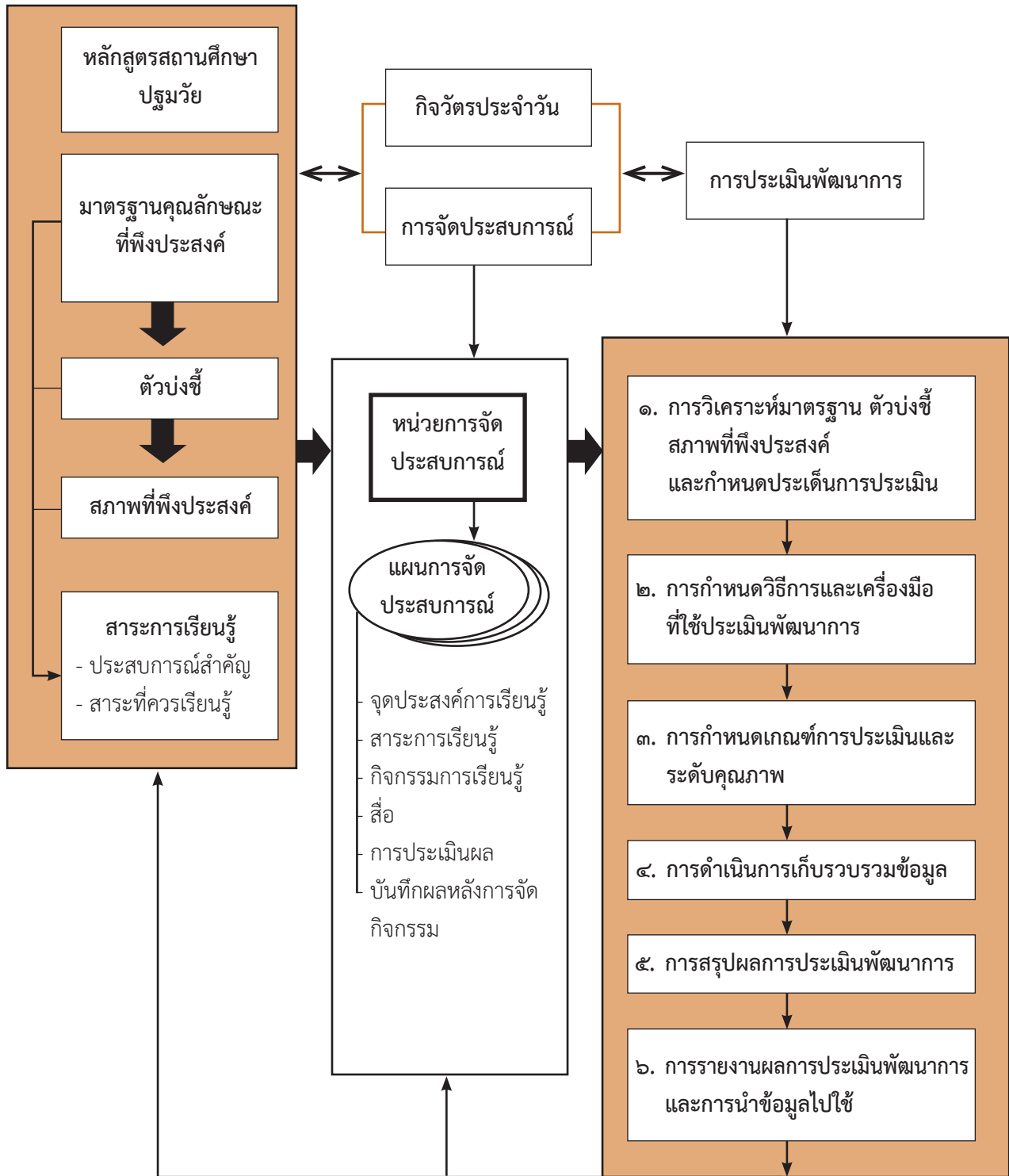
มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ทั้งนี้ ความเชื่อมโยงของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กับการประเมินพัฒนาการ แสดงโดยแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐
กับการประเมินพัฒนาการ



ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้น เกิดขึ้นในห้องเรียนขณะจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็ก มีขั้นตอนดังนี้

๑. การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และการกำหนดประเด็นการประเมิน

ผู้สอนต้องวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และกำหนดสิ่งที่ประเมินจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เพื่อวางแผนการประเมินพัฒนาการและการตรวจสอบทบทวนความถูกต้อง ความครอบคลุม และความเชื่อมโยง อันจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑.๑ การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์

การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดประสบการณ์ ได้มีวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี ที่สอดคล้องของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ โดยการนำสภาพที่พึงประสงค์ที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์นั้นๆ และกำหนดกิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม หรือใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามที่สถานศึกษากำหนดในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนั้น ผู้สอนต้องวางแผนการประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์

๑.๒ การกำหนดประเด็นการประเมิน

เป็นการกำหนดพัฒนาการที่ต้องการประเมินตามสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ ดังนั้น เมื่อกำหนดประเด็นการประเมินตามสภาพที่พึงประสงค์ได้แล้ว ให้พิจารณาว่าสามารถจัดเก็บข้อมูลการประเมินพัฒนาการเด็กได้จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และจากกิจกรรมประจำวันโดยการตรวจสอบข้อมูลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันว่าเด็กแสดงพฤติกรรมและความสามารถตามสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการประเมินได้ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ และครอบคลุมสภาพที่พึงประสงค์ตามที่ได้วางแผนไว้ในหน่วยการจัดประสบการณ์

๒. การกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ

เมื่อผู้สอนกำหนดประเด็นการประเมินพัฒนาการได้ชัดเจนแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ ผู้สอนต้องวางแผนและกำหนดวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น ใช้การสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน/ชิ้นงาน การพูดคุยหรือสัมภาษณ์เด็ก ฯลฯ วิธีการที่ผู้สอนเลือกใช้ต้องมากกว่า ๒ วิธีการ หรือใช้วิธีการหลากหลาย ซึ่งวิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัย มีดังต่อไปนี้

๒.๑ การสังเกตและการบันทึก

แบ่งออกเป็น ๒ แบบ ได้แก่ ๑) การสังเกตแบบเป็นทางการ คือ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และ ๒) การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ คือ การสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น ผู้สอนต้องจดบันทึกสิ่งที่รวบรวมได้จากการสังเกตอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การบันทึกพฤติกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องทำอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กเจริญเติบโตและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสังเกตและบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัยสามารถใช้แบบง่ายๆ ดังนี้

๑) **แบบบันทึกพฤติกรรมแบบเป็นทางการ** โดยกำหนดประเด็นหรือพัฒนาการที่ต้องการสังเกต (สอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์) ระบุชื่อ นามสกุลเด็ก วัน เดือน ปีเกิด ไว้ล่วงหน้า รวมทั้งชื่อผู้ทำการสังเกต ดำเนินการสังเกตโดยบรรยายพฤติกรรมเด็กที่สังเกตได้ตามประเด็น ผู้สังเกตต้องบันทึก วัน เดือน ปีที่ทำการสังเกตแต่ละครั้ง ข้อมูลการสังเกตที่ผู้สอนบันทึกลงในแบบบันทึกพฤติกรรมนี้จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมเด็กได้ดีขึ้น และทราบว่าเด็กแต่ละคนมีจุดเด่น มีความต้องการ มีความสนใจ หรือต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใดบ้าง

๒) **แบบบันทึกพฤติกรรมแบบไม่เป็นทางการ** เป็นการบันทึกพฤติกรรม เหตุการณ์ หรือจากการจัดประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน โดยระบุชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปีเกิดเด็ก ผู้สังเกต วัน เดือน ปีที่บันทึก อาจบันทึกโดยใช้การบรรยาย ใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำอย่างไร ซึ่งจะเน้นเฉพาะเด็กรายกรณีที่ต้องการศึกษา ควรมีรายละเอียดและข้อมูลที่ชัดเจน ผู้สอนควรบรรยายสิ่งที่เด็กทำได้มากกว่าสิ่งที่เด็กทำไม่ได้ และวิเคราะห์ประเด็นการประเมินตามสภาพที่พึงประสงค์อย่างเป็นระบบ ข้อมูลในการบันทึกต้องเป็นตามความเป็นจริง ซึ่งข้อดีของการบันทึกรายวัน คือ การชี้ให้เห็นความสามารถเฉพาะอย่างของเด็ก จะช่วยให้ครูผู้สอนได้พิจารณาปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล รวมทั้งช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อมูลสำหรับวินิจฉัยเด็กได้ชัดเจนขึ้นว่าสมควรจะได้รับคำปรึกษาเพื่อลดปัญหา หรือส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้อง และเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ของผู้สอนให้ดียิ่งขึ้น

๓) **แบบสำรวจรายการ** โดยกำหนดประเด็นหรือพัฒนาการที่ต้องการสำรวจ (สอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์) ระบุชื่อ นามสกุลเด็ก วัน เดือน ปีเกิด ไว้ล่วงหน้า มีการกำหนดรายการพฤติกรรมที่ต้องการสำรวจละเอียดขึ้น และกำหนดเกณฑ์ในการสำรวจพฤติกรรม เช่น ปฏิบัติ - ไม่ปฏิบัติ ทำได้ - ทำไม่ได้ เป็นต้น ช่วยให้ผู้สอนสามารถบันทึกได้สะดวกขึ้น ควรมีการสำรวจพฤติกรรมในเรื่องเดียวกันอย่างน้อย ๓ ครั้ง เพื่อยืนยันว่าเด็กปฏิบัติหรือเกิดพฤติกรรมนั้นได้จริง

ข้อพึงระวังในการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก

ระหว่างการสังเกต **ไม่ควร** แผลความพฤติกรรมของเด็ก ให้สังเกตการแสดงออกของเด็กที่เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น และร่างกายหรือการสัมผัส การแผลความ จะดำเนินการหลังเสร็จสิ้นการสังเกตในส่วนของการบันทึก ผู้สอนอาจบันทึกย่อหรือทำสัญลักษณ์ไว้ และบันทึกเป็นหลักฐานทันทีเมื่อมีเวลา

๒.๒ การบันทึกการสนทนา เป็นการบันทึกการสนทนาทั้งแบบเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็ก ความสามารถในการคิดรวบยอด การแก้ปัญหา รวมถึงพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ และบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน โดยระบุชื่อ นามสกุล อายุเด็ก ภาคเรียนที่ และกิจกรรมที่ใช้สนทนา

ช่องที่ใช้ในการบันทึกในแบบสนทนาให้ระบุวัน เดือน ปี/คำพูดของเด็ก/ความคิดเห็นของผู้สอนที่สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กสอดคล้องกับสภาพที่ฟังประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการผ่านสภาพที่ฟังประสงค์ที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่อง

๒.๓ การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระจะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์ ผู้สอนควรปฏิบัติดังนี้

การเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ กำหนดคำพูด/คำถามที่จะพูดกับเด็ก ควรเป็นคำถามที่เด็กสามารถตอบได้หลากหลายไม่มีผิด/ถูก

การปฏิบัติขณะสัมภาษณ์ ผู้สอนควรสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเอง สร้างสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นไม่เคร่งเครียด ใช้คำถามที่กำหนดไว้ถามเด็กทีละคำถาม ให้เด็กมีโอกาสคิดและมีเวลาในการตอบคำถามอย่างอิสระ ใช้ระยะเวลาสัมภาษณ์ไม่ควรเกิน ๑๐ นาที

หลังการสัมภาษณ์ การบันทึกในแบบสัมภาษณ์ ให้บันทึกคำพูดของเด็กตามความเป็นจริง หลังเสร็จการสัมภาษณ์ผู้สอนค่อยพิจารณาข้อมูลจากคำพูดเด็กและลงความคิดเห็นที่สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กสอดคล้องกับสภาพที่ฟังประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการผ่านสภาพที่ฟังประสงค์ที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่อง

๒.๔ สารนิทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อการประเมินพัฒนาการ

การจัดทำสารนิทัศน์ (Documentation) เป็นการจัดทำข้อมูลที่เป็นหลักฐานหรือแสดงให้เห็นร่องรอยของการเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจากการทำกิจกรรมทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ซึ่งหลักฐานและข้อมูลที่บันทึกเป็นระยะๆ จะเป็นข้อมูลอธิบายภาพเด็ก สามารถบ่งบอกถึงพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สารนิทัศน์จึงเป็นการประมวลผลที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการจัดประสบการณ์ของผู้สอนและร่องรอยผลงานของเด็ก จากการทำกิจกรรมที่สะท้อนถึงพัฒนาการในด้านต่างๆ การจัดทำสารนิทัศน์จึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

๑) **พอร์ตโฟลิโอสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล** เช่น การเก็บชิ้นงานหรือภาพถ่ายเด็กขณะทำกิจกรรมมีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการบันทึกเสียง บันทึกภาพที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในงานที่เด็กทำ

๒) **การบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับ** เช่น การสอนแบบโครงการ (Project Approach) สามารถให้สารนิทัศน์เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กทุกด้าน ทั้งประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กและการสะท้อนตนเองของผู้สอน รูปแบบการบรรยายเรื่องราวจึงมีหลายรูปแบบ อาจได้จากการบันทึกการสนทนาระหว่างเด็กกับผู้สอน เด็กกับเด็ก การบันทึกของผู้สอน การบรรยายของพ่อแม่ ผู้ปกครองในรูปแบบหนังสือหรือจดหมาย แม้กระทั่งการจัดแสดงบรรยายสรุปให้เห็นภาพการเรียนรู้ทั้งหมด

๓) **การสังเกตและบันทึกพัฒนาการเด็ก** เช่น ใช้แบบสังเกตพัฒนาการ การบันทึกสั้น

๔) การสะท้อนตนเองของเด็ก เป็นคำพูดหรือข้อความที่สะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกจากการสนทนา การอภิปรายแสดงความคิดเห็นของเด็กขณะทำกิจกรรม ซึ่งอาจบันทึกด้วยเทคโนโลยี บันทึกเสียงหรือบันทึกภาพ

๕) ผลงานรายบุคคลและรายกลุ่ม ที่แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ ความสามารถ ทักษะ จิตนิสัยของเด็ก ผู้สอนสามารถนำผลงานของเด็กมาใช้พิจารณาพัฒนาการและกระบวนการทำงานของเด็ก ผู้สอนส่วนใหญ่มักจะเก็บผลงานการเขียนและผลงานศิลปะ อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรเก็บผลงานหลากหลายประเภทของเด็ก เช่น ภาพเขียน การร่วมระดมความคิดและเขียนออกมาในลักษณะใยแมงมุม การแสดงออกทางดนตรี การก่อสร้างในรูปแบบต่างๆ ตัวอย่างคำพูด เป็นต้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการเก็บข้อมูลหลักฐานเพื่อประเมิน การเรียนรู้และประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยข้างต้น

➢ การจัดทำสารนิทัศน์ที่หลากหลายจะช่วยผู้สอนในแง่ของการตรวจสอบคุณภาพของการศึกษาที่ดี เนื่องจากการศึกษาในปัจจุบันเน้นการประเมินเพื่อตรวจสอบความเข้มแข็งของการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัยต้องปรับปรุงประสิทธิภาพ ของการจัดการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้บางหน่วยงานนำแบบทดสอบมาตรฐานซึ่งไม่เหมาะสม มาประเมินเด็กปฐมวัย

➢ ผู้สอนที่จัดทำสารนิทัศน์อย่างสม่ำเสมอ จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้สอดคล้องปัญหา และพัฒนาการเด็ก ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาสมองอย่างชัดเจน สารนิทัศน์สามารถช่วยผู้สอนให้จัดประสบการณ์ ได้ตรงประเด็น เนื่องจากงานวิจัยเกี่ยวกับสมอง พบว่า เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี หากเข้าไปมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติ กระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความรู้สึกละอารมณ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ ของเด็ก เช่น เด็กรู้สึกต่อการอ่านอย่างไร เด็กต้องการเรียนอ่านหรือไม่ ความรู้สึกนี้จะมีผลกระทบต่อ การอ่านของเด็กในระยะยาว ดังนั้น การทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐานไม่ช่วยเด็กเลยในด้านจิตใจและ ความสามารถ ซึ่งต่างจากการใช้สารนิทัศน์ในการประเมิน จากผลการวิจัยพบว่า สมองจะทำงานต่อเนื่อง ไม่แยกส่วนเป็นวิชาหรือเป็นเรื่อง ดังนั้น การใช้แบบทดสอบประเมินเป็นการแยกส่วนของสมอง ซึ่งจะ ไม่บอกถึงความสามารถในการบูรณาการความรู้ของเด็กที่แท้จริง แต่การรวบรวมผลงานของเด็กจะบอก ให้ผู้สอนรู้ว่าเด็กคิดและบูรณาการความคิดของตนอย่างไร

การจัดทำสารนิทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อการประเมิน

- ๑) กำหนดประเด็นการประเมิน เป็นการกำหนดพัฒนาการที่ต้องการประเมิน ได้แก่ สภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละพัฒนาการ ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน
- ๒) เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ให้เหมาะกับข้อมูลที่ต้องการเก็บ วางแผน การเลือกและการจัดการกับวัสดุ สื่อที่เหมาะสมกับข้อมูลที่จะเก็บตั้งแต่ต้นปีการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลที่ต้องได้จากการสังเกต เช่น กระจาด การวัดขนาดเล็ก ดินสอ ปากกา กล้องบันทึกภาพหรือโทรศัพท์มือถือ เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น
- ๓) ศึกษามาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตังบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาเด็ก ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนทราบว่าควรเก็บข้อมูลประเภทใด ลักษณะใด จึงจะทำให้เห็นพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม
- ๔) วางแผนการจัดทำ เลือกรวบรวมข้อมูล เช่น บันทึกสั้น ภาพถ่าย แบบสังเกต บันทึกเสียง การเขียนไดอะแกรมในรูปแบบของใยแมงมุม การทำบันทึกแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของเด็ก ผู้สอน หรือผู้ปกครอง เป็นต้น
- ๕) กำหนดวิธีการเก็บข้อมูล เช่น การบันทึกพฤติกรรมเด็ก โดยใช้วิธีสังเกตและใช้การบันทึกสั้น ซึ่งผู้สอนจะสังเกตทุกวัน
- ๖) จัดแสดงข้อมูลหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก โดยพิจารณาว่าข้อมูลใดควรนำมาแลกเปลี่ยน และนำมาจัดแสดงให้เห็นพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกผลงานของตนหรือของกลุ่มและร่วมจัดเตรียมแสดงข้อมูลดังกล่าว

๒.๕ การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เป็นการประเมินการเจริญเติบโตด้านร่างกายของเด็ก ซึ่งการพิจารณาการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทุกๆ ไปอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก สำหรับแนวทางประเมินการเจริญเติบโต มีดังนี้

๒.๕.๑ การประเมินการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ ในกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งใช้สำหรับติดตามการเจริญเติบโตโดยรวม

ข้อควรคำนึงในการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก

- ๑) เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านการเจริญเติบโต บางคนรูปร่างอ้วน บางคนรูปร่างผอม บางคนรูปร่างใหญ่ บางคนรูปร่างเล็ก
- ๒) ภาวะโภชนาการเป็นตัวสำคัญที่เกี่ยวข้องกับขนาดของรูปร่าง แต่ไม่ใช่สาเหตุเดียว
- ๓) กรรมพันธุ์ เด็กอาจมีรูปร่างเหมือนพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่ง ถ้าพ่อหรือแม่เตี้ย ลูกอาจเตี้ย และกรณีนี้อาจมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยได้และมักจะเป็นเด็กที่ทานอาหารได้น้อย
- ๔) ช่วงครึ่งหลังของขวบปีแรก น้ำหนักเด็กจะขึ้นช้า เนื่องจากหิวเล่นมากขึ้นและความอยากอาหารลดลง

๒.๕.๒ การตรวจสอบคุณภาพอนามัย เป็นการตรวจสอบที่แสดงคุณภาพชีวิตของเด็ก โดยพิจารณาความสะอาด สิ่งผิดปกติของร่างกายที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการเจริญเติบโตของเด็ก

๓. การกำหนดเกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ

การกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก ทั้ง ๔ ด้าน ในแต่ละสภาพที่ฟังประสงค์ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การผ่านตัวบ่งชี้และมาตรฐานคุณลักษณะที่ฟังประสงค์ ดังนั้น ในระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรกำหนดในลักษณะเดียวกัน สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพผลการประเมินพัฒนาการของเด็กที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่ฟังประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่ฟังประสงค์ ดังนั้น พฤติกรรมที่จะประเมิน เป็นระบบตัวเลข เช่น ๓, ๒, ๑ หรือเป็นระบบที่ใช้คำสำคัญ เช่น ดี, พอใช้, ควรส่งเสริม ตามที่สถานศึกษากำหนด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ ๗ การกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพ

ระบบตัวเลข	ระบบที่ใช้คำสำคัญ	ความหมาย
๓	ดี	ปรากฏพฤติกรรมตามช่วงอายุ เป็นไปตามสภาพที่ฟังประสงค์
๒	พอใช้	ปรากฏพฤติกรรมตามช่วงอายุ เป็นไปตามสภาพที่ฟังประสงค์ โดยมีการกระตุ้น
๑	ควรส่งเสริม	ไม่ปรากฏพฤติกรรมตามช่วงอายุที่เป็นไปตามสภาพที่ฟังประสงค์

ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การกำหนดเกณฑ์การประเมินตามสภาพที่ฟังประสงค์ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอาจกำหนดคำอธิบายคุณภาพตามระดับคุณภาพของสภาพที่ฟังประสงค์ของพัฒนาการแต่ละด้านเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๘ คำอธิบายคุณภาพตามระดับคุณภาพ

ตัวอย่างคำอธิบาย ด้านร่างกาย : กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๓ หรือ ดี	กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่เสียการทรงตัว
๒ หรือ พอใช้	กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้แต่ไม่ต่อเนื่อง เสียการทรงตัว
๑ หรือ ควรส่งเสริม	กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าไม่ได้อย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างคำอธิบาย ด้านอารมณ์ จิตใจ : สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๓ หรือ ดี	แสดงสีหน้าหรือท่าทางสนใจ และมีความสุขขณะทำงานทุกช่วงกิจกรรม
๒ หรือ พอใช้	แสดงสีหน้าหรือท่าทางสนใจ และมีความสุขขณะทำงานบางช่วงกิจกรรม
๑ หรือ ควรส่งเสริม	ไม่แสดงสีหน้าหรือท่าทางสนใจ ขณะทำกิจกรรม

ตัวอย่างคำอธิบาย ด้านสังคม : ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตนเอง

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๓ หรือ ดี	ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตนเอง
๒ หรือ พอใช้	ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียง เมื่อมีผู้ชี้แนะ
๑ หรือ ควรส่งเสริม	ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างไม่ประหยัดและไม่พอเพียง แม้มือชี้แนะ

ตัวอย่างคำอธิบาย ด้านสติปัญญา : เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๓ หรือ ดี	เขียนชื่อตนเองตามแบบได้ และเขียนข้อความเพื่อสื่อความหมายด้วยวิธีที่คิดสะกดคำขึ้นเองได้
๒ หรือ พอใช้	เขียนชื่อตนเองตามแบบได้ หรือเขียนข้อความเพื่อสื่อความหมายด้วยวิธีที่คิดสะกดคำขึ้นเองได้
๑ หรือ ควรส่งเสริม	เขียนชื่อตนเองไม่ได้

๔. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้สอนวางแผนการประเมินพัฒนาการแล้วควรทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การพูดคุย หรือสัมภาษณ์เด็ก หรือการประเมินผลงาน/ชิ้นงานของเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของเด็กให้ครอบคลุมเด็กทุกคนแล้วสรุปลงในแบบบันทึกผลการประเมินสภาพที่พึงประสงค์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ ผู้สอนควรเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยสภาพที่พึงประสงค์ ๑ ตัว ควรได้รับการประเมินพัฒนาการอย่างน้อย ๒ ครั้ง ต่อ ๑ ภาคเรียน ระยะเวลาควรเป็นการประเมินเพื่อความก้าวหน้าไม่ควรเป็นการประเมินเพื่อตัดสินพัฒนาการของเด็ก ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการตามหน่วยการจัดประสบการณ์จึงเป็นการสะสมเพื่อยืนยันว่าเด็กเกิดพัฒนาการตามสภาพที่พึงประสงค์นั้นๆ ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือ

๕. การสรุปผลการประเมินพัฒนาการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดการจัดเวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยต่อ ๑ ปีการศึกษา ไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน สถานศึกษาจึงควรบริหารจัดการเวลาเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านและสมดุล ผู้สอนต้องเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่แสดงถึงพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินซ้ำของพฤติกรรมนั้นๆ เพื่อยืนยันความเชื่อมั่นของผลการประเมิน สรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ให้ครบทุกสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กรายตัวบ่งชี้ ายมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และในภาพรวมพัฒนาการรายด้านของเด็กแต่ละคนตามลำดับ

สถานศึกษาควรสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กรายตัวบ่งชี้ รายงานมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และในภาพรวมของพัฒนาการรายด้าน ภาคเรียนละ ๑ ครั้ง สำหรับแนวทางการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละตัวบ่งชี้**ควรใช้ฐานนิยม (Mode) ไม่ควรนำค่าระดับคุณภาพของสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าเฉลี่ย** ในกรณีมีฐานนิยมมากกว่า ๑ ฐานนิยม คือ มีระดับคุณภาพซ้ำมากกว่า ๑ ระดับคุณภาพ การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละตัวบ่งชี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงปรัชญาการศึกษา และหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รวมทั้งการนำข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กต่อไป

๖. การรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการนำข้อมูลไปใช้

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเป็นการสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินพัฒนาการและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง การรายงานผลการประเมินพัฒนาการสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพตามพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพัฒนาการแต่ละด้าน ที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๒ ข้อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๖.๑ จุดมุ่งหมายการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

- ๑) เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- ๒) เพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ๓) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย

๖.๒ ข้อมูลในการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

๖.๒.๑ ข้อมูลระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย เวลาเรียน บันทึกผลการประเมินพัฒนาการตามหน่วยการจัดประสบการณ์ บันทึกผลการประเมินพัฒนาการประจำชั้น และบันทึกผลพัฒนาการรายบุคคล และจัดทำสารนิทัศน์ที่สะท้อนการเรียนรู้ของเด็ก เป็นข้อมูลสำหรับรายงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้รับทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาเด็ก

๖.๒.๒ ข้อมูลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๒ ข้อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศในการพัฒนาการจัดประสบการณ์และคุณภาพของเด็ก ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูล โดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเด็กให้เกิดพัฒนาการอย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งนำไปจัดทำเอกสารหลักฐานแสดงพัฒนาการของผู้เรียน

๖.๒.๓ ข้อมูลระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๒ ข้อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นรายสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้เกี่ยวข้องใช้วางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ในการยกระดับคุณภาพเด็กปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

๖.๓ ลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถเลือกลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงานได้หลายรูปแบบให้เหมาะสมกับวิธีการรายงานและสอดคล้องกับการให้ระดับผลการประเมินพัฒนาการ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของการรายงานและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ของผู้รับรายงานแต่ละฝ่าย ลักษณะข้อมูลมีรูปแบบ ดังนี้

๖.๓.๑ รายงานเป็นตัวเลข หรือระบบที่ใช้ค่าสำคัญเป็นตัวแทนระดับคุณภาพพัฒนาการของเด็กที่เกิดจากการประมวลผล สรุปตัดสินข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก ได้แก่

- ระดับผลการประเมินพัฒนาการมี ๓ ระดับ คือ ๓, ๒, ๑
- ผลการประเมินคุณภาพ “ดี” “พอใช้” และ “ควรส่งเสริม”

๖.๓.๒ รายงานโดยใช้สถิติ เป็นการรายงานจากข้อมูลที่เป็นตัวเลข หรือข้อความให้เป็นภาพแผนภูมิหรือเส้นพัฒนาการ ซึ่งจะแสดงให้เห็นพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็กว่าดีขึ้น หรือควรได้รับการพัฒนาอย่างไร เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป

๖.๓.๓ รายงานเป็นข้อความ เป็นการบรรยายพฤติกรรมหรือคุณภาพที่ผู้สอนสังเกตพบ เพื่อรายงานให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทราบว่าเด็กมีความสามารถ มีพฤติกรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรอย่างไร

๖.๔ เป้าหมายของการรายงาน

การดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย บุคลากรหลายฝ่ายมาร่วมมือประสานงานกันพัฒนาเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้มีพัฒนาการ ทักษะ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรได้รับการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานดังตารางต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมาย	การใช้ข้อมูล
ผู้สอน	- วางแผนและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเด็ก - ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดประสบการณ์
ผู้บริหารสถานศึกษา	- ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของสถานศึกษา
พ่อแม่ และผู้ปกครอง	- รับทราบผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก - ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งการดูแลสุขภาพอนามัย ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และพฤติกรรมต่างๆ ของเด็ก
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	- พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ หน่วยงานต้นสังกัด	- ยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา - นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและให้ความช่วยเหลือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัด

๖.๕ วิธีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ โดยบันทึกข้อมูลในแบบรายงานต่างๆ สามารถใช้อ้างอิง ตรวจสอบ และรับรองผลพัฒนาการของเด็ก เช่น แบบบันทึกผลการประเมินพัฒนาการประจำชั้น สมุดรายงานประจำตัวเด็ก แฟ้มสะสมงานของเด็กรายบุคคล นอกจากนี้ การรายงานคุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบในระดับหน่วยงานอาจใช้รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยประจำปี จุลสารหรือวารสารของโรงเรียน หรืออาจมีการให้ข้อมูลกับผู้ปกครองในลักษณะการให้คำปรึกษาหรือทางการส่งจดหมายส่วนตัว ฯลฯ

ตัวอย่างที่ ๑ การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ ๕ - ๖ ปี และการกำหนดการประเมินจากการตรวจสอบข้อมูลที่เกิดจากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

สภาพที่พึงประสงค์	วิธีการประเมินพัฒนาการ	การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้		หมายเหตุ
			หน่วยที่.....	หน่วยที่.....	
พัฒนาการด้านร่างกาย					
มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี					
๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	วัดส่วนสูง ชั่งน้ำหนัก และบันทึกการเจริญเติบโต	✓			
๑.๒.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลายชนิด และดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง	สังเกตการรับประทานอาหารว่าง อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) การดื่มน้ำด้วยตนเอง	✓	✓	✓	
๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	สังเกตการล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังการใช้ห้องน้ำห้องส้วม	✓			
๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	สังเกตช่วงเวลาดการนอนพักผ่อนกลางวัน	✓			
๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา	สังเกตการออกกำลังกายช่วงเวลาต่างๆ	✓	✓		
๑.๓.๑ เล่น ทำกิจกรรม และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย	สังเกตการเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ	✓	✓		

สภาพที่พึงประสงค์	วิธีการประเมินพัฒนาการ	การปฏิบัติ กิจวัตร ประจำวัน	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้		หมายเหตุ
			หน่วยที่.....	หน่วยที่.....	
พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ					
มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข					
๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้สอดคล้องกับ สถานการณ์อย่างเหมาะสม	สังเกตจากพฤติกรรมสีหน้า ท่าทาง ในสถานการณ์จริง ที่เกิดขึ้น	✓	✓		
๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออก อย่างเหมาะสมตาม สถานการณ์	สังเกตพฤติกรรมเด็ก ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ในสถานการณ์ต่างๆ	✓	✓		
พัฒนาการด้านสังคม					
มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
๖.๑.๑ แต่งตัวด้วยตนเอง ได้อย่างคล่องแคล่ว	สังเกตพฤติกรรมที่เด็ก สวมเครื่องแต่งกาย	✓	✓		
๖.๑.๒ รับประทานอาหาร ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี	สังเกตการรับประทานอาหาร อาหารว่าง อาหารกลางวัน	✓			
๖.๑.๓ ใช้และทำความสะอาด หลังใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมด้วยตนเอง	สังเกตเด็กปฏิบัติตนในการ ใช้ห้องน้ำห้องส้วมได้	✓			
๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้ เข้าที่อย่างเรียบร้อย ด้วยตนเอง	สังเกตเด็กเก็บของเล่น ของใช้เข้าที่ เช่น รองเท้า แก้วน้ำ แปรงสีฟัน ผ้าเช็ดหน้า ที่นอน ฯลฯ	✓	✓		
๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังได้ด้วยตนเอง	สังเกตการเข้าแถว ในกิจกรรมต่างๆ	✓	✓		
๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างประหยัดและพอเพียง ด้วยตนเอง	สังเกตการใช้สิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ ดูแล ของเล่น ของใช้ในชั้นเรียน	✓		✓	

สภาพที่พึงประสงค์	วิธีการประเมินพัฒนาการ	การปฏิบัติ กิจวัตร ประจำวัน	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้		หมายเหตุ
			หน่วยที่.....	หน่วยที่.....	
พัฒนาการด้านสติปัญญา					
มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย					
๙.๑.๒ เล่าเป็นเรื่องราว ต่อเนื่องได้	สังเกตการเล่า เรื่องราวต่างๆ	✓	✓		
๙.๒.๑ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ ด้วยการชี้ หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้น และจุดจบของข้อความ	สังเกตจากการอ่านภาพ อ่านนิทาน อ่านป้าย สัญลักษณ์ การอ่านหนังสือ ในสถานการณ์ต่างๆ	✓	✓		
๙.๒.๒ เขียนชื่อของตนเอง ตามแบบ เขียนข้อความ ด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง	การเขียนชื่อตนเอง เขียน ตัวอักษร/คำ หรือข้อความ ด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง คำที่เขียน อาจสลับที่ตัวอักษร		✓		

ตัวอย่างที่ ๒ แบบบันทึกพฤติกรรม

เด็กหญิงจันทร์เจ้า (นามสมมติ) เกิดวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ อายุ ๕ ปี

ชื่อผู้สังเกต นางสาวน้ำหวาน (นามสมมติ)

๑.๒.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลายชนิดและดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง	๑.๓.๑ เล่นทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย	๓.๑.๑ แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม	๔.๑.๒ สนใจมีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี	๕.๒.๑ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้ด้วยตนเอง
๑๐/๗/๒๕๖๐ รับประทานอาหารได้หมดทุกชนิดและดื่มน้ำได้หมดแก้วด้วยตนเอง	๑๘/๘/๒๕๖๐ นั่งชิงช้าและค่อยๆ แกว่งพร้อมทั้งบอกให้เพื่อนออกไปอยู่ห่างๆ	๒๓/๖/๒๕๖๐ ยิ้มและร้องเพลงพร้อมทั้งโยกศีรษะ	๒๘/๗/๒๕๖๐ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรีไปรอบๆ ห้องโดยไม่ชนเพื่อน	๑๖/๖/๒๕๖๐ แบ่งสียืนให้เพื่อนใช้
๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์	๖.๑.๑ แต่งตัวด้วยตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว	๘.๓.๑ มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
๒๑/๙/๒๕๖๐ เข้าไปโอบเพื่อนที่กำลังร้องไห้และพูดว่า “โอ๊ย ไม่ต้องร้องนะ”	๑๕/๗/๒๕๖๐ แต่งตัวเป็นเจ้าหญิงในมุมบทบาทสมมติ	๓๑/๘/๒๕๖๐ หยิบรองเท้าไปเก็บที่ชั้นวางรองเท้าของเด็กหญิงตามที่ตกลงกันได้	๖/๙/๒๕๖๐ เป็นผู้นำแสดงท่าทางเคลื่อนไหวร่างกายโดยที่ครูต้องช่วยกระตุ้น	๒๔/๙/๒๕๖๐ ใช้สียืนตกแต่งแกนกระดาษทิชชูแตกต่างจากเพื่อนๆ

จากตัวอย่างที่ ๒ แบบบันทึกพฤติกรรมของเด็กหญิงจันทร์เจ้า พบว่า มีพฤติกรรมตามสภาพที่พึงประสงค์ ยกเว้นการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์ควรได้รับการช่วยเหลือ เนื่องจากแสดงพฤติกรรมต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์

ตัวอย่างที่ ๓ การบันทึกพฤติกรรมแบบไม่เป็นทางการ

ตัวอย่าง แบบบันทึกรายวัน

ชื่อ ด.ญ.จันทร์เจ้า (นามสมมติ) เกิดวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ชั้นอนุบาลปีที่ ๓/๑

ชื่อครูผู้สังเกต นางสาวน้ำหวาน (นามสมมติ) วันที่บันทึก ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น.

สถานที่ : ปอทราย

พฤติกรรม : น้องเล่นอยู่ในปอทรายเปียกกับเพื่อนๆ โดยใช้อุปกรณ์ของเล่น ได้แก่ ช้อน ตักทรายใส่ตะแกรงที่มีรู ตักทรายใส่ถังแล้วก่อกองทรายเป็นปราสาท จากนั้นก็ใช้แม่พิมพ์พลาสติกกรุปัสตร์ต่างๆ เช่น กุ้งและหอยวางเรียงสลับกันไว้รอบๆ ปราสาท ตักทรายใส่ขวดน้ำพลาสติก ปิดฝา เขย่าโดยเอามาเขย่าใกล้ๆ หูพร้อมทั้งหันไปบอกร้องมะปรางว่า “มีเสียงดังด้วยนะ” “ลองฟังดู” จากนั้นก็ยื่นขวดน้ำพลาสติกที่ใส่ทรายให้น้องมะปรางลองเขย่าดู น้องมะปรางพูดว่า “จริงด้วย มีเสียง” แล้วน้องจันทร์เจ้าก็เททรายออก ตักทรายเข้าไปอีกแล้วเขย่า เททรายออก ตักทรายเข้าไป ทดลองเขย่าซ้ำไปมาหลายครั้ง น้องมะปรางทำเช่นเดียวกันกับน้องจันทร์เจ้า แต่ใส่ทรายเข้าไปเกือบเต็มขวด น้องจันทร์เจ้าพูดว่า “อย่าใส่ทรายเยอะนะ เขย่าไม่ได้” “ทรายเปียกติดอยู่ในขวดเทออกไม่หมด” “ต้องเคาะเอาทรายออกก่อน”

ความคิดเห็นของผู้สอน : จากการเล่นทราย น้องจันทร์เจ้าได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ได้ค้นพบข้อเท็จจริง ได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติคือ การเล่นทราย ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน (๑.๓.๑ เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย) ได้สัมผัสทราย และใช้มือในการหยิบจับอุปกรณ์บอกได้ว่าทรายกระทบวัตถุต่างๆ จะเกิดเสียงแตกต่างกัน (๑๐.๑.๑ บอกลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง หรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส) ได้ใช้ภาษาจากการสนทนา การพูดกับผู้อื่น ได้เรียนรู้คำศัพท์ที่ใช้เรียกสิ่งหนึ่งที่เป็นธรรมชาติ เช่น ทรายเปียก ทรายแห้ง แสดงความคิดริเริ่มในการเล่นโดยใช้ทรายใส่ขวดแล้วเขย่าเพื่อให้เกิดเสียง และแก้ปัญหาการเล่นได้ (๑๐.๓.๒ ระบุปัญหา สร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา)

จากตัวอย่างที่ ๓ แบบบันทึกพฤติกรรม พบว่า เด็กหญิงจันทร์เจ้าเล่น ทำกิจกรรม และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย ได้จากการสัมผัสทราย และใช้มือในการหยิบจับอุปกรณ์บอกได้ว่าทรายเมื่อกระทบวัตถุต่างๆ จะเกิดเสียงแตกต่างกัน บอกลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง หรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส โดยการสนทนา การพูดกับผู้อื่น เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ที่ใช้เรียกสิ่งหนึ่งที่เป็นธรรมชาติ เช่น ทรายเปียก ทรายแห้ง และสามารถระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา การแสดงความคิดริเริ่มในการเล่นโดยใช้ทรายใส่ขวดแล้วเขย่าเพื่อให้เกิดเสียง แก้ปัญหาการเล่นได้

ตัวอย่างที่ ๔ แบบสำรวจรายการ

ชื่อ ด.ช./ด.ญ.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับพฤติกรรมของเด็ก

พัฒนาการ	พฤติกรรมเด็ก	ครั้งที่ ๑		ครั้งที่ ๒		ครั้งที่ ๓		สรุป
		ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	
ด้านร่างกาย	๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมได้ด้วยตนเอง		✓		✓		✓	ปฏิบัติ
	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	✓			✓		✓	ปฏิบัติ
	๑.๓.๑ เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย	✓			✓		✓	ปฏิบัติ
ด้านอารมณ์จิตใจ	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้ สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม		✓		✓		✓	ปฏิบัติ
	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์	✓			✓			ยังสรุปไม่ได้
ด้านสติปัญญา	๑๐.๑.๓ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่ ๒ ลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์			✓		✓		ยังสรุปไม่ได้
	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ				✓		✓	ปฏิบัติ

จากตัวอย่างที่ ๔ แบบสำรวจรายการเด็กชาย/เด็กหญิง... **ด้านร่างกาย** พบว่า มีพฤติกรรมล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมได้ด้วยตนเอง นอนพักผ่อนเป็นเวลา และเล่นทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย **ด้านอารมณ์ จิตใจ** พบว่า แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม และ**ด้านสติปัญญา** พบว่า กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีโอกาสแสดงออก และทำกิจกรรมจำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่ ๒ ลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์ เพิ่มมากขึ้น แล้วจึงประเมินพฤติกรรมการแสดงออกและการจำแนกอีกครั้งก่อนสรุปผลการประเมิน

ตัวอย่างที่ ๕ แบบบันทึกการสนทนา

ชื่อ สกุล เด็กหญิงไก่อ สมบูรณ์ดี ชั้น อนุบาล ๓/๑ อายุ ๕/๕ ปี

ภาคเรียนที่...๒.../...๒๕๖๐...

กิจกรรม การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ตอนเช้า

วัน เดือน ปี	คำพูดของเด็ก	ความคิดเห็นผู้สอน
๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	วันหยุดหนูช่วยคุณแม่ล้างจาน	น้องไก่อกล้าพูดกล้าแสดงออก
๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐	คุณแม่สอนหนูปั่นจักรยาน หนูปั่นได้แล้ว	อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐	หนูขอให้คุณยาย คุณยายหนูไม่สบายต้องไปหาหมอ	(๓.๒.๑) ฟังผู้อื่นพูดจนจบและ
๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐	เลิกเรียนคุณแม่จะพาหนูไปซื้อเค้กวันเกิด หนูชอบเค้กช็อกโกแลต	สนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงเรื่องที่ฟัง (๙.๑.๑)
๑๓ กันยายน ๒๕๖๐	เมื่อวานนี้ฝนตก ที่บ้านหนูไฟดับ ต้นไม้หักด้วย เพราะลมแรง	มีความคิดรวบยอด เรื่อง “วันนี้ และเมื่อวาน” และบอกสิ่งที่จะ
๒๖ กันยายน ๒๕๖๐	ปิดเทอมคุณแม่จะพาหนูไปที่ยวทะเล หนูจะไปเล่น น้ำทะเลกับแม่กับน้องและเก็บเปลือกหอยด้วย	ทำในอนาคตได้ (๑๐.๒.๑)

จากตัวอย่างที่ ๕ แบบบันทึกการสนทนาของเด็กหญิงไก่อ สมบูรณ์ดี พบว่า มีพฤติกรรมฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่อง สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่ฟังได้ กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ และมีความเข้าใจ มีความคิดรวบยอดเรื่องวันนี้ เมื่อวาน และบอกสิ่งที่จะทำในอนาคตได้

ตัวอย่างที่ ๒ แบบสัมภาษณ์

เด็กหญิง “น้องครีม” (นามสมมติ)

วัตถุประสงค์เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน

- ผู้สัมภาษณ์ : น้องครีมคะ วันนี้หนูแต่งตัวเหมือนหรือไม่เหมือนกับเพื่อนคนไหนบ้างคะ
- ผู้ถูกสัมภาษณ์ : วันนี้หนูใส่เสื้อกีฬาสีแดงเหมือนน้องเนยคะ แต่ใส่สีฟ้า ไม่เหมือนกัน
- ผู้สัมภาษณ์ : แล้วหนูกับน้องเนยมีอะไรที่ไม่เหมือนกัน
- ผู้ถูกสัมภาษณ์ : เนยมีผิวสีดำน่ากว่าหนู อ้วนกว่า และผมสั้นกว่าคะ
- ผู้สัมภาษณ์ : หนูเคยเล่นกับน้องเนยไหมคะ เล่นอะไรกัน
- ผู้ถูกสัมภาษณ์ : เล่นกันบ่อยๆ ค่ะ เล่นเป็นครูกับนักเรียน หนูเป็นนักเรียน บางทีก็เป็นครูคะ

จากตัวอย่างที่ ๒ แบบสัมภาษณ์ของน้องครีม พบว่า น้องยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ระหว่างตัวเองกับเพื่อนๆ ได้ เข้าใจว่าแต่ละคนมีสิ่งที่แตกต่างกันและมีสิ่งที่เหมือนกัน และเล่นร่วมกันกับเพื่อนที่แตกต่างจากตัวเองได้ (๘.๑.๑)

ผู้บันทึก นางสาวแก้วใจ (นามสมมติ)

ตัวอย่างที่ ๗ การสรุปผลการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา จำแนกตามตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๓ (๕ - ๖ ปี)

ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕.....

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

เลขที่	ชื่อ สกุล	ตัวบ่งชี้ที่ ๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ						ตัวบ่งชี้ที่ ๙.๒ อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้									
		๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง			๙.๑.๒ เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้			๙.๒.๑ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำด้อยการชี้ๆ			๙.๒.๒ เขียนชื่อของตนเอง						
		ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓				
๑	ด.ช.ไก่	๑	๒	๒	๑	๒	๒	๑	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒
๒																	
๓																	
๔																	
๕																	
๖																	

จากตัวอย่างที่ ๗ การสรุปผลการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย ของเด็กชายไก่ โดยใช้ฐานนิยม (Mode) อยู่ในระดับคุณภาพที่ ๒ อธิบายดังนี้

๑. สรุปผลการประเมินรายสัปดาห์ที่ฟังประสงค์ ให้นำผลการประเมินครั้งที่ ๑ ๒ ๓ มาสรุปโดยใช้ **ผลการประเมินครั้งสุดท้าย** จากกรณีเด็กชายไก่ สภาที่ฟังประสงค์ ๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง สรุปคุณภาพอยู่ในระดับ ๒ สภาที่ฟังประสงค์ ๙.๑.๒ เล่าเป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง สรุปคุณภาพอยู่ในระดับ ๒ สภาที่ฟังประสงค์ ๙.๒.๑ อ่านภาพ สัญลักษณ์คำด้วยการชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ สรุปคุณภาพอยู่ในระดับ ๒ และสภาที่ฟังประสงค์ ๙.๒.๒ เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง สรุปคุณภาพอยู่ในระดับ ๒ เช่นเดียวกัน

๒. สรุปผลการประเมินรายตัวบ่งชี้ ให้นำผลสรุปการประเมินครั้งสุดท้ายของรายสัปดาห์ที่ฟังประสงค์ มาสรุปเป็นผลการประเมินตัวบ่งชี้ โดยใช้ฐานนิยม (Mode) จากกรณีเด็กชายไก่ **ตัวบ่งชี้ที่ ๙.๑** มีความสามารถในการคิดรวบยอด มีคุณภาพอยู่ในระดับ ๒ **ตัวบ่งชี้ที่ ๙.๒** อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้มีคุณภาพอยู่ในระดับ ๒

๓. สรุปผลการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่ฟังประสงค์ ให้นำผลสรุปการประเมินครั้งสุดท้ายของรายตัวบ่งชี้มาสรุปเป็นผลการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่ฟังประสงค์ โดยใช้ฐานนิยม (Mode)

ตัวอย่างที่ ๘ การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กด้านสติปัญญา
จำแนกตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล ๓ (อายุ ๕ - ๖ ปี)

โรงเรียน.....ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕.....

เด็กชายไก่ (นามสมมติ)

พัฒนาการ	ผลการประเมิน			สรุปพัฒนาการ
	๓	๒	๑	
ด้านสติปัญญา				๒
มฐ. ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย				๒
๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ		✓		
๙.๒ อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้		✓		
มฐ. ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้				๒
๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด	✓			
๑๐.๒ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล		✓		
๑๐.๓ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ		✓		
มฐ. ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์				๒
๑๑.๑ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์		✓		
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	✓			
มฐ. ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย				๓
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	✓			
๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	✓			

จากตัวอย่างที่ ๘ สรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กด้านสติปัญญาโดยใช้ฐานนิยม (Mode) ของเด็กชายไก่ ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ ๒ เมื่อจำแนกตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า **มาตรฐานที่ ๙** ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีคุณภาพอยู่ในระดับ ๒ สำหรับ**มาตรฐานที่ ๑๐** มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับ ๒ ส่วน**มาตรฐานที่ ๑๑** มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีคุณภาพอยู่ในระดับ ๒ (มีฐานนิยม ๒ ฐาน โดยตัวบ่งชี้ที่ ๑๑.๑ ได้ระดับคุณภาพ ๒ และตัวบ่งชี้ที่ ๑๑.๒ ได้ระดับคุณภาพ ๓ เนื่องจากเด็กกำลังเรียนในภาคเรียนที่ ๑ สถานศึกษาจึงสรุปผลการประเมินให้ได้ระดับ ๒ เพื่อนำข้อมูลไปใช้

ตอนที่ ๓

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย เป็นการดำเนินงานที่นำไปสู่สัมฤทธิ์ผลของการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรปฐมวัยให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบและต่อเนื่อง การเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร การส่งเสริมให้ผู้สอนระดับปฐมวัยนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบ ผู้สอนระดับปฐมวัยและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีพัฒนาการตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมด้วยความเข้าใจ ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม จะช่วยให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นการเปิดโอกาสให้สามารถจัดการศึกษาได้หลายรูปแบบ และการสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าใจพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ให้เกิดการเชื่อมโยงในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ

บทที่ ๘

แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัย พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ชุมชน/ท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพเด็ก การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย จึงประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

มีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

- ๑) ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
- ๒) เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยร่วมให้ความเห็นชอบ และกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร
- ๓) คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานกับเด็ก ได้แก่ ผู้สอน พี่เลี้ยง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและคุณสมบัติของบุคลากร เช่น
 - มีวุฒิทางการศึกษาด้านการอนุบาลศึกษา/การศึกษาปฐมวัย หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจเย็น ให้ความเป็นกันเองกับเด็กอย่างเสมอภาค
 - มีบุคลิกของความเป็นผู้สอน เข้าใจและยอมรับธรรมชาติของเด็กตามวัย
 - พุดจาสุภาพเรียบร้อย ชัดเจนเป็นแบบอย่างได้
 - มีความเป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักประหยัด
 - มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และการปฏิบัติต่อเด็ก
 - มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่างๆ ของเด็ก และตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล ด้วยความเป็นธรรม
 - มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี
- ๔) ส่งเสริมและจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง เสมอภาค และปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนด

- ๕) ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานกับเด็กได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ก้าวหน้าอยู่เสมอ
- ๖) สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- ๗) จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวเด็ก งานวิชาการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- ๘) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- ๙) นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างมีระบบ
- ๑๐) กำกับ ติดตามให้มีการประเมินคุณภาพภายในระดับปฐมวัยในสถานศึกษา และนำผลจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็ก
- ๑๑) กำกับ ติดตามให้มีการประเมินการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ เพื่อนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก บริบทสังคม และให้มีความทันสมัย

๒. ผู้สอนระดับปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพเด็กโดยถือว่าเด็กมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดทำหลักสูตร พัฒนาหลักสูตร และนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้สอนจึงควรมีบทบาท/หน้าที่ ดังนี้

๑) บทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร

- ทำหน้าที่วางแผน จัดทำหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตร หน่วยการจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลพัฒนาการ
- จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กเล่น/ทำงานและเรียนรู้ ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
- ประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ชุมชน และท้องถิ่น

๒) บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้

- จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กกำหนดขึ้นด้วยตัวเอง และผู้สอนกับเด็กร่วมกันกำหนด เพื่อพัฒนาเด็กให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านในชีวิตประจำวัน ในการแสวงหาคำตอบหรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้อย่างมีเหตุผล
- จัดประสบการณ์กระตุ้นให้เด็กร่วมคิด แก้ปัญหา ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยวิธีการศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง
- จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมผ่านการเล่นได้เต็มตามศักยภาพและความสามารถของเด็กแต่ละคน
- สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้กิจวัตรประจำวัน และกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

- จัดกิจกรรมการเล่นที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ
- ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างผู้สอนและเด็กในการดำเนินประสบการณ์การเรียนรู้การสอนอย่างสม่ำเสมอ
- จัดการประเมินผลพัฒนาการที่สอดคล้องกับสภาพจริง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพเด็กให้เต็มตามศักยภาพ และนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดประสบการณ์ของตนให้มีประสิทธิภาพ

๓) บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก

- สังเกตและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
- ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
- ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น มีความภูมิใจในตนเอง และกล้าแสดงออก
- ฝึกการเรียนรู้หน้าที่ ความมีวินัย และการมีนิสัยที่ดี
- จำแนกพฤติกรรมเด็กและสร้างเสริมลักษณะนิสัย และแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล
- ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๔) บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน

- นำนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทสังคม ชุมชน และท้องถิ่น
- ใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็ก
- จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร/กระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
- พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของผู้ใฝ่รู้ มีวิสัยทัศน์ และทันสมัยทันเหตุการณ์ในยุคของข้อมูลข่าวสาร

๓. พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่ผู้สอนและพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อสร้างความเข้าใจและพร้อมร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- ๑) มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา และให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการจัดประสบการณ์ของเด็กกับผู้สอนและเด็ก
- ๒) ร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ
- ๓) เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- ๔) สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
- ๕) อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก

๖) ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๗) เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

๘) มีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนาการของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๔. ชุมชน/ท้องถิ่น

ชุมชน/ท้องถิ่น มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

๑) มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม/ชมรมผู้ปกครอง

๒) มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษา

๓) เป็นศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้ มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

๔) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ

๕) ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

๖) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา โดยทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย

การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีความสำคัญมากในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพราะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้สอนให้นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการออกแบบพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมในและนอกห้องเรียน การจัดพัฒนาสื่อ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ โดยมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพเด็ก สถานศึกษาจึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย ดังนี้

๑) สำรวจและประเมินความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย และนำข้อมูลมาจัดทำแผนการพัฒนาด้านตนเองทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

๒) พัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยในด้านการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดประสบการณ์ เทคนิควิธีการ จัดประสบการณ์ เทคนิคการควบคุมชั้นเรียน และด้านอื่นๆ ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย ควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรม PLC เป็นต้น

๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีมุมมองความรู้โดยการจัดหาเอกสารด้านหลักสูตร แนวทางการจัดประสบการณ์ ตลอดจนองค์ความรู้ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

๔) ส่งเสริมให้ผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมปรึกษาและวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อให้ผู้สอนเข้าใจบทบาทหน้าที่และภารกิจของตนในการนำหลักสูตรไปสู่ปฏิบัติส่งผลดีต่อการทำงานร่วมกันในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นการสร้างรอยเชื่อมต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้เป็นอย่างดี

การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร

การพัฒนาหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องจัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดหาและจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดงบประมาณส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้/โครงการ การทัศนศึกษานอกสถานที่ การพัฒนาบุคลากร การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการระดับปฐมวัย และการนิเทศ กำกับ ติดตาม

๒) จัดซื้อและจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน จัดซื้อและจัดหาสื่อของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามมุมประสบการณ์ต่างๆ การพัฒนาสนามเด็กเล่น และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการจัดเตรียมของใช้ส่วนตัวให้แก่เด็กตามความจำเป็น เพื่อการดูแลอนามัยส่วนบุคคลและการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเด็กได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

๓) กำกับติดตามการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

๔) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นไปตามหลักการพัฒนาเด็กทุกช่วงวัย ระดมทรัพยากรในการจัดหาผู้สอนที่มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์ด้านการศึกษาระดับปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้

การนิเทศ กำกับ ติดตาม การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ

การนิเทศ กำกับ ติดตาม การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ เป็นกระบวนการสำคัญในการควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การตรวจเยี่ยม การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การสอนแนะ (Coaching) การตรวจแผนการจัดการประสบการณ์ ทั้งนี้ ควรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ และเป็นกัลยาณมิตร เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑) ประชุมผู้บริหารสถานศึกษาและผู้สอนระดับปฐมวัย เพื่อร่วมกันกำหนดความต้องการ และช่วงเวลาในการจัดทำปฏิทินการนิเทศหรือแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสม ต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม

๒) สร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีในการจัดกิจกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๓) ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามตามแผนการนิเทศ และนำผลการนิเทศมาวางแผนเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาบุคลากรปฐมวัยตามความต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่อง

๔) นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นกระบวนการเชิงระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพของหลักสูตร การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมต่อไป ซึ่งแนวทางการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย

๑. การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินกระบวนการร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ควรดำเนินการดังนี้

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยฉบับเดิม ศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรที่ผ่านมา มีผลสำเร็จอะไรบ้าง มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยใช้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา การประเมินพัฒนาการ นโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลการสอบถามความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

๒) การตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นการประเมินเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง เหมาะสมเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยใช้วิธีการสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน องค์กร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขเอกสารหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและมีคุณภาพ

๓) การประเมินความพร้อมก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินความพร้อมและความพอเพียงด้านปัจจัยหรือทรัพยากรในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ได้แก่ ด้านบุคลากรมีจำนวนพอเพียงหรือไม่ มีคุณลักษณะพร้อมที่จะจัดประสบการณ์อย่างน้อยเพียงใด ด้านเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร มีความพร้อมและพอเพียงต่อการจัดประสบการณ์หรือไม่ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์มีพอเพียงหรือไม่ เพื่อการจัดการพัฒนาหรือการจัดซื้อและจัดหาให้ทันต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประเมินโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม การตรวจสอบรายการ หรือการสอบถาม

๒. การประเมินระหว่างการทำเนิการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร เพื่อศึกษา ความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตรเป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ประเด็นการประเมิน ได้แก่ การวางแผนการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อมและบุคลากร การนิเทศ การฝึกอบรมและพัฒนาครูและบุคลากร เพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร การจัดปัจจัยและสิ่งสนับสนุนการใช้หลักสูตร ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมและพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียน การเลือกและ ใช้สื่อจัดการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ ความรู้ความสามารถของผู้สอนและบุคลากร และประเด็นประเมิน เกี่ยวกับการจัดมุมประสบการณ์ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน การตรวจสอบคุณภาพ หลักสูตรระหว่างใช้อาจใช้วิธีการนิเทศ ติดตาม การสอบถาม การสนทนากลุ่ม หรือการสังเกต

๓. การประเมินหลังการนำหลักสูตร เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ หลังจากดำเนินการใช้ หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย และสรุปผลภาพรวมของหลักสูตรที่จัดทำว่าบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยหรือไม่ บรรลุผลมากน้อยเพียงใด ต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาส่วนใดบ้าง ปรับปรุงหรือพัฒนา อย่างไร ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิผลของหลักสูตร ได้แก่ การบรรลุผลตามมาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร การบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหลักสูตร ได้แก่ หน่วยการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การบริหารจัดการหลักสูตร และการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษา ประเมินโดยใช้วิธีการตรวจสอบรายการการศึกษา เอกสาร การสอบถาม หรือการสนทนากลุ่ม

ตัวอย่างแบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยก่อน/หลังการนำหลักสูตรไปใช้ ในตัวอย่างที่ ๑ และ ๒ สถานศึกษาสามารถปรับแบบรายการ ประเด็นการตรวจสอบ และระดับคุณภาพไปปรับใช้ตาม ความเหมาะสมและตามความต้องการของสถานศึกษา

ตัวอย่างที่ ๑

แบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยก่อนการนำหลักสูตรไปใช้

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

สังกัด.....เขต.....

คำชี้แจง

แบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยฉบับนี้เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นที่ใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของสถานศึกษาทำหน้าที่ตรวจสอบ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัย ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน เป็นต้น

กรณีที่สถานศึกษามีความต้องการในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร สามารถใช้วิธีการในการรวบรวมความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น การประชุมสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ๒๐ - ๔๐ ปี ๔๑ - ๕๐ ปี ๕๑ - ๖๐ ปี มากกว่า ๖๐ ปี
- สถานะ/ตำแหน่งหน้าที่
 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัย
 ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการ
 ผู้แทนผู้ปกครอง บริหารโรงเรียน
 ผู้แทนชุมชน
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ ๒ การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยก่อนการนำหลักสูตรไปใช้

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ใช่/ไม่ใช่ และบันทึกความคิดเห็นในช่องข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
๑	ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา			
	๑.๑ แสดงแนวคิดและความเชื่อในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ชัดเจน ครบถ้วน			
	๑.๒ มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐			
	๑.๓ มีความเชื่อมโยงกับความเชื่อในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย			
	๑.๔ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนด ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา			
๒	วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย			
	๒.๑ มีความชัดเจนและสอดคล้องกับปรัชญา การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา			
	๒.๒ แสดงความคาดหวังและวิธีการพัฒนา เด็กปฐมวัยในอนาคตได้ชัดเจน			
	๒.๓ แสดงถึงจุดเน้น อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ที่ต้องการ ของสถานศึกษา			
	๒.๔ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนด			
	๒.๕ มีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการในเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ			
๓	จุดหมาย			
	๓.๑ มีความสอดคล้องและครอบคลุมจุดหมาย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐			
	๓.๒ มีความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา			
	๓.๓ มีความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ ตามจุดหมายที่กำหนดในหลักสูตร			

ที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
๔	มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ๔.๑ นำมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสภาพที่พึงประสงค์มากำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยครบถ้วน			
	๔.๒ นำมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสภาพที่พึงประสงค์มาจัดแบ่งกลุ่มอายุเด็กและระดับชั้นเรียนได้ชัดเจน ครบถ้วน			
๕	ระยะเวลาเรียน ๕.๑ มีการกำหนดเวลาเรียนต่อ ๑ ปีการศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน			
	๕.๒ มีการกำหนดเวลาเรียนแต่ละวันไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง			
	๕.๓ มีการกำหนดช่วงเวลากิจวัตรประจำวันเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก			
๖	สาระการเรียนรู้รายปี ๖.๑ มีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละช่วงวัย			
	๖.๒ ครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐			
	๖.๓ มีการจัดแบ่งสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับช่วงเวลาในการจัดหน่วยประสบการณ์			
๗	การจัดประสบการณ์ ๗.๑ มีกำหนดการจัดประสบการณ์โดยใช้หลักการบูรณาการผ่านการเล่นที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก			
	๗.๒ มีรูปแบบการจัดประสบการณ์สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ และจุดหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย			
	๗.๓ มีกำหนดการจัดประสบการณ์แต่ละช่วงอายุที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก			

ที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	๗.๔ มีกำหนดการจัดประสบการณ์เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติ ริเริ่มและมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้			
	๗.๕ มีกำหนดการจัดประสบการณ์เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย			
	๗.๖ มีกำหนดการจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะชีวิตและการปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			
	๗.๗ มีกำหนดการจัดประสบการณ์ส่งเสริมการพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี มีวินัยและมีความเป็นไทย			
๘	การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ๘.๑ ระบุแนวการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก			
	๘.๒ มีสื่อที่หลากหลาย เหมาะสม และเพียงพอ			
	๘.๓ มีแหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษาที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก			
๙	การประเมินพัฒนาการ ๙.๑ มีการประเมินพัฒนาการเด็กครอบคลุมมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์			
	๙.๒ มีการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง			
๑๐	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ๑๐.๑ มีความพร้อมด้านผู้สอน บุคลากร และข้อมูลสารสนเทศ			
	๑๐.๒ มีงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ			
	๑๐.๓ มีการวางแผนการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย (ก่อน - ระหว่าง - หลังการใช้)			
	๑๐.๔ มีแผนการนิเทศติดตามการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ			

ที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
๑๑	การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑			
	๑๑.๑ ผู้บริหารมีการวางแผนและสร้างความเข้าใจแก่ผู้สอนระดับปฐมวัย ผู้สอนระดับประถมศึกษาที่เกี่ยวข้อง พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ในการสร้างรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับ			
	๑๑.๒ ผู้สอนระดับปฐมวัยและประถมศึกษามีการแลกเปลี่ยนและกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน			
	๑๑.๓ มีแนวทางการจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมในการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของผู้สอนร่วมกัน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย			
	๑๑.๔ มีการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศของเด็กปฐมวัยรายบุคคลส่งต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อการวางแผนพัฒนาเด็กร่วมกัน			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจสอบ
(.....)

ตำแหน่ง.....

วัน เดือน ปี.....

ตัวอย่างที่ ๒

แบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยหลังการนำหลักสูตรไปใช้

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....
สังกัด.....เขต.....

คำชี้แจง

แบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยฉบับนี้เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นที่ใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยหลังการนำหลักสูตรไปใช้ และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของสถานศึกษาทำหน้าที่ตรวจสอบ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัย ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน เป็นต้น

กรณีที่สถานศึกษามีความต้องการในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร สามารถใช้วิธีการในการรวบรวมความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น การประชุมสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

๑. เพศ ชาย หญิง
๒. อายุ ๒๐ - ๔๐ ปี ๔๑ - ๕๐ ปี ๕๑ - ๖๐ ปี มากกว่า ๖๐ ปี
๓. สถานะ/ตำแหน่งหน้าที่
- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> ผู้บริหารสถานศึกษา | <input type="checkbox"/> ผู้สอนระดับปฐมวัย |
| <input type="checkbox"/> ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ | <input type="checkbox"/> ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการบริหารโรงเรียน |
| <input type="checkbox"/> ผู้แทนผู้ปกครอง | |
| <input type="checkbox"/> ผู้แทนชุมชน | |
| <input type="checkbox"/> อื่นๆ โปรดระบุ | |

ตอนที่ ๒ การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยหลังการนำหลักสูตรไปใช้

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามระดับคุณภาพ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

เกณฑ์ระดับคุณภาพ

ระดับคุณภาพ ๓ ดี หมายถึง สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้ครบถ้วนและเหมาะสม

ระดับคุณภาพ ๒ พอใช้ หมายถึง สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้ แต่บางประเด็นควรปรับปรุงแก้ไข

ระดับคุณภาพ ๑ ปรับปรุง หมายถึง ไม่สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้เป็นส่วนใหญ่ ต้องปรับปรุงแก้ไข

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา
		๓	๒	๑	
๑	ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ๑.๑ แนวคิดและความเชื่อของปรัชญาการศึกษา ปฐมวัยของสถานศึกษาชัดเจน ครบถ้วน				
	๑.๒ ส่งเสริมพัฒนาเด็กตามจุดหมายหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐				
๒	วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ๒.๑ บรรลุผลปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของ สถานศึกษา				
	๒.๒ บรรลุผลตามความคาดหวังในอนาคตได้ ชัดเจน				
	๒.๓ สอดคล้องจุดเน้น อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ที่ต้องการของสถานศึกษา				
	๒.๔ บรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการในเชิง ปริมาณหรือเชิงคุณภาพ				
๓	จุดหมาย ๓.๑ มีความสอดคล้องและครอบคลุมจุดหมาย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐				
	๓.๒ มีความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา				
	๓.๓ นำไปสู่การปฏิบัติตามจุดหมายที่กำหนด ในหลักสูตรได้				
๔	มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ๔.๑ นำมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสภาพที่พึงประสงค์ไปใช้ได้ครบถ้วน				
	๔.๒ นำมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสภาพที่พึงประสงค์ไปใช้กับเด็กทุกกลุ่มอายุ และระดับชั้นเรียนได้ครบถ้วน				

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา
		๓	๒	๑	
๕	การจัดเวลาเรียน ๕.๑ กำหนดเวลาเรียนต่อ ๑ ปีการศึกษา ได้ความเหมาะสม				
	๕.๒ กำหนดเวลาเรียนแต่ละวันมีความเหมาะสม				
	๕.๓ กำหนดช่วงเวลากิจการประจำวัน มีความเหมาะสม				
๖	สาระการเรียนรู้รายปี ๖.๑ มีความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ในแต่ละช่วงวัย				
	๖.๒ ครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระ ที่ควรเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐				
	๖.๓ มีการจัดแบ่งสาระการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับ ช่วงเวลาในการจัดหน่วยประสบการณ์				
๗	การจัดประสบการณ์ ๗.๑ ใช้หลักการบูรณาการผ่านการเล่น ที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก				
	๗.๒ มีความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ และ จุดหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย				
	๗.๓ มีความเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก				
	๗.๔ เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติ ริเริ่มและมีส่วนร่วม ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้				
	๗.๕ เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย				
	๗.๖ ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะชีวิตและมีการปฏิบัติตน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
	๗.๗ ส่งเสริมการพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี มีวินัย และมีความเป็นไทย				
๘	การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ๘.๑ มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก				
	๘.๒ มีสื่อที่หลากหลาย เหมาะสม และเพียงพอ				
	๘.๓ มีแหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา เหมาะสม เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม				

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา
		๓	๒	๑	
๙	การประเมินพัฒนาการ				
	๙.๑ มีการประเมินพัฒนาการเด็กครอบคลุม มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
	๙.๒ มีการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง				
	๙.๓ มีร่องรอยการประเมินพัฒนาการเด็ก				
๑๐	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย				
	๑๐.๑ มีความพร้อมด้านครู บุคลากร และข้อมูล สารสนเทศ				
	๑๐.๒ มีงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ				
	๑๐.๓ มีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย				
๑๑	การสร้างรอยเชื่อมต่าระหว่างการศึกษา ระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑				
	๑๑.๑ ผู้บริหารสร้างความเข้าใจในการสร้าง รอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับ				
	๑๑.๒ ผู้สอนระดับปฐมวัยและประถมศึกษา มีการแลกเปลี่ยนและทำงานร่วมกัน				
	๑๑.๓ มีการจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัย มีความพร้อมในการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของผู้สอนร่วมกัน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย				
	๑๑.๔ มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ และหรือ กิจกรรมสัมพันธ์กันให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจ การศึกษาทั้งสองระดับ				

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจสอบ
(.....)

ตำแหน่ง.....

วัน เดือน ปี.....

การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจการศึกษาไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน วางแผน และดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการนิเทศ และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับ ติดตาม และประเมิน ต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่าย รวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากการรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

บทที่ ๙

การให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม

เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากปกติ ซึ่งเกิดขึ้นค่อนข้างบ่อย ต่อเนื่องเป็นระยะ และส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ ปัญหาพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยมักเกิดจากปัญหาด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้สอน อาจพบพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นในเด็กปกติทั่วไป ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีที่ถูกต้องเหมาะสม เด็กจะเติบโตอย่างมีคุณภาพ และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ขณะเดียวกัน หากเด็กได้รับอบรมเลี้ยงดูและดูแลเอาใจใส่ไม่ถูกต้อง อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้สอนที่มีความเข้าใจพัฒนาการของเด็ก ให้ความรัก มีความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่อาจเกิดกับเด็ก และลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ทันที่ ก็น่าจะสามารถจัดปัญหานั้นๆ ได้

การพิจารณาว่าเด็กมีปัญหาพฤติกรรม หรือมีพฤติกรรมที่แสดงออกผิดไปจากปกติหรือไม่ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

๑. พฤติกรรมนั้นมีลักษณะแตกต่างจากการแสดงออกของเด็กในระดับอายุ พัฒนาการเดียวกัน
๒. พฤติกรรมนั้นมีความถี่ ระยะเวลา และความรุนแรงของการเกิดพฤติกรรม จนเป็นอันตรายต่อตัวเด็กเองและผู้อื่น

๓. พฤติกรรมนั้นส่งผลให้เด็กสูญเสียโอกาสในสังคม หรือมีผลกระทบต่อชีวิตของเด็ก
๔. พฤติกรรมนั้นมีผลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
๕. พฤติกรรมนั้นขัดขวางการดำเนินชีวิตของเด็กในการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น

การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม ผู้สอนควรมีความเข้าใจพัฒนาการและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเด็ก จะช่วยให้การปรับพฤติกรรมเด็กประสบผลสำเร็จด้วยดี ซึ่งมีข้อควรคำนึงดังนี้

๑. ควรหาสาเหตุที่เกิดปัญหาพฤติกรรมอย่างถี่ถ้วนและไม่ด่วนสรุป เช่น กรณีที่เด็กเคลื่อนไหวและซนมากตลอดเวลา มีความสนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นช่วงสั้นๆ ไม่ค่อยอดทนหรือไม่รอคอยอะไรนานๆ ผู้สอนไม่ควรด่วนสรุปว่าเด็กมีสมาธิสั้น ควรหาสาเหตุโดยการสอบถามพ่อแม่ ผู้ปกครอง ถึงพฤติกรรมขณะอยู่ที่บ้าน ประวัติการคลอดและการเลี้ยงดู รวมถึงปรึกษาครูการศึกษาพิเศษ ก่อนสรุป เป็นต้น

๒. ทำความเข้าใจในปัญหาพฤติกรรมของเด็กพร้อมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อหาสาเหตุและหาแนวทางช่วยเหลือ แก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาร่วมกัน

๓. ประสานความร่วมมือกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือเด็กอย่างถูกต้องและเหมาะสม ด้วยการใช้เทคนิคการศึกษาเด็กรายบุคคล เพื่อให้เข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมอย่างถ่องแท้

๔. ควรใช้หลักการปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมกับปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ได้แก่ การปรับสภาพแวดล้อม การเบี่ยงเบนความสนใจ การชี้แนะ การเป็นแบบอย่างที่ดี การแยกให้อยู่ตามลำพังชั่วคราว การให้คำชมเชยผ่านทางคำพูดหรือการแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง การลงโทษ

ตัวอย่างการปรับพฤติกรรม เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว ชอบรังแก หรือเล่นรุนแรงกับเพื่อน ถ้าเป็นเด็กเล็ก ผู้สอนควรให้เด็กทำกิจกรรมอยู่ใกล้ๆ อย่าปล่อยให้เล่นกับเพื่อนตามลำพัง หรือสร้างข้อตกลงในการเล่นร่วมกันของเด็ก ถ้าเป็นเด็กโต ผู้สอนควรถามถึงสาเหตุ และชี้แจงถึงผลเสียของการใช้กำลัง ก้าวร้าว และชี้แนะวิธีที่เหมาะสม เช่น บอกความไม่พอใจออกมาตรงๆ ให้อภัยเพราะเป็นเพื่อนกัน ซึ่งทุกคนก็ทำผิดพลาดกันได้

๕. เป็นกำลังใจในการช่วยเด็กที่มีพฤติกรรมที่มีปัญหา เช่น เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออกหรือทำสิ่งต่างๆ นอกจากคำสั่งของพ่อแม่ ควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็กว่าทุกคนสามารถที่จะปรับแก้ไขให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถหรือความคิดเห็นอยู่เสมอ และควรให้คำชมเชยหรือกำลังใจ เพื่อให้เด็กตั้งใจทำต่อไปได้ ถ้าให้โอกาส ให้การยอมรับในคุณค่าของมนุษย์ ให้ความรัก ความนุ่มนวล และความเอื้ออาทร ก็จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

๖. กรณีเด็กมีปัญหาพฤติกรรมที่รุนแรง ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้สอนไม่สามารถให้การช่วยเหลือหรือแก้ไขพฤติกรรมนั้นๆ ได้ ควรพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์

ปัญหาพฤติกรรมที่พบบ่อยในเด็กปฐมวัย

ปัญหาพฤติกรรมที่เกิดกับเด็กปฐมวัย ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการ เป็นปัญหาที่ค่อนข้างเข้าใจง่าย ไม่สลับซับซ้อน และเกี่ยวกับลักษณะของการปรับตัวต่อการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม ซึ่งถ้าเด็กขาดการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู และได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมอย่างไม่เหมาะสม ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมขึ้นอย่างง่ายดาย ตัวอย่างปัญหาพฤติกรรมในเด็กปฐมวัยที่พบบ่อย มีดังนี้

ตัวอย่างปัญหาพฤติกรรมที่พบบ่อยในเด็กปฐมวัย

ปัญหา	ลักษณะที่พบ	สาเหตุ	แนวทางช่วยเหลือและแก้ไข
๑. เด็กพูดช้า	เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการพูดไม่เป็นไปตามอายุ เช่น เด็กอายุ ๓ ปี แล้วพูดเป็นประโยคสั้นๆ ไม่ได้ พูดได้เป็นคำๆ หรือสื่อสารกับคนอื่นไม่ได้	๑. การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ผู้ดูแลเด็กไม่รู้อความต้องการของเด็ก และตอบสนองความต้องการของเด็ก โดยไม่พยายามกระตุ้นให้เด็กพูดสื่อสาร ๒. เด็กมีความบกพร่องทางพัฒนาการ เช่น เด็กกลุ่มอาการดาวน์ เด็กที่มีภาวะชัก หรือเด็กสมองพิการ เด็กกลุ่มอาการออทิสติก เป็นต้น ๓. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	๑. ฝึกให้เด็กพูดหรือออกเสียง ในสภาวะแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ให้เด็กรู้สึกสนุกในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ไม่บังคับว่าเด็กต้องออกเสียงหรือพูดตาม ๒. ควรชักชวนพูดคุยในสิ่งที่เด็กกำลังสนใจ ในเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ๓. สอนให้พูดคำง่ายๆ ที่เด็กใช้ในชีวิตประจำวัน หรือคำจากการเล่านิทาน ๔. ให้เด็กได้พูดสื่อสารกับบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ๕. หากการพูดช้าเกิดจากความบกพร่องทางการได้ยิน ควรพาไปพบแพทย์ เพื่อรักษาด้วยวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสม
๒. เด็กพูดติดอ่าง	พูดตะกุกตะกัก พูดไม่คล่อง ขาดความต่อเนื่อง ในการพูด มีการพูดซ้ำๆ มากกว่า ๓ ครั้งขึ้นไป โดยเฉพาะเมื่อเริ่มต้นพูด	๑. เด็กมีความเครียดหรือวิตกกังวลจากการเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ เช่น เข้าโรงเรียนใหม่ ๒. เด็กได้รับการบาดเจ็บทางสมอง ทำให้อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูดขาดการประสานงานกัน ๓. การเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้องของครอบครัว เช่น เร่งให้เด็กพูดเร็วเกินไป ความพร้อมทางภาษาของเด็ก หรือดูต่ำเมื่อเด็กพูดไม่คล่อง ทำให้เด็กไม่กล้าพูด	๑. เป็นผู้ฟังที่ดี รอให้เด็กพูดจนจบ และไม่พูดแทรก ๒. เป็นแบบอย่างที่ดีในการพูด โดยพูดช้าๆ สั้นๆ ชัดเจน เมื่อพูดจบประโยคแล้ว ควรหยุดรอ ๒ - ๓ นาที แล้วค่อยเริ่มพูดประโยคใหม่ ๓. ในขณะที่เด็กพูด ไม่แสดงสีหน้าท่าทางที่ทำให้เด็กไม่มั่นใจ เช่น จ้องหน้าหรือโมโห ๔. ทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก ให้ความรักและเอาใจใส่ เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่น และมีความมั่นคงด้านจิตใจ ๕. หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ทำให้เด็กพูดติดอ่างมากขึ้น

ปัญหา	ลักษณะที่พบ	สาเหตุ	แนวทางช่วยเหลือและแก้ไข
๓. เด็กชอบเล่นอวัยวะเพศ	- เวลานอนชอบลูบคลำอวัยวะเพศ - ชอบนอนคว่ำหน้า - ภูโถอวัยวะเพศกับพื้น หรือจับอวัยวะเพศเล่น	๑. เด็กวัย ๒ - ๕ ปี มักมีความสนใจในเรื่องเพศ ทั้งการเล่นบทบาทเกี่ยวกับพ่อแม่ สนใจอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างของเพศชายและหญิง ๒. เกิดจากการมีปัญหามึนสบายใจ ต้องการการปลอบประโลม	๑. ไม่แสดงให้เด็กเห็นว่าเป็นเรื่องน่าละอาย หรือรู้สึกผิดกับการกระทำแบบนี้ ๒. เมื่อเห็นเด็กเล่นอวัยวะเพศ ไม่ควรดุตำหรือทำโทษเด็ก ควรเบี่ยงเบนความสนใจเด็กไปเรื่องอื่น เช่น ชวนเด็กเล่น ร้องเพลง หรือเล่านิทาน ๓. อธิบายให้เด็กรู้ถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการเล่นอวัยวะเพศ
๔. เด็กกั๊กเล็บหรือดูดนิ้ว	- กั๊กเล็บตลอดเวลาที่ว่างจนเล็บหลุดแหว่ง - เด็กดูดนิ้ว	๑. เด็กมีความรู้สึกเหงา ว่าเหว้ไม่มั่นคง ไม่สบายใจ ๒. เด็กมีความเครียด ซึ่งอาจเกิดจากความกลัว หรือเด็กคิดกลัวไปต่างๆ นานา ๓. การอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็ก ที่มีการควบคุมเช่น ดุมาก เจ้าระเบียบ หรือปกป้องมากเกินไป ๔. เด็กไม่กล้าแสดงออกทางอารมณ์ จึงแสดงออกโดยการกั๊กเล็บหรือดูดนิ้วแทน เช่น อารมณ์โกรธ	๑. หาสาเหตุว่ามีอะไรบงกชจิตใจเด็กสัมผัสโอบกอด ให้ความรัก ความอบอุ่นเล่านิทาน ๒. หากิจกรรมที่น่าสนใจให้เด็กอย่าให้อยู่ว่าง ๓. บอกให้เด็กรู้ถึงอันตรายว่าเล็บที่สกปรกอาจเป็นสื่อนำโรคได้ ๔. หากไม่สามารถแก้อาการกั๊กเล็บหรือดูดนิ้วของเด็กได้ ควรพาเด็กไปพบจิตแพทย์เด็ก เพื่อขอคำแนะนำที่เหมาะสมต่อไป
๕. เด็กมีอาการตึก	มีการกระตุกซ้ำๆ ของกล้ามเนื้อโดยไม่ได้ตั้งใจ มักเป็นที่ใบหน้า คอ ไหล่ ทำให้เกิดอาการขยับตา กระตุกมุมปาก หน้าผากย่น ยกไหล่ สายหัวไปมา สะบัดคอ หรือมีการเปล่งเสียงแปลกๆ เช่น ทำเสียงกระแอม เสียงจุมุก ฟุดฟิด เสียงคล้ายสะอึก ซึ่งอาการเหล่านี้จะสามารถหายไปเองได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับของความรุนแรงของโรคด้วย	๑. ความไม่สมดุลของสารสื่อประสาทในสมองบางตัวคือ โดปามีน (Dopamine) ๒. เกิดจากความเครียด การเก็บกดความต้องการบางอย่างพบในครอบครัวที่คอยเข้มงวดในการเลี้ยงดูเด็ก ๓. สาเหตุด้านจิตใจ	๑. พาไปพบกุมารแพทย์หรือจิตแพทย์เด็กเพื่อค้นหาสาเหตุโดยการตรวจวินิจฉัยที่แน่นอน ๒. ไม่ให้ความสนใจอาการผิดปกตินั้น เบี่ยงเบนความสนใจไปด้านอื่น ๓. ควรทำบรรยากาศให้ผ่อนคลาย ให้เด็กรู้สึกสบายใจและปลอดภัย ๔. หากเป็นติดต่อกันและช่วยเหลือแล้วไม่หาย อาจแนะนำให้ไปพบแพทย์

ปัญหา	ลักษณะที่พบ	สาเหตุ	แนวทางช่วยเหลือและแก้ไข
๖. เด็กที่มีปัญหาการรับประทานอาหาร	- เบื่ออาหาร - ชอบวิ่งเล่น ชอบการปีนป่าย ไม่อยู่นิ่งและไม่ค่อยสนใจการกินอาหาร - กินอาหารน้อยมาก	๑. เด็กเลือกรับประทานอาหาร ๒. เด็กถูกตามใจมากเกินไป ๓. กินของจุจกอีกอื่นๆ จนอิ่มก่อนมี้อาหาร	๑. ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการกินและสร้างบรรยากาศที่ดีในการกินปรับปรุงสีสน รสชาติ ชนิดของอาหาร จัดอาหารที่น่ากิน ๒. ไม่ใช้การบังคับ ใช้วิธีการจูงใจและเสริมแรงให้เด็กรับประทานอาหาร เช่น เล่นิทาน จัดกิจกรรมปรุงอาหารง่ายๆ ด้วยตนเอง ให้คำชมเชย
๗. เด็กที่มีปัญหาการนอน	เด็กไม่ยอมนอนกลางวัน	๑. เด็กบางคนไม่เคยนอนกลางวันมาก่อน ๒. สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เช่น มีเสียงดังรบกวน มีแสงสว่างมากเกินไป มีกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ ๓. เด็กเหนื่อย เครียด หรือวิตกกังวล	๑. ควรจัดที่นอนให้สะอาดและห้องมีบรรยากาศสงบ ๒. กิจกรรมก่อนนอนควรเป็นกิจกรรมที่สงบ ไม่กระตุ้นเด็ก และปฏิบัติเป็นประจำ เช่น เล่นิทาน หรือร้องเพลงให้ฟัง ให้เด็กหลับตาใช้มือลูบศีรษะเด็กเบาๆ
๘. เด็กที่มีปัญหาการขับถ่าย	เด็กไม่ยอมปัสสาวะหรืออุจจาระ	๑. ไม่เคยถูกฝึกให้ใช้ห้องน้ำห้องส้วม เคยนั่งแต่กระโถน ๒. ติดผ้าอ้อมสำเร็จรูป ๓. ห้องน้ำห้องส้วม มีสภาพไม่เหมาะสม ไม่สะอาด หรือมีกลิ่นเหม็น ๔. เด็กกลัวการอยู่ในห้องแคบๆ คนเดียว	๑. ฝึกเด็กให้มีสุขนิสัยที่ดีในการขับถ่าย เช่น การรักษาความสะอาดหลังการขับถ่าย การถ่ายเป็นเวลา ๒. ฝึกให้เด็กรู้จักการใช้ห้องน้ำห้องส้วมเมื่อถึงวัยที่เหมาะสม แทนการนั่งกระโถน ๓. ไม่ควรให้เด็กใส่ผ้าอ้อมสำเร็จรูปตลอดเวลา ๔. ไม่ควรเข้มงวดเกินไปในการฝึกขับถ่ายและควรจัดสภาพห้องน้ำห้องส้วมให้เด็กอยากเข้าไปใช้

ปัญหา	ลักษณะที่พบ	สาเหตุ	แนวทางช่วยเหลือและแก้ไข
๙. เด็กปัสสาวะรดที่นอน	- ปัสสาวะรดที่นอนหรือรดเสื้อผ้าในวัยที่เด็กควรจะควบคุมการขับถ่ายปัสสาวะได้แล้ว - ปัสสาวะรดที่นอนหรือรดเสื้อผ้า เป็นมากกว่า ๒ ครั้งใน ๑ อาทิตย์ ไม่ต่ำกว่า ๓ เดือน	๑. เด็กมีพัฒนาการช้ากว่าปกติ ไม่สามารถควบคุมการถ่ายปัสสาวะได้เมื่อถึงวัย ๒. เกิดจากการอักเสบของกระเพาะปัสสาวะ หรือการที่เด็กมีความจุของกระเพาะเล็กกว่าปกติ ทำให้เด็กกลั้นปัสสาวะได้ไม่นาน ๓. ถูกเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย หรือเข้มงวดเกินไป ไม่ได้รับการฝึกนิสัยในการขับถ่ายที่ถูกต้อง หรือถูกฝึกเมื่ออายุน้อย ๔. มีปัญหาที่ทำให้กระเทือนใจ	๑. ควรหาสาเหตุว่าเป็นเพราะอะไร เกิดจากสภาพร่างกายหรืออารมณ์ ถ้าเด็กมีร่างกายปกติดี พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็กไม่ควรว่ากล่าวลงโทษ ล้อเลียน หรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ทำให้เด็กเกิดความเครียด ตกใจกลัว ๒. ควรให้กำลังใจเด็กและช่วยเหลือเด็ก วิธีที่ใช้ได้ผลคือ ให้อดน้ำดื่ม หรืออาหารที่มีรสจัด เพราะทำให้เด็กกระหายน้ำบ่อย ๓. ควรให้เด็กปัสสาวะก่อนนอน และปลูกให้เด็กปัสสาวะตามเวลาที่เคยทำเป็นประจำทุกวัน ให้ทำงานกว่าเด็กจะเคยชินและลุกขึ้นมาปัสสาวะเองได้เมื่อปวด ๔. ควรให้คำชมเชยเมื่อเด็กไม่ปัสสาวะรดที่นอน แต่ถ้าเด็กยังมีปัญหาการปัสสาวะรดที่นอน ควรปรึกษาจิตแพทย์เด็ก
๑๐. เด็กชน อยู่ไม่นิ่งขาดสมาธิ	- ไม่ค่อยอยู่นิ่ง เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา - มีช่วงความสนใจในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดน้อยมาก	๑. กิจกรรมการสอนของผู้สอนไม่น่าสนใจ ระยะเวลาไม่เหมาะสมกับอายุของเด็ก ๒. เด็กรับประทานน้ำตาลหรืออาหารหวานจัดมากเกินไป ทำให้มีกำลังมาก	๑. ควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับความสามารถของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมแรงเมื่อเด็กทำกิจกรรมเสร็จสิ้นลง ๒. ลดน้ำตาลในอาหารทุกชนิด โดยเฉพาะควรงดเว้นการรับประทานช็อกโกแลต ทอฟฟี่ และน้ำอัดลมที่มีรสหวาน ๓. สังเกตอาการและแนะนำให้ผู้ปกครองพาไปพบแพทย์
๑๑. เด็กหยิ่งของผู้อื่น	พบในเด็กอายุ ๓ - ๔ ปี หยิ่งของผู้อื่นหรือของในห้องเรียนไปโดยไม่ขออนุญาต	๑. เกิดจากความรู้สึกอยากได้ ยังไม่เข้าใจเหตุผล เพียงต้องการอยากได้ของคนอื่น ๒. เกิดจากความหวงหวงใจใจ ไม่ได้ได้รับความอบอุ่นจากผู้เลี้ยงดู	๑. ควรสอนให้เด็กเรียนรู้สิทธิของผู้อื่น โดยการเล่านิทานให้เด็กเข้าใจ ด้วยวิธีนุ่มนวล แต่จริงจัง และควรเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดก่อนที่เด็กจะทำเป็นนิสัย ๒. ขอความร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองช่วยกันแก้ไข อาจให้เด็กนำของมาให้เพื่อน และให้เพื่อนรู้จักการขออนุญาตก่อนหยิบของผู้อื่น

ปัญหา	ลักษณะที่พบ	สาเหตุ	แนวทางช่วยเหลือและแก้ไข
๑๒. เด็กขี้อิจฉา	- เรียกร้องความสนใจเพื่อให้ได้รับความเอาใจใส่ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น แสดงพฤติกรรมกลับเป็นเด็กกว่าอายุจริง - รังแกคนที่ตัวเองอิจฉา แอบทำร้ายร่างกายและทำลายสิ่งของทั้งต่อหน้าหรือลับหลัง หรือหาทางแกล้งด้วยวิธีต่างๆ เมื่อผู้ใหญ่ไม่เห็น	๑. เด็กรู้สึกสูญเสียสิ่งที่เคยเป็นเจ้าของมาก่อน เช่น พ่อแม่และบุคคลในครอบครัวให้ความสนใจน้องที่เกิดใหม่ ๒. พ่อแม่บางคนแสดงท่าที่รักลูก สนใจลูกไม่เท่ากัน ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าไม่ได้รับความยุติธรรม ๓. เพื่อเรียกร้องความสนใจ	๑. เมื่อพ่อแม่จะมีลูกเพิ่ม ควรเตรียมลูกคนโตให้รับรู้ตั้งแต่แม่เริ่มตั้งครรภ์ ทำความเข้าใจกับเด็กว่าเขายังได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากพ่อแม่เหมือนเดิม ๒. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการดูแลน้อง ควรปรับความคิดความเข้าใจของเด็กว่าการมีน้องใหม่ เป็นการมีเพื่อนเพิ่มขึ้น ๓. แนะนำพ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กในครอบครัวด้วยความเท่าเทียมกัน ทั้งการกระทำและคำพูด ๔. ควรให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อความรู้สึกของเด็กให้มากขึ้น หากจังหวะในการชมเชยในพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็ก
๑๓. ร้องอาละวาด	การร้องอาละวาดเมื่อถูกขัดใจ อาจมีพฤติกรรมการกระแทกเท้า ลงนอนดิ้นกับพื้น ทูบตี หรือขว้างปา พบบ่อยในเด็กอายุ ๒ - ๕ ปี	การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม โดยการตามใจและตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างไม่เหมาะสม	๑. ผู้ใหญ่ไม่ควรให้ความสนใจ ปล่อยหรืออุ้มเด็กทุกครั้งที่ได้กร้องเมื่อถูกขัดใจ แต่ใช้วิธีเบนความสนใจไปสู่สิ่งอื่น ๒. ไม่ตามใจเรื่องที่ถูกขัดใจ ๓. เมื่อเด็กเบาเสียงหรือหยุดร้อง จึงเข้าไปหา พูดคุย ปลอดภัย และเปลี่ยนความสนใจเด็กไปเรื่องอื่น ๔. ในขณะที่เด็กร้องอาละวาด ไม่ควรพูดตำหนิเด็ก หรือสั่งสอนเด็ก ซึ่งเด็กจะไม่ฟัง ควรนิ่งและให้พื้นที่ที่ปลอดภัย ให้เด็กร้องจนกว่าเด็กจะสงบหรือร้องน้อยลง แล้วจึงให้ความสนใจและพูดด้วย

ปัญหา	ลักษณะที่พบ	สาเหตุ	แนวทางช่วยเหลือและแก้ไข
๑๔. เด็กติด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ	<ul style="list-style-type: none"> - มีอาการตื่นสายและอาการอ่อนเพลียในตอนเช้า - เด็กหมดความสนใจในกิจกรรมรอบตัว - เด็กตั้งตารางเวลาที่จะได้เล่นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และมักพูดถึงเวลาที่จะได้เล่นสื่ออิเล็กทรอนิกส์อีกในครั้งถัดไป - เด็กรู้สึกหงุดหงิดหรือหดหู่เวลาที่ไม่ได้เล่นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ - เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว - เด็กขาดสมาธิระหว่างทำกิจกรรม 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การหลั่งของสารโดปามีน (Dopamine) ภายหลังเด็กได้ทำกิจกรรมแปลกใหม่ เช่น การเล่นเกมอิเล็กทรอนิกส์ สารที่ว่านี้จะทำหน้าที่กระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมเดิมซ้ำๆ ๒. พ่อแม่ของเด็กปล่อยให้เด็กเล่นตามลำพัง หรือไม่มีกำหนดระยะเวลาการเล่นในแต่ละวัน ทำให้เด็กเล่นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ติดต่อกันเป็นเวลาหลายชั่วโมง 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. หากิจกรรมอื่นให้เด็กทำเพื่อลดการเล่นหรือใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การวาดภาพ ออกกำลังกาย ๒. ควรมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันกับเด็กเพิ่มขึ้น และอาจตั้งกฎกติกาในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่างๆ ให้ชัดเจน ๓. ควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูกในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ๔. ไม่ควรอนุญาตให้เด็กเล่นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่างๆ ช่วงก่อนเข้านอน และไม่จัดเก็บอุปกรณ์ไว้ในห้องนอนของเด็ก เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กแอบเล่นทั้งก่อนนอนหรือหลังตื่นนอนในทันที ๕. จัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริง เช่น การอ่านหนังสือหรือฟังนิทานร่วมกัน การเล่นเกมในสนามเด็กเล่น
๑๕. เด็กปฏิเสธ การไปโรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ต่อต้านชัดเจน ร้องไห้อาย อ่างงว่าไม่สบาย ไม่ยอมไปโรงเรียน - แสดงอาการทางกายต่างๆ ที่มักจะเป็นในช่วงเช้าที่จะต้องไปโรงเรียน เช่น คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ปวดหัว วิงเวียน เหงื่อออกมาก ท้องเสีย - คิดวิตกกังวลเกี่ยวกับการไปโรงเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ปรับตัวเข้ากับผู้สอน เพื่อน และการปฏิบัติตามตารางกิจกรรมประจำวันของโรงเรียนไม่ได้ ๒. การอบรมเลี้ยงดูที่ขาดการเอาใจใส่ 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ควรเตรียมความพร้อมที่จะรับเด็กเมื่อเปิดเรียน ทั้งตัวผู้สอน บรรยากาศภายในห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ของเล่น ของใช้ และกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการมาโรงเรียน ๒. ให้ความรู้ผู้ปกครอง และร่วมมือกันเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในการมาโรงเรียน ๓. จัดกิจวัตรประจำวันให้สม่ำเสมอ เช่น จัดตารางการกินการนอนให้เป็นเวลา เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวได้ง่ายขึ้น และร่วมมือในการทำกิจวัตรต่างๆ มากขึ้น ๔. ให้กำลังใจและเสริมแรงให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และปฏิบัติกิจวัตรตามตารางกิจกรรมของโรงเรียนอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ปัญหา	ลักษณะที่พบ	สาเหตุ	แนวทางช่วยเหลือและแก้ไข
๑๖. เด็กเข้ากับเพื่อนไม่ได้	ก้าวร้าว ขอบรังแก เล่นรุนแรง ก่อเรื่องวุ่นวาย ขวนทะเลาะ	๑. ขาดความรัก ความสนใจจากพ่อแม่ และผู้สอน ทำให้เด็กเป็นคนไม่ร่วมมือ ๒. พ่อแม่และผู้สอนเลี้ยงดูเด็กอย่างเข้มงวด ทำให้เด็กเกิดความเครียดและมาแสดงออกกับผู้อื่น ๓. คับเคียดกับการถูกตามใจและคาดหวังจะได้สิ่งต่างๆ จากผู้อื่น เช่นเดียวกับพ่อแม่ ๔. เด็กเห็นแบบอย่าง วิธีการแสดงออกก้าวร้าวจากบุคคลแวดล้อมและโทรทัศน์ ๕. ผู้เลี้ยงดู ยั่วยุให้เกิดอารมณ์โกรธบ่อยๆ ๖. เด็กเข้ากลุ่มกับเพื่อนไม่ได้	๑. ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็กอย่างเพียงพอ เช่น ชักชวนให้ร่วมกิจกรรมและอยู่ใกล้ๆ เด็ก ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่กับเพื่อนๆ ตามลำพัง ๒. ควรเลี้ยงดูเด็กโดยใช้เหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ๓. ผู้สอนแนะนำวิธีการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องแก่พ่อแม่ ๔. ผู้ใกล้ชิดเด็กควรแสดงท่าทีนุ่มนวลกับเด็ก ไม่ควรให้ดูรายการโทรทัศน์ที่แสดงถึงความก้าวร้าว ๕. หลีกเลี่ยงการยั่วยุให้เด็กโกรธ ๖. ควรฝึกให้เด็กได้มีโอกาสเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน และชมเชยเมื่อทำงานได้สำเร็จ เป็นที่ยอมรับในกลุ่ม

บทที่ ๑๐

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เด็กอายุ ๓ - ๖ ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้เปิดโอกาสให้สามารถจัดการศึกษาได้หลายรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ความแตกต่าง และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้มีความหลากหลาย ในทางปฏิบัติ เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็กให้เหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของสถานศึกษา แต่ละแห่ง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ว่า “เด็กทุกคน มีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ” โดยเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะนี้หากได้รับการจัดการศึกษาที่ปรับให้เหมาะสมควบคู่กับการบำบัดที่จำเป็นต่างๆ ตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม ก็สามารถพัฒนาจนใกล้เคียงเด็กปกติได้ ในทางตรงข้ามหากไม่ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม กับความต้องการเฉพาะของเด็ก อาจส่งผลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเมื่อเติบโตขึ้น และเป็นภาระของสังคมได้เวลาต่อมา เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการที่รุนแรง ควรได้รับการดูแลและการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ร่วมกับการศึกษาที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของเด็ก เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็ก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ความหมายของการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างในด้านเป้าหมาย การจัดหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน รวมทั้งการบริหารจัดการต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญา จุดเน้น หรือศักยภาพ และความต้องการของเด็กที่แตกต่างกัน การศึกษาจะต้องจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับ สภาพความต้องการและความจำเป็น เพื่อให้เด็กมีความสุขและเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ

ลักษณะการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในประเทศไทยมีหลากหลายลักษณะ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ : กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เป็นการศึกษาในระบบ

- สถานศึกษาในระบบที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาหรือการจัดกระบวนการเรียนรู้แตกต่างจากสถานศึกษาส่วนใหญ่ทั่วไป เช่น การศึกษาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กพิการ ผู้ด้อยโอกาส โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนสัตยาไส

- สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทางหรือมีจุดเน้นเป็นพิเศษ เช่น โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนกีฬา โรงเรียนนายสิบทหารบก โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนประชณีย์ วิทยาลัยนาฏศิลป์

กลุ่มที่ ๒ : กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เป็นการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัย

- มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นหลากหลาย สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาธรรมชาติ และความต้องการของเด็ก หรืออาจจัดการเรียนรู้ตามวิถีธรรมชาติ วิถีธรรม วิถีของชุมชน เช่น การศึกษาโดยครอบครัว ศูนย์การเรียนรู้ การศึกษายศครูภูมิปัญญา

- เป็นการศึกษาทางเลือกเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กที่ไม่ประสงค์จะเรียนในระบบการศึกษาปกติ ซึ่งมีเหตุผลมาจากพื้นฐานของบุคคลตามปรัชญาความเชื่อทางการศึกษา และการเรียนรู้หรือด้านอื่นๆ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมีความยืดหยุ่นในการนำสู่การปฏิบัติ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เด็กอายุ ๓ - ๖ ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสามารถนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปปรับใช้ได้ทั้งในส่วนของสาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับสภาพบริบท ความต้องการ และศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท เพื่อพัฒนาให้เด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดโดยดำเนินการ ดังนี้

๑. การกำหนดเป้าหมายคุณภาพเด็ก ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสาระการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาเด็กสถานศึกษาหรือผู้จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสามารถเลือกหรือปรับใช้ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็ก เพื่อนำไปออกแบบและบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้ครอบคลุมพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบท ความแตกต่าง และความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายได้

๒. สาระการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านให้เป็นไปตามเป้าหมายคุณภาพเด็กของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนด สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ สถานศึกษา/ผู้จัดการศึกษาสามารถเลือกหรือปรับสาระการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล และศักยภาพของเด็กสถานศึกษา/ผู้จัดการศึกษาสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนได้หลากหลายรูปแบบวิธีการตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย สภาพและบริบทที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ และควรฝึกให้เด็กได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ ให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

๓. การประเมินพัฒนาการเด็ก จะต้องคำนึงถึงปัจจัยความแตกต่างของเด็ก อาทิ เด็กที่มีความพิการแต่ละด้าน อาจต้องมีการปรับการประเมินพัฒนาการที่เอื้อต่อสภาพความพิการของเด็ก ทั้งวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ควรให้สอดคล้องกับเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้านดังกล่าว ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การพูดคุยและใช้คำถาม การสังเกต การประเมินการปฏิบัติ การแสดงออกในการทำกิจกรรม การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน โดยประเมินพฤติกรรมของเด็กตลอดเวลาที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้/กิจกรรม เพื่อให้ทราบว่าเด็กบรรลุตัวบ่งชี้/สภาพที่พึงประสงค์หรือมีแนวโน้มว่าจะบรรลุตัวบ่งชี้ได้ และสิ่งเหล่านี้ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะแต่ละกลุ่ม เพื่อให้การประเมินพัฒนาการเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๔. สถานศึกษาที่มีเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ควรได้รับการสนับสนุนครูพี่เลี้ยงให้การดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาการ กรณีที่มีเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมีผลพัฒนาการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ควรมีการส่งต่อไปยังสถานพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้ได้รับการพัฒนาต่อไป

แนวทางการดูแลและให้การศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

เด็กปฐมวัยที่เป็นเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะควรได้รับการดูแลและเฝ้าระวังในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ เพื่อป้องกันปัญหาหรือภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น อันอาจส่งผลกระทบต่อศักยภาพการเรียนรู้ของเด็ก การที่ผู้สอนให้การช่วยเหลือเด็กได้อย่างรวดเร็ว สามารถลดปัญหาการเรียนในอนาคตได้

แนวทางการดูแลและให้การศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ มีวิธีการปฏิบัติเพื่อการป้องกันการเฝ้าระวัง การค้นพบ การส่งต่อ การให้ความช่วยเหลือ และการส่งเสริมการเรียนรู้ มีดังนี้

๑. การป้องกัน

การป้องกันและการดูแลความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นการป้องกันภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาศักยภาพของตน ดังนั้น จึงควรทำให้สภาพแวดล้อมมีลักษณะที่คนพิการทุกคนสามารถเข้าถึงได้ เช่น การทำทางลาดสำหรับรถเข็น การทำห้องน้ำคนพิการ การใช้สีเพื่อแบ่งแยกพื้นที่ที่เป็นคนละส่วนกัน เพื่อความสะดวกของเด็กที่มีปัญหาด้านสายตา เป็นต้น นอกจากนี้ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความปลอดภัยของสิ่งของเครื่องใช้ อุปกรณ์เครื่องเล่น และส่วนต่างๆ ของอาคารสถานที่ที่เด็กเข้าไปใช้ รวมทั้งความสะอาดของอาหาร น้ำดื่ม เครื่องใช้ และที่อยู่อาศัย ความปลอดภัยนี้ควรครอบคลุมถึงความปลอดภัยจากการข่มเหง รังแก หรือล่อลวงจากคนในสถานศึกษาและคนแปลกหน้าด้วย

๒. การเฝ้าระวัง

ผู้สอนควรดำเนินการเฝ้าระวัง เพื่อติดตามและให้การช่วยเหลือเด็กในความดูแลของตนด้วย ดังนี้

๒.๑ การเฝ้าระวังการล่อลวงละเมิดทางร่างกาย จิตใจ และ/หรือทางเพศ ผู้สอนควรสังเกตร่องรอยบนร่างกาย และพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กว่าอาจจะสะท้อนถึงการถูกล่อลวงละเมิดหรือไม่ เช่น เด็กมีอาการซึมเศร้า หวาดกลัวหรือหวาดระแวงหรือไม่ มีรอยขีด รอยไหม้ หรือบาดแผลใหม่ๆ บนแขนขา เนื้อตัว โดยที่เด็กไม่กล้าบอกสาเหตุหรือไม่ เป็นต้น

๒.๒ การเฝ้าระวังความพิการ/ความบกพร่องทางพัฒนาการและการเจริญเติบโต ผู้สอนควรบันทึกน้ำหนัก ส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินการเจริญเติบโตของเด็กว่าอยู่ในสภาวะปกติหรือไม่ นอกจากนี้ยังควรเปรียบเทียบผลการประเมินพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งทางกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ภาษา สติปัญญา ตลอดจนอารมณ์และสังคมของเด็กว่าล่าช้ากว่าพัฒนาการของเด็กปกติทั่วไปหรือไม่ หากพบว่าพัฒนาการหยุดชะงักหรือถดถอยลง หรือมีการพัฒนาที่ล่าช้าห่างจากวัยมาก ก็ถือได้ว่าเป็นสัญญาณเตือนถึงความบกพร่องทางพัฒนาการที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น เด็กอายุ ๓ ปี แล้วยังพูดเป็นคำๆ ได้เพียง ๔ - ๕ คำ เท่านั้น หรือเด็กอายุ ๕ ปี แล้วยังกระโดดไม่ได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ ควรเฝ้าระวังการมองเห็นและการได้ยินของเด็ก โดยผู้สอนสามารถคัดแยกการมองเห็นและการได้ยินอย่างง่าย ๆ ในเด็กทุกคน ทุก ๑ - ๒ ปี เช่น การตรวจประเมินการมองเห็น ทำได้โดยใช้แผ่นทดสอบระดับสายตาสำหรับเด็กเล็ก ทั้งนี้ ศึกษาได้จากคู่มือการตรวจการคัดกรองระดับการเห็นในเด็กชั้นอนุบาลศึกษาและชั้นประถมศึกษา รวมถึงการทดสอบประเมินการได้ยิน สามารถทำได้โดยให้เด็กนั่งเก้าอี้และปิดตา ผู้ทดสอบอยู่ทางด้านหลังของเด็ก และถูนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ที่ข้างๆ หูข้างใดข้างหนึ่งของเด็กห่างออกมาประมาณ ๕ เซนติเมตร แล้วให้เด็กยกมือข้างที่หูตนเองได้ยิน ทำซ้ำไปมา ๒ - ๓ ครั้ง เพื่อทดสอบว่าการได้ยินปกติหรือไม่ ซึ่งเป็นการเฝ้าระวังความพิการที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยได้

๓. การค้นพบ การส่งต่อการให้ความช่วยเหลือ

การเฝ้าระวังอย่างเป็นระบบจะช่วยให้ผู้สอนค้นพบเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ หรือการส่งเสริมเป็นพิเศษได้แต่เนิ่นๆ เมื่อค้นพบเด็กแล้ว ควรมีการส่งต่อให้แก่นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบอย่างละเอียดอีกครั้ง เช่น เมื่อสงสัยว่าเด็กอาจมีปัญหาการได้ยิน ผู้สอนอาจแนะนำให้ผู้ปกครองพาไปตรวจการได้ยินที่โรงพยาบาล หรือเมื่อสงสัยว่าเด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาล่าช้า เนื่องจากเด็กไม่สามารถเข้าใจเรื่องต่างๆ ในชั้นเรียน และไม่สามารถพูดสื่อสารกับเพื่อนและผู้สอนได้ ผู้สอนอาจแนะนำให้ผู้ปกครองพาไปตรวจประเมินพัฒนาการ หรือรับการตรวจเพื่อประเมินระดับสติปัญญาที่โรงพยาบาล หรือเมื่อสงสัยว่าเด็กอาจถูกทำร้ายร่างกาย ผู้สอนอาจพาเด็กไปพบนักสังคมสงเคราะห์ให้ดำเนินการพาเด็กไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาล เป็นต้น

หากพบปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของเด็กแล้ว บ้าน สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล กรมประชาสงเคราะห์ ควรประสานงานเพื่อวางแผนร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กตามสมควรต่อไป ในกรณีที่ไม่มีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือในท้องถิ่น ผู้สอนควรปรึกษานักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องหรือขอให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษาหรือทางการแพทย์ในระดับอำเภอ ช่วยประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดเพื่อหาทางให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อไป ในกรณีเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งไม่มีหน่วยงานในท้องถิ่นรองรับ อาจติดต่อขอคำแนะนำจากคณะหรือภาควิชาการศึกษาปฐมวัยในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพิจารณาแนวทางการช่วยเหลือและจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

๔. การส่งเสริมการเรียนรู้

ปัจจุบันการจัดการศึกษาให้แก่เด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะจะจัดในลักษณะของการจัดการเรียนรวม ซึ่งเป็นลักษณะการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้มีโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติ เพื่อให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมเต็มตามศักยภาพของตนในสภาพแวดล้อมที่ปกติ การจัดการเรียนรวมจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว ผู้สอน และนักวิชาชีพ โดยการปรับใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

หรือจัดหาเพิ่มเติมตามความจำเป็น รวมถึงการสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือในการทำงาน การจัดระบบข้อมูลและแหล่งให้บริการแก่เด็กและผู้สอน ตลอดจนการช่วยเหลือและสนับสนุนเด็กและครอบครัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้สอนต้องระลึกอยู่เสมอว่าเด็กทุกคน ไม่ว่าจะเป็เด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะหรือไม่ ล้วนมีความต้องการพื้นฐานเหมือนกันทั้งสิ้น นั่นคือ เด็กจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านโดยองค์รวม และการพัฒนาเด็กนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของระดับพัฒนาการในปัจจุบันของเด็กเป็นสำคัญ ดังนี้

๔.๑ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้จะมีความแตกต่างไปจากเด็กปกติ เนื่องจากมีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรม หรือสติปัญญา ที่แตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป จึงต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสมเต็มที่ สามารถอยู่ร่วมและเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติได้ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้มักทำควบคู่ไปกับการบำบัดฟื้นฟูให้ความช่วยเหลือ

การจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้สอนต้องคำนึงถึงระดับความสามารถและลักษณะของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ/เด็กพิการอย่างมาก จึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะธรรมชาติของเด็กแต่ละประเภทของความพิการ และการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งต้องผ่านการอบรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มาก่อน การวางแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กกลุ่มนี้ ผู้สอนควรปรับเนื้อหาของหลักสูตร และเลือกใช้เทคนิควิธีการจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษ/ความพิการ เนื่องจากถึงแม้ว่าเด็กจะมีความพิการเหมือนกัน แต่อาจเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยวิธีที่ต่างกัน ดังนั้น ผู้สอนควรใช้สื่อสิ่งอำนวยความสะดวก และจัดสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองต่อความหลากหลายของความต้องการจำเป็นพิเศษ/ความพิการ รวมทั้งใช้เครื่องมือ และวิธีการประเมินพัฒนาการที่เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะความต้องการจำเป็นพิเศษ/ความพิการแต่ละระดับ แต่ละประเภท และแต่ละบุคคล

เนื่องจากครอบครัวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กกลุ่มนี้ ผู้สอนจึงควรแนะนำพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว ให้ความรัก เอาใจใส่ และเลี้ยงดูเด็กกลุ่มนี้อย่างอบอุ่น เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป สำหรับเด็กที่มีความผิดปกติในระดับรุนแรง อาจแนะนำให้เข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาเฉพาะความพิการ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนโสตศึกษา โรงเรียนปัญญาบรูกุล เป็นต้น ส่วนเด็กที่มีระดับความผิดปกติไม่รุนแรงมาก สามารถศึกษาในโรงเรียนปกติที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม เพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

๔.๒ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ผู้สอนควรมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ และมีความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเลี้ยงดูเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ผู้สอนควรจัดทำข้อมูลความสามารถพิเศษของเด็กเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ อาจใช้แบบวัดแววความสามารถพิเศษในเบื้องต้น และพิจารณาพัฒนาการแต่ละด้านของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของเด็ก ด้วยกิจกรรมที่กระตุ้นท้าทายให้เด็กต่อยอดความรู้ และส่งเสริมความเป็นอัจฉริยะอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ที่มีพัฒนาการสูงบางด้าน ไม่จำเป็นต้องมีพัฒนาการด้านอื่นๆ สูงในระดับเดียวกันเสมอไป เช่น เด็กที่มีความเฉลียวฉลาดทางคณิตศาสตร์ อาจมีความ

สามารถปานกลางในด้านภาษา และเด็กที่มีความสามารถในการอ่านเขียน คิดเลขเก่งมาก อาจขาดทักษะทางสังคม ไม่รู้วิธีเล่นร่วมกับเด็กคนอื่นก็ได้ ดังนั้น ผู้สอนควรจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ ไปพร้อมกัน

นอกจากนี้ผู้สอนควรจัดบรรยากาศการเรียนและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้พัฒนาศักยภาพของตนให้ถึงขีดสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการตัดสินใจ การวางแผน การแสดงความสามารถ การให้เหตุผล การสร้างสรรค์ และการสื่อสารกับผู้อื่น ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้วยวิธีการและสื่อที่หลากหลาย มีความยากง่ายหลายระดับ ให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถของตน ผู้สอนควรจัดให้มีการเพิ่มพูนความรู้ในชั้นเรียนสำหรับเด็กเหล่านี้ เพื่อช่วยให้เด็กไม่รู้สึกละอายใจกับเนื้อหาที่รู้แล้วหรือเข้าใจแล้ว ขณะที่เด็กกำลังเรียนรู้และทำความเข้าใจเรื่องนั้นๆ อยู่ การเพิ่มพูนความรู้อาจทำได้โดยให้เด็กเรียนรู้ผ่านการสืบเสาะความรู้ ค้นพบความจริงด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ หรือเรียนรู้ผ่านกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถรายบุคคล ผู้สอนควรให้เด็กเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับการประเมินพัฒนาการของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ควรเน้นประเมินความสามารถที่แท้จริง ด้วยการสังเกต ตรวจสอบผลงาน ฯลฯ เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป แต่ควรกำหนดเกณฑ์การประเมินพัฒนาการด้านที่มีความสามารถพิเศษให้สูงขึ้นตามความสามารถของเด็ก

๔.๓ เด็กด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม เด็กด้อยโอกาสทุกคนมีสิทธิพื้นฐานในการได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและได้รับการการศึกษาอย่างเหมาะสมและหลากหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงหลักการสิทธิเด็ก สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เน้นการเรียนรู้เพื่อชีวิตที่เหมาะสม โดยบูรณาการทั้งด้านวิชาการ ศิลปกรรม จริยธรรม และทักษะการดำรงชีวิต เพื่อพัฒนาศักยภาพให้รอดพ้นจากสภาพด้อยโอกาสสามารถพึ่งตนเองได้ มีโลกทัศน์และการดำรงชีวิตที่เห็นคุณค่าของตนเอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่เป็นเด็กด้อยโอกาสนี้ ผู้สอนควรจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย โดยบูรณาการสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับให้การช่วยเหลือ ดูแล แก้ไขปัญหาต่างๆ ของเด็กเฉพาะรายหรือโดยรวมในหลายรูปแบบ ตามแผนการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ ควรประสานความร่วมมือกับบุคคลหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือตามความต้องการและจำเป็น เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เป็นต้น

๔.๔ เด็กที่ถูกละเมิดจากการถูกรังแกทั้งทางร่างกาย จิตใจ รวมทั้งการละเมิดทางเพศ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากการติดเชื้อเอชไอวี ผู้สอนเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะนี้ต้องมีความละเอียดอ่อนและไวต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็ก นอกจากนี้จะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้ว ผู้สอนควรให้ความสำคัญแก่สิ่งที่มีผลต่อความรู้สึกต่อตนเองและต่อโลกของเด็กมากเป็นพิเศษ เช่น เด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรังมักมีความหวาดกลัว กังวลในความเจ็บป่วยของตน จึงควรได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคที่ตนเป็น วิธีการรักษา และบุคคลที่เด็กต้องเกี่ยวข้องกับ เช่น หมอและพยาบาล ขณะที่เด็กซึ่งถูกพ่อแม่ทุบตีจนต้องไปอยู่กับพ่อแม่บุญธรรม ย่อมมีความหวาดกลัวผู้คน และรู้สึกว่าการมีชีวิตที่ด้อยกว่าเด็กอื่น จึงควรได้เรียนรู้ว่าในโลกนี้ยังมีคนอีกมากมายที่ยังรักเรา และคนเราสามารถ

มีชีวิตที่ดีได้ แม้จะไม่ได้อยู่กับพ่อแม่แท้ๆ ของตน เป็นต้น การให้การศึกษาแก่เด็กที่มีประสบการณ์ร้ายแรงในชีวิต เหล่านี้จะต้องทำควบคู่กับการบำบัด ผู้สอนสามารถเรียนรู้การเลือกใช้กิจกรรมที่ช่วยในการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสภาพจิตใจและร่างกายของเด็กให้ดีขึ้นจากนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเล่นิทาน การเคลื่อนไหวโดยใช้ดนตรีหรือดนตรีบำบัด การทำงานศิลปะหรือศิลปะบำบัด การใช้เทคนิควิธีในการพูดคุย ปลอดภัยและสร้างความมั่นใจให้แก่เด็ก เป็นต้น

๔.๕ เด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นเด็กที่มีปัญหาสุขภาพ มีความเจ็บป่วย ต้องได้รับการดูแลด้านการรักษาพยาบาลเป็นเวลายาวนาน อาจเป็นเดือน ปี หรือตลอดชีวิตก็ได้ ได้แก่ โรคทางเดินหายใจ โรคเลือด โรคไต โรคทางต่อมไร้ท่อ เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถเรียนในสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีความวิตกกังวลในความเจ็บป่วยของตน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนควรมีการติดตามและให้การช่วยเหลือด้านการเรียนควบคู่ไปกับการรักษา ต้องอาศัยความร่วมมือจากครอบครัวและบุคลากรทางสาธารณสุข ในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาเด็กเจ็บป่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับโรคที่เด็กเป็นอยู่ วิธีในการดูแลตนเอง เพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรง

๔.๖ เด็กในกลุ่มการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัย พ่อแม่หรือผู้จัดการศึกษา ต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาตามแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษา โดยครอบครัวควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน บริบทและเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา โดยยึดจุดเน้นของการจัดการศึกษาปฐมวัย และออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย

บทที่ ๑๑

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัย กับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กเข้าใจพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก สามารถสร้างหลักสูตรที่เชื่อมต่อกับระดับการศึกษา และจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ตัวเด็ก ผู้สอน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ทั้งระบบ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัย และผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรให้การสนับสนุนและช่วยเหลือที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัว รับความเปลี่ยนแปลงในช่วงการสร้างรอยเชื่อมต่อได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น

บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

การสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จะประสบผลสำเร็จได้ควรประสานงานและเรียนรู้ลักษณะการจัดการเรียนของการศึกษาทั้งสองระดับ เพื่อร่วมมือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรดำเนินการ ดังนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็ก ๓ - ๖ ปี กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจและจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ จัดประชุมสร้างความเข้าใจให้ผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อร่วมกันสร้างแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาาระดับปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการเชื่อมต่อทักษะทางภาษา ความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ ดังนี้

๑.๑.๑ ตัวอย่างการเชื่อมต่อทักษะทางภาษา

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
<p>ทักษะพื้นฐานทางภาษา</p> <p>มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย</p> <p>ตัวบ่งชี้ ๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ</p> <p>๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบ อย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง</p> <p>๙.๑.๒ เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้</p> <p>ประสบการณ์สำคัญด้านการใช้ภาษา</p> <p>(๑) การฟังเสียงต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม</p> <p>(๒) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ</p> <p>(๓) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง หรือเรื่องราวต่างๆ</p> <p>(๔) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ</p> <p>(๕) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง</p> <p>(๖) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และ ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ</p> <p>(๗) การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่นและการกระทำต่างๆ</p> <p>(๘) การรอจังหวะที่เหมาะสมในการพูด</p> <p>(๙) การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ ๙.๒ อ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ได้</p> <p>๙.๒.๑ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำด้วยการชี้ หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ</p> <p>ประสบการณ์สำคัญด้านการใช้ภาษา</p> <p>(๑๐) การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท/ รูปแบบ</p> <p>(๑๑) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ</p> <p>(๑๒) การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง</p> <p>(๑๓) การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และ ข้อความ</p> <p>(๑๔) การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตา ตามบรรทัดจากซ้ายไปขวาจากบนลงล่าง</p> <p>(๑๕) การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย</p>	<p>กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย</p> <p>สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด</p> <p>มาตรฐาน ท ๓.๑</p> <p>สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูด แสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์</p> <p>ตัวชี้วัดชั้นปี ป.๑</p> <p>๑. ฟังคำแนะนำ คำสั่งง่ายๆ และปฏิบัติตาม</p> <p>๒. ตอบคำถามและเล่าเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้ และความบันเทิง</p> <p>๓. พูดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟัง และดู</p> <p>๔. พูดสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์</p> <p>๕. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด</p> <p>สาระที่ ๑ การอ่าน</p> <p>มาตรฐาน ท ๑.๑</p> <p>ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไป ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน</p> <p>ตัวชี้วัดชั้นปี ป.๑</p> <p>๑. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจองและข้อความสั้นๆ</p> <p>๒. บอกความหมายของคำและข้อความที่อ่าน</p> <p>๓. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน</p> <p>๔. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน</p> <p>๕. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน</p> <p>๖. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และ นำเสนอเรื่องที่อ่าน</p>

๑.๑.๑ ตัวอย่างการเชื่อมต่อทักษะทางภาษา

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
<p>(๑๖) การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่</p> <p>(๑๗) การคาดเดาคำวลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆ กัน จากนิทาน เพลง คำคล้องจอง</p> <p>(๑๘) การเล่นเกมทางภาษา</p>	<p>๗. บอกความหมายของเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์สำคัญที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน</p> <p>๘. มีมารยาทในการอ่าน</p>
<p>ตัวบ่งชี้ที่ ๙.๒ อ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ได้</p> <p>๙.๒.๒ เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง</p> <p>ประสบการณ์สำคัญด้านการใช้ภาษา</p> <p>(๑๙) การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง</p> <p>(๒๐) การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ</p> <p>(๒๑) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย</p> <p>(๒๒) การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ</p>	<p>สาระที่ ๒ การเขียน</p> <p>มาตรฐาน ท ๒.๑</p> <p>ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>ตัวชี้วัดชั้นปี ป.๑</p> <p>๑. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด</p> <p>๒. เขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคง่ายๆ</p> <p>๓. มีมารยาทในการเขียน</p>

๑.๑.๒ ตัวอย่างการเชื่อมต่อความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)	
	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
<p>ประสบการณ์สำคัญการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา</p> <p>(๑) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม</p> <p>(๒) การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน</p> <p>(๓) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่างๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ</p> <p>(๔) การเล่นกับสื่อต่างๆ ที่เป็น ทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกรวย</p> <p>(๕) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะ และรูปร่าง รูปทรง</p> <p>(๖) การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ ให้สมบูรณ์ และการแยกชิ้นส่วน</p> <p>(๗) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป</p> <p>(๘) การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน</p> <p>(๙) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ</p> <p>(๑๐) การรวมและการแยกสิ่งต่างๆ</p> <p>(๑๑) การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่างๆ</p> <p>(๑๒) การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน</p>	<p>สาระที่ ๑ จำนวนและพีชคณิต มาตรฐาน ค ๑.๑ ๓. เรียงลำดับจำนวนนับไม่เกิน ๑๐๐ และ ๐ ตั้งแต่ ๓ ถึง ๕ จำนวน</p> <p>มาตรฐาน ค ๑.๒ ๑. ระบุจำนวนที่หายไปในรูปแบบรูปของจำนวนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงทีละ ๑ และทีละ ๑๐ และระบุรูปที่หายไปในรูปแบบรูปซ้ำของรูปเรขาคณิตและรูปอื่นๆที่สมาชิกในแต่ละชุดที่ซ้ำมี ๒ รูป</p> <p>สาระที่ ๒ การวัดและเรขาคณิต มาตรฐาน ค ๒.๑ ๑. วัดและเปรียบเทียบความยาวเป็น เซนติเมตร</p> <p>๒. วัดและเปรียบเทียบน้ำหนักเป็น กิโลกรัม เป็นขีด</p> <p>มาตรฐาน ค ๒.๒ ๑. จำแนกรูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม วงกลม วงรี ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกลม ทรงกระบอก และกรวย</p>	<p>สาระที่ ๑ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ มาตรฐาน ว ๑.๑ ๑. ระบุชื่อพืชและสัตว์ที่อาศัยอยู่บริเวณต่างๆ จากข้อมูลที่รวบรวมได้</p> <p>๒. บอกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของสัตว์ในบริเวณที่อาศัยอยู่</p> <p>สาระที่ ๒ วิทยาศาสตร์กายภาพ มาตรฐาน ว ๒.๑ ๒. ระบุชนิดของวัสดุ และจัดกลุ่มวัสดุตามสมบัติที่สังเกตได้</p> <p>สาระที่ ๓ วิทยาศาสตร์ โลก และอวกาศ มาตรฐาน ว ๓.๑ ๒. อธิบายสาเหตุที่มองไม่เห็นดาวส่วนใหญ่ในเวลากลางวันจากหลักฐานเชิงประจักษ์</p> <p>สาระที่ ๔ เทคโนโลยี มาตรฐาน ว ๔.๒ ๑. แก้ปัญหาอย่างง่าย โดยใช้ การลองผิดลองถูก การเปรียบเทียบ</p> <p>๒. แสดงลำดับขั้นตอนการทำงาน หรือการแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยใช้ภาพสัญลักษณ์หรือข้อความ</p>

๑.๑.๒ ตัวอย่างการเชื่อมต่อความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ (ต่อ)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)	
	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
<p>(๑๓) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับสิ่งต่างๆ ตามลักษณะความยาว/ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร</p> <p>(๑๔) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา</p> <p>(๑๕) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน</p> <p>(๑๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ</p> <p>(๑๗) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล</p> <p>(๑๘) การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล</p> <p>(๑๙) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา</p>	<p>สาระที่ ๓ สถิติและความน่าจะเป็น มาตรฐาน ค ๓.๑</p> <p>๑. ใช้ข้อมูลจากแผนภูมิรูปภาพในการหาคำตอบของโจทย์ปัญหาเมื่อกำหนดรูป ๑ รูป แทน ๑ หน่วย</p>	

๑.๑.๓ ตัวอย่างการเชื่อมต่อความสามารถในการแสวงหาความรู้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
<p>มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ ๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้</p> <p>๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ</p> <p>ตัวบ่งชี้ที่ ๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้</p> <p>๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบข้อสงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการหลากหลายด้วยตนเอง</p> <p>ประสบการณ์สำคัญเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้</p> <p>(๑) การสำรวจสิ่งต่างๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว</p> <p>(๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ</p> <p>(๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ</p> <p>(๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย</p>	<p>กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์</p> <p>คุณภาพผู้เรียน เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓</p> <ul style="list-style-type: none"> • แสดงความกระตือรือร้น สนใจที่จะเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาตามที่กำหนดให้หรือตามความสนใจ • มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น • ตระหนักถึงประโยชน์ของการใช้ความรู้ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทำโครงการหรือชิ้นงานที่กำหนดให้หรือตามความสนใจ

๑.๒ จัดหาเอกสารหลักสูตร เอกสารทางวิชาการ ของระดับการศึกษาปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มาไว้ให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อของการศึกษาปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ อย่างสะดวกและเพียงพอ

๑.๓ จัดกิจกรรมการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างรอยเชื่อมต่อให้ผู้สอนทั้งสองระดับ โดยแลกเปลี่ยน เผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากการอบรม ศึกษาดูงาน วิธีการสอน การสะท้อนสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการแก้ไข เพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้พร้อมสำหรับการเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๑.๔ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสร้างรอยเชื่อมต่อของระดับการศึกษาปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๑.๕ จัดกิจกรรมพัฒนาพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาใหม่ เช่น กิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดประชุมเพื่อปฐมนิเทศ หัวข้อสำคัญในการสร้างความเข้าใจแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เช่น จิตวิทยาและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์ทางภาษาและการรู้หนังสือในระดับปฐมวัย การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างไร

ในกรณีที่สถานศึกษาไม่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในสถานศึกษาของตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานกับสถานศึกษาที่คาดว่าเด็กจะไปเข้าเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจให้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาใหม่ได้

๒. ผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่นๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยผู้สอนระดับปฐมวัยควรดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อส่งต่อให้ผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อช่วยให้ผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ สามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

๒.๒ พูดคุยกับเด็กปฐมวัยถึงประสบการณ์ดีๆ ในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีและปรับตัวได้ดีขึ้น

๒.๓ จัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอน ตลอดจนสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เช่น การเยี่ยมห้องเรียน การสำรวจอาคารเรียน อาคารประกอบ และห้องปฏิบัติการต่างๆ

๒.๔ จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้และมีประสบการณ์พื้นฐานที่สอดคล้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อในการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เช่น จัดกิจกรรมบทบาทสมมติในการนั่งเก้าอี้ ฝึกการจัดเก็บกระเป๋า โต๊ะ - เก้าอี้ และอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัว

๓. ผู้สอนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัย และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย โดยผู้สอนระดับประถมศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ จัดกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยให้เด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครอง ให้มีโอกาสดำเนินการทำความรู้จักกับผู้สอนและห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ก่อนเปิดภาคเรียน

๓.๒ จัดห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้มีบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย และมีพื้นที่หรือมุมประสบการณ์เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมของเล่น มุมเกมการศึกษา และมีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

๓.๓ วางแผนและออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับระดับปฐมวัย ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็กที่เข้าเรียน โดยร่วมกันสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ซึ่งจะช่วยให้เด็กคุ้นเคยและสามารถปรับตัวเพื่อเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๓.๔ ศึกษาข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กอย่างเหมาะสม หากพบเด็กมีความต้องการพิเศษ หรือมีลักษณะเฉพาะ ควรจัดกิจกรรมช่วยเหลือหรือส่งเสริมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

๓.๕ เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน โดยจัดทำจุลสาร แผ่นพับ หรือใช้สื่อสังคมออนไลน์

๔. พ่อแม่ ผู้ปกครอง

พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน และเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ พ่อแม่ ผู้ปกครองควรดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ

๔.๒ จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

๔.๓ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุตรหลาน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด

๔.๔ จัดเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน เช่น เล่านิทาน อ่านหนังสือร่วมกัน สนทนา พูดคุย ชักถามปัญหาในการเรียน ให้การเสริมแรงและให้กำลังใจ

๔.๕ ร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวบุตรหลาน เพื่อช่วยให้บุตรหลานของตนปรับตัวได้ดีขึ้น

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมประจำวันในระดับปฐมวัยมีความยืดหยุ่น เน้นการช่วยเหลือตนเองและส่งเสริมทักษะที่จำเป็น ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ต่อไป ดังนั้น เด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงมีสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละพัฒนาการตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ระบุไว้ในหลักสูตร อย่างไรก็ตาม เด็กปฐมวัยมักถูกคาดหวังว่าต้องมีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ทางวิชาการในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งที่เป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาปฐมวัยคือ การช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถ ความเข้าใจ และการแสดงพฤติกรรมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การเรียนรู้ที่ผ่านประสบการณ์สำคัญตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังกล่าว จะช่วยให้เด็กเกิดทักษะนำไปสู่ความพร้อมในการเรียนรู้ และประสบความสำเร็จในการเรียนที่มีลักษณะอย่างเป็นทางการของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้เป็นอย่างดี ทักษะจำเป็นสำหรับความพร้อมในการเรียนรู้สำหรับเด็กชั้นปฐมวัยศึกษากับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ประกอบด้วยทักษะที่สำคัญ ดังนี้

๑. **ทักษะการช่วยเหลือตนเอง** เด็กสามารถใช้ห้องน้ำห้องส้วมได้ด้วยตนเอง แต่งกายได้เอง เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จและช่วยทำความสะอาด ร้องขอให้ช่วยเมื่อจำเป็น

๒. **ทักษะการใช้กล้ามเนื้อใหญ่** เด็กสามารถวิ่งได้อย่างราบรื่น วิ่งก้าวกระโดดได้ กระโดดด้วยสองขาพ้นจากพื้น ถีบ จับ ขว้างลูกบอลกระดอนได้ ปีนป่ายเครื่องเล่นสนามได้

๓. **ทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก** เด็กสามารถใช้มือประสานสัมพันธ์กับตา และหยิบจับอุปกรณ์ วาดภาพและเขียน วาดภาพคน มีแขน ขา และส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตัดตามรอยเส้นและรูปต่างๆ เขียนตามแบบอย่างได้

๔. **ทักษะภาษาและการรู้หนังสือ** เป็นทักษะกระบวนการที่เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิด และมีการพัฒนาต่อเนื่องไปตลอดทุกช่วงวัย เป็นทักษะจำเป็นที่เด็กสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ฟังและปฏิบัติตามคำชี้แจงง่ายๆ ฟังเรื่องราวและคำคล้องจองต่างๆ อย่างสนใจ เข้าร่วมฟังและสนทนาอภิปรายในเรื่องต่างๆ ผลัดกันพูดโต้ตอบ

เล่าเรื่องและทบทวนเรื่องราวหรือประสบการณ์ต่างๆ ตามลำดับเหตุการณ์ เล่าเรื่องจากหนังสือภาพอย่างเป็นเหตุเป็นผล อ่านหรือจดจำคำบางคำที่มีความหมายต่อตนเอง เขียนชื่อของตนเองได้ เขียนคำที่มีความหมายต่อตนเองเพื่อสื่อสาร โดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง มีความคิดรวบยอด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและความหมายของภาษาเขียนที่ปรากฏตามสื่อ สิ่งพิมพ์รูปแบบต่างๆ

๕. ทักษะการคิด เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดและให้เหตุผลได้ จดจำภาพและวัตถุที่เหมือนและแตกต่างกันได้ ใช้คำใหม่ๆ ในการแสดงความคิด ความรู้สึก ถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง เปรียบเทียบจำนวนของวัตถุ ๒ กลุ่ม โดยใช้คำ “มากกว่า” “น้อยกว่า” “เท่ากัน” อธิบายเหตุการณ์/เวลาตามลำดับอย่างถูกต้อง เชื่อมโยงเวลากับกิจวัตรประจำวัน

๖. ทักษะทางสังคมและอารมณ์ เด็กสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ ใช้คำพูดเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้ง นั่งได้นาน ๕ - ๑๐ นาที เพื่อฟังเรื่องราวหรือทำกิจกรรม ทำงานจนเสร็จ ร่วมมือกับคนอื่นและผลัดกันเล่น ควบคุมอารมณ์ตนเองได้เมื่อกังวลหรือตื่นเต้น หยุดเล่นและทำในสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องการให้ทำได้ ภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ถ้าผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยเข้าใจความแตกต่างของการเรียนรู้ระหว่างเด็กปฐมวัยกับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ แล้ว ทุกฝ่ายจะสามารถร่วมกันพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม และหลีกเลี่ยงที่จะเน้นเฉพาะทักษะอ่านเขียนเรียนเลขและเรียนรู้แบบท่องจำให้กับเด็ก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการที่จำเป็นสำหรับความสำเร็จทางวิชาการของเด็กในอนาคต หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลทุกด้านมากกว่า การเน้นทักษะการอ่านเขียนเรียนเลข การปรับตัวของเด็กในช่วงการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เป็นสิ่งสำคัญต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา และการช่วยเหลือที่เหมาะสมจากผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

- กัลยาณี มกราริรมย์. (ม.ป.ป.). **พุดตีด่าง ปัญหาที่ไม่ควรมองข้าม**. เข้าถึงได้จาก : <https://www.thairath.co.th/content/970082>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐)
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๓๗). **แนวการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (๒๕๖๐). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๐).
- _____ (๒๕๖๐). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. (๒๕๕๓).
- _____ (๒๕๕๓). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จุฑามาศ แหนจอน. (ม.ป.ป.). (๒๕๕๘). **สมองกับอารมณ์ : มหัศจรรย์ความเชื่อมโยง**. วารสารราชพฤกษ์. ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม). ๑๑ - ๑๙.
- จริยา ทะรักษา. (ม.ป.ป.). **ปรับพฤติกรรมเด็กยากจริงหรือ**. เข้าถึงได้จาก : <http://www.si.mahidol.ac.th>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐) <https://www.tcithaijo.org/index.php/Ratchaphruek-journal/article/view/91887>.
- ชาติรี วิฑูรชาติ. **โรคติ่ง โรคทางจิตผสมโรคทางกาย**. เข้าถึงได้จาก : <https://women.kapook.com/view19041.htm>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐/๐๒.๐๘ น.)
- นิพนธ์พร วรมงคล. (๒๕๖๐). **หน่วยที่ ๑๐ การประเมินพัฒนาการและสุขภาพเด็ก**. ชุดวิชาพัฒนาการวัยเด็ก. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัชรี ผลโยธิน. (๒๕๔๓). **การจัดทำสารนิทัศน์**. วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช. ๑๓ (๓) : ๑๐๐ - ๑๐๔.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (๒๕๓๐). **การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย**. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (ม.ป.ป.). **เศรษฐกิจพอเพียง**. เข้าถึงได้จาก : http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html. (วันที่ค้นข้อมูล : ๕ ธันวาคม ๒๕๖๐)
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๖). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๐). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. (๒๕๔๘).
- _____ กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๘). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ (สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๕ ปี) (พิมพ์ครั้งที่ ๒)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

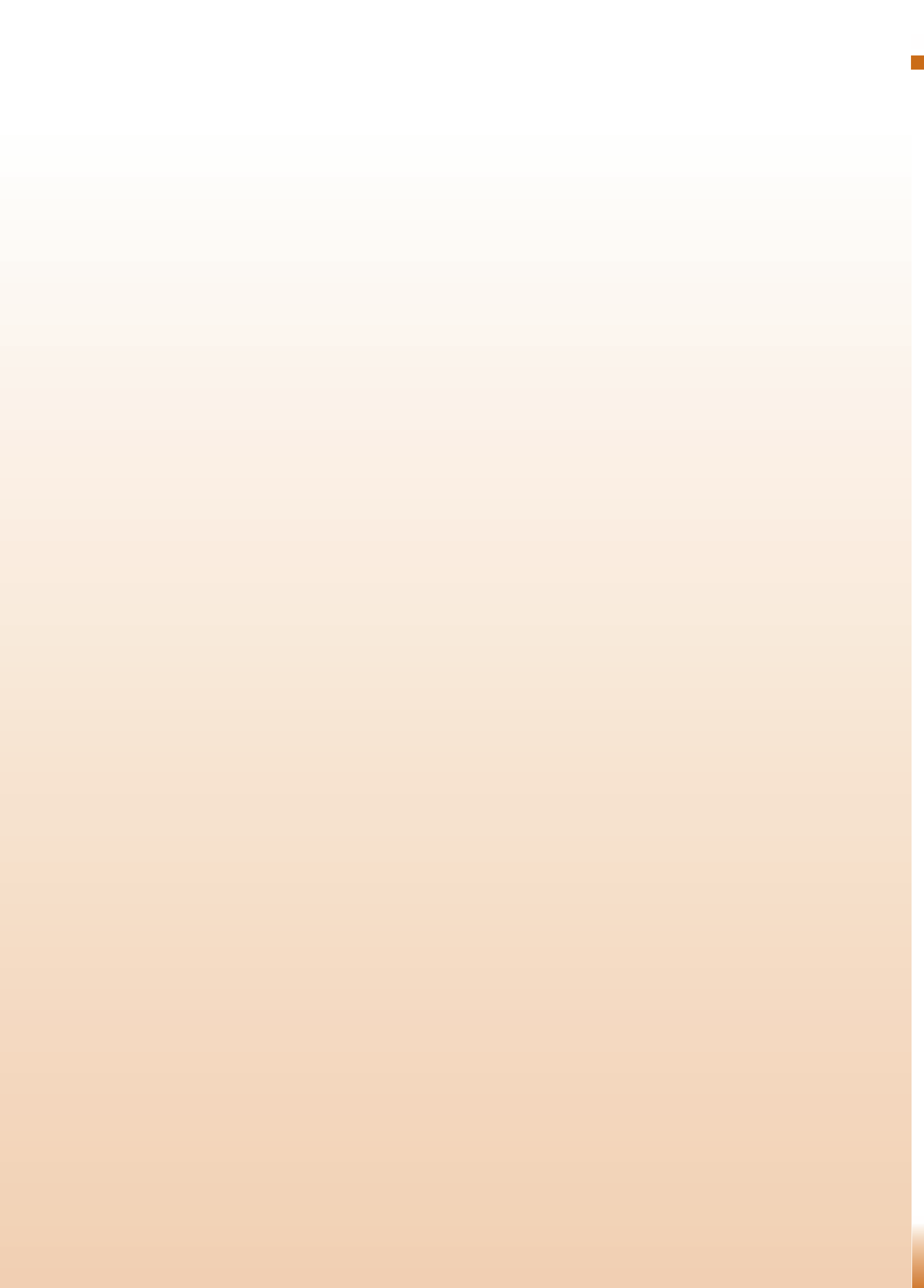
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๑). **การจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๕). **หลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- _____. (๒๕๕๑). **การจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (๒๕๕๙). **สุขภาพะเด็กปฐมวัย. คุณภาพที่สร้างได้**. เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaihealth.or.th/Content/32992-สุขภาพะเด็กปฐมวัย..คุณภาพที่สร้างได้.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐)
- ยูนิเซฟ ประเทศไทย. (ม.ป.ป.). **อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก**. เข้าถึงได้จาก : https://www.unicef.org/thailand/tha/overview_5954.html. (วันที่ค้นข้อมูล : ๕ ธันวาคม ๒๕๖๐)
- Copple, C., & Bredekamp, S. (2009). **Developmentally Appropriate Practice**. Washington, DC : National Association for the Education of Young Children.
- Epstein, J.L. (n.d.). **Epstein’s Framework of Six Types of Involvement**. Retrieved December 5, 2017 From [https://www.unicef.org/lac/Joyce_L._Epstein_s_Framework_of_Six_Types_of_Involvement\(2\).pdf](https://www.unicef.org/lac/Joyce_L._Epstein_s_Framework_of_Six_Types_of_Involvement(2).pdf).
- McAfee, O. D., Leong, D. J. & Bodrova, E. (2015). **Assessing and Guiding Young Children’s Development and Learning**. Pearson.
- NAEYC. (2009). **Where we on Responding to Linguistic and Cultural Diversity**. Retrieved December 12, 2017 From <https://www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/resources/position-statements/diversity.pdf>.
- _____. (2012). **Technology and Interactive Media as Tools in Early Childhood Programs Serving Children from Birth through Age 8**. Retrieved December 11, 2017 From https://www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/resources/topics/PS_technology_WEB.pdf.
- _____. (n.d.). **The 10 NAEYC Program Standards**. Retrieved December 12, 2017 From <https://www.naeyc.org/our-work/families/10-naeyc-program-standards>.

ภาคผนวก

- แนวทางการประเมินสุขภาพอนามัย
- ตัวอย่างเอกสารรายงานผลการประเมินพัฒนาการ
- นิชามคำศัพท์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

แนวทางการประเมินสุขภาพอนามัย





แนวทางการประเมินสุขภาพอนามัย

มี ๙ รายการ ดังนี้

๑. ผมและศีรษะ

๒. หูและใบหู

วิธีการ

ท่าที่ ๑ นักเรียนหญิง ใช้มือขวาเปิดผมไปตัดไว้ด้านหลังหูขวา และหันหน้าไปทางซ้าย ส่วนนักเรียนชาย ให้หันหน้าไปทางซ้ายเท่านั้น

ท่าที่ ๒ นักเรียนหญิง ใช้มือซ้ายเปิดผมไปตัดไว้ด้านหลังหูซ้าย และหันหน้าไปทางขวา ส่วนนักเรียนชาย ให้หันหน้าไปทางขวาเท่านั้น

สิ่งผิดปกติที่ควรสังเกต

- มีไข้ เหนื่อย หัวใจบริเวณโคนเส้นผม
- มีน้ำหรือน้ำหนองไหลออกมาจากหูข้างใดข้างหนึ่ง หรือทั้งสองข้าง
- มีขี้หูอุดตันข้างใดข้างหนึ่ง หรือทั้งสองข้าง มีแผล

เกณฑ์ด้านความสะอาดของผมและศีรษะ

- ๓ สะอาด ไม่มีรังแค ไม่มีกลิ่น
- ๒ พอใช้ มีรังแคเล็กน้อย มีกลิ่น
- ๑ ปรับปรุง มีรังแค มีแผลพุพอง มีกลิ่น มีเหาบริเวณโคนเส้นผม

เกณฑ์ด้านความสะอาดของหูและใบหู

- ๓ สะอาด ใบหู หลังหูไม่มีขี้ไคล ไม่มีขี้หู
- ๒ พอใช้ ใบหู หลังหูมีขี้ไคลเล็กน้อย มีแผลเล็กน้อย
- ๑ ปรับปรุง ใบหู หลังหูมีขี้ไคล หูมีขี้หูอุดตันข้างใดข้างหนึ่ง หรือสองข้าง มีกลิ่นเหม็น มีน้ำหรือน้ำหนองข้างใดข้างหนึ่ง หรือทั้งสองข้าง

๓. มือและเล็บมือ

วิธีการ

ท่าที่ ๑ ยื่นมือออกไปข้างหน้าให้สุดแขนทั้งสองข้าง คว่ำมือ กางนิ้วทุกนิ้ว

ท่าที่ ๒ ทำท่าต่อเนื่องจากท่าที่ ๑ คือ พลิกมือ หงายมือ กางนิ้วทุกนิ้ว

สิ่งผิดปกติที่ควรสังเกต

- เล็บยาว สกปรก
- ผิวหนังบวม เป็นแผล ผื่น มีขี้ไคล
- มีเม็ดตุ่มเล็กๆ มีน้ำใสๆ ตามง่ามนิ้ว
- ตุ่มสากบริเวณด้านนอกของแขน

เกณฑ์ด้านความสะอาดของมือและเล็บมือ

- ๓ สะอาด มือสะอาด เล็บสั้น ไม่มีขี้เล็บ
- ๒ พอใช้ มือสกปรกเล็กน้อย เล็บยาว ไม่มีขี้เล็บหรือมีขี้เล็บเล็กน้อย
- ๑ ปรับปรุง มือสกปรกมาก เล็บยาว มีขี้เล็บมาก

๔. เท้าและเล็บเท้า

วิธีการ

- ท่าที่ ๑ ยืนเท้าขวาไปข้างหน้า ตรวจสอบเสร็จแล้วให้ถอยเท้ากลับที่
- ท่าที่ ๒ ยืนเท้าซ้ายไปข้างหน้า ตรวจสอบเสร็จแล้วให้ถอยเท้ากลับที่

สิ่งผิดปกติที่ควรสังเกต

- เล็บยาว สกปรก
- มีเม็ดตุ่มเล็กๆ มีน้ำใสๆ ตามง่ามนิ้ว
- มีคราบสกปรก

เกณฑ์ด้านความสะอาดของเท้าและเล็บเท้า

- ๓ สะอาด เท้าสะอาด เล็บสั้น ไม่มีขี้เล็บ
- ๒ พอใช้ เท้าสกปรกเล็กน้อย เล็บยาว ไม่มีขี้เล็บหรือมีขี้เล็บเล็กน้อย
- ๑ ปรับปรุง เท้าสกปรกมาก เล็บยาว มีขี้เล็บมาก

๕. ปาก ลิ้น และฟัน

วิธีการ

- ท่าที่ ๑ ให้กัดฟัน และยิ้มกว้างให้เห็นเหงือกเหนือฟันบนและใต้ฟันล่างให้เต็มที่
- ท่าที่ ๒ ให้อ้าปากกว้าง แลบลิ้นยาว พร้อมทั้งร้อง “อา” ให้ศีรษะเอนไปข้างหลังเล็กน้อย

สิ่งผิดปกติที่ควรสังเกต (ปากและฟัน)

- ริมฝีปากซีดมาก
- เป็นแผลที่มุมปาก มุมปากเปื่อย
- เหงือกบวมเป็นหนอง
- ฟันผุ

สิ่งผิดปกติที่ควรสังเกต (ลิ้น)

- ลิ้นแตก แดงหรือเป็นฝ้าขาว หรือมีอาการเจ็บ

เกณฑ์ด้านความสะอาดของฟัน ช่องปาก (เฉพาะความสะอาด) ทั่วไป ไม่พิจารณาโรคในช่องปาก

- ๓ สะอาด ฟันขาวสะอาด ไม่มีเศษอาหาร ไม่มีขี้ฟัน ไม่มีกลิ่นปาก
- ๒ พอใช้ มีเศษอาหารหรือกลิ่นปากเล็กน้อย
- ๑ ปรับปรุง มีเศษอาหาร ขี้ฟันเหลือง กลิ่นปากแรง ฟันดำ ฟันผุ

หมายเหตุ เมื่อพบสิ่งผิดปกติที่ลิ้น ฟัน หรือเหงือกในช่องปาก ควรปรึกษาผู้ปกครอง แนะนำให้พบเจ้าหน้าที่อนามัยหรือทันตแพทย์ต่อไป

๖. จมูก

วิธีการ

ให้เงยหน้าเพื่อให้เห็นรูจมูก

สิ่งผิดปกติที่ควรสังเกต

- สกปรก มีน้ำมูกไหลบริเวณจมูก
- มีขี้มูกเกรอะกรัง
- คัดจมูก จาม
- แผลแดงอักเสบบริเวณเยื่อจมูก

เกณฑ์ด้านความสะอาดของจมูก

- ๓ สะอาด ไม่มีน้ำมูกไหล ไม่มีขี้มูก
- ๒ พอใช้ มีขี้มูกเล็กน้อย
- ๑ ปรับปรุง มีน้ำมูกไหล มีขี้มูกเกรอะกรัง (แห้ง) เปียก

๗. ตา

วิธีการ

งอแขน พับข้อศอก ใช้นิ้วแตะเปลือกตาด้านล่างเบาๆ ดึงเปลือกตาด้านล่าง พร้อมเหลือกตาขึ้นและลง แล้วจึงกลอกตาไปด้านขวาและซ้าย

สิ่งผิดปกติที่ควรสังเกต

- ดวงตาแดง มีขี้ตา คันตา
- ขอบตาล่างแดงมาก อักเสบ
- เป็นเม็ดหรือเม็ดอักเสบ เป็นหนองที่เปลือกตา เปลือกตาบวม เจ็บ

เกณฑ์ด้านความสะอาดของตา

- ๓ สะอาด ไม่มีขี้ตา
- ๒ พอใช้ มีขี้ตาล็กน้อย
- ๑ ปรับปรุง มีขี้ตา คันตาบ่อยๆ ตาแดง มีเม็ดหรือเม็ดอักเสบ มีหนอง ตาแฉะ

๘. ผิวหนังและใบหน้า

๙. เสื้อผ้า

วิธีการ

ท่าที่ ๑ ปลดกระดุมหน้าอกเสื้อ ๒ เม็ด ใช้มือทั้งสองข้างดึงคอเสื้อออกให้กว้าง แล้วหมุนตัวซ้าย - ขวาเล็กน้อย เพื่อจะให้เห็นบริเวณคอโดยรอบทั้งด้านหน้าและด้านหลัง

ท่าที่ ๒ นักเรียนหญิง ให้แยกเท้าทั้งสองข้างห่างกัน ๑ ฟุต ใช้มือทั้งสองข้างจับกระโปรงดึงขึ้นเหนือเข้าทั้งสองข้าง ส่วนนักเรียนชาย แยกเท้าทั้งสองข้างห่างกัน ๑ ฟุต เช่นกัน

ท่าที่ ๓ นักเรียนหญิง - ชาย ซึ่งอยู่ในท่าที่ ๒ แล้ว ให้กลับหลังหัน สังเกตด้านหลังโดยให้เดินไปข้างหน้าประมาณ ๔ - ๕ ก้าว แล้วเดินกลับ หันเข้าหาผู้ตรวจ

สิ่งผิดปกติที่ควรสังเกต (ทำที่ ๑)

- เม็ด ผื่นคันบริเวณผิวหนังใต้คอ บริเวณหน้าอก
- ผิวนิ่งเป็นวงๆ สีขาวๆ ลักษณะเรียบ โดยเฉพาะบริเวณคอ
- ผิวนิ่งเป็นวงกลมแดง เห็นขอบชัด ผิวนิ่งสกปรก มีขี้ไคลบริเวณคอ

สิ่งผิดปกติที่ควรสังเกต (ทำที่ ๒)

- แผลบริเวณเข้า หน้าแข้ง และน่อง
- เป็นตุ่มพองบริเวณหน้าแข้ง น่อง และขา
- ทรวดทรง รูปร่าง อ้วน ผอม

เกณฑ์ด้านความสะอาดของผิวนิ่งและใบหน้า

- ๓ สะอาด ใบหน้าเกลี้ยงเกลา สดใส
- ๒ พอใช้ มีขี้ไคล มีคราบสกปรกเล็กน้อย
- ๑ ปรับปรุง มีขี้ไคล มีคราบสกปรกมาก

เกณฑ์ด้านความสะอาดของเสื้อผ้า

- ๓ สะอาด ไม่มีกลิ่น เรียบร้อย
- ๒ พอใช้ สกปรกเล็กน้อย เรียบร้อยพอใช้
- ๑ ปรับปรุง เสื้อผ้าดำ มีกลิ่น

ตัวอย่างเอกสารรายงานผล การประเมินพัฒนาการ

ตัวอย่างสมุดรายงานประจำตัวเด็ก

สมุดรายงานประจำตัวเด็ก เป็นเอกสารที่ใช้ในการสื่อสารเรื่องผลการประเมินพัฒนาการเด็กระหว่างโรงเรียน และผู้ปกครอง ข้อมูลพัฒนาการเด็กที่รายงานเป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล ด้วยวิธีการต่างๆ และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอย่างต่อเนื่อง แสดงออกถึงความก้าวหน้าของเด็ก

ตัวอย่างส่วนประกอบสำคัญของสมุดรายงานประจำตัวเด็ก ควรประกอบด้วย

๑. ปกหน้า ดังตัวอย่าง

สมุดรายงานประจำตัวเด็ก	
ระดับปฐมวัย (๕ ปี)	
ตราประจำโรงเรียน	
ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๓/.....ปีการศึกษา.....	
โรงเรียน.....	
อำเภอ.....	จังหวัด.....
ชื่อ สกุล.....	เลขประจำตัว.....
เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....	อายุ.....ปี.....เดือน.....
เลขบัตรประจำตัวประชาชน	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
ชื่อผู้ปกครอง.....	
ที่อยู่.....	
โทรศัพท์.....	
ชื่อครูประจำชั้น.....	
ชื่อผู้บริหารสถานศึกษา.....	
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....เขต.....	
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
กระทรวงศึกษาธิการ	

๒. คำชี้แจง

คำชี้แจง ควรมีประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑. คำแนะนำในการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจสมุดรายงานประจำตัวเด็ก
๒. เกณฑ์การประเมินพัฒนาการ มี ๓ ระดับคุณภาพ
๓. แนวทางการพัฒนา พัฒนาการร่วมกันระหว่างบ้านและโรงเรียน

๓. รายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาเรียน การรายงานสุขภาพ และการบันทึกส่วนสูงและน้ำหนัก

เวลาเรียนในรอบปี

ภาคเรียน \ เวลาเรียน	เวลาเต็ม (วัน)	มา (วัน)	ไม่มา (วัน)
ภาคเรียนที่ ๑			
ภาคเรียนที่ ๒			
รวมตลอดปี			

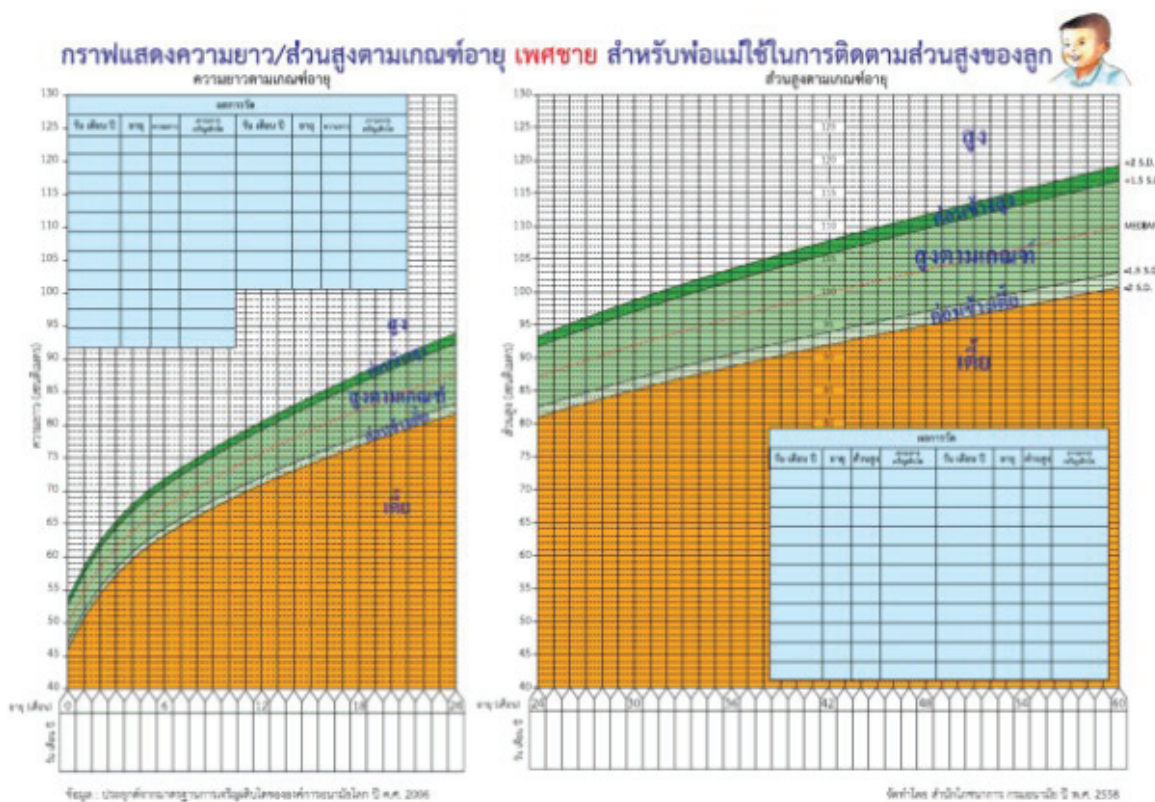
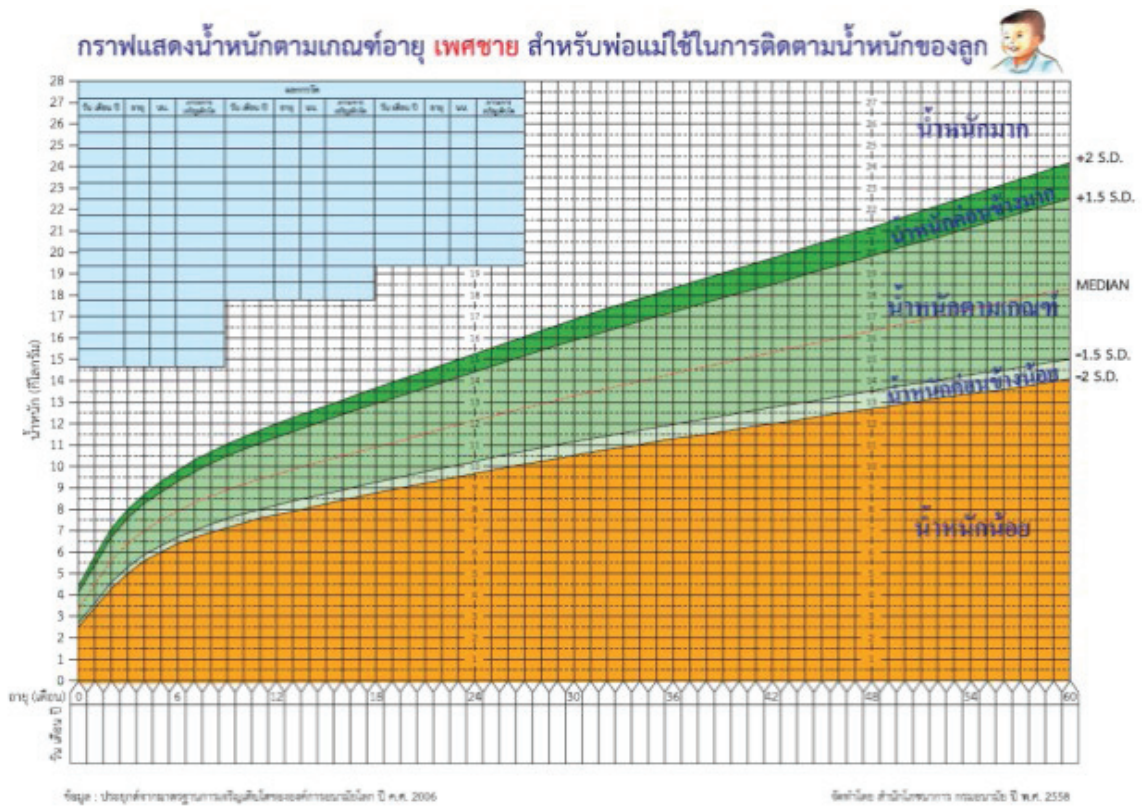
บริการทางสุขภาพ

การให้ภูมิคุ้มกัน	วัน เดือน ปี	การตรวจสุขภาพ	วัน เดือน ปี

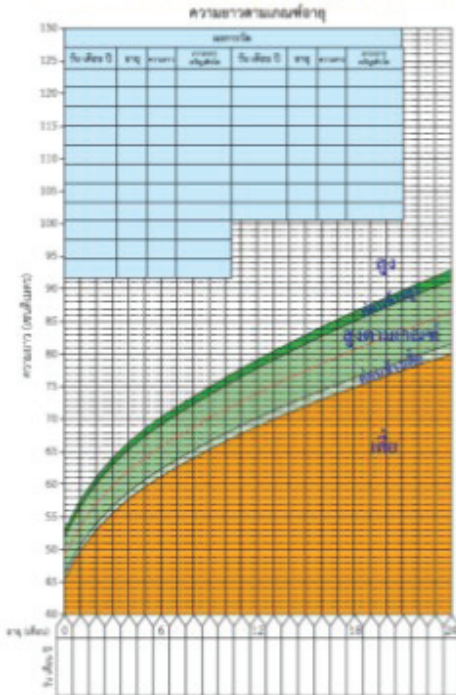
บันทึกส่วนสูงและน้ำหนัก

ครั้งที่	เดือน	น้ำหนัก (กก.)	ส่วนสูง (ซม.)
๑	มิถุนายน		
๒	สิงหาคม		
๓	พฤศจิกายน		
๔	กุมภาพันธ์		

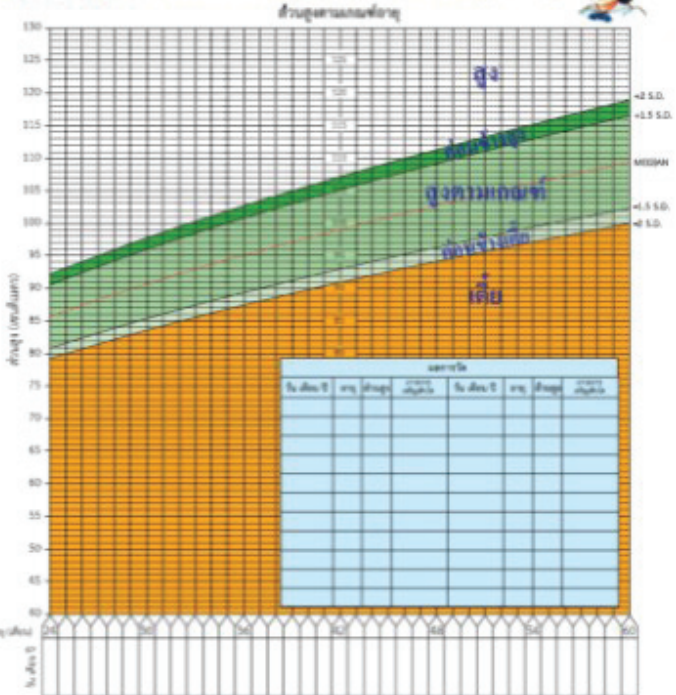
๔. กราฟแสดงผลน้ำหนักและส่วนสูง แยกเด็กชายและเด็กหญิง



กราฟแสดงความยาว/ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ เพศหญิง สำหรับพ่อแม่ใช้ในการติดตามส่วนสูงของลูก

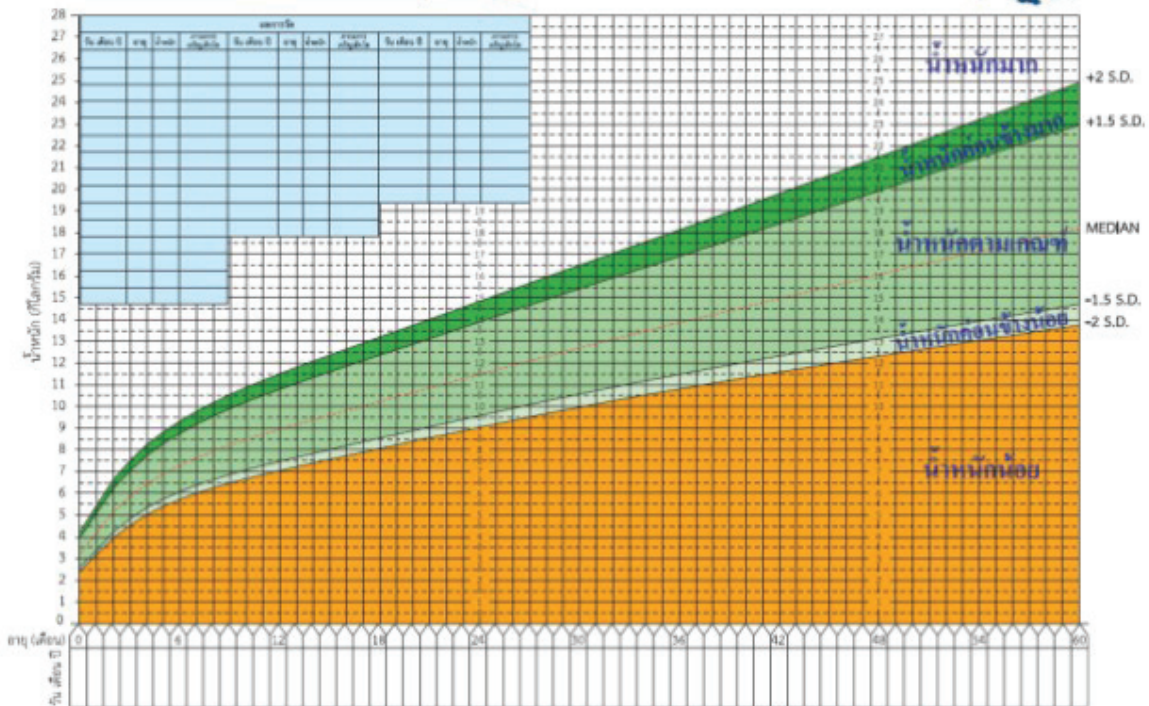


ข้อมูล : ปรมาจารย์ทางวิชาการเพื่อเด็กขององค์การอนามัยโลก ปี ค.ศ. 2006



จัดทำโดย สำนักวิชาการ กรมอนามัย ปี พ.ศ. 2558

กราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ เพศหญิง สำหรับพ่อแม่ใช้ในการติดตามน้ำหนักของลูก



ข้อมูล : ปรมาจารย์ทางวิชาการเพื่อเด็กขององค์การอนามัยโลก ปี ค.ศ. 2006

จัดทำโดย สำนักวิชาการ กรมอนามัย ปี พ.ศ. 2558

๕. ผลการประเมินพัฒนาการเด็ก

ตัวอย่างผลการประเมินพัฒนาการเด็ก ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ ๓ (๕ ปี)

พัฒนาการ	ผลการประเมิน			สรุป พัฒนาการ	ภาคเรียนที่ ๒			สรุป พัฒนาการ
	ภาคเรียนที่ ๑				ภาคเรียนที่ ๑			
	๓	๒	๑		๓	๒	๑	
ด้านร่างกาย								
มฐ.๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี				๒				๓
๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์		✓			✓			
๑.๒ มีสุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี		✓			✓			
๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น		✓			✓			
มฐ.๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน				๒				๓
๒.๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์ และทรงตัวได้			✓			✓		
๒.๒ ใช้มือ - ตาประสานสัมพันธ์กัน	✓				✓			
ด้านอารมณ์ จิตใจ								
มฐ.๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข				๒				๓
๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม		✓			✓			
๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น		✓			✓			
มฐ.๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และ การเคลื่อนไหว				๓				๓
๔.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	✓				✓			
ด้านสังคม								
มฐ.๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม				๒				๓
๕.๑ ซื่อสัตย์สุจริต		✓				✓		
๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน		✓			✓			
๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	✓				✓			
๕.๔ มีความรับผิดชอบ		✓				✓		
มฐ.๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง				๒				๒
๖.๑ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน		✓				✓		
๖.๒ มีวินัยในตนเอง		✓			✓			
๖.๓ ประหยัดและพอเพียง		✓				✓		

พัฒนาการ	ผลการประเมิน			สรุป พัฒนาการ	ภาคเรียนที่ ๒			สรุป พัฒนาการ
	ภาคเรียนที่ ๑	๓	๒		๑	๓	๒	
มฐ.๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย				๒				๓
๗.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	✓				✓			
๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทย และรักความเป็นไทย		✓			✓			
มฐ.๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข				๓				๓
๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	✓				✓			
๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	✓				✓			
๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	✓				✓			
ด้านสติปัญญา								
มฐ.๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย				๒				๓
๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ		✓			✓			
๙.๒ อ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ได้		✓			✓			
มฐ.๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้				๒				๒
๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด		✓				✓		
๑๐.๒ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล		✓				✓		
๑๐.๓ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ		✓				✓		
มฐ.๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์				๒				๓
๑๑.๑ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์		✓			✓			
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์		✓			✓			
มฐ.๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย				๓				๓
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	✓				✓			
๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	✓				✓			

๖. ความคิดเห็นของครูประจำชั้นและผู้ปกครอง

ความคิดเห็นของครูประจำชั้นและผู้ปกครอง	
ภาคเรียนที่ ๑	
.....	
.....	
ลงชื่อ..... (.....)	ลงชื่อ..... (.....)
ผู้อำนวยการโรงเรียน.....	ครูประจำชั้น.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.	วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
ภาคเรียนที่ ๑	
.....	
.....	
.....	
ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง (.....)	
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.	

ความคิดเห็นของครูประจำชั้นและผู้ปกครอง	
ภาคเรียนที่ ๒	
.....	
.....	
ลงชื่อ..... (.....)	ลงชื่อ..... (.....)
ผู้อำนวยการโรงเรียน.....	ครูประจำชั้น.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.	วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
ภาคเรียนที่ ๒	
.....	
.....	
.....	
ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง (.....)	
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.	

๗. การสรุปผลพัฒนาการเด็ก

สรุปผลพัฒนาการเด็ก ปีการศึกษา.....

พัฒนาการ	ระดับคุณภาพ			หมายเหตุ
	๓	๒	๑	
ด้านร่างกาย				
ด้านอารมณ์ จิตใจ				
ด้านสังคม				
ด้านสติปัญญา				

พฤติกรรม/ความสามารถ.....

.....

พฤติกรรมที่ควรส่งเสริม.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ลงชื่อ.....

ครูประจำชั้น.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ลงชื่อ.....

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

นียบาคำศัพท์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐



นียมคำศัพท์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

คำศัพท์	ความหมาย
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุแรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์ โดยมุ่งหวังพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และถือเป็นกรอบทิศทางหรือแนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย
หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	หลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น/เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มากำหนดเป็นปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ ภารกิจหรือพันธกิจ เพื่อนำไปออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยความร่วมมือของทุกคนในสถานศึกษาและชุมชนสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีการระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษาและชุมชนมาใช้ อย่างคุ้มค่า และใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	เป็นอุดมการณ์ ความเชื่อ ความศรัทธาในความคิดทางการศึกษาปฐมวัยที่ทำให้สถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความคิดนั้นๆ
วิสัยทัศน์	คำอธิบายเกี่ยวกับความคาดหวังที่เป็นไปได้ของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกำหนด เพื่อเป็นทิศทางในการวางแผนจัดการศึกษาปฐมวัย ออกแบบหลักสูตรการจัดประสบการณ์ และการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ตามเวลาที่กำหนด
มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์	คุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็กทั้งด้านความดี มีปัญญา และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในแต่ละระดับอายุ คือ อายุ ๓ - ๔ ปี อายุ ๔ - ๕ ปี และอายุ ๕ - ๖ ปี
ตัวบ่งชี้	เป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการประเมินพัฒนาการเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน
สภาพที่พึงประสงค์	พฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถในแต่ละระดับอายุ
เด็กปฐมวัย	เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๖ ปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนามาก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา สำหรับในเอกสารคู่มือฉบับนี้หมายถึงเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี
สถานศึกษา	สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

นิยามคำศัพท์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (ต่อ)

คำศัพท์	ความหมาย
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วย การคุ้มครองเด็กซึ่งมีเด็กปฐมวัยอยู่ในความคุ้มครองดูแลหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น รวมทั้งโรงเรียน หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน หรือสถาบันศาสนาที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย
การศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	การศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาทางด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา การศึกษาส่งเสริมความเป็นเลิศด้านต่างๆ หรือการศึกษาสำหรับผู้พิการ ด้อยโอกาส ผู้บกพร่องด้านต่างๆ และรวมทั้งการศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่างๆ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มุ่งส่งเสริมให้เด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะนี้ได้รับการศึกษาปฐมวัยอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
การประเมินจากสภาพจริง	กระบวนการสังเกต การบันทึกและการรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันตามสภาพความเป็นจริง
สารนิทัศน์	ข้อมูลหลักฐานหรือร่องรอยพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ การจัดทำสารนิทัศน์ เป็นการจัดทำข้อมูลที่จะเป็นหลักฐาน แสดงให้เห็นร่องรอยของการเจริญเติบโต พัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
บูรณาการ	รูปแบบการจัดกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมที่เด็กเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ หรือหนึ่งแนวคิดที่เด็กเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม
ประสบการณ์สำคัญ	ช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไร เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างไร ช่วยแนะผู้สอนในการสังเกต สนับสนุน และวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดความรู้หรือทักษะที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
พัฒนาการ	การเปลี่ยนแปลงด้านการทำหน้าที่และวุฒิภาวะของอวัยวะและระบบต่างๆ รวมทั้ง ๒ ตัว ทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำสิ่งที่ยากกลับซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงการเพิ่มทักษะใหม่ๆ และความสามารถด้านการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบริบทต่างๆ
พัฒนาเด็กโดยองค์รวม	การพัฒนาเด็กอย่างสมดุลทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
พัฒนาการด้านร่างกาย	ความสามารถของร่างกาย ในการทรงตัวในอิริยาบถต่างๆ การเคลื่อนไหว การเคลื่อนที่โดยการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เช่น การนั่ง ยืน เดิน วิ่ง กระโดด การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้ และการใช้ตาและมือประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การหยิบ การจับของ การขีดเขียน การปั้น การประดิษฐ์ เป็นต้น ขอบข่ายพัฒนาการด้านร่างกายในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบด้วย น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ มีสุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์ และการทรงตัวได้ ใช้นิ้วกับตาประสานสัมพันธ์

นียมคำศัพท์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (ต่อ)

คำศัพท์	ความหมาย
พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ	ความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึก เช่น ดีใจ เสียใจ รัก ชอบ โกรธ เกลียด กลัว และเป็นสุข ความสามารถในการแยกแยะและควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ขอบข่ายพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบด้วย การแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสม มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น สนใจมีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ซื่อสัตย์สุจริต เมตตากรุณา มีน้ำใจ ช่วยเหลือแบ่งปัน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบ
พัฒนาการด้านสังคม	ความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น มีทักษะการปรับตัวในสังคม คือสามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตน ร่วมมือกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ความเป็นตัวของตัวเอง และรู้จักกาลเทศะ สำหรับเด็กหมายความว่ารวมถึงความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้พัฒนาการด้านสังคมยังเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านจิตวิญญาณ คุณธรรม และเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้รู้จักแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความสามารถในการเลือกดำรงชีวิตในทางสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอีกด้วย ขอบข่ายพัฒนาการด้านสังคมในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบด้วย การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน มีวินัยในตนเอง ประหยัดและพอเพียง ดูแลรักษารวมชาติและสิ่งแวดล้อม มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และปฏิบัติตนในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
พัฒนาการด้านสติปัญญา	ความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ กับตนเอง การรับรู้ การสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จดจำ วิเคราะห์ การรู้คิด รู้เหตุผล และความสามารถในการสืบค้นแก้ปัญหา ตลอดจนการสังเคราะห์ ซึ่งเป็นความสามารถเชิงสติปัญญาในระดับสูง ซึ่งแสดงออกด้วยการใช้ภาษาสื่อความหมายและการกระทำ ขอบข่ายพัฒนาการด้านสติปัญญาในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบด้วย สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ อ่านเขียนภาพและสัญลักษณ์ได้ มีความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้



คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่ ๖๑/๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและชุดฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งที่ สพฐ. ๑๒๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัด นำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ไปใช้และปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป ดังนั้น เพื่อให้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสามารถนำไปสู่การใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องจัดทำคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และชุดฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและชุดฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

คณะทำงาน

๑. นางสุกัญญา งามบรรจง	ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ประธาน
๒. นางวาทีณี วีระตระกูล	ข้าราชการบำนาญ	รองประธาน
๓. นางสาวนิจสุตา อภินันทาภรณ์	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา	รองประธาน
๔. รองศาสตราจารย์พัชรี ผลโยธิน	ข้าราชการบำนาญ	คณะทำงาน
๕. นางสาวรนาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมพิทยา	คณะทำงาน
๖. นางเอมอร รสเครือ	ข้าราชการบำนาญ	คณะทำงาน
๗. นางสาวเน่งน้อย แจ้งศิริกุล	ข้าราชการบำนาญ	คณะทำงาน
๘. นางรุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี	ข้าราชการบำนาญ	คณะทำงาน
๙. นายอารมณ วงศ์บัณฑิต	ข้าราชการบำนาญ	คณะทำงาน
๑๐. นางสาวดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์	ข้าราชการบำนาญ	คณะทำงาน
๑๑. นางเกสร สมรรคเสวี	ข้าราชการบำนาญ	คณะทำงาน
๑๒. นางวิภา ตันฑุลพงษ์	ข้าราชการบำนาญ	คณะทำงาน
๑๓. นางทรงพร พนมวัน ญ อยุธยา	ข้าราชการบำนาญ	คณะทำงาน
๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไรรวรรณ มีเพียร	ข้าราชการบำนาญ	คณะทำงาน
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญฟ้า รังสิยานนท์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	คณะทำงาน
๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพรรณ บุตรกตัญญู	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	คณะทำงาน

๑๗. นางปณัฐชนัน จารุชัยนิวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณะทำงาน
๑๘. นางประภาศรี นันทน์ถนอม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณะทำงาน
๑๙. นางสาวจินตนา สุขสำราญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	คณะทำงาน
๒๐. นางสาวสุภัทรา คงเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	คณะทำงาน
๒๑. นางอรทัย เลาอลงกรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	คณะทำงาน
๒๒. นางสาวสุทธภา โขติประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยบูรพา	คณะทำงาน
๒๓. นางสาวชนาสร นิมนวล	มหาวิทยาลัยบูรพา	คณะทำงาน
๒๔. นางปิยะธิดา เกษสุวรรณ	สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๒๕. นางสาวลักษณา เสนอฤทธิ์	สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๒๖. นางสาวเทพกัญญา พรหมชิตแก้ว	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	คณะทำงาน
๒๗. นางสุรัสวดี จันทรวงศ์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑	คณะทำงาน
๒๘. นางนฤมล จันทร์ฉาย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๒	คณะทำงาน
๒๙. นางปฤษณา ดำรงชีพ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต ๒	คณะทำงาน
๓๐. นายบรรพต ชันคำ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๑	คณะทำงาน
๓๑. นางหริณญา รุ่งแจ้ง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑	คณะทำงาน
๓๒. นางสาวธิดิมา เรืองสกุล	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๒	คณะทำงาน
๓๓. นายชัยวุฒิ สินธุวงศานนท์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๑	คณะทำงาน
๓๔. นางสาวสุวรรณีย์ ศิริสมฤทัย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต ๒	คณะทำงาน
๓๕. นางสุนิษฐา พรหมมล	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๔	คณะทำงาน
๓๖. นายสมบัติ เนตรสว่าง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑	คณะทำงาน
๓๗. นางสาวสุนันทา ยอดรัก	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒	คณะทำงาน
๓๘. นางสาวนฤมล เนียมหอม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๓๙. นางปัทมา พังเครือ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๔๐. นายบุญเลิศ ค่อนสะอาด	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๑	คณะทำงาน
๔๑. นางสุพร โชชาติ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต ๑	คณะทำงาน
๔๒. นางสาวอุทัย ธารมรรค	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑	คณะทำงาน
๔๓. นางจุฬาลักษณ์ พงษ์สังข์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒	คณะทำงาน
๔๔. นางนิษฐา ช่อสูงเนิน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ๑	คณะทำงาน
๔๕. นางสาวจีเรียง บุญสม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต ๑	คณะทำงาน
๔๖. นางสาวภิญญาพัชญ์ เชื้อจันทร์ยอด	หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	คณะทำงาน

๔๗. นางสาวรัตนา แสงบัวเพื่อน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

คณะทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

และเลขานุการ

๔๘. นางภาวิณี แสนทวีสุข

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

คณะทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

และผู้ช่วยเลขานุการ

๔๙. นางกันยา แสนวงษ์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

คณะทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

และผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- กำหนดแนวทางและพิจารณาดำเนินการจัดทำคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและชุดฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสนับสนุนการจัดทำคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและชุดฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- ดำเนินการอื่นใดตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑



(นายบุญรักษ์ ยอดเพชร)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

- | | |
|-------------------------------|---|
| ๑. นายบุญรักษ์ ยอดเพชร | เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| ๒. นางสุกัญญา งามบรรจง | รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน |
| ๓. นางสาวนิจสุตา อภินันทาภรณ์ | ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา |

บรรณาธิการกิจขั้นต้น

- | | |
|---|--|
| ๑. นางวาทีณี ธีระตระกูล | ข้าราชการบำนาญ |
| ๒. นายอารมณ วงศ์บัณฑิต | ข้าราชการบำนาญ |
| ๓. นางเอมอร รสเครือ | ข้าราชการบำนาญ |
| ๔. นางวิภา ตันพูลพงษ์ | ข้าราชการบำนาญ |
| ๕. นางสาวดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ | ข้าราชการบำนาญ |
| ๖. นางเกสร สมรรถเสวี | ข้าราชการบำนาญ |
| ๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุไรวรรณ มีเพียร | ข้าราชการบำนาญ |
| ๘. นางทรงพร พนมวัน ณ อยุธยา | ข้าราชการบำนาญ |
| ๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพรรณ บุตรภักดิ์ | คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ |
| ๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ | คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต |
| ๑๑. นางปณัฐชรัตน์ จารุชัยนิวัฒน์ | คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย |
| ๑๒. นางสาวสุทธาภา โชติประดิษฐ์ | คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา |
| ๑๓. นางสาวสุภัทรา คงเรือง | คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา |
| ๑๔. นางสาวเทพกัญญา พรหมชิตแก้ว | สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี |
| ๑๕. นางหริณญา รุ่งแจ้ง | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ |
| ๑๖. นางสุรัสวดี จันทรงกุล | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ |
| ๑๗. นางนฤมล จันทร์ฉาย | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๒ |
| ๑๘. นางปฤษณา ดำรงชีพ | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต ๒ |
| ๑๙. นายบรรพต ชันคำ | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๑ |
| ๒๐. นางสาวธิติมา เรืองสกุล | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต ๒ |
| ๒๑. นายชัยวุฒิ สิ้นธุรงศานนท์ | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๑ |
| ๒๒. นางสุวรรณี ศิริสมฤทัย | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต ๒ |
| ๒๓. นางสุนิทร่า พรหมมล | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๔ |
| ๒๔. นายสมบัติ เนตรสว่าง | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑ |
| ๒๕. นางสาวสุนันทา ยอดรัก | สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒ |
| ๒๖. นายบุญเลิศ ค่อนสะอาด | โรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๑ |

๒๗. นางสาวนฤมล เนียมหอม
โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
๒๘. นางปัทมา พังเครือ
โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
๒๙. นางสุพร โชชัด
โรงเรียนอนุบาลตรัง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต ๑
๓๐. นางสาวอุทัย ธารมรรค
โรงเรียนอนุบาลราชบุรี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑
๓๑. นางจุฬาลักษณ์ พงษ์สังข์
โรงเรียนวัดไม้ตราสมาชิการาม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒
๓๒. นางนิทรา ช่อสูงเนิน
โรงเรียนอนุบาลอุดรธานี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ๑
๓๓. นางสาวจีเรียง บุญสม
โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามเฒ่า
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต ๑
๓๔. นางสาวกัญญาพัชญ์ เชื้อจันทร์ยอด
หน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓๕. นางภาวิณี แสนทวีสุข
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๖. นางกัญญา แสนวงษ์
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

บรรณาธิการจิตสุดท้าย

๑. นางวาทีณี ธีระตระกูล
ข้าราชการบำนาญ
๒. นางเอมอร รสเครือ
ข้าราชการบำนาญ
๓. นายอารมณ วงศ์บัณฑิต
ข้าราชการบำนาญ
๔. นางวิภา ตันตุลพงษ์
ข้าราชการบำนาญ
๕. นางสาวนงน้อย แจ้งศิริกุล
ข้าราชการบำนาญ
๖. นางสาวสุทธธามา โชติประดิษฐ์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๗. นางสาวเทพกัญญา พรหมขัติแก้ว
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๘. นางสาวนฤมล เนียมหอม
โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
๙. นางภาวิณี แสนทวีสุข
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๑๐. นางกัญญา แสนวงษ์
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

จัดพิมพ์

นางสาวปาณิตา วัฒนพานิช
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

วิสัยทัศน์
หลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๒๕๖๐

“มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่มีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตาม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก”